

Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání Dědina

—

WALDORFSKÁ ŠKOLA

Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání Dědina

—

WALDORFSKÁ ŠKOLA

byl vypracován na základě Modelového ŠVP waldorfských škol, který
vznikl s podporou Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu české republiky

Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání Dědina
—
waldorfská škola

KNIHA I

CHARAKTERISTIKA ŠVP

Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání Dědina
—
waldorfská škola

KNIHA II

VYUČOVACÍ PŘEDMĚTY

Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání Dědina
—
waldorfská škola

KNIHA III

**VZDĚLÁVACÍ OBSAHY JEDNOTLIVÝCH VYUČOVACÍCH PŘEDMĚTŮ
(OSNOVY)**

Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání Dědina
—
waldorfská škola

PŘÍLOHY

KNIHA I

CHARAKTERISTIKA ŠVP ZV DĚDINA – WALDORFSKÁ ŠKOLA	2
ZAMĚŘENÍ WALDORFSKÝCH TŘÍD	2
KDO JSME A CO CHCEME	2
TŘÍDNÍ UČITEL	3
KOLEGIUM UČITELŮ	4
EPOCHOVÉ VYUČOVÁNÍ	4
VĚKOVÉ CHARAKTERISTIKY ŽÁKA	5
RODIČE A JEJICH SPOLUPRÁCE SE ŠKOLOU	6
STÁLÉ PROJEKTY WALDORFSKÝCH TŘÍD	6
WALDORFSKÁ DRUŽINA	7
VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE	8
ZABEZPEČENÍ VÝUKY ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI	12
ZABEZPEČENÍ VÝUKY ŽÁKŮ MIMOŘÁDNĚ NADANÝCH	12
ZAČLENĚNÍ PRŮŘEZOVÝCH TÉMAT	13
UČEBNÍ PLÁN	20
TÝDENNÍ HODINOVÁ DOTACE PRO PRVNÍ STUPEŇ	20
TÝDENNÍ HODINOVÁ DOTACE PRO DRUHÝ STUPEŇ	21
POZNÁMKY K UČEBNÍMU PLÁNU	22

CHARAKTERISTIKA ŠVP ZV DĚDINA – WALDORFSKÁ ŠKOLA

ZAMĚŘENÍ WALDORFSKÝCH TŘÍD

KDO JSME A CO CHCEME

Waldorfské třídy Základní školy Dědina se svou koncepcí řídí obecnými principy waldorfské pedagogiky. Myšlenky filosofa a pedagoga Rudolfa Steinera tvůrčím způsobem rozvíjejí vzhledem k místním, časovým a kulturním podmínkám, v nichž jsou provozovány. Poskytují vzdělání dětem od 1. do 9. ročníku. Absolventi waldorfských tříd mohou pokračovat ve vzdělávání na Waldorfském lyceu Praha nebo kterékoliv střední škole či odborném učilišti. Waldorfské třídy jsou členem Asociace waldorfských škol České republiky.

Naším hlavním cílem je rozpoznat možnosti, vlohy a nadání každého dítěte, pomáhat mu v poznávání světa a sebe sama tak, aby se vzděláváním a výchovou stávalo svobodným člověkem, samostatným a zodpovědným za sebe a svět. Největší důraz klademe na to, aby děti v průběhu svého školního působení, ale i po něm, měly touhu po dalším vzdělávání. Ve vzdělávání odpovídajícím individuálním možnostem a věkovým stupňům dítě poznává a prožívá svět přírody, svět lidí a svět duchovní kultury, učí se chápat smysl poznatků. Osvojuje si mateřský jazyk a cizí jazyky, poznává vědy o přírodě, společnosti, základy umění, což spolu s tělovýchovnou, pracovní a uměleckou činností umožňuje jeho zdravý tělesný, duševní a duchovní růst, rovnovážný rozvoj rozumu, citu a vůle.

Žáci se učí od první třídy dva cizí jazyky, všichni se od první třídy učí hrát na flétnu, podporujeme umělecké a řemeslné činnosti. Vyučování je založeno na vzájemném porozumění a spolupráci učitele a žáků navzájem. Výchovný význam blízkého osobního vztahu mezi učitelem a žákem je zdůrazněn tím, že větší část školní docházky mívají žáci jednoho třídního učitele. To umožňuje výchovu založenou na podrobném poznání osobnosti každého dítěte, citlivé reagování na všechny pozitivní změny i krize v jeho vývoji.

Waldorfská pedagogika je založena na zákonitosti vývojových fází dítěte a mladého člověka, proměn a rozvoje jeho vztahu ke světu a jeho schopnosti učit se. Vzdělávací program, metody a obsahy výuky jsou přizpůsobeny tomuto vývoji a sestaveny dle postupně se rozvíjejících schopností a potřeb dítěte. Cílem výuky a výchovy dítěte je jeho všestranný rozvoj nejen v teoretických ale i praktických a uměleckých oborech.

Schopnosti, nadání i podmínky ke vzdělávání každého dítěte jsou odlišné. Rozmanitost nabídky předmětů umožňuje každému dítěti najít pro sebe v učebním programu něco, v čem bude mít šanci vyniknout – stírají se tak rozdíly mezi méně a více nadanými nebo zručnými. Výkony žáků pak nejsou motivovány známkovým hodnocením, ale prožitkovým charakterem výuky, který vzbuzuje živý zájem o probíranou látku.

Obsah vzdělávání, osvojování poznatků, znalost faktů a s nimi spojených dílčích dovedností a návyků nejsou chápány jako cíl vzdělávání. Vzdělávací program nenadřazuje žádný předmět či skupinu předmětů nad druhé, všechny předměty jsou určeny pro všechny žáky základního vzdělávání - dívky se tak učí práci se dřevem a kovem, chlapci pletou, háčkují, atd. Smyslem je dát všem dětem široký základ - každý z předmětů rozvíjí dílčí aspekty

široké palety lidských kvalit. V programu je zohledňováno co možná největší prolínání jednotlivých témat. Ve vyučování je snaha stavět mosty mezi jednotlivými obory a předměty, představovat dětem svět ve vzájemných vztazích a ve vztahu k člověku.

Základem života waldorfských tříd je společenství žáků, učitelů a rodičů, a proto je nutné neustále udržovat a rozvíjet vzájemný kontakt a spolupráci s rodinami žáků.

Je žádoucí, aby během základní školy provázel dítě po celou dobu jeden třídní učitel, který vyučuje obvykle všechny hlavní předměty v epochách. V tomto ohledu kladou waldorfské třídy mnohem větší nároky jak na učitele, tak i na rodiče žáků. Učitel, který velmi dobře zná své žáky, může lépe napomoci rozvinout všechny vlohy svých žáků do té míry, aby byli v dospělosti schopni vlastní orientace, samostatného, odpovědného a sociálně pozitivně zaměřeného jednání a myšlení.

Žijeme v době velmi bouřlivého rozvoje naší civilizace. Nemalou měrou k němu přispívá i závratné tempo vývoje informačních technologií. Na jedné straně je velmi snadné vyhledat téměř jakoukoliv požadovanou informaci a na straně druhé se vývoj mění takovým tempem, že získané poznatek stárne a je nutné jej neustále aktualizovat. Tradiční přístup ke vzdělání – vybavit jednou provždy žáka veškerým teoretickým poznáním o světě a společnosti v níž žije – se tedy v dnešní době ukazuje jako překonaný. Do popředí vstupují lidské vlastnosti – zodpovědnost, kreativita, zájem o věc, spolehlivost. A to jsou oblasti, na které se waldorfská pedagogika zaměřuje.

Tvorba vzdělávacího programu, rozvrh hodin i výběr témat v jednotlivých vyučovacích předmětech se snaží přihlížet k rytmickému průběhu školního roku, týdne, dne a odpovídat přirozeně odůvodněnému střídání klidu, ochoty vnímat a potřeby pohybu. Uspořádání teoretických, uměleckých a prakticky zaměřených vyučovacích předmětů umožňuje střídání jednotlivých činností, což pomáhá zpracování učební látky a jejímu trvalému osvojení.

Metodika vyučování a učení se tedy staví na rytmickém sledu tří fází každého samostatného procesu – poznání, porozumění a osvojení obsahu.

TŘÍDNÍ UČITEL

Waldorfská pedagogika staví na veliké autoritě třídního učitele. Třídní učitel má nelehký úkol poskytnout své třídě od počátku laskavé a pevné vedení, které bude respektovat jak celkový vývojový stupeň třídy, tak potřeby jednotlivých žáků a umožní každému činit pokroky na jeho cestě a zažívat námahu i radost z úspěchu. K tomu si musí učitel učinit jasnou představu o vývojových potřebách dětí v konkrétních podmínkách třídy. Proto je důležité, aby učitel mohl svou třídu provázet co nejdéle dobu.

Je možné a dokonce žádoucí, aby učitel učil ve své třídě všechny předměty hlavního vyučování déle než pouze na prvním stupni. Je průvodcem dětí, jejich rádcem a uvádí je do různých oborů poznání, které jim zprostředkovává umělecky tak, aby v nich probouzel zájem a nadšení. Staví tak před děti obraz člověka, který je schopen se vypořádat s nejrůznějšími výzvami. Později však je třídní učitel doplňován odbornými učiteli, specialisty, až postupně v deváté třídě převládá vyučování odbornými učiteli.

Učitelé musí být zajištěn volný prostor pro vlastní originální a tvůrčí zpracování učební látky v rámci dodržení cílů vzdělávacího programu. V rámci celoživotního vzdělávání se učitelé vzdělávají pro tyto úkoly také na seminářích garantovaných Asociací waldorfských škol ČR.

KOLEGIUM UČITELŮ

Pro samosprávné řízení a vnitřní atmosféru waldorfských tříd jsou důležité pedagogické konference, které se konají každý týden a jejichž úkolem je vzájemná porada učitelů o otázkách výchovy a vzdělávání, zabývají se vlastní pedagogickou činností učitelů a problémy jednotlivých tříd a žáků. Konference jsou také místem dalšího vzdělávání učitelů školy.

EPOCHOVÉ VYUČOVÁNÍ

Specifikou waldorfských tříd je epochové vyučování, které se uskutečňuje každodenně v prvních 120 minutách. Předměty vyučované epochově jsou český jazyk, matematika, člověk a svět, zeměpis, dějepis, biologie, fyzika a chemie. Cizí jazyky, tělesná výchova, pracovní vyučování, hudební výchova a výtvarná výchova (tzv. odborné předměty) jsou vyučovány v běžných vyučovacích jednotkách. Předmětům matematika a mateřský jazyk jsou přidávány procvičovací hodiny. Kreslení forem je vyučováno na prvním stupni epochově, na druhém pak jako odborný předmět. Informatiku lze vyučovat odborně nebo v epochách.

Velmi dobře a účelně jsou při konkretizaci učebních obsahů využity mezipředmětové vazby. Výuka v epochách umožňuje probrat větší uzavřené celky a do hloubky se ponořit do probírané látky. Žáci tak mají možnost lépe chápat souvislosti a odnést si z epochy silný a ucelený zážitek. Poznatky pak lépe ukládají do dlouhodobé paměti.

Denní epochový blok přitom není jednotvárný. Začíná rytmickou částí, která má děti probudit a zaktivizovat. Dále se v něm střídají činnosti k procvičování učiva, výklad, řešení problémů, objeovávání, zápis do sešitů a končí zpravidla vyprávěním, které podává žákům obrazy přiměřené jejich věku a tématům ve výuce.

Učební látku si mohou žáci osvojovat také vlastní samostatnou prací formou projektů a ročníkových prací, které kromě jiného předpokládají tvůrčí zpracování obsahů učiva.

Velký význam je přikládán ročníkovým pracím v 1.pololetí devátého ročníku, které žáci veřejně prezentují a obhajují také za účasti rodičů.

Děti si vedou epochové sešity, do nichž podrobně zaznamenávají probírané učivo a které bývají často bohatě ilustrovány. Epochové sešity slouží v následujících letech jako učebnice a na jejich tvorbu je kladen velký důraz.

VĚKOVÉ CHARAKTERISTIKY ŽÁKA

Aby vyučování dítě oslovilo, musí se učitel zaměřit nejen na různé složky osobnosti, ale také respektovat vývojové stadium, ve kterém se dítě nachází. Waldorfská pedagogika rozlišuje tři období ve vývoji člověka od narození do první dospělosti (do 19–21 let). Doba devítiletého vzdělání je zhruba dobou druhého životního období, tedy od 6–7 let věku do puberty.

Vnitřní aktivita dítěte se v tomto období rozvíjí ve vytváření myšlenkových obrazů a představ. Vůči svému okolí se dítě nejvíce otevírá slovu, řeči. Dětem je třeba hodně vyprávět (pohádky, bajky, legendy, pověsti atd.) a také učební látku proměnit ve vyprávění.

Pro zdravý vývoj dítěte tohoto období má velký význam rytmus: časový rytmus školního dne, týdne, rytmus slavností, rytmické pohybové aktivity využívané při učení, rytmus v hudbě, zpěvu, řeči (recitaci), v tělovýchově.

Pro zdravý duševní i tělesný vývoj dítěte je škodlivé, když se předčasně zavádí do učení abstraktní myšlení. Je to rozhodující životní období pro rozvoj paměti.

Uvnitř období devítileté školní docházky lze rozeznávat tři vývojové fáze:

První tři školní roky

Dítě ještě není zralé, aby přijímalo abstraktní představy a aby si je osvojovalo v namáhavých školních hodinách. V první třídě dítě přijímá nové podněty ještě především napodobováním. Hlavní metodou vyučování je rozvíjení fantazie, osvojování si poznatků prostřednictvím myšlenkových obrazů obsažených ve vyprávění. Vyprávění nesmí být abstraktní, ale plné fantazie, živé a s dějem.

Dítě po devátém roce

Devátý rok je rokem veliké změny v citovém postoji. Dítě má pocit, že svět stojí proti němu, prožívá silně jeho špatné stránky. Pociťuje strachy, stává se kritickým; poprvé prožívá samo sebe vzhledem k vnějšímu světu. Autorita, kterou dosud následovalo, je vystavena pochybnosti. Vytváří se nový postoj k autoritě. Dítě by mělo poznat a prožít, že uctívaný dospělý sám uznává vyšší autoritu. Mohou to být postavy, které vynikají nad obyčejnými lidmi – hrdinové z mytologie, historie, osobnosti z dějin vědy, umění, náboženství. Dítě by nyní mělo získat ne dosud vědecký, ale spíše umělecky prožitý vztah k přírodě, obraz o postavení člověka v celku přírody.

Dítě po dvanáctém roce

Prepuberta je začátkem úplného oddělení vlastní osoby od vnějšího světa. Vnitřní aktivita je zaměřena k jeho dobývání. Vztah ke světu se stává agresivním. Probouzí se i sociální prvek, vytvářejí se party. Znakem tohoto věku je tajuplné snění, klábosení, hihňání, náladovost, nesnášenlivost vůči dospělým. U děvčete dochází s tělesným zráním k únavě, zmenšení objektivní schopnosti výkonu (i učebního), ke špatným náladám, depresím. U chlapce je tomu obráceně. Překypuje vitalitou a zbavuje se přemíry svých sil v různých aktivitách, nezřídka svévolných. Toto složité období vyžaduje velké nasazení a takt od učitelů i od rodičů.

Ve výuce jsou předkládána témata tak, že žákům umožňují projevit vlastní názor, svůj postoj. Jsou vedeni k týmové i samostatné práci. Po dvanáctém roce pracuje učitel vědomě na posilování vůle, zejména v předmětech výchovného charakteru.

RODIČE A JEJICH SPOLUPRÁCE SE ŠKOLOU

Pro zdravý vývoj osobnosti dítěte je důležité, aby rodiče měli pochopení a porozumění pro pedagogiku i pro individuální výchovná opatření učitelů, aby se učitelé orientovali ve speciální situaci každého dítěte a co nejlépe znali i jeho domácí zázemí. To platí hlavně o třídních učitelích, kteří mohou informovat ostatní pedagogy na pedagogických konferencích, jež probíhají každý týden, a v osobních rozhovorech.

Spolupráce se uskutečňuje častým kontaktem mezi rodiči a učiteli, především třídními učiteli, prostřednictvím pomoci rodičů při řešení výchovných a vzdělávacích úkolů školy, při jejím materiálním zdokonalování a vybavování apod.

Informace o principech waldorfské pedagogiky, mohou zájemci z řad rodičů získávat formou samostatných přednášek či besed. Mnoha aspekty se také zabývá třídní učitel na četných rodičovských schůzkách, při individuálních rozhovorech a konzultacích napomáhá rodičům v chápání vyučovacích postupů a metod práce. Neméně důležitý je také potřebný podíl rodičů na přípravě třídních a školních akcí, výletů, škol v přírodě, slavností školy a podobně.

Několikrát v roce mají rodiče příležitost zúčastnit se veřejných i neveřejných vystoupení žáků. Pořádáme společně s rodiči a přáteli školy Michaelskou a Martinskou slavnost, Vánoční a Velikonoční jarmark, Adventní besídku, masopust, Závěrečnou akademii (viz níže).

Rodiče jsou členy občanského sdružení Waldorfská aktivita, které iniciovalo založení waldorfských tříd. Toto občanské sdružení se školou nadále úzce spolupracuje, podporuje její projekty, hmotně zajišťuje potřeby tříd.

O výsledcích vzdělávání svých dětí jsou rodiče informováni každý měsíc na třídních schůzkách. Mohou si také domluvit osobní konzultaci s třídním učitelem v rámci konzultačních hodin i mimo ně. Rodiče také hojně využívají ke komunikaci telefon či mailovou poštu. Vzhledem k tomu, že jsou waldorfské třídy postaveny z velké části na spolupráci s rodiči, jsou tito více či méně angažovaní a pomáhají při organizaci jarmarků i dalších ročních slavností. Pomáhat chodí i do vyučování – například při výuce pletení, háčkování, či práce s vlnou.

STÁLÉ PROJEKTY WALDORFSKÝCH TŘÍD

Vánoční jarmark – probíhá v adventním období ve waldorfských třídách formou dílniček. Je možné si zde vyrobit dárečky a ozdoby s vánoční tematikou, či zakoupit již hotové výrobky žáků školy a jejich rodičů. Výtěžek je věnován částečně na charitativní účely, částečně na zakoupení výukových pomůcek pro odborné předměty. Během jarmarku probíhají také vystoupení žáků školy – ať již speciálně připravená divadelní představení, či ukázky z vlastní výuky.

Velikonoční jarmark – je jarní a velikonoční obdobou jarmarku vánočního. Také na něj si připravují rodiče a děti dílničky, učitelé s dětmi zase vystoupení.

Michaelská slavnost : Slavnost při příležitosti svátku sv. Michaela. Jde o pomyslný boj s drakem – o prokázání odvahy. Tato slavnost je nejčastěji pořádána v odpoledních hodinách, kdy v různých disciplínách žáci prokazují svoji vůli a odvalu. Nižší třídy navíc dopoledne absolvují cestu za drakem do jeskyně.

Martinská slavnost : Slavnost při příležitosti svátku sv. Martina. Ústředním tématem je soucit, nesobeckost a štedrost. Slavnost organizují rodiče s dětmi a učiteli buď samostatně po třídách, nebo společně. Starší žáci často pomáhají s přípravou - hrají divadlo mladším dětem apod.

Adventní spirála : Slavnost na začátku adventu symbolizující cestu ke světlu. Většinou si ji organizuje každá třída sama, týká se 1., 2. a 3. ročníku.

Tříkrálová slavnost : Lednová slavnost, která se koná na Tři krále. Zpravidla ji pro ostatní organizuje jedna z tříd druhého stupně.

Masopust : Jde většinou o společnou slavnost pro všechny třídy. Vyrábí se masky a různé jednoduché hudební nástroje. Následně všichni vyjdou v průvodu, zpívají a tančí.

Vynášení Moreny: Slavnostní průvod jednotlivých tříd většinou prvního stupně u příležitosti vítání jara a zahánění zimy.

Adventní besídka: Společné posezení všech tříd organizované v dopoledních hodinách nebo v podvečer jako představení pro rodiče, na kterém v adventní atmosféře jednotlivé třídy představují vánoční divadelní hry, vánoční zpěvy či ukázky z práce v hodinách.

Závěrečná akademie: Večerní představení všech tříd jako slavnostní zakončení školního roku.

Mimo tyto tradiční slavnosti pořádají jednotlivé třídy samostatné projekty jako např. čištění studánek, pálení ohně na sv. Jána apod. V osmém či devátém ročníku zpracovávají žáci ročníkové práce na vybrané téma, pátý ročník se pravidelně účastní Řeckých olympijských her pořádaných Asociací waldorfských škol.

WALDORFSKÁ DRUŽINA

Waldorfská družina (dále jen WD) je základním článkem zařízení výchovy mimo vyučování. WD není pokračováním školního vyučování, ani ho nikterak nenahrazuje. Hlavním posláním je zabezpečení zájmové činnosti, odpočinku a rekreace žáků. Vhodné střídání práce a odpočinku přispívá k odstranění únavy z předchozí školní činnosti, učí děti ušlechtilé zábavě, pomáhá uspokojovat a rozvíjet jejich kulturní potřeby a rozmanité zájmy. Mimo činnosti výchovně vzdělávací plní WD funkci sociální, tzn. dohled nad žáky po určitou dobu před nebo po skončení vyučování. WD pracuje v kontextu dalších subjektů nabízejících aktivity mimo vyučování (zájmové kroužky, ZUŠ, apod.).

VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE

(Společné postupy, které vedou k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků. Jsou uplatňovány všemi pedagogy při výuce i mimo ni.)
Klíčové kompetence mají žákům pomáhat při získávání základu všeobecného vzdělávání. Úroveň klíčových kompetencí získaných na základní škole není konečná, ale tvoří základ pro další celoživotní učení a orientaci v každodenním praktickém životě.

KOMPETENCE K UČENÍ

umožnit žákům osvojit si strategii učení a motivovat je pro celoživotní učení

Výchovné strategie:

- Na praktických příkladech blízkých žákovi vysvětlujeme smysl a cíl učení a posilujeme pozitivní vztah k učení
- Podporujeme různé přijatelné způsoby k dosažení cíle
- Učíme žáky plánovat, organizovat a vyhodnocovat jejich činnost
- Na konci 8.třídy žáci zpracovávají ročníkovou práci na téma, které si zvolili, a kterou prezentují před učiteli, rodiči a veřejností
- Na praktických příkladech blízkých žákovi vysvětlujeme smysl a cíl učení a posilujeme pozitivní vztah k učení
- Během výuky klademe důraz na čtení s porozuměním, práci s textem, vyhledávání informací.
- Žáky vedeme k sebehodnocení a úctě k práci druhých.
- Individuálním přístupem k žákům maximalizujeme jejich šanci prožít úspěch.
- Učíme žáky trpělivosti a povzbuzujeme je
- Žákům umožňujeme ve vhodných případech realizovat vlastní nápady, podněcujeme jejich tvořivost.
- Učíme se vytvářet takové situace, v nichž má žák radost z učení pro samotné učení a pro jeho další přínos.
- Jdeme příkladem – neustále si dalším vzděláváním rozšiřujeme „svůj“ pedagogický obzor.

KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMU

podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů

Výchovné strategie:

- Výuka je vedena tak, aby žáci hledali různá řešení problému a svoje řešení si dokázali obhájit
- Při výuce motivujeme žáky v co největší míře problémovými úlohami z praktického života.
- Starší žáci připravují různé aktivity pro mladší spolužáky (divadlo, soutěže).
- Děti vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení.
- Učitel umožňuje žákům pracovat s materiály a zdroji, v nichž si mohou ověřit správnost svého řešení
- Podporujeme originální (netradiční) způsoby řešení problémů
- Podporujeme samostatnost, tvořivost a logické myšlení

- Starší žáci se stávají „patrony“ mladších žáků, pro které pořádají soutěže, divadelní představení a slavnosti
- Při výuce i mimo vyučování vytváříme pro žáky příležitosti k vzájemné spolupráci a týmovému řešení úkolů

KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ

vést žáky k všestranné a účinné komunikaci

Výchovné strategie:

- Vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu.
- Učitel žákům umožňuje, aby si vzájemně sdělovali své pocity a názory
- Podporujeme přátelské vztahy a pomoc ve třídách i mezi třídami
- Netolerujeme agresivní, hrubé a nezdvořilé projevy chování žáků, zaměstnanců školy i rodičů
- Organizujeme školní akce, při kterých vzájemně spolupracují nižší a vyšší ročníky
- Důsledně vyžadujeme dodržování pravidel stanovených ve školním řádu, v řádech odborných učeben
- Od první třídy vyučujeme dvěma cizím jazykům
- Učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných.
- Podporujeme přátelské vztahy ve třídách a mezi třídami.
- Podporujeme komunikaci s jinými školami (Olympiády, Divadelní festival Wald. škol, výměnné pobyty u nás i v zahraničí)
- Začleňujeme metody kooperativního učení a jejich prostřednictvím vedeme děti ke spolupráci při vyučování.
- Podporujeme komunikaci s jinými partnerskými waldorfskými školami (WŠ v bavorském městě Prien am Chiemsee)
- Sami otevřeně komunikujeme na „kulturní úrovni“, své názory opíráme o logické argumenty. Netolerujeme pomluvy, nezdvořilost. Pozitivně svoji školu a učitelskou profesi prezentujeme na veřejnosti.

KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ

rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci vlastní a druhých

Výchovné strategie:

- Během vzdělávání používáme skupinovou práci žáků, vzájemnou pomoc při učení.
- Podporujeme integraci žáků se vzdělávacími potřebami do třídních kolektivů
- Netolerujeme projevy rasismu, xenofobie a nacionalismu
- Učitel zadává úkoly, při kterých žáci spolupracují
- Podporujeme nesobecké chování, ochotu vytvořit něco pro druhé a schopnost rozdělit se
- Podporujeme přátelské vztahy a pomoc ve třídách i mezi třídami
- Sociální kompetence vyvozujeme na praktických cvičeních a úkolech.
- Usilujeme o to, aby žáci prokázali schopnost střídát role ve skupině.
- Žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se sami podílejí.

- Učíme je zároveň k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky.
- Chceme žáky naučit základům kooperace a týmové práce.

KOMPETENCE OBČANSKÉ

připravovat žáky jako svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňující svá práva a plnící své povinnosti, uplatňující svá práva a respektující práva druhých, jako osobnosti zodpovědné za svůj život, své zdraví a za své životní prostředí, jako ohleduplné bytosti, schopné a ochotné účinně pomoci v různých situacích

Výchovné strategie:

- Ve třídních kolektivech žáci společně stanovují pravidla chování.
- Jsou respektovány individuální rozdíly (národnostní, kulturní).
- Vedeme žáky k sebeúctě a k úctě k druhým lidem
- Netolerujeme sociálně patologické, vulgární, agresivní a nezdvořilé projevy chování
- Využíváme pomoci a zkušeností odborníků – lékařů, speciálních pedagogů, výchovných poradců apod.
- Při kázeňských problémech žáků se vždy snažíme zjistit jejich motiv - příčinu
- V hodnocení žáků uplatňujeme prvky pozitivní motivace
- Je kladen důraz na environmentální výchovu, ekologicky myslící jedinec
- Žáky vedeme k třídění odpadů
- Při pobytech v přírodě se žáci chovají jako zodpovědné osoby
- Žáky zapojujeme do mezinárodních projektů, kde se prakticky seznamují s kulturou jiných národů
- Důsledně dbáme na dodržování pravidel chování ve škole, stanovených ve vnitřních směrnicích školy
- Respektujeme osobnost žáka, budujeme přátelskou a otevřenou atmosféru ve třídě i ve škole

KOMPETENCE PRACOVNÍ

pomáhat žákům poznávat a rozvíjet své schopnosti i reálné možnosti a uplatňovat získané vědomosti a dovednosti při profesní orientaci

Výchovné strategie:

- Od prvního ročníku mají žáci pracovní činnosti, ve vyšších ročnících se přidávají dílny a řemeslné epochy
- Při všech činnostech jsou žáci vedeni k dokončování svých prací a respektování práce druhých
- Vedeme je k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci
- Výuka je doplněna praktickými exkurzemi do řemeslných dílen, výrobních podniků i středních škol
- V průběhu školní docházky žáci poznávají různé profese a připravují se na budoucí povolání

- Při výuce vytváříme podnětné a tvořivé prostředí
- Individuálním přístupem a spoluprací s rodiči pomáháme žákům při profesní orientaci

ZABEZPEČENÍ VÝUKY ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

Třídní učitelé waldorfských tříd se pravidelně věnují žákům se speciálními vzdělávacími potřebami, jakož i žákům mimořádně nadaným. Ve společných kolegiích každý týden popisují, hodnotí a řeší potřeby vybraných žáků a třídních kolektivů. Spolupracují při tom se speciálními pedagogy pro první a druhý stupeň na ZŠ Dědina a s psycholožkou z Pedagogicko psychologické poradny Prahy 6, která jednou měsíčně dochází do školy. Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami postupují ve vzdělávání podle svého individuálního vzdělávacího plánu uzpůsobeného jejich specifickým potřebám. Individuální vzdělávací program zpracovává třídní učitel podle podkladů a na doporučení PPP.

ZABEZPEČENÍ VÝUKY ŽÁKŮ MIMOŘÁDNĚ NADANÝCH

Mimořádně nadaní žáci jsou integrováni v běžných waldorfských třídách školy a je jim věnována zvláštní individuální péče. Na doporučení školského poradenského zařízení může být mimořádně nadaným žákům sestaven individuální vzdělávací plán, který je konzultován s rodiči. Ve výuce jsou žáci podněcováni k intenzivnějšímu rozvíjení všech aktivit, pro něž má žák nadání či talent. Motivujeme ho k rozšiřování vědomostí a dovedností do větší hloubky, snažíme se, aby pracovali více samostatně a cílevědomě. Na žáka jsou kladeny vyšší nároky odpovídající jeho dovednostem a schopnostem, je zapojován vhodným způsobem do výuky (např. plnění náročnějších částí úkolů, pověření vedením skupiny, samostatné bádání a zkoumání). Nadaní žáci jsou podporováni i v mimoškolních aktivitách a jsou zapojováni do reprezentace školy (soutěže, představení, prezentace, aj.). U mimořádného nadání může ředitel školy na žádost rodičů a doporučení poradny přeardit žáka do vyššího ročníku bez toho, aby absolvoval předchozí ročník. Žák však musí vykonat komisionální zkoušku.

ZAČLENĚNÍ PRŮŘEZOVÝCH TÉMAT

Pro realizaci průřezových témat jsme zvolili jednotnou formu a tou je integrace obsahu tematických okruhů průřezových témat do vzdělávacího obsahu vyučovacích předmětů. Každé z těchto témat je obsaženo ve výuce prvního a stejně tak i druhého stupně. Všechny tematické okruhy jednotlivých průřezových témat jsou zastoupeny alespoň na jednom stupni vzdělávání. Ve vzdělávacím programu vycházíme z minima, které získá během základního vzdělávání každý žák. Toto minimum je zaneseno v následujících tabulkách. Předpokladem je, že náplň průřezových témat poskytují žákům nad rámec povinného plánu v různé míře třídní učitelé i učitelé odborní, v jejichž pravomocích je také pořádání tematicky zaměřených projektů.

Komentář k tabulkám průřezových témat:

Tabulka uvádí průřezová témata a jednotlivé tematické okruhy, dále zkratku vyučovacích předmětů a příslušný ročník, v nichž se příslušné téma realizuje. S kterým konkrétním výstupem a učivem se náplň jednotlivých tematických okruhů pojí, lze dohledat v tabulkách osnov jednotlivých předmětů (viz Kniha 3) ve sloupci Přesahy a vazby (tučně vytištěná, podtržená zkratka). V tabulkách osnov jednotlivých předmětů jsou dále zaneseny i tematické okruhy, které nad povinný rámec slouží učitelům jako inspirativní. Zařazení těchto průřezových témat je plně v kompetenci třídních či odborných učitelů.

Pro větší přehlednost byla k jednotlivým průřezovým tématům přiřazena následující označení:

- OSV – Osobnostní a sociální výchova
- DEM – Výchova demokratického občana
- MUL – Multikulturní výchova
- GLO – Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
- ENV – Enviromentální výchova
- MED – Mediální výchova

V poznámkách k tabulkám jsou také k jednotlivým tematickým okruhům přiřazeny zkratky, které zastupují plný název v tabulkách osnov jednotlivých předmětů.

OSV - OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA									
Osobnostní rozvoj	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Rozvoj schopností poznávání - cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění; cvičení dovedností zapamatování, řešení problémů; dovednosti pro učení a studium			ČAS		ČAS	Z, D		B	
Sebepoznání a sebepečení – já jako zdroj informací o sobě; druhí jako zdroj informací o mně; moje tělo, moje psychika (temperament, postoje, hodnoty); co o sobě vím a co ne; jak se promítá mé já v mém chování; můj vztah ke mně samému; moje učení; moje vztahy k druhým lidem; zdravé a vyrovnané sebepečení									VKZ
Seberegulace a sebeorganizace – cvičení sebekontroly, sebeovládání – regulace vlastního jednání i prožívání, vůle; organizace vlastního času, plánování učení a studia; stanovování osobních cílů a kroků k jejich dosažení									VKZ
Psychohygiena – dovednosti pro pozitivní naladění mysli a dobrý vztah k sobě samému; sociální dovednosti pro předcházení stresům v mezilidských vztazích; dobrá organizace času; dovednosti zvládnutí stresových situací (rozumové zpracování problému, uvolnění-relaxace, efektivní komunikace atd.); hledání pomoci při potížích									VKZ
Kreativita – cvičení pro rozvoj základních rysů kreativity (pružnosti nápadů, originality, schopnosti vidět věci jinak, citlivosti, schopnosti "dotahovat" nápady do reality), tvořivost v mezilidských vztazích	VV, KF	VV, KF	VV, KF	VV, KF	VV, KF			ČJ	
Sociální rozvoj	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Poznávání lidí – vzájemné poznávání se ve skupině/třídě; rozvoj pozornosti vůči odlišnostem a hledání výhod v odlišnostech; chyby při poznávání lidí									ČJ
Mezilidské vztahy – péče o dobré vztahy; chování podporující dobré vztahy, empatie a pohled na svět očima druhého, respektování, podpora, pomoc; lidská práva jako regulativ vztahů; vztahy a naše skupina/třída (práce s přirozenou dynamikou dané třídy jako sociální skupiny)								Z	
Komunikace – řeč těla, řeč zvuků a slov, řeč předmětů a prostředí vytvářeného člověkem, řeč lidských skutků; cvičení pozorování a empatického a aktivního naslouchání; dovednosti pro sdělování verbální i neverbální (technika řeči, výraz řeči, cvičení v neverbálním sdělování); specifické komunikační dovednosti (monologické formy - vstup do tématu „rétorika“); dialog (vedení dialogu, jeho pravidla a řízení, typy dialogů); komunikace v různých situacích (informování, odmítání, omluva, pozdrav, prosba, přesvědčování, řešení konfliktů, vyjednávání, vysvětlování, žádost apod.); efektivní strategie: asertivní komunikace, dovednosti komunikační obrany proti agresí a manipulaci, otevřená a pozitivní komunikace; pravda, lež a předstírání v komunikaci				ČJ	ČJ INFO			ČJ	
Kooperace a kompetice – rozvoj individuálních dovedností pro kooperaci (seberegulace v situaci nesouhlasu, odporu apod., dovednost odstoupit od vlastního nápadu, dovednost navazovat na druhé a rozvíjet vlastní linku jejich myšlenky, pozitivní myšlení apod.); rozvoj sociálních dovedností pro kooperaci (jasná a respektující komunikace, řešení konfliktů, podřízení se, vedení a organizování práce skupiny); rozvoj individuálních a sociálních dovedností pro etické zvládnutí situací soutěže, konkurence								ČJ	
Morální rozvoj	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti – dovednosti pro řešení problémů a rozhodování z hlediska různých typů problémů a sociálních rolí problémy v mezilidských									ČJ

vztazích, zvládání učebních problémů vázaných na látku předmětů, problémy v seberegulaci									
Hodnoty, postoje, praktická etika – analýzy vlastních i cizích postojů a hodnot a jejich projevů v chování lidí; vytváření povědomí o kvalitách typu odpovědnost, spolehlivost, spravedlivost, respektování atd.; pomáhající a prosociální chování (člověk neočekává protislužbu); dovednosti rozhodování v eticky problematických situacích všedního dne									ČJ
DEM - VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA									
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Občanská společnost a škola – škola jako model otevřeného partnerství a demokratického společenství, demokratická atmosféra a demokratické vztahy ve škole; způsoby uplatňování demokratických principů a hodnot v každodenním životě školy (význam aktivního zapojení žáků do žákovské samosprávy - žákovských rad či parlamentů); formy participace žáků na životě místní komunity; spolupráce školy se správními orgány a institucemi v obci				ČAS					D
Občan, občanská společnost a stát – občan jako odpovědný člen společnosti (jeho práva a povinnosti, schopnost je aktivně uplatňovat, přijímat odpovědnost za své postoje a činy, angažovat se a být zainteresovaný na zájmu celku); Listina základních práv a svobod, práva a povinnosti občana; úloha občana v demokratické společnosti; základní principy a hodnoty demokratického politického systému (právo, spravedlnost, diferenciacce, různorodost); principy soužití s minoritami (vztah k jinému, respekt k identitám, vzájemná komunikace a spolupráce, příčiny nedorozumění a zdroje konfliktů)					ČAS				D
Formy participace občanů v politickém životě – volební systémy a demokratické volby a politika (parlamentní, krajské a komunální volby); obec jako základní jednotka samosprávy státu; společenské organizace a hnutí									D
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování – demokracie jako protiváha diktatury a anarchie; principy demokracie; základní kategorie fungování demokracie (spravedlnost, řád, norma, zákon, právo, morálka); význam Ústavy jako základního zákona země; demokratické způsoby řešení konfliktů a problémů v osobním životě i ve společnosti									D

MUL - MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA									
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Kulturní diference – jedinečnost každého člověka a jeho individuální zvláštnosti; člověk jako nedílná jednota tělesné i duševní stránky, ale i jako součást etnika; poznávání vlastního kulturního zakotvení; respektování zvláštností různých etnik (zejména cizinců nebo příslušníků etnik žijících v místě školy); základní problémy sociokulturních rozdílů v České republice a v Evropě							Z		
Lidské vztahy – právo všech lidí žít společně a podílet se na spolupráci; udržovat tolerantní vztahy a rozvíjet spolupráci s jinými lidmi, bez ohledu na jejich kulturní, sociální, náboženské, zájmové nebo generační příslušnost; vztahy mezi kulturami (vzájemné obohacování různých kultur, ale i konflikty vyplývající z jejich rozdílnosti); předsudky a vžitě stereotypy (příčiny a důsledky diskriminace); důležitost integrace jedince v rodinných, vrstevnických a profesních vztazích; uplatňování principu slušného chování (základní morální normy); význam kvality mezilidských vztahů pro harmonický rozvoj osobnosti; tolerance, empatie, umět se vžít do role druhého; lidská solidarita, osobní příspěví k zapojení žáků z odlišného kulturního prostředí do kolektivu třídy							D	Z	

Etnický původ – rovnocennost všech etnických skupin a kultur; odlišnost lidí, ale i jejich vzájemná rovnost; postavení národnostních menšin; základní informace o různých etnických a kulturních skupinách žijících v české a evropské společnosti; různé způsoby života, odlišné myšlení a vnímání světa; projevy rasové nesnášenlivosti – jejich rozpoznávání a důvody vzniku			ČAS				Z		
Multikulturalita – multikulturalita současného světa a předpokládaný vývoj v budoucnosti; multikulturalita jako prostředek vzájemného obohacování; specifické rysy jazyků a jejich rovnocennost; naslouchání druhým, komunikace s příslušníky odlišných sociokulturních skupin, vstřícný postoj k odlišnostem; význam užívání cizího jazyka jako nástroje dorozumění a celoživotního vzdělávání					AJ, NJ			Z	
Princip sociálního smíru a solidarity – odpovědnost a přispění každého jedince za odstranění diskriminace a předsudků vůči etnickým skupinám; nekonfliktní život v multikulturní společnosti; aktivní spolupodílení dle svých možností na přetváření společnosti, zohlednění potřeb minoritních skupin; otázka lidských práv, základní dokumenty									ČJ

GLO - VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH									
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Evropa a svět nás zajímá – rodinné příběhy, zážitky a zkušenosti z Evropy a světa; místa, události a artefakty v blízkém okolí mající vztah k Evropě a světu; naši sousedé v Evropě; život dětí v jiných zemích; lidová slovesnost, zvyky a tradice národů Evropy				AJ, NJ		Z			
Objevujeme Evropu a svět – naše vlast a Evropa; evropské krajiny; Evropa a svět; mezinárodní setkávání; státní a evropské symboly; Den Evropy; život Evropanů a styl života v evropských rodinách; životní styl a vzdělávání mladých Evropanů				AJ, NJ		Z			
Jsmo Evropané – kořeny a zdroje evropské civilizace; klíčové mezníky evropské historie; Evropská integrace; instituce Evropské unie a jejich fungování; čtyři svobody a jejich dopad na život jedince; co Evropu spojuje a co ji rozděluje; mezinárodní organizace a jejich přispění k řešení problémů dětí a mládeže						D			

ENV - ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA									
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Ekosystémy – les (les v našem prostředí, produkční a mimoprodukční významy lesa); pole (význam, změny okolní krajiny vlivem člověka, způsoby hospodaření na nich, pole a jejich okolí); vodní zdroje (lidské aktivity spojené s vodním hospodářstvím, důležitost pro krajinnou ekologii); moře (druhá odlišnost, význam pro biosféru, mořské řasy a kyslík, cyklus oxidu uhličitého) a tropický deštný les (porovnání, druhová rozmanitost, ohrožování, globální význam a význam pro nás); lidské sídlo – město – vesnice (umělý ekosystém, jeho funkce a vztahy k okolí, aplikace na místní podmínky); kulturní krajina (pochopení hlubokého ovlivnění přírody v průběhu vzniku civilizace až po dnešek)			ČAS			B			
Základní podmínky života – voda (vztahy vlastností vody a života, význam vody pro lidské			ČAS			Z		Z	

aktivita, ochrana její čistoty, pitná voda ve světě a u nás, způsoby řešení); ovzduší (význam pro život na Zemi, ohrožování ovzduší a klimatické změny, propojenost světa, čistota ovzduší u nás); půda (propojenost složek prostředí, zdroj výživy, ohrožení půdy, rekultivace a situace v okolí, změny v potřebě zemědělské půdy, nové funkce zemědělství v krajině; ochrana biologických druhů (důvody ochrany a způsoby ochrany jednotlivých druhů); ekosystémy – biodiverzita (funkce ekosystémů, význam biodiverzity, její úrovně, ohrožování a ochrana ve světě a u nás); energie (energie a život, vliv energetických zdrojů na společenský rozvoj, využívání energie, možnosti a způsoby šetření, místní podmínky); přírodní zdroje (zdroje surovinové a energetické, jejich vyčerpatelnost, vlivy na prostředí, principy hospodaření s přírodními zdroji, význam a způsoby získávání a využívání přírodních zdrojů v okolí)									
Lidské aktivity a problémy životního prostředí – zemědělství a životní prostředí, ekologické zemědělství; doprava a životní prostředí (význam a vývoj, energetické zdroje dopravy a její vlivy na prostředí, druhy dopravy a ekologická zátěž, doprava a globalizace); průmysl a životní prostředí (průmyslová revoluce a demografický vývoj, vlivy průmyslu na prostředí, zpracovávané materiály a jejich působení, vliv právních a ekonomických nástrojů na vztahy průmyslu k ochraně životního prostředí, průmysl a udržitelný rozvoj společnosti); odpady a hospodaření s odpady (odpady a příroda, principy a způsoby hospodaření s odpady, druhotné suroviny); ochrana přírody a kulturních památek (význam ochrany přírody a kulturních památek; právní řešení u nás, v EU a ve světě, příklady z okolí, zásada předběžné opatnosti; ochrana přírody při masových sportovních akcích – zásady MOV) změny v krajině (krajina dříve a dnes, vliv lidských aktivit, jejich reflexe a perspektivy); dlouhodobé programy zaměřené k růstu ekologického vědomí veřejnosti (Státní program EVVO, Agenda 21 EU) a akce (Den životního prostředí OSN, Den Země apod.)									Z, B
Vztah člověka k prostředí – naše obec (přírodní zdroje, jejich původ, způsoby využívání a řešení odpadového hospodářství, příroda a kultura obce a její ochrana, zajišťování ochrany životního prostředí v obci - instituce, nevládní organizace, lidé); náš životní styl (spotřeba věcí, energie, odpady, způsoby jednání a vlivy na prostředí); aktuální (lokální) ekologický problém (příklad problému, jeho příčina, důsledky, souvislosti, možnosti a způsoby řešení, hodnocení, vlastní názor, jeho zdůvodňování a prezentace); prostředí a zdraví (rozmanitost vlivů prostředí na zdraví, jejich komplexní a synergické působení, možnosti a způsoby ochrany zdraví); nerovnoměrnost života na Zemi (rozdílné podmínky prostředí a rozdílný společenský vývoj na Zemi, příčiny a důsledky zvyšování rozdílů globalizace a principy udržitelnosti rozvoje, příklady jejich uplatňování ve světě, u nás)				ČAS	ČAS				

MED - MEDIÁLNÍ VÝCHOVA									
Tematické okruhy receptivních činností	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
kritické čtení a vnímání mediálních sdělení – pěstování kritického přístupu ke zpravodajství a reklamě; rozlišování zábavních („bulvárních“) prvků ve sdělení od informativních a společensky významných; hodnotící prvky ve sdělení (výběr slov a záběrů); hledání rozdílu mezi informativním, zábavním a reklamním sdělením; chápání podstaty mediálního sdělení, objasňování jeho cílů a pravidel; identifikování základních orientačních prvků v textu					INFO			ČJ	INFO
interpretace vztahu mediálních sdělení a reality – různé typy sdělení, jejich rozlišování a jejich funkce; rozdíl mezi reklamou a zprávou a mezi „faktickým“ a „fiktivním“ obsahem; hlavní rysy reprezentativnosti (rozlišení reality od médií zobrazovaných stereotypů, jako reprezentace reality); vztah mediálního sdělení a sociální zkušenosti (rozlišení sdělení					INFO			ČJ	INFO

potvrzujících předsudky a představy od sdělení vycházejících ze znalosti problematiky a nezaujatého postoje); identifikace společensky významných hodnot v textu, prvky signalizující hodnotu, o kterou se sdělení opírá; identifikace zjednodušení mediovaných sdělení, opakované užívání prostředků (ve zpravodajství, reklamě i zábavě)									
stavba mediálních sdělení – příklady pravidelností v uspořádání mediovaných sdělení, zejména ve zpravodajství (zpravodajství jako vyprávění, sestavování příspěvků podle kritérií); principy sestavování zpravodajství a jejich identifikace, pozitivní principy (význam a užitečnost), zezábavňující principy (negativita, blízkost, jednoduchost, přítomnost); příklady stavby a uspořádání zpráv (srovnávání titulních stran různých deníků) a dalších mediálních sdělení (například skladba a výběr sdělení v časopisech pro dospívající)									INFO
vnímání autora mediálních sdělení – identifikování postojů a názorů autora v mediovaném sdělení; výrazové prostředky a jejich uplatnění pro vyjádření či zastření názoru a postoje i pro záměrnou manipulaci; prvky signalizující explicitní či implicitní vyjádření hodnocení, výběr a kombinace slov, obrazů a zvuků z hlediska záměru a hodnotového významu					ČJ				INFO
fungování a vliv médií ve společnosti – organizace a postavení médií ve společnosti; faktory ovlivňující média, interpretace vlivů působících na jejich chování; způsoby financování médií a jejich dopady; vliv médií na každodenní život, společnost, politický život a kulturu z hlediska současné i historické perspektivy; role médií v každodenním životě jednotlivce, vliv médií na uspořádání dne, na rejstřík konverzačních témat, na postoje a chování; role médií v politickém životě (předvolební kampaně a jejich význam); vliv médií na kulturu (role filmu a televize v životě jednotlivce, rodiny, společnosti); role médií v politických změnách									INFO
Tematické okruhy produktivních činností	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
tvorba mediálního sdělení – uplatnění a výběr výrazových prostředků a jejich kombinací pro tvorbu věcně správných a komunikačně (společensky a situačně) vhodných sdělení; tvorba mediálního sdělení pro školní časopis, rozhlas, televizi či internetové médium; technologické možnosti a jejich omezení					ČJ	ČJ			
práce v realizačním týmu – redakce školního časopisu, rozhlasu, televize či internetového média; utváření týmu, význam různých věkových a sociálních skupin pro obohacení týmu, komunikace a spolupráce v týmu; stanovení si cíle, časového harmonogramu a delegování úkolů a zodpovědnosti; faktory ovlivňující práci v týmu; pravidelnost mediální produkce					ČJ		ČJ		

Poznámka: Pro jednodušší orientaci byla pro jednotlivá průřezová témata a jejich tématické okruhy zvolena následující označení:

Osobnostní a sociální výchova - Osobnostní rozvoj

- OSV1 – Rozvoj schopností poznávání
- OSV2 – Sebepoznání a sebepojetí
- OSV3 – Seberegulace a sebeorganizace
- OSV4 – Psychohygiena
- OSV5 – Kreativita

Osobnostní a sociální výchova - Sociální rozvoj

- OSV6 – Poznávání lidí
- OSV7 – Mezilidské vztahy
- OSV8 – Komunikace
- OSV9 – Kooperace a kompetice

Osobnostní a sociální výchova - Morální rozvoj

- OSV10 – Řešení problémů a rozhodovací dovednosti
- OSV11 – Hodnoty, postoje, praktická etika

Výchova demokratického občana

- DEM1 – Občanská společnost a škola
- DEM2 – Občan, občanská společnost a stát
- DEM3 - Formy participace občanů v politickém životě
- DEM4 - Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- GLO1 - Evropa a svět nás zajímá
- GLO2 - Objevujeme Evropu a svět
- GLO3 - Jsme Evropané

Multikulturní výchova

- MUL1 - Kulturní diference
- MUL2 - Lidské vztahy
- MUL3 - Etnický původ
- MUL4 - Multikulturalita
- MUL5 - Princip sociálního smíru a solidarity

Environmentální výchova

ENV1 - Ekosystémy

ENV2 - Základní podmínky života

ENV3 - Lidské aktivity a problémy životního prostředí

ENV4 - Vztah člověka k prostředí

Mediální výchova

MED1 - Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení

MED2 - Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality

MED3 - Stavba mediálních sdělení

MED4 - Vnímání autora mediálních sdělení

MED5 - Fungování a vliv médií ve společnosti

MED6 - Tvorba mediálního sdělení

MED7 – Práce v realizačním týmu

Seznam zkratk předmětů:

ČJ	Český jazyk a literatura
CJ	Cizí jazyk
NJ	Německý jazyk
AJ	Anglický jazyk
M	Matematika
INFO	Informatika
ČAS	Člověk a svět
HV	Hudební výchova
VV	Výtvarná výchova
TV	Tělesná výchova
ZTV	Zdravotní tělesná výchova
EU	Eurytmie
KF	Kreslení forem
PV	Pracovní vyučování
D	Dějepis
F	Fyzika
CH	Chemie
B	Biologie
Z	Zeměpis

UČEBNÍ PLÁN**TÝDENNÍ HODINOVÁ DOTACE PRO PRVNÍ STUPEŇ**

Předměty	Vzdělávací oblasti										Disp. hod	Dotace pro předmět	Ročník					Časová dotace celkem
	Jazyk a jazyková komunikace		Matematika	Informatika	Čl. a jeho svět	Čl. a společnost	Čl. a příroda	Umění a kultura	Čl. a zdraví	Čl. a práce			volná	1.	2.	3.	4.	
	Český jazyk a literatura	Cizí jazyk																
Český jazyk a literatura	32				1							33	4	5	8	8	8	33
Německý jazyk		9						1			1	11	1	1	3	3	3	11
Anglický jazyk								1			7	8	1	1	2	2	2	8
Kreslení forem	3		1								5	9	3	3	1	1	1	9
Matematika			19		1							20	5,5	5,5	3	3	3	20
Informatika				1								1					1	1
Člověk a svět					10						1	11	0,5	0,5	4	3	3	11
Hudební výchova								5				5	1	1	1	1	1	5
Výtvarná výchova								5				5	1	1	1	1	1	5
Tělesná výchova											5	5	1	1	1	1	1	5
Eurytmie											5	5	1	1	1	1	1	5
Pracovní vyučování										5		5	1	1	1	1	1	5
Min. čas. dotace pro oblasti (RVP)	35	9	20	1	12	0	0	12	10	5	14	118						
Celková povinná čas. dotace													20	21	26	25	26	118
Minimální čas. dotace v ročnících													18	18	22	22	22	
Maximální čas. dotace v ročnících													22	22	26	26	26	
Celkový počet hodin epochových předmětů													13	14	16	15	15	
Počet cvičných hodin													0	1	3	2	2	

TÝDENNÍ HODINOVÁ DOTACE PRO DRUHÝ STUPEŇ

Předměty	Vzdělávací oblasti										Disponibilní hodiny		Dotace pro předmět	Ročník				Časová dotace celkem
	Jazyk a jazyková komunikace		Matematika	Informatika	Čl. a jeho svět	Čl. a společnost	Čl. a příroda	Umění a kultura	Čl. a zdraví	Čl. a práce	vázaná	volná		6.	7.	8.	9.	
	Český jazyk a literatura	Cizí jazyk																
Český jazyk a literatura	15										3	18	4	4	5	5	18	
Německý jazyk		12										12	3	3	3	3	12	
Anglický jazyk										6	2	8	2	2	2	2	8	
Kreslení forem							1				3	4	1	1	1	1	4	
Matematika			15								2	17	4	4	4,5	4,5	17	
Informatika				1								1				1	1	
Dějepis					8							8	2	2	2	2	8	
Fyzika						6						6	2	1,5	1,5	1	6	
Chemie						4,5						4,5		1,5	1,5	1,5	4,5	
Biologie						6,5		2			1	9,5	3	2	2,5	2	9,5	
Zeměpis					3	4					1	8	2	2	2	2	8	
Hudební výchova							5				2	7	2	2	2	1	7	
Výtvarná výchova								4				4	1	1	1	1	4	
Tělesná výchova									8			8	2	2	2	2	8	
Povinně volitelný předmět ZTV/EU													1	1	1	1		
Pracovní vyučování										3	4	7	2	1	2	2	7	
Min. čas. dotace pro oblasti (RVP)	15	12	15	1	0	11	21	10	10	3	6	18						
Celková povinná čas. dotace													31	30	33	32	122	
Minimální čas. dotace v ročnících													28	28	30	30		
Maximální čas. dotace v ročnících													30	30	32	32		
Celkový počet hodin epochových předmětů													17	17	19	18		
Počet cvičných hodin													4	4	6	5		

POZNÁMKY K UČEBNÍMU PLÁNU

- 1) Dějepis zahrnuje integrované téma Výchova k občanství, proto tento předmět čerpá většinu hod. dotace oblasti Člověk a společnost.
- 2) Zeměpis čerpá hodinovou dotaci z oblastí Člověk a společnost, Člověk a příroda, jejichž očekávané výstupy naplňuje.
- 3) Pod názvem Povinně volitelný předmět jsou dotace pro Eurytmii a Zdravotní tělesnou výchovy. Od šestého ročníku si na dobu druhého stupně žáci volí jeden z těchto předmětů.

KNIHA II**VYUČOVACÍ PŘEDMĚTY**

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA	4
# Časové a organizační vymezení předmětu	4
# Charakteristika předmětu.....	4
# Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí	5
ANGLICKÝ JAZYK.....	7
NĚMECKÝ JAZYK.....	7
# Časové a organizační vymezení předmětu NJ.....	7
# Časové a organizační vymezení předmětu AJ.....	7
# Charakteristika předmětů.....	7
# Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí	9
MATEMATIKA.....	10
# Časové a organizační vymezení předmětu	10
# Charakteristika předmětu.....	10
# Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí	11
INFORMATIKA	12
(INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE).....	12
# Časové a organizační vymezení předmětu	12
# Informatika na 1. stupni školy.....	12
# Pojetí a specifické cíle vzdělávacího oboru	12
# Informatika na 2. stupni – pojetí a specifické cíle.....	13
# Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí	13
ČLOVĚK A SVĚT.....	14
# Časové a organizační vymezení předmětu	14
# Charakteristika předmětu.....	14
# Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí	15
DĚJEPIS	17
# Časové a organizační vymezení předmětu	17
# Charakteristika vyučovacího předmětu.....	17
# Forma realizace	18
# Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí	18

BIOLOGIE	20
# Časové a organizační vymezení předmětu	20
# Charakteristika předmětu.....	20
# Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí	21
FYZIKA.....	22
# Časové a organizační vymezení předmětu	22
# Charakteristika předmětu.....	22
# Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí	23
CHEMIE	24
# Časové a organizační vymezení předmětu	24
# Charakteristika vyučovacího předmětu:	24
# Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí	25
ZEMĚPIS	26
# Časové a organizační vymezení předmětu	26
# Charakteristika vzdělávací oblasti	26
# Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí	27
HUDEBNÍ VÝCHOVA	28
# Časové a organizační vymezení předmětu	28
# Charakteristika vyučovacího předmětu.....	28
# Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí	29
VÝTVARNÁ VÝCHOVA	30
# Časové a organizační vymezení předmětu	30
# Obecná charakteristika	30
# Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí	31
TĚLESNÁ VÝCHOVA.....	32
# Časové a organizační vymezení předmětu	32
# Charakteristika předmětu.....	32
# Východiska a hlavní motivy vyučování.....	32
# Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí	33
EURYTMIE	34
# Časové a organizační vymezení předmětu	34
# Charakteristika předmětu.....	34

⊕	<i>Východiska a hlavní motivy vyučování</i>	35
⊕	.....	36
⊕	<i>Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí</i>	36
ZDRAVOTNÍ TĚLESNÁ VÝCHOVA		38
⊕	<i>Časové a organizační vymezení předmětu</i>	38
⊕	<i>Charakteristika předmětu</i>	38
⊕	<i>Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí</i>	38
KRESLENÍ FOREM		39
⊕	<i>Časové a organizační vymezení předmětu</i>	39
⊕	<i>Charakteristika předmětu</i>	39
⊕	<i>Hlavní motivy a nástin obsahu vyučování</i>	39
⊕	<i>Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí</i>	41
PRACOVNÍ VYUČOVÁNÍ		42
⊕	<i>Časové a organizační vymezení předmětu</i>	42
⊕	<i>Charakteristika vzdělávací oblasti</i>	42
⊕	<i>K jednotlivým ročníkům</i>	42
⊕	<i>Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí</i>	43

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

⊕ Časové a organizační vymezení předmětu

Ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Týdenní hodinová dotace	4	5	8	8	8	4	4	5	5

Předmět je vyučován z velké části epochově, s výjimkou prvního ročníku dobírá také cvičné hodiny dle každoročního propočtu. Náplň cvičných hodin a jejich rozložení v rámci všech epochových předmětů daného ročníků je v kompetenci třídního učitele. Hodinovou dotaci čerpá předmět z oblasti Český jazyk a literatura a Člověk a jeho svět (v prvních dvou ročnících je předmět Člověk a svět integrován do epochového vyučování Českého jazyka).

⊕ Charakteristika předmětu

Mateřský (český) jazyk je naším základním nástrojem a výchozím bodem pro poznávání světa a pro mezilidskou komunikaci. Otevírá nám svět národní kultury s její osobitou mentalitou. Patříčná péče o něj je proto jedním z cílů vzdělání, neboť jazyk je důležitým prostředkem pro proniknutí a zvládnutí nejen všech vyučovacích předmětů, nýbrž mnoha oblastí života.

Jazyková výchova respektující specifika vývoje (vývojové fáze) dítěte a mladého člověka je významným žákovi pomáhajícím nástrojem sebepoznání a sebevyjádření, pomáhá mu zdokonalovat a rozvíjet jeho osobnost. Kultivací mluveného i psaného projevu se rozvíjí a kultivuje i myšlení a citění žáka. Jedním z nejvyšších cílů waldorfské pedagogiky v oblasti péče o jazyk je vytváření živoucího vztahu mezi člověkem a slovem. Ten nespočívá pouze v porozumění významu slov, ale ve skutečném prožitku jazyka samotného a jeho proniknutí na všech úrovních. Jde tedy jak o zvládnutí stránky významové a uchopení jeho struktury, tak o prožitek zvukové

stránky jazyka, tj. barvy a kvality hlásek a jeho rytmických a melodických elementů.

Jazyk úzce souvisí s pohybem, a to nejen s pohyby řečových orgánů, ale i s pohybovou aktivitou celého těla. Od raného věku je jazyk pro dítě nejdříve hrou se zvuky řeči, hrou plnou pohybu, hrou vnímání, napodobování. Dítě jinak pociťuje znění samohlásek (jako odraz svých vnitřních stavů), jinak znění souhlásek (jako odraz vnějších zvuků). Hravé zacházení s hláskami, tóny a rytmy řeči pak zůstává člověku trvale, zjemňuje se a zvnitřňuje se. Vytváří potom základ pro živé vnímání jazyka a tvůrčí přístup k řeči, z něhož vyvěrá například lidová slovesnost, poezie i próza.

Obsah vzdělávacího oboru (předmětu) Český jazyk a literatura lze v návaznosti na RVP pro přehlednost rozčlenit na

- komunikační a slohovou výchovu,
- jazykovou výchovu a
- literární výchovu.

Ve výuce se však vzdělávací obsah jednotlivých složek vzájemně prolíná.

Komunikační a slohová výchova

Klade se důraz především na formu mluveného a psaného projevu. Žáci se učí pozorně naslouchat a výstižně a zřetelně formulovat. Po té, co zvládnou písmo a dále na něm pracují, se učí číst s porozuměním, vyhledávat a zpracovávat patřičné informace, aby pak sami mohli srozumitelně formulovat svou analýzu, shrnutí, hodnocení a postoje. Žáci jsou vedeni nejen k formální a stylistické správnosti, ale i k tvůrčí práci s jazykem a k obsahové bohatosti a autenticitě.

Každý žák si vytváří pod vedením učitele vlastní učební text ve formě tzv. epochového sešitu. Záznamy v něm jsou přehledem probraného učiva a proto je formě i obsahu epochových sešitů věnována velká pozornost od první třídy. Nahrazují totiž svým způsobem učebnice, které se na waldorfské škole používají spíše jen jako jeden z možných zdrojů informací, a to zpravidla až ve vyšších ročnících. Při tvorbě sešitů se žáci učí pracovat s estetickou úpravou

textu a postupem času si též procvičují schopnost vhodného využití nejrůznějších slohových útvarů. Na začátku stojí důsledné vedení učitele, které výsledně směřuje k samostatnému zpracování učiva ze strany žáků.

Jazyková výchova

Žáci postupně objevují vnitřní i formální zákonitosti češtiny, osvojují si je a učí se je vhodně aplikovat. Studují gramatické struktury, pravopisná pravidla a osvojují si spisovnou podobu češtiny v porovnání s hovorovým jazykem, nářečím a s cizími jazyky. Tím se nejen učí kultivovaně vyjadřovat, nýbrž rozvíjejí své logické myšlení, schopnost porovnávání, třídění, rozlišování a zobecňování jevů. Český jazyk se tak stává nejen nástrojem pro získávání informací, ale i předmětem poznávání.

Literární výchova

Žáci se prostřednictvím příběhů vyprávěných učitelem a později i četby vžívají do dějů a do osudů postav pohádkových, mýtických, smyšlených i historických, čímž získávají formou obrazů živé povědomí o hodnotách, morálních zásadách a kulturně-historickém vývoji lidské společnosti, které se jim stává nástrojem rozvíjení vlastní osobnosti a poznávání sebe sama i druhých. Český jazyk navíc není v literatuře již jen prostředkem k poznávání kultury vlastní, ale stává se prvním mostem k ostatním kulturám světa do té doby, než si člověk osvojí další cizí jazyk. Žáci si při práci s národní a světovou literaturou mohou uvědomit souvislosti ale i rozdíly mezi kulturou ostatních národů a tou vlastní.

Výuka literatury ale zdaleka nespočívá jen v poslouchání a čtení. Důležitá je praktická práce s nejrůznějšími literárními žánry (ne tedy jen jejich identifikace, nýbrž přímý prožitek), ať už se jedná o recitaci poezie, dramatizaci literárních textů či diskuse nad přečtenými díly. Zde se dá literární výchova těžko oddělit od slohové, protože žáci jsou také vedeni k vlastní tvorbě. Škola vytváří

podmínky pro samostatnou tvořivou činnost žáků. Vydávají se například třídní a školní noviny s vlastními příspěvky a literárními pokusy, hraje se loutkové divadlo, připravují recitační programy, divadelní představení apod. Je rozvíjena verbální i neverbální komunikace, spolupráce ve skupině, kultivuje se mluvený, psaný i pohybový projev, žáci vstupují do rozličných reálných i modelových životních situací, učí se vystupovat před diváky a reflektovat své zážitky. Skrze vlastní činnost žáci spějí k poznatkům a prožitkům, které mohou pozitivně ovlivnit rozvoj jejich postojů a životních hodnot a obohatit jejich duchovní život. Jazykové a literární vzdělávání ve škole se tak stává skutečnou dílnou humanity / lidskosti.

⊕ Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí

Předmět **Český jazyk** svými výchovnými cíli a strategiemi (postupy) umožňuje žákům rozvíjet:

Kompetence k učení

- Rozvíjí u žáků dovednosti potřebné k osvojování učiva.
- Předkládá žákům možnosti používání osvojených dovedností z jazykového vzdělávání v jiných oblastech.
- Vede žáky k systematickému vedení a ukládání informací..
- Vede žáky k aplikaci naučených pravidel pravopisu a jejich vzájemnému propojování.
- Seznamuje žáky s mluvnickými a literárními termíny souvisejícími s probíraným učivem.

Kompetence k řešení problémů

- Vede žáky k tomu, aby samostatně nalézali pravidla, kterými se řídí probírané mluvnické jevy.
- Vede žáky k tomu, aby uměli nalézat chyby v textu a odůvodnit správné řešení.
- Vede žáky k samostatnému vyhledávání potřebných informací z různých informačních zdrojů.

Kompetence komunikativní

- Vede žáky ke spisovnému vyjadřování, rozlišování spisovné, obecné a nespisovné češtiny.
- Vede žáky ke správné formulaci obsahu sdělení v rámci probíraných žánrů, nabízí žákům dostatek příležitostí k porozumění probíraných literárních textů.

- Vede žáky pomocí literárního i gramatického učiva k rozšiřování slovní zásoby.
- Vede žáky ke správné, srozumitelné stavbě větných celků, k vyprávění..

Kompetence sociální a personální

- Vytváří příležitosti k tomu, aby žáci mohli diskutovat v malých skupinách i v rámci celé třídy.
- Vede žáky k tomu, aby dokázali požádat o pomoc.

Kompetence občanské

- Seznamuje žáky s naším slovesným dědictvím a pomáhá jim vysvětlovat jeho význam.
- Žák nachází literární vzory.
- Český jazyk posiluje v žácích mravní cítění a jednání.
- Podporuje v žácích potřebu literárního projevu, recitace, četby.

Kompetence pracovní

- Vede žáky k dodržování hygienických pravidel pro čtení a psaní.
- Vede žáky k přípravě a udržování jejich učebního prostoru.

ANGLICKÝ JAZYK**NĚMECKÝ JAZYK**⊕ **Časové a organizační vymezení předmětu NJ**

Ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Týdenní časová dotace	1	1	3	3	3	3	3	3	3

Výuka německého jazyka probíhá ve všech ročnících v samostatných hodinách. V prvním a druhém ročníku je posílena kroužkem. Na prvním stupni čerpá hodinovou dotaci ze vzdělávacích oblastí Cizí jazyk, částečně Umění a kultura a z disponibilních hodin. Na druhém stupni čerpá hodinovou dotaci z oblasti Cizí jazyk.

⊕ **Časové a organizační vymezení předmětu AJ**

Ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Týdenní časová dotace	1	1	2	2	2	2	2	2	2

Výuka anglického jazyka probíhá ve všech ročnících v samostatných hodinách. V prvních dvou je programově posílena nabízeným kroužkem anglického jazyka. Hodinovou dotaci čerpá na 1. stupni převážně z volných disponibilních hodin, částečně z oblasti Umění a kultura. Na druhém stupni z disponibilních hodin.

⊕ **Charakteristika předmětů**

Ve waldorfských třídách se děti učí dva cizí jazyky od první třídy. Jazyk jako specificky lidský fenomén je ve waldorfské pedagogice chápán jako prostředek růstu a vývoje lidské bytosti. Vyučování cizích jazyků je mimo jiné prostředkem k setkání s novou kulturou. Jejich osvojení, nebo přinejmenším konfrontace s nimi, podněcuje vnitřní flexibilitu a otevřenost, které jsou nezbytné k tomu, aby se člověk ve svém životě naučil svět vnímat v širších souvislostech.

Děje se tak především poznáváním a prožíváním jazyka samotného, jeho melodie a zvukové podoby.

Výuka anglického i německého jazyka směřuje v plné míře k naplňování očekávaných výstupů vzdělávacího oboru RVP ZV Cizí jazyk.

1. STUPEŇ**1. období (1. – 3. ročník)**

Výuka v prvním období je založena na „úplném ponoření“ do cizího jazyka, vychází z přirozené schopnosti napodobovat, která je základním principem učení až do devíti let. Zpěvem písní a recitací básní a říkadel, doprovázených gesty a mimikou, se děti seznamují s mluvenou formou anglického jazyka, s jeho charakteristickými zvuky a melodiemi. Ponoření do jazyka napomáhají také hry a dramatizace příběhů. Učitel se snaží vést výuku pokud možno jen v anglickém jazyce.

Přesné porozumění není v tomto období cílem práce. Důležitější je zprostředkovat dítěti intenzivní prožitek jazyka, jelikož nevědomě vstřebané obsahy budou vědomě vyzdviženy v pozdějších letech. Slovní zásoba se v tomto věku většinou nepřekládá, děti si slova, fráze a větné celky postupně osvojují z kontextu výuky. Také gramatické struktury jsou zatím užívány a procvičovány výhradně v kontextu, žáci je užívají na základě nápodoby, bez vědomého učení.

Významným prvkem výuky je rytmus, ať už jde o rytmus prožívaný skrze jazyk nebo o rytmus vlastního vyučování. Rytmus v tomto věku výrazně podporuje paměť. Sborová recitace se střídá s recitací ve skupinách a spěje k samostatnému projevu jednotlivých žáků v krátkých dialogích, často inspirovaných básněmi nebo určitým tématem. Při rozhovorech se žáci seznamují se základními obraty společenského styku, učí se reagovat na otázky a pokyny. Také vyprávění krátkých příběhů hraje, stejně jako v hlavním vyučování, už od 1. ročníku důležitou roli. Poslechem souvislého

sdělení se děti učí sledovat proud cizí řeči a rozvíjí porozumění slyšenému textu. Obsah vyprávění často navazuje na témata v hlavním vyučování.

2. období (4. – 5. ročník)

Ústní práce se dále rozvíjí. Děti v tomto věku mají dobrou paměť a velký potenciál k učení. Jejich cit pro řeč jim navíc umožňuje vnímat krásu anglického jazyka. Texty k recitaci a písni proto nabývají na obsahu a na obtížnosti. Recitací a řečovými cvičeními pokračují žáci v osvojování čisté výslovnosti a správné větné melodie a také v rozšiřování idiomatické slovní zásoby. Učitel jednoduše a obrazně uvede obsah básně nebo písni, kterou se děti dále učí opakováním po učiteli.

Ve věku 9 – 10 let se u dětí vyvíjí nový, individuálnější přístup k jazyku. Nejvýznamnějším prostředkem individuálního uchopení jazykového materiálu je nově zavedené psaní a čtení. Dříve, než žáci dostanou tištěné texty, učí se číst to, co sami napsali. Žáci nabývají schopnosti dívat se na cizí jazyk s odstupem, porovnávat ho s mateřským jazykem a s pomocí učitele objevovat jeho pravidla. Učitel je vede k tomu, aby objevená pravidla zkoušeli sami v praktické podobě formulovat, poté je společně zapisují do sešitu. Ve výuce anglického jazyka roste důraz na poznávání reálií anglicky mluvících zemí a jejich porovnávání s přírodními i kulturními podmínkami v České republice.

Ve 4. ročníku je stěžejním tématem výuky přechod k psaní, seznamování se s grafickou podobou slov. Velká část hodin je věnována pečlivému zapisování známých textů do sešitů a následné práci s nimi (čtení, dramatizace, rozhovory, procvičování pravopisu slov, vyvozování pravidel).

Od 5. ročníku začíná vědomé vyučování, rozšiřování a procvičování slovní zásoby. Žáci jsou podporováni v tvořivém přístupu

k anglickému jazyku a v tvůrčím používání známých výrazů. Tomu napomáhá poslech a četba živých a výstižných popisů lidí, míst a situací a také odpovídající domácí úkoly. Prohlubuje se porozumění pro zákonitosti jazyka, pro gramatiku.

2. STUPEŇ (6. – 9. ročník)

Ve výuce na druhém stupni je velmi důležitý pořádek, struktura, plánování. Žáci se učí systematické práci, přehledně si zapisují slovní zásobu a gramatiku, důraz je kladen na vysoký standard vedení sešitu. S rozšiřujícími se znalostmi gramatiky a slovní zásoby jsou žáci vedeni k samostatnějšímu ústnímu i písemnému vyjadřování v anglickém jazyce, k formulování kratších textů (dopisy, jednoduché popisy, obsahy příběhů) a ústních projevů. Přes nárůst množství učiva by neměly chybět také umělecké prvky (přednes básní, dramatizace, zpěv) a humor, aby výuka nadále zůstávala živá a různorodá.

Práce s autentickými texty se stává pravidelnou součástí výuky a pokračuje na celém druhém stupni podobně jako v předchozím období, stejně jako vědomé osvojování slovní zásoby. Žáci se učí pracovat s dvojjazyčným slovníkem, s nímž se v základech seznamují už v pátém ročníku, a provádět jednoduché překlady. Témata četby a rozhovorů úzce navazují na témata hlavního vyučování. Je možné učit v cizím jazyce některé z epoch, popř. celou epochu jiného předmětu. Na konkrétních příkladech zvyků, situací, míst, osobností a událostí se žáci dále seznamují se zeměpisem, kulturou a historií anglicky mluvících zemí.

V 6. ročníku se žáci vědomě seznamují s celkovou strukturou jazyka, získávají přehled o tom, co se již naučili a co si ještě musí osvojit, učí se systematické práci. Převyprávění příběhů připravuje žáky na pozdější samostatný projev.

V 7. ročníku je kladen důraz na pečlivost ve výslovnosti i ve vedení sešitů. Znalosti žáků jsou pravidelně ověřovány a systematicky

upevňovány, aniž by se však vytratilo umělecké pojetí výuky, také humor by měl prostupovat celou výukou, včetně gramatických cvičení, testů a diktátů.

V **8. ročníku** mohou žáci podle svých zájmů a schopností začít pracovat i na individuálních projektech a referátech, většinou s pomocí a pod vedením učitele. Jednotliví žáci jsou podněcováni k navazování kontaktů s vrstevníky v zahraničí. Žáci také přebírají větší zodpovědnost za vedení sešitů a třídění učebních materiálů. Hlavními tematickými okruhy **9. ročníku** jsou aktuální otázky současného života a společnosti s cílem rozvinout u žáků vědomí spoluúčasti na dění ve světě. Zároveň jsou opakována a procvičována dosud probraná témata, slovní zásoba a gramatika.

⊕ **Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí**

Předmět anglický jazyk rozvíjí u žáků následující kompetence:

Kompetence k učení

- Vede je k samostatnému a efektivnímu zacházení s pracovními materiály a k hledání vhodných vlastních učebních strategií.

Kompetence k řešení problémů

- Poskytuje žákům příležitost konfrontace s anglicky mluvícím elementem a podněcuje je k překonávání vnitřních bariér vůči tomu, co je v něm neznámé a odlišné;

Kompetence komunikativní

- Intenzivně se pěstuje nejen schopnost porozumět verbálním sdělením, ale i porozumění přímo ze situace, z kontextu či z gestikulace
- Žáci se učí vyjadřovat co nejvýstižněji pomocí omezených prostředků, na jejichž rozvoji a zdokonalování ustavičně pracují.

Kompetence sociální a personální

- Při výuce cizího jazyka je obzvláště důležitá schopnost pozorně naslouchat a předmět skýtá, především ve vyšších ročnících, mnoho příležitostí ke skupinové práci.

Kompetence občanské

- Poznávání cizích kultur a odlišností v uspořádání společnosti podněcuje občanské vědomí.

Pracovní kompetence

- Důležitost anglického jazyka pro profesní uplatnění je evidentní.
- Kromě toho vede vyučování žáky k tomu, aby se učili pracovat na rozvoji vlastních dovedností.

MATEMATIKA

⊕ Časové a organizační vymezení předmětu

Ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Týdenní hodinová dotace	5,5	5,5	3	3	3	4	4	4,5	4,5

Předmět je vyučován z velké části epochově, s výjimkou prvního ročníku dobírá také cvičné hodiny dle každoročního propočtu. Náplň cvičných hodin a jejich rozložení v rámci všech epochových předmětů daného ročníků je v kompetenci třídního učitele. Hodinovou dotaci čerpá předmět z oblasti Matematika a Člověk a jeho svět (v prvních dvou ročnících je předmět Člověk a svět integrován do epochového vyučování předmětu Matematika).

⊕ Charakteristika předmětu

Předmět Matematika má důležité postavení ve vzdělávacím procesu. Poskytuje vědomosti potřebné v praktickém životě každého člověka. Obsah předmětu je rozdělen na čtyři tematické okruhy:
 Číslo a početní operace.
 Číslo a proměnná.
 Závislosti, vztahy a práce s daty.
 Geometrie v rovině a v prostoru.
 Součástí je i tematický okruh Nestandardní aplikační úlohy a problémy.

Číslo a početní operace

V tomto tematickém okruhu je pro žáky důležité pochopit kvalitu čísla. Pod pojmem každé číslice by si měli uvědomit konkrétní pojem. Číslice není obrazem ve smyslu zavádění zápisu písmenek, ale obrazem číselné kvality. Obraz tedy souvisí s podstatou čísla, ne s vnější formou číslice. Utváření aritmetických a geometrických pojmů je spojeno s vnímáním a činností vlastního pohybového organismu. Počítání je

již zvnitřněným pohybem, při kterém také pohyb vnímáme. Proto je zpočátku veškeré počítání propojeno s pohybem rytmických cvičení (např. násobkové řady). Matematika má blízký vztah také ke kreslení forem, kde konkrétně cvičíme a pěstujeme to, co je pro matematizování tolik potřebné: uvědomovat si pohyb rukou. Díky vnitřní pohyblivosti vzniká schopnost zapojit fantazii při řešení matematických problémů.

Prožitkem kvality čísel dítě zažívá důvěru a jistotu: **číslo - svět - člověk** patří k sobě.

Další jistotu může dítě při počítání prožít ve správném řešení určitého problému.

Důležité je neustálé procvičování a opakování probrané látky.

Číslo a proměnná

Další vědomosti se prohlubují na druhém stupni v tematickém okruhu Číslo a proměnná. Žáci si osvojují aritmetické operace v jejich třech složkách: dovednost provádět operaci, algoritmické porozumění (proč je operace prováděna předloženým postupem) a významové porozumění (umět operaci propojit s reálnou situací).

Závislosti, vztahy a práce s daty

Žáci rozpoznávají určité typy změn a závislostí, uvědomují si změny a závislosti známých jevů, Tyto změny a závislosti žáci analyzují z tabulek, diagramů a grafů a v jednoduchých případech je také konstruují.

Geometrie

Tato součást výuky matematiky je vyučována v oddělených epochách. Jednou z vůdčích myšlenek tohoto předmětu je rozvoj a podpora názorné prostorové představivosti. V počáteční geometrii, kreslené ještě od ruky, procvičujeme při odhadování proporcí a poměrů jistotu pohybu ruky, která je dobře připravená kreslením forem v prvních školních letech.

Základní schopnosti, znalosti a techniky budeme stupňovat přiměřeně věku (s částečným přesahem do jiných předmětů).

Žáci se musí s přibývajícím věkem učit vycítit geometrické závislosti, myšlenkově je uchopit a použít k praktickému řešení - rýsování.

Zacházení s rýsovacími pomůckami má žáky vést k jednoznačné a přesné konstrukci (znázornění).

Radost při rýsování má žákům pomáhat rozvíjet trpělivost, pečlivost a přesnost, stejně jako samostatnou a tvořivou činnost.

Geometrické útvary se učí znát při kreslení, vychází se od pravidelných forem, které nejsou pojednány jako zvláštní případy obecných forem, ale právě jako základní útvary, které nejjasněji hovoří řečí dané formy. Zde dochází k postupnému osvojování pojmů: šikmý, svislý, vodorovný, oblouk, nahoře, dole, uprostřed, oblé, hranaté; symetrie osová, středová, souměrnost, shodnost, podobnost, průniky, uzly, křivka, přímka, úsečka, bod, rovinné útvary, úhel, trojúhelník, čtverec, obdélník, kruh.

Předmět matematika je vyučován hlavně v epochách, které umožňují hlubší propracování daného tématu. V průběhu celého roku je pak probrané učivo procvičováno a rozšiřováno v procvičovacích hodinách (časová dotace pro každý ročník viz. tabulka). Ve vyšších ročnících mohou pak být třídy dělené do skupin odpovídajíc tempu jejich práce.

V předmětu matematika je v 6.ročníku integrován obsah Stát a hospodářství ze vzdělávacího oboru Výchova k občanství coby samostatná epocha hospodářských počtů (dotace 1 hodina ze vzdělávací oblasti Člověk a společnost).

⊕ **Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí**

V předmět rozvíjíme u žáků především tyto klíčové kompetence:

Kompetence k učení

- Žáky vedeme k sebehodnocení.
- Individuálním přístupem k žákům maximalizujeme jejich šanci prožít úspěch.

- Žákům umožňujeme ve vhodných případech realizovat vlastní nápady při řešení netradičních algebraických a geometrických úloh

Kompetence k řešení problémů

- Výuka je vedena tak, aby žáci hledali různá řešení problému, svoje řešení si dokázali obhájit.
- Při výuce motivujeme žáky v co největší míře problémovými úlohami z praktického života.
- Děti vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení.

Kompetence komunikativní

- Vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu.
- Učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných.
- Podporujeme přátelské vztahy ve třídách a mezi třídami.
- Začleňujeme metody kooperativního učení a jejich prostřednictvím vedeme děti ke spolupráci při vyučování.

Kompetence sociální a personální

- Během vzdělávání používáme skupinovou práci žáků, vzájemnou pomoc při učení.
- Sociální kompetence vyvozujeme na praktických cvičeních a úkolech.
- Žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se sami podílejí.
- Učíme je k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky.
- Učíme žáky pracovat v týmu.

Kompetence občanské

- Ve třídních kolektivech žáci společně stanovují pravidla chování.
- Jsou respektovány individuální rozdíly (národnostní, kulturní).

Kompetence pracovní

- Vedeme žáky k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci.
- Výuku doplňujeme o praktické exkurze
- Individuálním přístupem a spoluprací s rodiči pomáháme žákům při profesní orientaci.

INFORMATIKA (INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE)

⊕ Časové a organizační vymezení předmětu

Ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Týdenní časová dotace					1				1

Předmět je na prvním stupni vyučován epochově, formou epochy v rámci předmětu Člověk a svět. Na druhém stupni formou samostatných hodin.

⊕ Informatika na 1. stupni školy

Waldorfská pedagogika se opírá ve své praxi o zákonitosti vývoje dítěte. Přitom do značné míry platí, že vývojové stupně, kterými prošlo lidstvo jako celek, uskutečňuje každý člověk znovu individuálně od dětství do dospívání; v období puberty dosáhne tak mladý člověk úrovně vědomí dnešního lidstva.

Z tohoto hlediska je nasazení vzdělávacího oboru Informační a komunikační technologie na 1. stupni základní školy (tedy nejpozději v 5. třídě), jak to požaduje RVP ZV, přinejmenším pedagogicky sporné. Z hlediska ostatních blízkých vzdělávacích oblastí (matematika, fyzika) nedosáhne dítě v tomto věku potřebných základů pro smysluplnou pedagogickou práci v této oblasti. A naopak, v ostatních vzdělávacích oblastech klíčových pro tento věk, jsou základem pedagogické práce reálné zkušenosti dítěte se světem - tedy princip diametrálně odlišný od principů světa počítačů.

Takovéto, z hlediska vývoje dítěte předčasné (a navíc z hlediska pedagogického alibisticky účelové), zavedení vzdělávání v této oblasti má přímé důsledky v oslabení vlastních vývojových sil dítěte: jednostranný důraz na myšlení odtržené od skutečného citového prožitku a především naprosto oddělené od vůle nemůže přispívat k harmonickému rozvoji osobnosti člověka.

⊕ Pojetí a specifické cíle vzdělávacího oboru

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem je na 1. stupni zařazen vzdělávací obor **Člověk - bytost sociální** jako třítydenní epocha ve druhém pololetí 5. třídy. Tento vzdělávací obor má charakter a cíle prvouky v oblasti komunikace, informací a médií.

Komunikace je přitom učitelem pojímána jako živý proces, klíčový pro sociální život člověka, pro utváření mezilidských vztahů.

Informace jsou v tomto vzdělávacím oboru chápány jako skelet tohoto procesu (informace by tedy především měly mít jednak vzájemnou funkční souvislost a jednak funkční vztah k procesu komunikace).

Média jsou pak prakticky uchopena jako pomocné technické prostředky procesu komunikace a v něm obsaženého přenosu informací.

Jádrem epochy tohoto vzdělávacího oboru je příprava projektu - účasti celé třídy na řeckých olympijských hrách 5. tříd waldorfských škol, které jsou pravidelnou součástí jejich výuky. (Proto by také tato epocha měla těsně předcházet termínu konání této olympiády.) Do jednotlivých fází přípravy celého projektu je plně zapojeno i praktické využívání současných médií (telefon, fax, fotoaparát, noviny, kopírka, počítač atd.). V rámci epochy žáci formulují dopisy, objednávky, oznámení, vyprávění apod., a učí se tak (v návaznosti na vzdělávací oblast českého jazyka) prakticky rozlišovat mimo jiné také kvalitu informací v nich obsažených.

V návaznosti na dějinný přehled starověkých kultur může být v hlavních rysech přiblížen vývoj komunikačních prostředků (gesto, řeč, písmo).

Svou finanční částí (účetnictví) předjímá tento projekt prakticky zaměřené úlohy matematiky v 6. třídě.

V rámci praktických činností by děti měly poznat Morseovu abecedu, popřípadě také znakovou řeč určenou pro hluchoněmé lidi.

⊕ Informatika na 2. stupni – pojetí a specifické cíle

I když je předmětem výuky informační a komunikační technologie, středem zájmu je člověk, nikoli stroj. Z tohoto zásadního postoje vychází a je formována celá koncepce výuky. V dějinách této technologie je například velmi důležité poznávat osudy konkrétních osobností, vědců, kteří stáli u jejího zrodu a kteří se podíleli na jejím vývoji. Nejde jen o jména, ale o životní zkušenosti a pohnutky, které vedly k vynálezům a objevům.

Ještě závažnější je otázka: Jak působí tato technologie na jednotlivce a na celou lidskou společnost? Co se mění v mém myšlení, cítění a co se děje s mou vůlí, když jsem v životě obklopen televizí, počítačem a mobilem? Tyto otázky tematicky doprovází celou výuku a jsou samozřejmě předmětem diskuzí. Žáci (stejně jako jejich učitelé) žijí v mediálním světě. Jsou ovlivňováni médii, tedy i myšlenkami, které média zjevně i skrytě propagují. Pokud si neuvědomujeme, jaký na nás mají média vliv, nebudeme ani chápat současný svět.

Nauka o počítačích má být pro dospívajícího podnětem k samostatnému úsudku (u žákyň je vhodné klást důraz spíše na vnitřní obsah sdělení, u žáků akcentovat vnější formu sdělení). Má mu pomáhat, aby si vytvořil vlastní obraz, vlastní škálu hodnot, co se obsahu a poselství médií týče. V dospělosti pak bude schopen nezávisle se rozhodovat a prosadit se ve světě ovládaném médii. Výuka na waldorfské škole usiluje o základní pochopení technologie počítačů; nezabývá se jen předáváním informací, simulací výukových programů nebo řešením úloh. Cílem výuky je předání všeobecných znalostí o počítači obdobně jako se žáci seznamují s funkcí motoru, aniž by se přitom museli stát automechaniky či strojními inženýry. Počítač má v průběhu výuky ztratit podstatné rysy své totální nepochopitelnosti.

Proto nestačí, aby žák uměl počítač pouze ovládat, měl by ho také prozkoumat. Tento cíl je však možno naplnit až na středoškolském

stupni waldorfské školy, kde vzdělávací obor Nauka o počítačích pokračuje

v 10. třídě tématem programování,

v 11. třídě tématem digitální elektronika a

ve 12. třídě tématem vztahu člověk a stroj.

V 9. třídě se žák seznamuje se světem počítačů. Přibližně počínaje 8. třídou (14 až 15 let) mají mladí lidé dostatečné školní základy matematiky a fyziky, aby mohli pochopit ty nejjednodušší elektrické spoje, na jejichž principu je počítač založen. Smysluplné je, jestliže vyjdeme z toho, na jakém základě (ač neuvěřitelně rychle) tyto stroje pracují. Tím zamezíme tomu, aby v nich žáci spatřovali klamnou, matoucí inteligenci.

Porozumění tomu, jak počítač funguje, a věcné uvážení sociálních důsledků jeho používání je podstatnější než jeho pouhé používání.

⊕ Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí

V předmětu rozvíjíme u žáků především tyto klíčové kompetence:

Kompetence k učení

- Žáky vedeme k aktivnímu pronikání do hloubky probíraných témat

Kompetence k řešení problémů

- Výuka je vedena tak, aby žáci hledali různá řešení problému, svoje řešení si dokázali obhájit.
- Při výuce motivujeme žáky v co největší míře problémovými úlohami z praktického života.

Kompetence komunikativní

- Vedeme žáky k otevřené komunikaci o přínosech a problémech spojených s informační a komunikační technologií
- Učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných.

Kompetence sociální a personální

- Vedeme žáky k tomu, aby dokázali posoudit, jaký vliv mají informační a komunikační technologie na sociální vztahy v současnosti

ČLOVĚK A SVĚT

⊕ Časové a organizační vymezení předmětu

Ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Týdenní časová dotace	0,5	0,5	4	3	3				

Předmět je vyučován epochově. V prvních dvou ročnících je formou ranního vyprávění včleněn do veškerého epochového vyučování. Hodinovou dotaci čerpá z oblasti Člověk a jeho svět (10) a volných disponibilních hodin (1).

⊕ Charakteristika předmětu

Tento předmět je komplexní a jako jediný je koncipován pouze pro 1. stupeň základního vzdělávání. Prvouka je tvořivě integrována do epoch českého jazyka a matematiky, do všech ostatních předmětů, do výchov uměleckých a pracovních činností, do rytmické části výuky epochy a do vypravování pohádek a bajek.

V prvních dvou školních letech je prožívání světa u dětí spíše zasněné a může být vedeno k diferencovanějšímu a bdělejšímu vnímání světa. Přitom je důležité, aby spojení, které má dítě s přírodou, zvířaty a člověkem, nebylo přerušeno.

Začínáme s dětmi od světa dětem nejdostupnějšího, od hodnot prožívaných a poznávaných v pohádkách a bajkách přecházíme postupně k péči o životní prostředí (hodnotám ekologickým). Hlavní cíle jsou zde zamýšleny ve vytváření hodnotových postojů dětí v myšlení, cítění a ve vůli.

Na společné cestě s dítětem vycházíme z úrovně dětské orientace v nejbližším prostoru domova, školy (poznávání okolí domova a školy).

Žáci se učí pozorovat a pojmenovávat věci, jevy a děje, jejich vzájemné vztahy a souvislosti; utváří se tak jejich prvotní ucelený obraz světa. Poznávají sebe i své nejbližší okolí, učí se vnímat lidi a

vztahy mezi nimi (tolerance, pomoc a solidarita, vzájemná úcta, snášenlivost).

Dále se zaměřujeme na přirozenou orientaci dětí v čase, kterou si přinášejí už z předškolního období. Pozorujeme změny v čase, ve vnímání dne a noci, v ročních obdobích, v měsících, týdnech a hodinách. Vedeme děti k poznávání proměn nejbližší přírody v čase. Při osvojování poznatků a dovedností se učí vyjadřovat své myšlenky, poznatky a dojmy, reagovat na myšlenky, názory a podněty jiných.

Podmínkou úspěšného vzdělávání v dané oblasti je vlastní prožitek žáků vycházející z konkrétních nebo modelových situací při osvojování potřebných dovedností, způsobů jednání a rozhodování. K tomu významně přispívá i osobní příklad učitelů. Propojení prvouky s reálným životem a s praktickou zkušeností žáků se stává velkou pomocí i ve zvládnání nových životních situací i nové role školáka, pomáhá jim při nalézání jejich postavení mezi vrstevníky a při upevňování pracovních i režimových návyků.

V následujících letech by měl být vytvořen stále intenzivnější kontakt se světem a mělo by být o něj pečováno. Vedle příběhů, které jsou prosyceny životem a které se vztahují k nejpůvodnějším povoláním a řemeslům, hrají důležitou roli praktické činnosti, např. obdělávání pole, zpracování obilí, stavba domu atd.

Po 3. ročníku se pohled rozšiřuje z chápání konkrétního nejbližšího okolí na prostorovost (orientace v prostoru a čase, město a region, nauka o člověku a zvířatech, nauka o rostlinách, naše vlast, střední Evropa) a také na časovost (starověké kultury, Řecko).

Žáci se učí na základě poznávání nejbližšího okolí, vztahů a souvislostí v něm chápat organizaci života v obci, ve společnosti. Učí se do tohoto každodenního života vstupovat s vlastní aktivitou a představami, hledat nové i zajímavé věci a bezpečně se v tomto světě pohybovat. Důraz je kladen na dopravní výchovu, praktické poznávání místních a regionálních skutečností a na utváření přímých

zkušeností žáků. V 5. ročníku se prohlubuje základní učivo regionu a rozšiřuje se o znalosti České republiky a střední Evropy.

Jakýmsi předstupněm pro poznávání přírody jsou už příběhy a vyprávění o zvířatech a rostlinách v nejnižších ročnících. Všechno s čím se dítě setkává, probírá se vždy ve vztahu k člověku. Člověk je vždy výchozím bodem, do kterého se vše vrací zpět. Dítě si v průběhu výuky vytváří citový vztah k přírodě, který v pozdější době vede k pochopení morální zodpovědnosti člověka za životní prostředí. Žáci v průběhu výuk získají nezbytné poznatky o stavbě živočišného, rostlinného a lidského těla. Naučí se poznávat nejznámější zástupce rostlin i živočichů a seznámí se se zásadami jejich třídění. Poznají důležitost zdravého životního stylu a nutnost morálního přístupu k životnímu prostředí. Svě vědomosti, dovednosti a postoje budou schopni využít v praktickém životě. Žák projde v souvislostech a formách celými dějinami lidstva od pravěku až do současnosti. Seznamuje s krajinou a dějinami oblasti, ve které žije. Probudí se v něm první představy o historické vývoji. Teprve potom přichází výuka starověkých kultur a Řecka a pohled dítěte se časově i prostorově rozšiřuje. Žák si má v průběhu výuky uvědomit a prožít, že lidská existence spočívá v neustálém vývoji. V centru pozornosti stojí život člověka, jeho postoj ke světu, způsob práce, či vynálezy, které proměnily tvář země a život lidí. V 5. ročníku má výuka podobu vypravovaného příběhu.

⊕ **Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí**

Kompetence k učení:

- vytváření předpokladů, aby proces učení byl neustálým objevováním nových a postupně stále hlubších pohledů na okolní skutečnost
- nasycení potřeby žáků po obraznosti, hravosti a tvořivosti, umožnění zapojení co největšího počtu smyslů v procesu učení, což vede k hlubšímu a trvalejšímu vstřebávání vědomostí, ale i k vytváření osobitého vztahu k okolnímu světu
- poskytnutí dostatečného časového prostoru k samostatnému pozorování a experimentování a k formulování závěrů

- k upevnění kompetencí k učení napomáhá i integrace předmětu Prvouka v 1. a 2. ročníku do předmětů Český jazyk a Matematika, protože získané poznatky jsou propojovány do širších souvislostí a tím vzniká ucelenější pohled na jevy okolního světa
- zařazování rytmicky se opakujících činností a postupů, v rámci epoch, týdnů a dnů vytváří harmonický řád, o který se mohou žáci v procesu objevování nového pevně opřít a zároveň si tak postupně vytvářet návyky, jež proces učení činí plynulejší a efektivnější
- samostatné vyhledávání informací z různých zdrojů, jejich třídění a hledání vzájemných souvislostí (ve 3. a hlavně pak ve 4. a 5. ročnících)

Kompetence k řešení problémů:

- kritické zhodnocení různých informačních zdrojů k danému tématu
- uplatňování forem a metod práce, které vybízí k vyhledávání a následnému použití praktických postupů, které při pozorování jevů okolního světa povedou k vyvození konkrétních závěrů s dopadem na minulost, přítomnost a budoucnost
- obsahová náplň oblasti zejména ve 3., 4. a 5. ročníku poskytuje dostatek námětů k samostatnému pozorování a uvažování o světě kolem nás a řešení jeho problémů v různých variantách
- schopnost samostatně překonávat problémy je vhodné prohlubovat zejména při praktických činnostech, zejména ve specifických předmětech 3. ročníku

Kompetence komunikativní

- krátké spontánní dramatizace konkrétních situací, jak je přináší každodenní soužití ve třídě, a ověřování praktických dovedností a znalostí v modelových situacích
- dramatizace pohádek, bajek, bájí a příběhů uplatnění prostředků neverbální komunikace (gesta, zvuky, ...)
- umožnění formulovat své názory, postoje a myšlenky k nejrůznějším tématům a konfrontovat je s názory spolužáků a učitelů
- rozvíjení schopnosti komunikovat mezi sebou i s okolím při praktických činnostech ve specifických epochových předmětech (např. ve 3. roč. pěstitelství, stavba domu, řemesla)
- poskytnutí dostatků příležitostí k samostatné práci s různými typy textu a obrazových materiálů (např. při projektových a epochových pracích)
- prostor pro samostatné prezentace projektových prací nebo výsledků pozorování

Kompetence sociální a personální

- uplatňování forem skupinové práce se zaměřením na způsoby komunikace ve skupině
- poskytnutí prostoru pro reflexi a sebereflexi projevů chování a jednání ve vztahu k okolí v různých situacích
- upozorňování na situace, při kterých žáci třídí schopnost řídit a ovládat své chování
- navozování a využívání situací k uvědomění si důležitosti efektivní spolupráce a pozitivní sebedůvěry pro vytvoření příjemné atmosféry a pro kvalitu společné práce
- využívání všech příležitostí k navozování vztahů ve třídě na základě ohleduplnosti a vzájemné úcty

- podporovat dosažení pocitu sebejistoty a sebeúcty a vytváření pozitivních představ o sobě a o světě

Kompetence občanské

- postupné seznamování a praktické ověření principů soužití na základě rovných práv a povinností
- využití srovnání při posuzování společenských norem v minulosti a dnes, u nás i v Evropě (předmět starověké kultury, Řecko)
- rozvíjení dovednosti pohotově reagovat v nenadálých krizových situacích, rozhodnout se a poskytnout účinnou pomoc
- postupné budování schopnosti vcítovat se do situací jiných lidí a být vnímavý ke svému okolí
- vytvářet povědomí o kulturním dědictví, práci a tradicích předchozích generací, včetně praktického vyzkoušení a zažití (předmět řemesla,...., region a vlast)

Kompetence pracovní

- propojit znalosti získané v různých oblastech a předmětech a užívat jich při praktických činnostech
- používání nástrojů a vybavení v rámci stanovených pravidel a přizpůsobení se okolním podmínkám a zásadám bezpečnosti
- budování schopnosti manuální spolupráce se spolužáky (pomoc, rada)
- propojování pracovního rytmu s rytmem přírody
- ověřování různých postupů, objevování nových a jejich vzájemné srovnání a konečné vyhodnocení
- vynakládání dlouhodobého úsilí s okamžitým nenaplněním cíle
- ponechání individuální svobody ve způsobu dosažení cíle
- vytváření schopnosti sebeomezení v zájmu dosažení společného cíle

DĚJEPIS

⊕ Časové a organizační vymezení předmětu

Ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Týdenní hodinová dotace						2	2	2	2

Předmět je vyučován epochově, navazuje přímo na obsah předmětu Člověk a svět ve čtvrtém a pátém ročníku. Hodinovou dotaci čerpá z oblasti Člověk a společnost.

⊕ Charakteristika vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět dějepis směřuje k naplňování očekávaných výstupů vzdělávací oblasti Člověk a společnost (Dějepis – v plné míře, Výchova k občanství – zčásti; zbývající očekávané výstupy jsou přiřazeny k zeměpisu, matematice a přírodopisu) RVP ZV.

V rámci tohoto předmětu jsou také realizována tato průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova, Výchova demokratického občana a Multikulturní výchova.

Dějepis navazuje na některé tematické obsahy předmětu Člověk a svět prvního stupně a na druhém stupni je dále rozvádí. Žák tak prochází v různých souvislostech a formách celými dějinami lidstva od pravěku až do současnosti. Prostřednictvím vlastivědné výuky se seznamuje s krajinou a dějinami té oblasti, kde žije. Probudí se v něm první představy o historickém vývoji. Teprve potom přichází výuka dějepisu a pohled dítěte se časově i prostorově rozšiřuje. Vyučování dějepisu sleduje průběh vývoje lidstva od mytického, předdějinného kulturního stupně až k rozvoji hmotné kultury a jejich projevů v obecně kulturním, náboženském, sociálním, politickém a ekologickém ohledu.

Výuka dějepisu má za úkol zprostředkovat žákovi obrazy a ideje o dějinných souvislostech vývoje lidstva. Žák si má v průběhu výuky uvědomit a prožít, že lidská existence spočívá v neustálém vývoji, že

pojem člověka v sobě pojímá pestrost a různorodost kulturních vývojových stupňů lidstva a rozmanitost národů účastnících se dějinných procesů. Učitel by měl největší důraz klást na to, aby byla vyučovací látka zaměřena kulturně-historicky. Vyplývá z toho, že v centru pozornosti stojí život člověka, jeho postoj ke světu, způsob práce či vynálezy, které proměnily tvář země a život lidí.

Metoda vyučování je v 6. ročníku shodná s metodami a postupy používanými v 5. ročníku. V 6. ročníku má dějepis podobu vypravovaného příběhu a zahrnuje období až do konce středověku. Zde dominují biografické popisy, které by však měly mít kulturně-historickou a antropologickou hodnotu. V 7. a 8. ročníku se zájem žáka zaměřuje na realisticko-technické poznávání a chápání dějin novověku. Dějepis 9. ročníku slouží vyhledávání dějinných vztahů, poznávání historických procesů, probuzení zájmu o svět a zaměřuje se taktéž na novověk. Výuka novověku je v každém ročníku pojímána ve smyslu civilizačního vývoje jako celku. Vybrané historické jevy z oblasti technického, hospodářského, sociálního, ideového či politického vývoje je třeba pojímat jako symptomy a projevy daného období a zasadit je do kontextu a do souvislosti celého civilizačního vývoje.

Dochází tedy k přechodu od obrazného a vyprávěného líčení dějin na kauzálně-rationální pojetí dějepisu a posléze k uchopování širších ideových dějinných souvislostí, což odpovídá vývojovým podmínkám žáka.

Samostatným tématem (epochou) v 9. ročníku jsou dějiny umění. Pozorování velkých mistrovských děl má v mladém člověku probudit radost a nadšení pro krásu a velikost umění. Při tom jde nejprve především o to, aby se pozorovatel stal bdělým, aby zjemnil své vnímání a učinil je citlivějším - aby se učil vidět. Další důležitý aspekt pozorování spočívá v tom, že zaměříme pohled na charakteristické rozdíly tří vybraných epoch: Co je krásné pro Egyptana? Jak prožívá krásu Řek? Jaký ideál krásy, jaký pojem

krásky vyvinula renesance? Na příkladu vývoje umění může být čitelné něco z vývojové cesty lidstva. Jednotlivé stupně "Egypt - Řecko - renesance" mohou zviditelnit kroky vývoje lidského vědomí.

Kromě pochopení širších dějinných souvislostí přináší dějepis některá témata vzdělávacího oboru Výchova k občanství. Zde se výuka zaměřuje na vytváření zdravého a jistého úsudku, který je základem každého opravdového sociálního jednání a tím také předpokladem pro plnění úkolů, které vyplývají z života jedince jako občana. Vede žáka k prohloubenému poznání základních společenských vztahů a vazeb, k orientaci po historických kořenech aktuálních sociálních témat a problémů. Jde o témata, která jsou úzce propojena s dějepisnými tématy, v nichž žák prožívá a uvědomuje si různé vývojové aspekty občanského života, především vývoj a měnící se podobu státních forem, vztahu jedince a společnosti, jeho práv a povinností, jakož i otázek duchovního, státního a hospodářského života společnosti.

Sociální zkušenosti žáci získávají v konkrétních sociálních situacích a procesech, sociální dovednosti vyrůstají z praktického sociálního konání. Z tohoto důvodu stojí znalosti a dovednosti, které si žák osvojuje, v úzké souvislosti s hlavními principy a celkovou koncepcí celého ŠVP waldorfská škola a všech vzdělávacích oblastí a vyučovacích oborů a především s průřezovými tématy Osobnostní a sociální výchova, Výchova demokratického občana a Multikulturní výchova. Výuka dějepisu znalosti a dovednosti těchto průřezových témat doplňuje a upevňuje ve vztahu k životu jedince jako občana. Navíc zasahuje mnoho témat z oboru Výchova k občanství do praktického každodenního života školy.

Tématické okruhy Stát a právo a Mezinárodní vztahy, Globální svět z oboru Výchova k občanství mají přímou vazbu na společenskovědní části předmětu zeměpis a jsou do značné míry

jejím obsahem, tématický okruh Stát a hospodářství je ve velké míře zpracován do předmětu matematika.

Pro rozvoj žáka v tomto oboru jsou rovněž klíčové občanský postoj a občanská angažovanost vyučujících, především jeho třídního učitele. Spolupráce učitelů v rámci školy, jež funguje na principech samosprávy a kolegiálního vedení, je nezanedbatelnou součástí Výchovy k občanství, která spočívá v organizaci života školy. Podobně významný je pro žáka také zážitek ze spolupráce mezi učiteli na jedné a rodiči na druhé straně. Tyto praktické sociální situace reálného sociálního života školy vedou ke skutečné výchově sociálních a občanských schopností. Proto často témata vzdělávacího oboru Výchova k občanství plynule přechází do dalších oblastí podobně jako průřezová témata a tvoří integrativní součást realizovaných vzdělávacích obsahů.

⊕ **Forma realizace**

Výuka dějepisu je realizována v 6. – 9. ročníku. Výuka probíhá v epochách, popř. projektech (ve třídě či ve společných projektech 6. – 9. ročníku). Konkrétní zařazení témat výchovy k občanství a s nimi souvisejících průřezových témat a způsob jejich realizace v 6. – 9. ročníku je ponechána na volbě učitele.

⊕ **Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí**

Kompetence k učení

- Žáky vedeme k sebehodnocení.
- Individuálním přístupem k žákům maximalizujeme jejich šanci prožít úspěch.
- Žákům umožňujeme ve vhodných případech realizovat vlastní nápady, podněcujeme jejich tvořivost.
- Učíme se vytvářet takové situace, v nichž má žák radost z učení pro samotné učení a pro jeho další přínos.

Kompetence k řešení problémů

- Děti vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení.

Kompetence komunikativní

- Vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu.
- Učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných.
- Podporujeme přátelské vztahy ve třídách a mezi třídami.
- Začleňujeme metody kooperativního učení a jejich prostřednictvím vedeme děti ke spolupráci při vyučování.

Kompetence sociální a personální

- Během vzdělávání používáme skupinovou práci žáků, vzájemnou pomoc při učení.
- Sociální kompetence vyvozujeme na praktických cvičeních a úkolech.
- Usilujeme o to, aby žáci prokázali schopnost střídát role ve skupině.
- Žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se sami podílejí.
- Učíme je zároveň k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky.
- Chceme žáky naučit základům kooperace a týmové práce.

Kompetence občanské

- Ve třídních kolektivech žáci společně stanovují pravidla chování.
- Jsou respektovány individuální rozdíly (národnostní, kulturní).
- Ve výuce je kladen důraz na prožitek
- Při pobytech v přírodě se žáci chovají jako zodpovědné osoby.

Kompetence pracovní

- Vedeme je k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci.
- Výuku doplňujeme o praktické exkurze.
- Individuálním přístupem a spoluprací s rodiči pomáháme žákům při profesní orientaci.

BIOLOGIE⊕ **Časové a organizační vymezení předmětu**

Ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Týdenní hodinová dotace						3	2	3.5	2

Předmět je vyučován epochově. Hodinovou dotaci čerpá z oblastí: Člověk a příroda, Člověk a zdraví.

⊕ **Charakteristika předmětu**

Přírodopis je již začleněn do učiva nižších ročníků. Dítě zažívá souvislost člověka se všemi říšemi přírody a poznává podstatu vztahu člověka k přírodnímu světu. Učitel i žáci by měli prožívat vztah k přírodě s úctou a vážností.

Hlavním cílem biologie je uvádění žáků do stále užšího kontaktu se Zemí, prozkoumávání všech jejích říší, což znamená vzdělávat se v mnoha obměnách k zodpovědnosti a zralosti pro život na Zemi. S dospíváním a pohlavním zráním dostávají otázky po podstatě člověka, jeho poslání a určení nový, existenciální tón: “Kdo jsem? Odkud přicházím? Kam jdu?” Vyučování biologie by jim k zodpovězení těchto otázek mělo poskytnout oporu. Nemělo by však přicházet s hotovým obrazem člověka ani s omezeným pohledem na jeho původ, mělo by spíše poskytovat podněty k dalšímu tázání a ponechat prostor pro individuální světonázor.

Do vyučování pronikají aktuální témata dnešního světa, která neučí žáky jen schopnosti myslet v globálních souvislostech, ale přispívají velkou měrou k jejich osobnostnímu a sociálnímu růstu, působí směrem k jejich sebevědomému a aktivnímu zapojení do občanské společnosti, vedou je k toleranci k odlišným kulturám a stylů života, umožňují jim tvořivě nakládat s informacemi, ovládat informační a komunikační technologie bez toho, aby se jimi nechal ovládat a manipulovat. Tak mohou žáci nastoupit celoživotní cestu

k uvědomění si svého lidství, nalezení vlastního místa ve společnosti a k ochotě ji aktivně a zodpovědně spoluutvářet.

Důležitým cílem vyučování je rozvoj schopnosti žáků samostatně usuzovat.

Přírodovědné pojmy by měly svým charakterem odpovídat věku a vývojové fázi žáka. Vyučování by mělo směřovat k tomu, aby se žák sám naučil vyučovací látku zachytit, ve zkrácené formě sledované procesy popsat, dokumentovat a systematicky vymezit v sešitech. V botanice porovnáváme čeledi rostlin, jejich typická stanoviště a časové vztahy jejich vývojových cyklů. Pozorujeme rostliny v průběhu roku, pokud možno přímo v přírodě, neboť většina čeledí dosahuje svého vegetačního vrcholu v rozdílném čase. Důležitá hlediska pro hledání souvislostí a vztahů nabízí rovněž epocha geologie, především horniny jako základ půdních podmínek pro život rostlin, také v této oblasti se snažíme o výuku přímo v přírodě, v terénu.

V souvislosti s obdobím vrcholící puberty žáků se vyučování přírodopisu obrací v 7. třídě k biologii člověka. Biologie přináší v tomto období motivy, jež mohou pomoci žákům zodpovědět mnoho otázek, jež tento věk přináší.

Ústředním motivem je člověk, ale i tematika výživy a zdravého životního stylu. Jde o oblast, kde se snad nejvíce spojuje s širokým okruhem světa. Nyní je možné navázat mnoho mezipředmětových vazeb, především k vyučování zeměpisu a dějepisu. V úzké návaznosti na vyučování těchto předmětů se zabýváme základními složkami potravy, charakterem potravin a jejich původem.

Žáci mohou prožít úzké spojení se světem, z něhož člověk získává svou potravu a který nejrůznějším způsobem ovlivňuje jeho zdraví a nemoc. V tomto ohledu se dále zabýváme rostlinami v jejich konkrétních vztazích k léčivým a zaživacím procesům člověka.

V tomto věku dochází k převratné proměně v tělesném, psychickém i sociálním vývoji žáků.

Ústředním motivem vyučování je biologie člověka a podrobně se věnuje orgánům, které ve své funkci nejvíce přijaly zákonitosti vnějšího světa: smyslové orgány a pohybový aparát.

Tématem 8. ročníku je porovnání stavby těla a smyslových orgánů člověka a živočichů, vývoj a systém živočišné říše.

V 9. ročníku se dostáváme k stavbě lidské buňky, dědičnosti a rozmnožování, to vše ve srovnání s živočišnou říší.

V tomto věku jsou pro žáky aktuální všechny důležité problémy světa v globálních souvislostech, měli by být vedeni k pochopení propojení celého světa a vlivu každého jedince i celé společnosti na další vývoj naší Země.

Ve vývoji a dospívání žáků má tento předmět podat pedagogickou pomoc pro dosažení správného vztahu k vlastnímu tělu. Z něho vyplývá odpovědnost k sobě samým, k druhým lidem, a také k vnějšímu světu. Tento vztah může posílit objevování zákonitostí ve stavbě a funkci orgánů lidského těla.

⊕ **Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí**

Kompetence k učení

- Vedeme žáky k vyhledávání, zpracovávání a používání potřebných informací
- Žáky motivujeme k učení, povzbuzujeme je i při dílčím úspěchu
- Podporujeme u žáků samostatnost, kreativní myšlení

Kompetence k řešení problémů

- Výuka je vedena tak, aby žáci hledali různá řešení problému, svoje řešení si dokázali obhájit.
- Při výuce motivujeme žáky v co největší míře problémovými úlohami z praktického života.
- Děti vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení.

Kompetence komunikativní

- Vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu.

- Rodiče a žáci spolupracují se školou na akcích školy.

Kompetence sociální a personální

- Budujeme s žáky pozitivní školní a třídní klima.
- Zařazujeme práci ve skupinách.

Kompetence občanské

- Ve třídních kolektivech žáci společně stanovují pravidla chování.
- Jsou respektovány individuální rozdíly (národnostní, kulturní).

Kompetence pracovní

- Vedeme žáky k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci.
- Výuku doplňujeme o praktické exkurze.
- Individuálním přístupem a spoluprací s rodiči pomáháme žákům při profesní orientaci.

FYZIKA⊕ **Časové a organizační vymezení předmětu**

Ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Týdenní hodinová dotace						2	1,5	1,5	1

Předmět je vyučován epochově.

⊕ **Charakteristika předmětu**

Fyzika otevírá žákům pohled na chování a vlastnosti těles, jejich vzájemné vztahy a působení, a vede také k porozumění technice, která je na těchto vztazích založena.

Vyučování fyziky nastupuje v době, kdy jsou žakovy myšlenkové síly do té míry zralé, že už dokážou dobře sledovat nebo i samy objevovat kauzální souvislosti přírodního dění. Fyzikální jevy a děje představují vítané cvičné pole pro vyzkoušení a rozvíjení těchto schopností a učivo fyziky poskytuje oporu zvolna se rozvíjejícímu úsudku žáků, jejich schopnosti přesně a racionálně uvažovat.

Postupujeme pokud možno od smyslového prožití fenoménu, včetně jeho případných experimentálních variací, přes přesný popis, podrobné zachycení a rekapitulaci předvedeného dění, až k postupnému vyvozování zákonitostí a příslušných podmínek.

Vhodné je tedy začínat výuku v oblastech, které jsou smyslově „syté“ (akustika, optika, termika), umožňují názornost a žáci s nimi mají množství přímých zkušeností. Začneme-li např. akustikou, můžeme navázat na širokou škálu zkušeností z oblasti hudební. Zákonitosti, s nimiž jsou již delší dobu přirozeně seznamováni ve vyučování hudební výchovy (interval, tvoření tónu, barva, výška tónu) jsou nyní zkoumány na úrovni experimentální, zobecňovány a matematicky uchopovány. Oblasti smyslově přímo nepřístupné (elektřina, magnetismus) přicházejí na řadu až posléze a i tady uplatňujeme přirozený fenomenologický přístup.

Zvláštní péči je třeba věnovat oblastem, kde se nelze vyhnout použití modelových představ a abstraktnějším teoretickým poznatkům (elektromagnetismus, atomistika). Přicházejí na řadu až ve vyšších ročnících, kdy už žák dovede rozlišovat model od reality. K posílení této schopnosti používáme pokud možno vždy vícero druhů modelů. Je přirozené, že při fenomenologickém poznávání fyzikálních jevů a zákonitostí, přijde nejprve ke slovu vlastní, jaksí přirozená terminologie, a teprve pozvolna se uvádějí obvyklá terminologická označení. Taktéž s matematickým popisem nespěcháme a zavádíme ho pozvolna, aby byl přehledně spojen s pozorováním a nestal se sám o sobě překážkou fyzikálního náhledu. Toto postupné teoretické pronikání jednotlivých fyzikálních oblastí je také důvodem k tomu, že základní výukové okruhy jsou řazeny opakovaně, aby ve vyšších ročnících mohli žáci dospět k prohloubenému a rozšířenému porozumění.

Učivo jednotlivých ročníků pokrývá vždy základní oblasti fyziky (akustiku, optiku, termiku, mechaniku, elektřinu, magnetismus), v každém ročníku je však některá z oblastí zdůrazněna s ohledem na vývojovou situaci žáků a vztahy k učivu dalších předmětů. V šestém ročníku je to akustika a optika, které jsou ideální pro „vyvození vědy z umění“. V sedmém ročníku se do centra pozornosti dostává mechanika s její „tvrdou“ kauzalitou, která odpovídá už rozvinutější exaktní myšlenkové schopnosti a mimo to navazuje na učivo dějepisu (vznik novověké vědy, technické vynálezy a vynálezci). V osmém ročníku se učitel prohloubeně věnuje elektřině a magnetismu a jejich využití v technice. Učitel cíleně rozvíjí vztahy i k dalším předmětům jako je biologie a výchova k péči o životní prostředí (vlivy fyzikálních dějů a organismy, důsledky techniky pro životní prostředí, technika a technologie ve službách péče o životní prostředí a trvale udržitelného rozvoje lidské kultury) či chemie (nejrůznější druhy a chemická podstata galvanických článků apod.).

Fyzikální pohled na svět nemá ve výuce nikdy stát izolovaně. Má pojednávat přesahující souvislosti k ostatním, a to zdaleka nejen přírodovědným, oborům a reálným skutečností života žáků. Má také poukazovat na svá vlastní omezení.

⊕ **Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí**

Metodická hlediska byla uvedena již v charakteristice předmětu. V souvislosti s nimi by mělo vyučování vést též k rozvoji následujících kompetencí.

Kompetence k učení:

- Žáky vedeme k sebehodnocení.
- Individuálním přístupem k žákům maximalizujeme jejich šanci prožít úspěch.
- Žákům umožňujeme ve vhodných případech realizovat vlastní nápady, podněcujeme jejich tvořivost.
- Učíme se vytvářet takové situace, v nichž má žák radost z učení pro samotné učení a pro jeho další přínos.

Kompetence k řešení problémů

- Výuka je vedena tak, aby žáci hledali různá řešení problému, svoje řešení si dokázali obhájit.
- Při výuce motivujeme žáky v co největší míře problémovými úlohami z praktického života.
- Děti vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení.

Kompetence komunikativní

- Vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu.
- Učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných.
- Podporujeme přátelské vztahy ve třídách a mezi třídami.
- Začleňujeme metody kooperativního učení a jejich prostřednictvím vedeme děti ke spolupráci při vyučování.

Kompetence sociální a personální

- Během vzdělávání používáme skupinovou práci žáků, vzájemnou pomoc při učení.
- Sociální kompetence vyvozujeme na praktických cvičeních a úkolech.
- Usilujeme o to, aby žáci prokázali schopnost střídání rolí ve skupině.
- Žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se sami podílejí.

- Učíme je zároveň k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky.
- Chceme žáky naučit základům kooperace a týmové práce.

Kompetence občanské

- Ve třídních kolektivech žáci společně stanovují pravidla chování.
- Jsou respektovány individuální rozdíly (národnostní, kulturní).
- Ve výuce je kladen důraz na prožitky

Kompetence pracovní

- Vedeme je k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci.
- Výuku doplňujeme o praktické exkurze.
- Individuálním přístupem a spoluprací s rodiči pomáháme žákům při profesní orientaci.

CHEMIE⊕ **Časové a organizační vymezení předmětu**

Ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Týdenní hodinová dotace							1,5	1,5	1,5

Předmět je vyučován epochově.

⊕ **Charakteristika vyučovacího předmětu:**

Předmět chemie, který přibývá v **7. ročníku**, představuje výzvu a šanci poznat svět látek. Prozkoumat jejich vlastnosti a z nich tvořit pojmy, které člověka zahrnou do procesu bádání. Tím mu napomohou k novému, prohloubenému setkání se světem. Je nasnadě, že hotový, „mrtvý“ svět anorganické chemie nabízí k tomuto účelu jedinečné a v pokusech působivé možnosti. Na začátku epochy stojí oheň a proces hoření (pro děti „spřátelený“ zážitek), jež pak vede přes pálení vápna ke kyselinám, zásadám a kovům, přičemž tu vždy hraje roli technický i kulturně- historický aspekt. Jádro celé metodiky spočívá v tom, abychom žáky uvedli do sféry chemických procesů a pochodů kvalitativně a ukázali tak žákovi nový vztah k přírodě. To předpokládá, že své „výzkumy“ vždy začínáme nejprve s přírodními látkami (např. dřevo, papír, vlasy atd.). Otázky „nerveme“ z žáků senzačními experimenty, nýbrž při všedních, každodenně známých jevech, jakým je např. oheň. Žáci tak budou prožívat člověka jako spolutvářce přírodních procesů. Výuka chemie nesmí vymezovat a omezovat, nýbrž musí ukazovat vztahy a jevy v přírodě (postupujeme přitom z vnějšku dovnitř). Musíme přitom brát vážně prožitky žáků a zapojit je do výuky, a ne protěžovat měřicí přístroje a indikátory. Vyučování chemie v **8. ročníku** vyžaduje jiný způsob kladení otázek než v 7. třídě. Organické přírodní jevy a procesy jsou mnohem složitější a podstatně obtížněji pochopitelné. Na počátku stojí člověk

opatřující si svou stravu, v němž se tyto procesy odehrávají. Procesuální stránka organických životních pochodů tvorby a změny látek vyžaduje myšlení, které respektuje organický, živý charakter, a tvoření pojmů, které odpovídá aspektu zodpovědnosti a zralosti. V epoše chemie se pokoušíme od obvyklého kauzálně-analytického přístupu látkové chemie dovést žáky k chemii orientované na procesy - a to tím, že zavádíme různé chemické modelové představy a diskutujeme o nich. Tímto způsobem mají žáci pozorovat souvislosti tak, jak to odpovídá jejich věku, a učit se je také chápat. Proto musíme vždy žáky podněcovat, aby kladli své vlastní, originální otázky (pomocí experimentů, na nichž se podílejí i žáci, máme možnost tuto schopnost ptát se, ještě více prohlubovat.) V popředí stojí biochemie. Je třeba znázornit takovou chemii, která neotravuje životní prostředí, nýbrž může na ně i na člověka působit léčivě. Učitel musí propojovat svůj předmět s ostatními předměty. To je podmínkou, aby se předmět skutečně mohl stát součástí obsáhlého harmonického obrazu světa. Jsou-li ve škole zavedeny v 8. třídě závěrečné ročníkové práce, pak se nabízí žákům možnost, aby témata chemie zapracovali přiměřeně věku do svých ročníkových prací, a tak dále rozvinuli svou "zvědavost". Žáci mají získat přehled o celé oblasti chemie. Epochy matematiky, fyziky, chemie jsou si podobné svým přístupem. Fyzika a chemie mohou být pak chápány jako navzájem související jednoty. Žák může postupovat od experimentu k pozorování a dále k zákonitosti, ke vzorcům a výpočtům, aniž by narazil na něco nepochopitelného, co by nebyl s to prohlédnout. Rozvíjíme jasné pozorování, tvoření logických závěrů, chápání kauzálních vztahů a analytické myšlení. Vstoupit do praktického života je úkol, který žák **9. třídy** dokáže zvládnout. Ve vyučování chemie se můžeme pokusit zprostředkovat celkový přehled tím, že se k individuálnímu charakteru prvků dopracujeme prostřednictvím spolupůsobení chemických látek. V

této souvislosti je možné probrat periodickou soustavu, která se ovšem nezavádí jako předpokládaný uspořádávací princip, nýbrž jako podstatný objev, v němž se zračí určité zákonitosti. Díky obraznému a názornému myšlení můžeme mezi prvky nalézt ještě docela další zákonitosti, které jsou využitelné ve výuce.

Žáci se nyní již plně stali takřkajíc občany světa a musí se v této pro ně stále ještě nové oblasti učit orientovat pomocí jasných myšlenek. Zároveň je třeba vyhradit velký prostor významu důležitých technických procesů i způsobu jejich provádění s přátelským postojem k životnímu prostředí.

⊕ **Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí**

Pro výuku chemie je důležité *pozorování* přírody jako systému, *chápaní* potřeby udržování přírodní rovnováhy, *uvědomování* si užitečnosti přírodních poznatků a jejich aplikací v praktickém životě, *rozvíjení* dovednosti *pozorovat*, *experimentovat*, *vytvářet* a *ověřovat* hypotézy, *vyvozovat* z nich závěry a ty ústně i písemně *interpretovat*. Zvláště pak učit se *rozlišování* příčin chemických dějů, jejich souvislostí a vztahů mezi nimi, jejich *předvídaní* a případně *ovlivňování*. Ve vzdělávacím předmětu chemie směřuje výuka ještě specificky k:

- podchycení a rozvíjení zájmu o poznávání základních pojmů a zákonitostí na příkladech s využitím jednoduchých pokusů, řešení problémů a zdůvodňování jednání v praktických situacích.
- vytváření potřeb objevovat a vysvětlovat chemické jevy, zdůvodňovat vyvozené závěry a získané poznatky využívat k rozvíjení odpovědných postojů.
- získávání a upevňování dovedností pracovat podle pravidel bezpečnosti práce s chemikáliemi a dovednosti poskytovat první pomoc při úrazech způsobených chemickými látkami.

Výuka chemie společně s ostatními předměty ze vzdělávací oblasti Člověk a příroda přispívá k utváření a rozvíjení **klíčových kompetencí** takto:

Kompetence k učení

- Učíme žáky různým metodám pozorování přírodních procesů a jevů.
- Učíme zpracovávat informace a využívat je k dalšímu učení.

Kompetence k řešení problémů

- Rozvíjíme schopnost objevovat a formulovat problémy a hledat různé varianty řešení.
- Učíme základům vyvozování a předvídaní specifických závěrů z přírodních zákonů.
- Učíme poznatky zobecňovat a aplikovat v různých oblastech života.

Kompetence komunikativní

- Vedeme žáky k přesnému vyjadřování a argumentaci.
- Učíme je stručně, a přehledně sdělovat postup a výsledky svých pozorování a experimentů.

Kompetence sociální a personální

- Vedeme žáky k osvojení dovednosti kooperace a společného hledání optimálních řešení problémů.

Kompetence občanské

- Vedeme žáky k poznání možnosti rozvoje i zneužití chemie a učíme je odpovědnosti za zachování životního prostředí.

Kompetence pracovní

- Učíme je provádět soustavná pozorování a experimenty a získaná data zpracovávat a vyhodnocovat.
- Seznamuje žáky se zásadami bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

ZEMĚPIS⊕ **Časové a organizační vymezení předmětu**

Ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Týdenní hodinová dotace						2	2	2	2

Předmět je vyučován epochově.

⊕ **Charakteristika vzdělávací oblasti**

Zeměpis je předmětem s výrazně integrujícím charakterem. Odvíjí se od něho celá řada mezipředmětových vztahů především k dějepisu a přírodovědným předmětům. Provází ostatní předměty v neustálé proměně sledující důsledně vývojové fáze dítěte. Jednotlivosti ostatních předmětů budují ve vzájemném spojení komplexní a barvitý obraz světa. Zeměpis však neslouží pouze k jakémusi zastřešení jiných předmětů, je pro ně také neustálým zdrojem impulsů a podporuje jejich pokrok. Právě na zeměpisu je patrná skutečnost, že v důsledku velké propojenosti jednotlivých předmětů je složité nahlížet je izolovaně. Z toho také vyplývá hlavní cíl výuky zeměpisu. Žák by měl pro sebe objevit, že skutečnost, Země, vesmír, jsou neoddělitelná jednota, do které patří i on, a kterou chce dál poznávat. Z integrujícího charakteru předmětu potom vyplývá, že v jeho skladbě je mnoho témat a okruhů učiva geologie, mineralogie, petrologie, biologie, biogeografie, ekologie, environmentální výchovy, meteorologie a astronomie. Významnou úlohu mají přesahy z dějepisu a občanské nauky. Integrační charakter ovšem neznamena, že vlastní náplň geografie jako vědecké disciplíny je zatlačena do pozadí. Prolínání jiných předmětů pouze odstraňuje izolovanost a popisnost geografie a dává ji vyniknout jako neocenitelnému prostředku pro zkoumání světa. V tomto smyslu jsou charakterizovány i jednotlivé cíle předmětu zeměpis.

Výchovné a výukové úsilí učitele směřuje k tomu, aby žáci:

- objevili jednotu a krásu světa, získali láskyplnější vztah ke svému okolí, prostředí, lidem kolem sebe
- pochopili Zemi jako přírodní prostor s určitými životními rytmy, do nichž je člověk zahrnut, které ale zároveň i mění
- poznali postavení Země ve sluneční soustavě a celém vesmíru
- poznali jednotlivé sféry Země, jejich utváření působností geologických dějů (abiotické, biotické, lidské)
- nahlíželi na geografické jevy, objekty a procesy v jejich komplexnosti a zákonitosti
- získali základní znalosti o zeměpisu kontinentů v úzké souvislosti s přírodními podmínkami, osídlením a jeho historií, vývojem a současnou situací v různých sférách společnosti (kultura, hospodářství, politický a právní život ve významných státech)
- si uvědomili postavení naší země ve Střední Evropě se všemi aspekty geografickými, přírodními a kulturně-historickými
- poznali ČR ve smyslu jejích přírodních, kulturních a hospodářských charakteristik, dokázali poznat odlišnosti jiných zemí a kultur Evropy i světa s jejich přínosem k barvitosti a komplexnosti lidské kultury jako celku
- poznali stavbu Země z geologického hlediska, složení zemské kůry (horniny, nerosty) vždy v návaznosti na konkrétní zeměpisnou oblast
- uměli pracovat s různými druhy map a znali i historický vývoj mapování zemského povrchu
- poznali moderní prostředky používané v geografii (statistické materiály, grafy) a uměli se v nich orientovat

V souvislosti s vývojovými fázemi dítěte se v nižších třídách klade důraz na prožitky a teprve s postupem času se přistupuje k tvorbě vědeckých pojmů a zeměpis dostává stále více podobu vědní disciplíny. Úkolem zeměpisného vyučování je doprovázet a

podporovat děti v jejich fyzickém, duševním a duchovním vývoji. V průběhu celé výuky se uplatňuje aktivní činnost žáků - kreslení a malování map, profilů, později grafické znázornění, práce s atlasem a statistickými údaji.

⊕ **Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí**

Kompetence k učení

- Vedeme žáky k samostatnému vyhledávání a zařazování informací z různých zdrojů. Žáky vedeme k sebehodnocení.
- Individuálním přístupem k žákům maximalizujeme jejich šanci prožít úspěch.
- Podněcujeme kreativitu a fantazii žáků ve vhodných případech při práci s mapou a dalšími pomůckami.
- Učíme se vytvářet takové situace, v nichž má žák radost z učení pro samotné učení a pro jeho další přínos.

Kompetence k řešení problémů

- Vedeme žáky k samostatnému řešení problému, aby si dokázali svoje řešení obhájit.
- Při výuce motivujeme žáky v co největší míře problémovými úlohami z praktického života.
- Děti vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení.

Kompetence komunikativní

- Vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu.
- Učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných.
- Podporujeme přátelské vztahy ve třídách a mezi třídami.
- Začleňujeme metody kooperativního učení a jejich prostřednictvím vedeme děti ke spolupráci při vyučování.

Kompetence sociální a personální

- Během vzdělávání používáme skupinovou práci žáků, vzájemnou pomoc při učení.
- Sociální kompetence vyvozujeme na praktických cvičeních a úkolech.
- Žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se sami podílejí.
- Učíme je zároveň k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky.
- Učíme žáky týmové práci.

Kompetence občanské

- Žáci si společně stanovují pravidla chování.

- Vedeme žáky k respektování individuálních rozdílů (národnostní, kulturní).
- Při pobytech v přírodě se žáci chovají jako zodpovědné osoby.
- Žáky zapojujeme do mezinárodních projektů, kde se prakticky seznamují s kulturou jiných národů

Kompetence pracovní

- Vedeme žáky k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci.
- Výuku doplňujeme o praktické exkurze.
- Individuálním přístupem a spoluprací s rodiči pomáháme žákům při profesní orientaci.

HUDEBNÍ VÝCHOVA

⊕ Časové a organizační vymezení předmětu

Ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Týdenní hodinová dotace	1	1	1	1	1	2	2	2	1

⊕ Charakteristika vyučovacího předmětu

Tento předmět bude vyučován ve všech ročnících a budou mu věnovány v 1.-5. ročníku 1 hodina týdně, v 6.-7. ročníku 2 hodiny týdně a v 8.-9. ročníku 1,5 hodiny týdně. Předmět hudební výchova je realizován výstupy ve vzdělávací oblasti Umění a kultura. Dále jsou do výuky tohoto předmětu zařazena témata z průřezových témat Osobnostní a sociální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova, Mediální výchova. Ve vyučování hudební výchovy je využívána hromadná, skupinová, popřípadě individuální forma výuky, tyto formy lze navzájem kombinovat. Předmět je realizován v odborné učebně hudební výchovy nebo v kmenové třídě, součástí tohoto předmětu mohou být i návštěvy koncertů apod.

Vzdělávací předmět hudební výchova je nedílnou součástí vzdělávacího procesu na waldorfské škole. Umožňuje žákům uchopovat umělecké a kulturní stránky života formou odpovídající jejich věku. Napomáhá jejich osobnostnímu i sociálnímu vývoji prostřednictvím praktické realizace vlastních prožitků pomocí specifického jazyka hudby a jeho výrazových prostředků. Společná hudební práce dané třídy by měla být zároveň součástí pokud možno každého vyučovacího předmětu realizovaného formou epoch. Některé z očekávaných výstupů k prvnímu stupni vzdělávacího předmětu hudební výchova částečně naplňují vzdělávací předměty První cizí jazyk a Druhý cizí jazyk, které zaujímají v tomto vzdělávacím programu specifické postavení a

získávají od vzdělávací oblasti Umění a kultura dvě hodiny časové dotace.

Tento vzdělávací předmět je zpracován pro jednotlivé ročníky a v jejich rámci (v souladu se strukturou vzdělávacího oboru Hudební výchova v RVP ZV) členěn na následující kapitoly:

- Vokální činnosti
- Instrumentální činnosti
- Pohybové činnosti
- Poslechové činnosti
- Hudební teorie

V průběhu vzdělávacího procesu je kladen důraz na tři základní oblasti, v jejichž rámci je tento vzdělávací předmět uskutečňován. Oblast vědomostní a poznatková zahrnuje hudební teorii, skladbu, dějiny hudby a hudební formy. Oblast pocitová obsahuje uchopování nálady jednotlivých tónin, harmonií a jejich realizaci prostřednictvím různých druhů nástrojů. Třetí oblast – pohybová umožňuje žákům proniknout do sféry hudby pomocí vlastního tělesného pohybu a prožít podstatu rytmu a taktu. Se všemi jmenovanými oblastmi se žáci setkávají jak v práci na společném i individuálním hlasovém projevu, tak v individuální i společné hře na nástroje, v rozhovorech o hudbě a jejích výrazových prostředcích a při poznávacích činnostech.

Základem pro učební osnovy vzdělávacího předmětu Hudební výchova, pro přístup k žákům při procesu vyučování a volbu vyučovacích metod a strategií jsou vývojové fáze osobnosti, jimiž žáci v průběhu základního vzdělávání procházejí. Z nich vyplývají pro tento vzdělávací předmět následující metodické pokyny: V prvních třech ročnících je žák prostřednictvím nápodoby veden k uchopování hudby jako celku melodického, rytmického i harmonického. Pomocí přirozeného pohybu těla se společně se spolužáky učí písním, aniž by je uchopoval abstraktně či pomocí hudebních znaků. Základním prostředkem procesu učení má být činnost individuální a ve společenství třídy.

V následujících třech ročnících odpovídá způsob vedení vyučovacího procesu žakovým nově nabytým schopnostem uchopení „hudební gramatiky“ – taktu, rytmu, intervalů, tónin, nálady

skrytých v harmonii, zápisu hudby. V procesu učení působí prožitek z praktické realizace hudby v souladu s intelektuálním uchopováním hudebních výrazových prostředků.

V průběhu posledních tří let základního vzdělávání jsou ve vzdělávacím procesu vytvářeny příležitosti k vývoji logického myšlení a utváření vlastního úsudku na základě hudební teorie a dějin hudby. Žáci jsou vedeni k uplatňování dosavadních návyků při hře na nástroj a zpěvu a jejich využití pro vědomý rozvoj vlastních schopností.

⊕ **Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí**

Kompetence k učení

- Žák vybírá vhodné způsoby, metody a strategie pro efektivní učení se zpěvu, hře na nástroj a pro získání rytmických schopností.
- Umí si najít informace, které se týkají dějin hudby a hudební teorie.
- Seznamuje se s obecně užívanými termíny, znaky a symboly v oblasti hudebních výrazových prostředků.

Kompetence k řešení problémů

- Zamýšlí se nad jednotlivými oblastmi hudební problematiky.
- Porovnávání hudebních stylů a žánrů v dějinných souvislostech a dělá si o nich úsudek.
- Pokouší se uplatnit své poznatky prostřednictvím hudební improvizace.

Kompetence komunikativní

- Je schopen vzájemnému naslouchání a k porozumění zvukům, melodiím atd.
- Poznává a cvičí mimoslovní komunikaci.
- Vytváří si a formuluje si vlastní názor na problematiku jednotlivých oblastí hudby.

Kompetence sociální a personální

- Využívá získané komunikativní dovednosti k vytváření vztahů potřebných ke kvalitní a smysluplné spolupráci při společné práci nad hudebním dílem.
- Rozumí notovým záznamům, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění.

Kompetence občanské

- Chápe práva a povinnosti souvisejících s uměleckou tvorbou a kulturní sférou lidské společnosti.

- Dokáže se vcítit do tradic vlastního národa, ale i národů Evropy či světa, utváří si smysl pro kulturu a tvořivost, respektuje kulturu jiných národů.

Kompetence pracovní

- Získává pracovní návyky, které mu později umožní plnit povinnosti a závazky.

VÝTVARNÁ VÝCHOVA

⊕ Časové a organizační vymezení předmětu

Ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Týdenní hodinová dotace	1	1	1	1	1	1	1	1	1

⊕ Obecná charakteristika

Předmět provází žáka po celou dobu školní docházky jako potřebné vyrovnávání ostatního vyučování kladoucího důraz především na rozum. Dítě prožívá uměleckou činností samo sebe i okolní svět ve svém duševnu. Učitel si musí být vědom, že hodiny výtvarné výchovy napomáhají harmonizaci vývoje dítěte. V malbě je posilován především cit, v kresbě je podpořeno myšlení a modelováním vůle.

V nižších ročnících můžeme vnímat uměleckou činnost i jako prostředníka pro propojení rozumových představ přijatých v hlavním vyučování a citového prožitku. Dítě se tak s navozenými představami lépe a trvaleji spojuje. Ve vyšších ročnících, po té co se žák učil pozorně vnímat svět kolem sebe, je stále více podporován ve svébytnějším a kreativnějším projevu.

Témata a techniky vycházejí ze zvláštností věku (vývojová stádia dítěte), ale citlivě je třeba vycházet i ze složení třídy a její vyzrálosti. V 1. až 6. ročníku se používá v malování technika „mokrě do mokrého“. V 7. ročníku se zavádí technika „vrstvení“ barevných ploch, která vyžaduje vědomější a technicky propracovanější zacházení s barvami. Kresba se cvičí pomocí voskového pastelu, volně či podle učitelovy předlohy na tabuli. (Kresba je cvičena specifickým způsobem i v hodinách kreslení forem.) Modelování začíná prací s včelím voskem, dále s hlinou, a rovnoměrně přibývá do výtvarného vyučování zejména od 4. ročníku, ve vyšších ročnících se pracuje i např. s kamenem - sochaření. Od 2. stupně

začíná docházet více k postupnému uvolňování od témat hlavního vyučování, i když je třeba i nadále je mít na zřeteli. Krizi výtvarného projevu, která přichází s rozvojem rozumové složky zhruba od 7. ročníku, je možné překlenout pomocí dynamického kreslení a kreslení forem. Puberta přináší i odklon od tekuté barevnosti malby k suché černobílé kresbě, odklon od fantazie a ideálu k realitě. V nejvyšších ročnících se žáci k barvě vrací, tentokrát vědomě a se svobodnou kreativitou.

Ve výtvarné výchově děti dotvářejí průběžný život školy přípravou pozvánek, kulis, plakátů, masek, oznámení atd.

Základní odlišností metodiky waldorfského malování je prvotní prožitek smyslově-morální kvality barev (vycházející z Goethovy nauky o barvách). Až po uchopení základního vyjadřovacího jazyka – barvy, může být barva spojována s formou. Dostatečný prožitek samotné barvy a nepospíchání na pevné tvarování umožní ve vyšších ročnících jistější a sebevědomější projev v samostatném uměleckém tvoření.

V nižších ročnících učitel slovně postupuje a doplňuje ukázkou. Barvy jsou voleny na základě společného hledání a rozhovoru. Starší žáci se „učí vidět“ a pozorovat pomocí modelů a předloh. Nejstarší žáci jsou podněcováni k svobodnému a uměleckému přepisu skutečnosti a zároveň k objevování sebe sama. Dostávají příležitost k experimentování, používají různé formáty, kombinují materiály. Zejména v nižších ročnících spolupracuje učitel výtvarné výchovy úzce s učitelem epochového vyučování a dotváří umělecky obsah jeho hodin. Těžiště tématické kresby je často přímo v epoše. Ve vyšších ročnících je možná i spolupráce s ostatními uměleckými činnostmi (hudební výchova, dramatická výchova, tanec, eurytmie aj.) Řada dalších výtvarných technik je zařazena do předmětů ručních prací a řemesel.

K vytváření vlastního uměleckého názoru se žáci cvičí i v epoše dějin umění v 9. ročníku prostřednictvím vlastního pozorování a popisu klasických uměleckých děl.

⊕ **Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí**

Výchovné a vzdělávací postupy v předmětu Výtvarná výchova směřují k utváření klíčových kompetencí:

Kompetence k učení

- Poznání, že častým opakováním a cvičením motorických dovedností se zvyšuje jistota provedení
- Obohacování představy získané v naukových předmětech o smyslový prožitek a přispívání k lepšímu zapamatování, prožívání a ztvárnění kvality protipólných pojmů
- Spojení spolupráce ruky a oka, zlepšování prostorové orientace a odhadu

Kompetence k řešení problémů

- Rozvoj schopnosti svobodně uměleckou cestou přistoupit k řešení zadaného tématu
- Sledováním práce spolužáků poznávají, že možnosti řešení mohou být různé

Kompetence komunikativní

- Rozšíření slovní zásoby o odborné pojmy
- Cílené učení se schopnosti vyjádřit svůj prožitek a cíl svého snažení, zároveň i učení se schopnosti srozumitelně popsat viděné
- Poznání, jak umělecká práce může být možností mimoslovního dorozumění a má všeobecnou platnost

Kompetence sociální a personální

- Rozvíjení spolupráce při společné přípravě a úklidu materiálů
- Úspěchy v umělecké tvorbě posilují sebevědomí žáků méně schopných v jiných předmětech
- Posilování etického cítění

Kompetence občanské

- Kultivace vlastního vkusu a jeho obhajoba
- Uznávání cizího tvůrčího snažení a respekt k němu

Kompetence pracovní

- Vytváření pozitivního vztahu k uměleckým a manuálním činnostem
- Schopnost pracovat na základě slovního návodu a předvedené ukázky

- Dodržování zásad bezpečnosti při práci, používání pracovního oděvu
- Schopnost přiměřené pracovní výdrže při samostatné tvůrčí práci
- Schopnost posuzovat vlastní výsledek práce a porovnávat s prací ostatních

TĚLESNÁ VÝCHOVA

⊕ Časové a organizační vymezení předmětu

Ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Týdenní hodinová dotace	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Ve druhém a třetím ročníku (není-li u konkrétní třídy domluveno jinak) absolvují třídy plavecký výcvik.

Od 2. stupně si žáci volí jeden z povinně volitelných předmětů: Eurymie a Zdravotní tělesná výchova. V předmětu, který si žáci v šestém ročníku vyvolili, pak zůstávají až do konce školní docházky.

⊕ Charakteristika předmětu

Tento předmět bude vyučován v každém ročníku 2 hodiny týdně, čerpá očekávané výstupy ze vzdělávací oblasti Člověk a zdraví: Tělesná výchova a jeden výstup ze vzdělávacího oboru Výchova ke zdraví.

Předmět probíhá v tělocvičně, ale může být realizován i na hřišti, v přírodě, v bazénu, na horách – lyžování, na sportovním stadionu. Vzdělávací obor Tělesná výchova jako součást komplexnějšího vzdělávání žáků v problematice zdraví směřuje na jedné straně k poznání vlastních pohybových možností a zájmů, na druhé straně k poznávání účinků konkrétních pohybových činností na tělesnou zdatnost, duševní a sociální pohodu. Pohybové vzdělávání postupuje od spontánní pohybové činnosti žáků k činnosti řízené a výběrové, jejímž smyslem je schopnost samostatně ohodnotit úroveň své zdatnosti a řadit do denního režimu pohybové činnosti pro uspokojování vlastních pohybových potřeb i zájmů, pro optimální rozvoj zdatnosti a výkonnosti, pro regeneraci sil a kompenzaci různého zatížení, pro podporu zdraví a ochranu života. Předpokladem pro osvojování pohybových dovedností je v

základním vzdělávání žáků prožitkem z pohybu a z komunikace při pohybu, dobře zvládnutá dovednost pak zpětně kvalitu jeho prožitku umocňuje.

Charakteristické pro pohybové vzdělávání je rozpoznávání a rozvíjení pohybového nadání, které předpokládá diferenciaci činností i hodnocení výkonů žáků. Neméně důležité je odhalování zdravotních oslabení žáků a jejich korekce v běžných i specifických formách pohybového učení – v povinné tělesné výchově, případně ve zdravotní tělesné výchově. Proto se nedílnou součástí tělesné výchovy stávají korektivní a speciální vyrovnávací cvičení, která jsou podle potřeby preventivně využívána v hodinách tělesné výchovy pro všechny žáky nebo jsou zadávána žákům se zdravotním oslabením místo činností, které jsou kontraindikací jejich oslabení.

⊕ Východiska a hlavní motivy vyučování

1.– 2. ročník. Z obrazů vyprávění se dítě učí vklouznout do všech možných rolí. Kromě toho se sbližuje s mnohými tělesnými dovednostmi.

3. ročník. Podstatným rysem žáků v tomto věku stupně je lehkost. Zdůrazňujeme „my“. Ještě nepracujeme individuálně na určitém cvičení. Citové a fantazijní vztahy propojují fantazii se skutečností.

4. ročník. Od „my“ přecházíme k „já“. Žák se nejlépe cítí při volné honičce. Z toho vycházíme a opatrně je vedeme k stále více individuálnímu cvičení. Rytmicky vyslovovaná řeč hraje opět důležitou, harmonizující roli. Pohybu se musí účastnit celé tělo žáka.

5. ročník. Žáci ještě nemohou pojmově uchopit prostor. Ten jim však nabízí možnost, aby vytvářeli a rozvíjeli své síly. Žák se chce pohybovat. Ne příliš rychle, ne příliš pomalu. Žák má výslovný vztah ke krouživým pohybům. Připravuje se k účasti na Olympijských hrách waldorfských škol v duchu starověkých řeckých tradic.

6. ročník. Právě probíhající činnost pohlavních žláz vede ke stále silnější diferenciaci pohlaví a k přímé souvislosti mezi pohybovým nasazením a svalovým růstem. Napětí a uvolnění stojí uprostřed jako základní prvek svalové dynamiky. Toto lze prožít zvláště při uvolněném běhu. Těžištěm pro všechny disciplíny jsou: obratnost (jako optimální souhra všech svalových skupin) a odvaha. Počátek systematického vzdělávání v lehké atletice a cvičení na náradí.

7. ročník. Žáci prožívají práci šlach: pružnost a napětí. Skákání, komíhání a pérování vede k věkově specifickým pohybovým zkušenostem. Úlohou žáků je učit se pohybovat přirozeně a obratně. Vhodná jsou artistická cvičení.

8. ročník. Mladý člověk již zcela „sestoupil na zem“. Tíha a pevnost určují jeho tělesnou zkušenost. Chlapec se musí učit překonávat tíhu individuálním silovým nasazením, dívka spíše bojuje s masou, kterou je nutné formovat. Pomocí dobře vybraných cvičení musíme žáky nechat, aby učinili zkušenost s mechanickým prvkem kloubových kostí. Abstraktní pohyb či spontánní pohybové impulsy podporují vznikající vědomí vlastní osobnosti. Držení těla a jeho vzpřímenost dodávají žákům první jistou oporu.

9. ročník, Probuzení duševní sféry vystupuje jako individuálně existenční zkušenost žáků; působení duševních sil mají žáci objevit také v pohybu. V popředí stojí vůle. Překonávání mrtvých bodů či pohyby výbušného rázu, které vznikly z klidu (vrh koulí), vedou bezprostředně k prožitku vlastní vůle. U chlapců: zdůraznění síly; u dívek: utváření formy.

⊕ Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí

Kompetence k učení

- Žáka vedeme k samostatnosti, aby byl schopen získané dovednosti kriticky posuzovat a najít v nich smysl pro využití v budoucnosti.
- Žáka vedeme k tomu, aby si uměl rozvrhnout, jak by mohl své učení zdokonalit.
- Žáka vedeme k sebehodnocení.

Kompetence k řešení problémů

- Žáka vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení.
- Během vyučování žáka zapojujeme do řešení problémových situací a sám si může vyzkoušet řešení: např. vedoucí skupiny, rozhodčí, apod.

Kompetence komunikativní

- Vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu.
- Učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných.
- Podporujeme přátelské vztahy ve třídách a mezi třídami.

Kompetence sociální a personální

- Sociální schopnosti rozvíjíme v průběhu všech aktivit.
- Ve vyučování žáci spolupracují ve skupinách a vzájemně si pomáhají.
- Žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se mohou sami podílet.
- Žáky vedeme k sebeovládání při jednání s učiteli, žáky i jinými účastníky vyučování v různých situacích.

Kompetence občanské

- Žáci si společně uvědomují nutnost ustanovení pravidel chování.
- Vedeme žáky k respektování individuálních rozdílů druhých lidí.
- Žáky vedeme k pomoci druhému člověku a ke sportovním aktivitám.
- Při pobýtech v přírodě se žáci chovají jako zodpovědné osoby.

Kompetence pracovní

- Vedeme žáky k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci.
- Individuálním přístupem a spoluprací s rodiči pomáháme žákům při profesní orientaci.

EURYTMIE

⊕ Časové a organizační vymezení předmětu

Ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Týdenní hodinová dotace	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Předmět čerpá hodinovou dotaci z oblastí Člověk a zdraví. Vyučuje se hodinově. Od 6. třídy se stává povinně volitelným předmětem. Žáci mohou volit mezi eurytmií a zdravotní tělesnou výchovou.

⊕ Charakteristika předmětu

Eurytmie je umělecká pohybová výchova, která je součástí tělesné výchovy ve všech ročnících. Eurytmie má za úkol předvést viditelně v pohybu těla to, co se v prostoru odehrává ve chvíli, kdy zní hudba nebo mluvený (umělecky ztvárněný) text.

Eurytmie pracuje s jednotlivými prvky řeči (hlásky, slovní druhy, rytmus, rým atd.) i hudby (tóny, intervaly, tónová výška, rytmus, takt apod.). Zároveň se vytvářejí pohybové prostorové formy, odpovídajícím způsobem vyjadřující báseň či skladbu. Hudební i řečový doprovod je vždy živý, nikoli reprodukováný.

Náplň hodin eurytmie je vždy co nejtěsněji spjata s děním v ostatním vyučování. V návaznosti na látku, která je dětem předkládána v rámci tzv. hlavního vyučování, pracují děti i v eurytmii. Učitel volí skladby i verše vzhledem k věku a stupni duševního vývoje žáků, důležitým hlediskem je i roční období, které právě probíhá, i celková nálada třídy. Konkrétní individuální potřeby žáků i celého třídního kolektivu jsou vždy učiteli nejlepším vodítkem, jak umožnit žákům látku uchopit.

Zdravotní aspekt eurytmie nabývá na významu stejnou měrou, jakou se mění životní styl mládeže směrem k pasivitě (TV, počítačové hry apod.). Eurytmie si především klade za cíl zprostředkovat žákům zážitek zdravého životního rytmu. Vždy nám půjde o hledání

harmonie, o vyrovnání protikladů. Pohyb je vždy střídán zklidněním, zvuk tichem. Mnohá cvičení, kterých využívá pedagogická eurytmie, mají povahu cvičení duševní hygieny. Také se pracuje s cviky na zlepšení nesprávného držení těla, na celkové zklidnění nebo naopak povzbuzení. Další cvičení zlepšují koncentraci, orientaci v prostoru i v různých situacích, šikovnost, postřeh apod. Jde o pohyb oduševnělý, umělecky utvářený. Uvádí duševní stránku v soulad se stránkou tělesnou. Doplnuje tělesnou výchovu, jejímž prvořadým úkolem je napomoci žákům uchopit vlastní tělesnost a utužovat fyzickou zdatnost.

Další aspekt, je aspekt umělecký. Eurytmie je uměním, v němž se celé lidské tělo stává nástrojem. Žáci tak mají možnost zažít slovesnou i hudební uměleckou formu v celém svém těle. Žáci se postupně učí naslouchat, ale i aktivně uchopovat slovesná a hudební díla. Prohlubuje se jejich vztah k hudbě, ale i k řeči (zpočátku mateřské, později se používají i cizojazyčné básně). Nejdříve se formou hry učí používat základní prvky hudební (takt, rytmus, melodie - tóny, intervaly atd.) a slovesné (hlásky, rytmus, rým, gramatické prvky atd.). Na druhém stupni je pak tato dovednost plně vědomě uchopena a významnou měrou roste schopnost vlastního uměleckého výrazu.

Neméně důležitý je aspekt sociální. Eurytmie v žácích vychovává úctu a porozumění pro sebe sama, probouzí cit pro spolupráci v celku a nechává v dětech vyrůstat zážitek samostatné živé bytosti jako plnohodnotné součásti většího celku. Tímto způsobem je možné v dorůstajících bytostech probouzet zdravé sebevědomí, z něhož pramení vřelý vztah k sobě i k svému okolí. Eurytmie přináší pohyb, který je výrazem duševních a duchovních procesů. Žák je zde veden k tomu, aby prožíval pohyby svého těla jako výraz a zrcadlení své vnitřní osobnosti. V eurytmii se pracuje na vytváření sociálních vztahů.

⊕ **Východiska a hlavní motivy vyučování**

Obsah vyučování jev 1. třídě postaven na pohádkových motivech a využívá přirozené dětské vlastnosti - nápodoby. Základním zdrojem vyučovací látky jsou pohádky ve verších, např. Princ Bajaja, O králi Žabákovi, O dvanácti měsíčkách,... Pracuje se i s dětskými verši různých autorů. Všechny formy v prostoru jsou rozvíjeny pomocí obrazů vycházejících ze zvukových a obsahových kvalit textu. V hudbě se pracuje především s pentatonickými písněmi a skladbami. Užívají se i lidové písně a jednoduché klasické skladbičky pro děti. Hudba je též na základě vlastností jednotlivých hudebních nástrojů začleňována jako podbarvení nálad v textu.

V návaznosti na hlavní vyučování jsou ve 2. třídě rozvíjeny krátké veršované příběhy o zvířatech, bajky a legendy ze života svatých. Vlastnosti představitelů živočišné říše (chytrost, lenost, lstivost...) jsou převáděny do pohybu a jsou prožívány ve svých rozdílnostech. Příběhy o Sv. Františkovi, Václavu přináší proměnu zvířecích vlastností a zjevují touhu po ideálu. Nadále se využívá schopnosti nápodoby a obrazného uchopování geometrických forem. V oblasti forem se ale začíná již pracovat s rozvíjející se samostatnou prostorovou představivostí dětí. Třída přestává být jednolitým celkem, stále více se pracuje ve dvou skupinách, které konají v jednu chvíli různé úkoly, což je dalším krokem v rozvoji sociálního vědomí. Prohlubuje se i schopnost naslouchat a samostatně uchopovat podněty.

Ve třetí třídě se opouští metoda napodobování, dítě je pomalu vedeno k samostatnosti. Složitější formy v prostoru nejsou již vázány na kruh. Při tvoření forem a pohybů vycházíme z duševního vývoje dítěte (v 9. roce života se prožívá více odděleno od svého okolí). Poprvé používáme vzájemné křížení forem (např. u lemniskáty). Koncem školního roku se děti v přípravě na první hudební tvoření setkávají s malou a velkou tercií. Průběh roku provází téma Stvoření světa. V této souvislosti přichází první

vědomě uchopená gesta hlásek. V návaznosti na hlavní vyučování jsou též pohybově ztvárňována jednotlivá řemesla, práce na poli a stavba domu.

Po překročení prahu ke střednímu dětství ve 4. třídě je třeba u dítěte rozvíjet a pěstovat nové duševní síly fantazie a schopnosti představ i morality. Jednotné prožívání řeči je nyní, paralelně s výukou mateřštiny (mluvnice), výrazněji členěno díky eurytmickým gramatickým prvkům. Tak dítě chápe gramatickou sféru jazyka nejen rozumovými silami, nýbrž též svým citovým a volním životem. Ke středu orientované rozestavení v kruhu nyní stále opouštíme, abychom mohli prostorové formy provádět frontálně, směrem dopředu. Novou záležitostí je zrcadlení jednotlivých forem v prostoru. Složitější cvičení obratnosti, koncentrace a cvičení s intervaly (dur - moll - tercie) provází pokračující vývoj dětí k samostatnosti. Hlavní tématickou náplní se stává severská mytologie (Edda, Kalevala...) určujícím rytmem je aliterace (náslovný rým).

Jako nový element v 5. třídě objevují žáci geometrii vlastní postavy: pentagram. Tuto formu také provádějí v prostoru v nejrůznějších variantách ("za nosem", frontálně). Ve spojení s výukou dějepisu jsou zpracovány texty ze starých kultur (Indie, Persie, Egypt, Řecko). Základní geometrické obrazce, které již pevně děti uchopily (trojúhelník, čtverec), jsou různě posouvány a proměňovány v prostoru. Poprvé mohou být eurytmicky provedeny také básně z výuky cizích jazyků. V tónové eurytmii vypracováváme dvojhlasé melodie se stejným nápěvem; osvěživě a podnětně působí cvičení koncentrace a obratnosti (např. rychlá orientace v prostoru pomocí rozličných prvků forem). Z intervalů přichází oktáva.

Souběžně s výukou geometrie procvičujeme v 6. třídě složitější geometrické proměny forem a posuny forem v prostoru (trojúhelník, čtverec...). Tato cvičení naprosto zásadně podporují rostoucí schopnost orientace i abstrakce a dávají dítěti jistotu. V tomto věku

začíná dosud ještě samozřejmá pohybová jednota pozvolna opouštět rovnovážný stav; pro koordinaci můžeme uplatnit rytmická a symetrická cvičení. V hláskové eurytmii začíná první vztah k dramatické sféře, a tím může být obohaceno a prohloubeno duševní prožívání. Všechna cvičení musí prostupovat samozřejmé překonávání dosavadních možností pohybu a přitom dbáme na exaktnost projevu.

V souvislosti s výukou mateřštiny jsou v učební látce 7.třídy nyní jasnější jazykové odstíny (např. věty podmiňovací, střídavé cvičení lidských duševních nálad, jako smutek, radost, vážnost a především i veselost), které mohou žáci prožívat v eurytmickém pohybu a gestech. Komplikovanější geometrické proměny forem vnášejí řád, dávají pevnost a strukturu zvenčí. Touha věci uchopit a uspořádat podle principů je přirozenou motivací pro práci v tomto věku. Cvičení hlásková i hudební vyžadují od žáků větší soustředěnosti a spolupráci. Nejrůznější formy dostávají povahu cvičení koncentrace a ve svém účinku se více dotýkají postavy, která má tendenci upadnutí do nečinnosti.

Důležitým úkolem je formou hry děti naučit naslouchat, rozlišovat mezi pohybem a klidem, vštípit jim základní disciplínu.

Všechny duševní a prostorové výrazové možnosti v 8.třídě jsou shrnuty ve větších dramatických básních (např. baladách, humoreskách). Základní zákonitosti eurytmického pohybu jsou natolik probrány, aby na nich mohlo být novou formou dále stavěno v 9. až 12. ročníku. Balady a humoresky s jejich silnými duševními kontrasty a polaritami odpovídají vnitřní situaci dítěte. V tónové eurytmii můžeme pracovat na větších skupinových formách, čímž se podněcuje a pěstuje sociální vzájemnost. Pro tento věk je vhodné střídání dur a moll plně napětí.

V 9. třídě dochází k výrazné změně metody. Co bylo dosud stále více pronikáno vědomím, je nyní nově uchopeno a utvářeno z hlediska poznání. Texty či hudební díla převádíme do zákonitých

forem nebo je volně choreograficky zpracováváme. Usilujeme o dvojí: jednak prohloubit pohybové vzdělání žáků, kteří mají ovládnout pohybový výraz; jednak má mladý člověk eurytmii provádět a prožívat jako "expresionistické" umění. Obě hlediska jsou spolu úzce spjata.

Pedagogická cvičení nyní silněji přecházejí od koncentrace k dynamickým pohybům. Pohyb v prostoru se musí změnit z forem přísně geometrických ve formy umělecky volně utvářené. Výrazně ustupuje přejímání toho, co dělá učitel - ten dává prostor vnitřnímu zaujetí a tvořivé schopnosti žáků. Žáci se mají učit bděle a svébytně zacházet s jednotlivými prvky. Přísné geometrické formy se mění ve formy umělecké a volně sestavené. Učitel ustupuje do pozadí a dává žáku prostor k jeho vlastnímu svobodnému, uměleckému pohybovému vyjádření.

⊕ **Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí**

Kompetence k učení:

- žáky vedeme k sebehodnocení
- individuálním přístupem k žákům maximalizujeme jejich šanci prožít úspěch

Kompetence k řešení problémů

- vedeme žáky k tomu, aby sami poznali smysl a cíl učení, aby měli pozitivní vztah k učení, posoudili, aby kriticky zhodnotili výsledky svého učení a diskutovali o nich

Kompetence komunikativní

- vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými
- učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných
- podporujeme přátelské vztahy

Kompetence sociální a personální

- vedeme žáky k pomoci a povzbuzování navzájem
- žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se sami podílejí

- učíme je k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky
- učíme žáky pracovat v týmu

Kompetence občanské

- ve třídních kolektivech žáci společně stanovují pravidla chování
- jsou respektovány individuální rozdíly (národnostní, kulturní)

Kompetence pracovní

- vedeme žáky k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci

ZDRAVOTNÍ TĚLESNÁ VÝCHOVA

⊕ Časové a organizační vymezení předmětu

Ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Týdenní hodinová dotace	0	0	0	0	0	1	1	1	1

Předmět je vyučován na druhém stupni jako povinně volitelný. Od šestého ročníku si žáci volí mezi eurytmii a zdravotní tělesnou výchovou. Předmět je vyučován hodinově. Časovou dotaci čerpá z oblasti Člověk a zdraví (Výchova ke zdraví a Tělesná výchova).

⊕ Charakteristika předmětu

⊕ Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí

Kompetence k učení

- Žáka vedeme k samostatnosti, aby byl schopen získané dovednosti kriticky posuzovat a najít v nich smysl pro využití v budoucnosti.
- Žáka vedeme k tomu, aby si uměl rozvrhnout, jak by mohl své učení zdokonalit.
- Žáka vedeme k sebehodnocení.

Kompetence k řešení problémů

- Žáka vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení.
- Během vyučování žáka zapojujeme do řešení problémových situací a sám si může vyzkoušet řešení: např. vedoucí skupiny, rozhodčí, apod.

Kompetence komunikativní

- Vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu.

- Učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných.
- Podporujeme přátelské vztahy ve třídách a mezi třídami.

Kompetence sociální a personální

- Sociální schopnosti rozvíjíme v průběhu všech aktivit.
- Ve vyučování žáci spolupracují ve skupinách a vzájemně si pomáhají.
- Žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se mohou sami podílet.
- Žáky vedeme k sebeovládání při jednání s učiteli, žáky i jinými účastníky vyučování v různých situacích.

Kompetence občanské

- Žáci si společně uvědomují nutnost ustanovení pravidel chování.
- Vedeme žáky k respektování individuálních rozdílů druhých lidí.
- Žáky vedeme k pomoci druhému člověku a ke sportovním aktivitám.
- Při pobytech v přírodě se žáci chovají jako zodpovědné osoby.

Kompetence pracovní

- Vedeme žáky k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci.
- Individuálním přístupem a spoluprací s rodiči pomáháme žákům při profesní orientaci.

KRESLENÍ FOREM

⊕ Časové a organizační vymezení předmětu

Ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Týdenní hodinová dotace	3	3	1	1	1	1	1	1	1

Předmět je v prvním a druhém ročníku vyučován epochově, v následujících ročnících prvního stupně rozhoduje o formě vyučování třídní učitel. Na druhém stupni je vyučován podobně jako výtvarná výchova v samostatných hodinových jednotkách. Časovou dotaci čerpá z oblastí Jazyk a jazyková komunikace, Matematika a její aplikace a disponibilních hodin.

⊕ Charakteristika předmětu

Podstatou pro waldorfskou školu specifického vzdělávacího oboru Kreslení forem je umění linie (čáry), jež vede k prožívání pohybových kvalit, tedy duševního pohybu na podkladě bezpředmětné formy – a rovněž naopak: k prožívání formy jako stopy pohybu. Cílem tohoto předmětu je harmonizovat smyslové pohybové vnímání v souvislostech celé lidské bytosti.

Pohyb zachycený ve formě – nikoliv však v ní ustrnulý – prožívají děti v raném školním věku nejprve také na základě vlastního tělesného pohybu (kreslí formy rukama ve vzduchu, nohama na podlaze, „chodí“ formu), později se prožívání formy stále více přenáší do jejich nitra. Ve vztahu formy k prostoru či k ploše se žáci učí objevovat zákonitosti vlastní vnitřní rovnováhy i rovnováhy světa kolem. V tomto aspektu je kreslení forem blízce spřízněno s eurymii.

Na rozdíl od běžného předmětného kreslení se tedy tento předmět zabývá kvalitativním uchopením bezpředmětných forem jako tvůrčích principů.

Skutečnost, že kreslení forem je z hlediska provádění spřízněno s oblastí výtvarné výchovy, neomezuje jeho širokou působnost v dalších oblastech. Význam utváření linie se nejzřetelněji projevuje v psaní (podpurná cvičení tzv. dynamického kreslení) a v geometrii, která je podporována cvičeními tzv. geometrie kreslené volnou rukou. V pracovním vyučování – v modelování, dřevořezbě, kovářství či kovotepectví – podporuje schopnost vtiskovat formu různým materiálům. V dramatické výchově a pohybové výchově podporuje rozvoj výrazu v tělesném pohybu – tedy schopnost gesta. Pohybová podstata, umělecky tvůrčí ztvárnění a kvalitativní přístup – těmito svými základními rysy poskytuje kreslení forem celostní pedagogice účinný nástroj schopný prakticky oslovit a vzájemně harmonizovat volní, citovou i myšlenkovou úroveň vyvíjejícího se člověka.

⊕ Hlavní motivy a nástin obsahu vyučování

V 1. a 2. ročníku splňuje kreslení forem především úlohu průpravy a doprovodných cvičení při výuce psaní v rámci vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura.

Od 3. do 5. ročníku je kreslení forem obecnějším základem pro geometrické úlohy v rámci vzdělávacího oboru Matematika a její aplikace.

Od 6. do 8. ročníku náleží do rámce vzdělávacího oboru Výtvarná výchova.

V 9. ročníku, kdy se proces kreslení stává přípravnou fází pro prostorovou práci s jinými materiály, lze jeho obsah smysluplně spojit se vzdělávací oblastí Člověk a svět práce.

1. stupeň - 1. období

Kreslení nebo utváření linií do obrazu jsou předchůdci vyučování psaní. Písmenka prožívají malí školáci nejdříve živě v obraznosti své formy. Tak zůstává dítě co možná nejdéle oddáno tvořivým silám svého organismu, nežli je vedeno k něčemu abstraktnějšímu. A čím

bohatší byl umělecký život, jenž obklopoval malé dítě, tím radostněji a bděleji tíhne později k uchopení intelektuálních pojmů, jejichž znalost naše civilizace od něho požaduje.

1. ročník

chopíme linii jako stopu pohybu. Linie se objevuje ve dvou polárních možnostech: jako přímka a jako oblouk. Při kreslení má dítě prožít charakteristický rozdíl těchto dvou manifestačních forem: jednoznačný směr přímky vyžaduje a podporuje soustředění, myšlenkou řízenou vůli. Dynamická, k cíli nezaměřená „křivka“ ponechává individuální prostor – pocit určuje vůli. Během 1. ročníku se třídní učitel vrací k těmto základním formám v stále nových obměnách.

Dítě je tak stále více vedeno od prožívání forem k jejich utváření: ve cvičeních vertikálního zrcadlení formy (vlevo – vpravo) je dítě schopno samostatně dotvářet celek obrazem vzoru – vlevo od vertikály je vzor, vpravo dítě dotváří zrcadlový obraz.

2. ročník

Při kreslení forem má být pěstováno vnitřní nazírání tak, aby se na něm mohlo vyvíjet myšlení, aniž by sklouzlo do intelektualizace. Tuto schopnost vnitřního pohybu můžeme cvičit obdobně jako v 1. ročníku – ve cvičeních horizontálního zrcadlení formy (nahore – dole): dítěti předložíme pouze horní polovinu horizontální formy a ono samo musí hledat odpovídající doplnění dole. Dítě přitom musí „vnitřně ožít“ a předložený tvar vnímat jako něco „nehotového“. Cílem tedy je, aby dítě ve své představě (a přirozeně i na papíře) doplnilo a dokončilo, co je nedokončené, nehotové.

3. ročník

V návaznosti na osové symetrie budeme cvičit volné „asymetrické symetrie“. U těchto cvičení se už nejedná o symetrii, která spočívá na vztazích „vpravo – vlevo“ nebo „nahore – dole“, ale o formy, které se rozvíjejí ze svého středu na tři strany (ven) a k nimž má dítě najít dotvářející formy, které vedou dovnitř. Cílem je, aby byla

opět nastolena rovnováha a harmonie ve vztahu uvnitř a vně. To podporuje větší samostatnost a pohyblivost představ, které se začínají rozvíjet teprve s devátým rokem.

Rozvíjíme cit pro okolí formy: forma nežije sama o sobě, ale utváří také své okolí. Zde se výrazně uplatňují dostatečné zkušenosti dětí s barvami, které získaly při akvarelovém malování.

Tím se v dítěti rozvíjí cit pro styl: jde přece o to, aby rozvíjelo svou schopnost nalezlo odpovídající formu. Tato cvičení jsou zároveň vhodná pro vytváření vnitřních prostorových představ, které pomáhají kvalitativně připravit na geometrii.

1. stupeň -2. období

4. ročník

Po 10. roce jde také o to, aby se pozornost žáků obrátila na formy v jejich okolí. Co doposud kreslili volným způsobem – bez předmětného spojení, to nacházejí nyní jako formy kolem sebe. V procesu proměny forem dále rozvíjíme prostorovou představivost dítěte. Křížením a protínáním linií silně oslovujeme vědomí dítěte. Tím u něj také podporujeme schopnost koncentrace.

V tomto školním roce nabízí východiska pro kreslení forem látka k vyprávění (severská mytologie): v jednodušších proplétaných pásech a uzlových motivech (rytina písma, na brožích a náramcích; zdobení helem, zbraní, lodí; keltské a langobardské proplétané motivy). S těmito motivy přichází nové téma – „vpředu a vzadu“. V této souvislosti můžeme vázat také lodní uzly a potom je i nakreslit. Není na škodu, když dále vytváříme formy vycházející z kruhu, ale stejně dobře lze vycházet z trojúhelníku, čtverce, pětiúhelníku a šestiúhelníku.

5. ročník

V 5. ročníku převádíme kreslení forem do základů geometrie. Opět můžeme začít s elementárními polaritami kruhu a přímky. Žáci pracují bez kružítko a pravítka, tedy „volnou rukou“. Jednotlivá cvičení akcentují pohyblivou proměnlivost geometrických forem.

Přestože se v této „geometrii volné ruky“ jedná o nejelementárnější zážitky, je velmi plodné nechat žáky procítit něco právě z této dimenze, která přesahuje prospěšnou a praktickou stránku běžné geometrie. Bude to o to snadnější, když se podaří, aby kromě působících zákonitostí geometrie děti procítili také krásu jejich tvarů a přísně určenou souhru jejich vzájemných vztahů.

Je možné pokračovat v kreslení forem, souvisejících s látkou k vyprávění (Mezopotámie, Indie, Egypt, Řecko).

2. stupeň

6. ročník - 8. ročník

S dosažením 12. roku života, začínajícím pubertálním růstovým skokem, růstem svalů a šlach, získává dítě jiný poměr ke gravitačním silám. Tím vzniká pro kreslení forem nové téma: utváření plochy pomocí světla a stínu. Proplétané motivy už ve čtvrtém ročníku vyžadovaly v kresbě prostorové vnímání; to nyní rozvíjíme tím, že linie se stává hranicí světla a stínu. Ocitáme se tedy v dialogu polarit světla a temnoty, uvolnění a zhuštění, výšky a hloubky, lehkosti a tíhy. Díky tomu vystupují geometrické aspekty forem opět v nových souvislostech, v nových významech.

Stále složitější formy (např. z langobardského umění) by neměly být (ani učitelem) pouze reprodukovány – na individuální utváření formy je kladen důraz především. V tomto období se nesmí z formy ztrácet pohyb a dynamika – forma se nesmí stávat ornamentem; přesto si může zachovat zákonitý řád.

Získané zkušenosti lze využít i při textilním zpracování jednodušších motivů v souvislosti s pracovním vyučováním (Člověk a svět práce).

9. ročník

Dosažené schopnosti individuálního utváření formy lze nyní využít pro pestrou práci s nejrůznějšími materiály. Drátěné prostorové formy mohou být vhodně kombinovány s textilními prvky. Dále se nabízí košíkářské techniky (pedig), práce s hlinou či se sádrou.

V epoše kovotepectví a kovářství žáci zhotovují svou individuální absolventskou práci.

Tím však kreslení forem nekončí: I na středoškolském stupni waldorfské školy napomáhá dalšímu vědomému rozvoji tvořivých sil studentů.

⊕ Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí

Kompetence k učení:

- pěstujeme u žáků schopnost průběžného odhadu stavu práce (která část formy je správná, která místa je třeba pozměnit)
- individuálním přístupem k žákům maximalizujeme jejich šanci prožít úspěch

Kompetence k řešení problémů

- vedeme žáky k tomu, aby sami poznali smysl a cíl učení, aby měli pozitivní vztah k učení, posoudili, aby kriticky zhodnotili výsledky svého učení a diskutovali o nich

Kompetence komunikativní

- pěstujeme v žácích schopnost pozorování forem a výstižné formulace toho, co je správný tvar a co je třeba u formy změnit
- učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných
- podporujeme přátelské vztahy

Kompetence sociální a personální

- vedeme žáky k pomoci a povzbuzování navzájem
- žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se sami podílejí
- učíme je k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky

Kompetence občanské

- vedeme žáky k zamýšlení se nad individuálními rozdíly lidí projevujícími se odlišností jejich výtvorů

Kompetence pracovní

- vedeme žáky k objektivnímu sebehodnocení a posouzení vytvořeného díla
- vedeme žáky k pravidelnému dokončování práce

PRACOVNÍ VYUČOVÁNÍ

⊕ Časové a organizační vymezení předmětu

Ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Týdenní hodinová dotace	1	1	1	1	1	2	1		

Předmět Pracovní vyučování je vyučován v samostatných 45 minutových hodinách. Na prvním stupni probíhá převážně v prostoru kmenové třídy. Na druhém stupni je k dispozici specializované pracoviště. Hodinovou dotaci čerpá z oblasti Člověk a práce.

⊕ Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací obsah Pracovního vyučování je realizován v průběhu celého základního vzdělání a je určen všem žákům (tedy chlapcům i dívkám bez rozdílu).

Oblast Člověk a svět práce postihuje široké spektrum pracovních činností a technologií, vede žáky k získání dovedností v různých oborech lidské činnosti a přispívá k vytváření životní a profesní orientace žáků. Pracovní vyučování je úzce propojeno s uměleckou výchovou - probuzené tvůrčí schopnosti se v pracovních činnostech mnohostranně uplatňují. Vytváření smysluplných a estetických výrobků a prací posiluje vůli a cit, rozvíjí představitivost, smysl pro celek i detail, má rozhodující vliv na pracovní inteligenci. Žáci se učí pracovat s různými materiály a osvojují si základní pracovní dovednosti a návyky. Učí se plánovat, organizovat a hodnotit pracovní činnost samostatně i v týmu. Ve všech tématických okruzích jsou soustavně vedeni k dodržování zásad bezpečnosti a hygieny při práci.

Koncepce obsahu předmětu Pracovní vyučování vychází z konkrétních životních situací, v nichž žáci přicházejí do přímého kontaktu s lidskou činností a technikou v jejich rozmanitých podobách a širších souvislostech. Praktická činnost je ve zvýšené

míře zastoupena i ve výuce jiných předmětů a umožňuje žákům získat nejen zručnost, ale díky vlastnímu úsilí i představu o ceně lidské práce a úctu k produktům pracovní činnosti. Žáci se seznamují s pracovními činnostmi tak, jak vznikaly v průběhu vývoje společnosti, získávají úctu k úsilí a umu předcházejících generací. Mají pocit sounáležitosti s předcházejícími i budoucími generacemi a učí se porozumět procesům probíhajícím ve světě, v přírodě a společnosti. Stejně jako v ostatních předmětech jsou dané pracovní činnosti cíleným pedagogickým záměrem, který důsledně sleduje zdravý vývoj žáka a napomáhá jeho dalšímu osobnostnímu rozvoji. Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Člověk a svět práce je na prvním stupni rozdělen na čtyři tématické okruhy Práce s drobným materiálem, Konstrukční činnosti, Pěstitelské práce a Příprava pokrmů.

Na druhém stupni jsou realizovány tématické okruhy Práce s technickými materiály, Konstrukční činnosti, Příprava pokrmů a Svět práce.

⊕ K jednotlivým ročníkům

V 1. třídě je úkolem učitele převést dítě od hry k práci. Při pracovních činnostech je rozvíjena vědomá činnost a zručnost obou končetin.

Ve 2. třídě se dále rozvíjí nezávislost obou rukou.

Ve 3. třídě začíná dítě oblékat samo sebe, pracuje na předmětech větších rozměrů

Ve 4. třídě je zařazena křížková výšivka, jako pomoc vývoji v tomto věkovém stupni. Prostřednictvím smysluplné práce získává jistotu a vnitřní pevnost. Probouzí se porozumění pro funkci výrobku a z toho plynoucí smysluplné tvarování výrobku.

V 5. třídě bývá zavedena technika pletení dokola s pěti jehlicemi, jako odpověď na nově vzniklou potřebu harmonie, kterou dítě

v tomto věku v sobě pociťuje. Ruce a nohy se oblékají ,
v řemeslných činnostech se učí tvarovat konvexní formy.

Do **6. třídy** zařazujeme jako pomoc vývoji dítěte v době „předpuberty“ šití panenek nebo zvířat z látky (filcu)l. Podstatným je přitom proces převrácení, vycpání a zformování těla. V řemeslných činnostech se vytvářejí konvexní i konkávní formy, rovné i oblé. Pracuje se zevně v tangenciálním řezu, probíhajícím k letokruhům ve směru tangenty.

V **7. třídě**, na cestě k tělesné zralosti ve vzrůstu a tíze, se pozornost dítěte obrací na nohy. Ve vyučování se práce orientuje na navržení a ušití obuvi.

V **8. a 9. třídě** se přechází k práci se dřevem a kovem.

⊕ **Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí**

Prostřednictvím vzdělávací oblasti člověk a svět práce rozvíjejí žáci své klíčové kompetence těmito způsoby:

Kompetence k učení:

Žáci jsou vedeni k:

- samostatnému a efektivnímu zacházení s pracovními materiály a k hledání vlastních učebních strategií.
- využívání osvojených poznatků a dovedností z jiných předmětů (např. matematiky, fyziky, kreslení forem, atd.) při praktických činnostech.
- samostatnému pozorování a experimentování.
- autentickému a objektivnímu poznávání okolního světa, k potřebné sebedůvěře, k pozitivnímu postoji a hodnotám ve vztahu k práci, technice a životnímu prostředí.
- poznání, že technika jako významná součást lidské kultury, je vždy úzce spojená s pracovní činností člověka.

Kompetence k řešení problémů:

Žáci jsou vedeni k:

- samostatnému řešení problémů na základě získaných zkušeností a poznatků.
- ověřování správnosti řešení problémů a aplikování těchto postupů v praktických situacích.
- plánování své práce a překonávání překážek.

Kompetence komunikativní:

Žáci jsou vedeni k:

- hodnocení vlastní práce i práce svých vrstevníků.
- vyjadřování a formulovat svých myšlenky , postojů a pocitů.
- práci s technickou dokumentací (orientaci v pracovních postupech).
- ke spolupráci s druhými.
- zážitku pracovních aktivit jako příležitosti k seberealizaci.
- využívání odborných pojmů z okruhu prováděných prací.

Kompetence sociální a personální:

Žáci

- pracují formou skupinové práce se zaměřením na způsoby komunikace ve skupině. Je jim přitom poskytován prostor pro reflexi a sebereflexi projevů chování a jednání.
- při pracovních činnostech si tříbí schopnost ovládat své chování.
- jsou vedeni k vzájemné pomoci, ohleduplnosti, úctě a upevňování dobrých mezilidských vztahů.
- prostřednictvím smysluplné práce získávají pocit sebejistoty, sebeúcty a pozitivních představ o sobě i o světě

Kompetence občanské:

Žáci jsou vedeni k:

- vzájemnému soužití na základě rovných práv a povinností.
- rozvíjení dovednosti pohotově reagovat v nenadálých krizových situacích (poskytnutí účinné pomoci).
- ochraně zdraví i zdraví svých spolupracovníků.
- přijímání nových rolí v pracovních skupinách a podílení se na kvalitě společné práce.
- orientaci v různých oborech lidské činnosti, formách duševní a fyzické práce.

Kompetence pracovní:

Žáci jsou vedeni k:

- pozitivnímu vztahu k práci a odpovědnosti za kvalitu svých i společných výsledků práce
- osvojení základních pracovních dovedností a návyků z různých pracovních oblastí
- organizování a plánování své práce
- používání vhodných pracovních nástrojů, nářadí a pomůcek při práci i v běžném životě
- osvojení potřebných poznatků a dovedností významných jeho uplatnění , pro volbu vlastního profesního zaměření a pro další životní a profesní orientaci
- bezpečnému chování na pracovišti
- dodržování pravidel a respektování daných pracovních podmínek
- zhodnocení výsledků své pracovní činnosti hlediska kvality, funkčnosti i z hlediska tradičních kulturních a estetických hodnot
- vytrvalosti a soustavnosti při plnění zadaných úkolů
- uplatňování tvořivosti a vlastních nápadů při pracovní činnosti

KNIHA III

VZDĚLÁVACÍ OBSAHY JEDNOTLIVÝCH VYUČOVACÍCH PŘEDMĚTŮ ..... 6**ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 6**

1. ročník.....	6
2. ročník.....	7
3. ročník.....	9
4. ročník.....	10
5. ročník.....	12
6. ročník.....	14
7. ročník.....	17
8. ročník.....	19
9. ročník.....	21

NĚMECKÝ JAZYK 25

1. ročník.....	25
2. ročník.....	25
3. ročník.....	26
4. ročník.....	26
5. ročník.....	27
6. ročník.....	28
7. ročník.....	28
8. ročník.....	29
9. ročník.....	30

ANGLICKÝ JAZYK 32

1. ročník.....	32
2. ročník.....	32
3. ročník.....	33
4. ročník.....	33
5. ročník.....	34
6. ročník.....	35

7. ročník.....	36
8. ročník.....	37
9. ročník.....	38
MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE.....	39
1. ročník.....	39
2. ročník.....	40
3. ročník.....	40
4. ročník.....	41
5. ročník.....	42
6. ročník.....	43
7. ročník.....	44
8. ročník.....	46
9. ročník.....	47
INFORMATIKA	49
1. stupeň (5. třída).....	49
Od komunikace k informaci.....	49
Řecké olympijské hry 5. tříd	49
2. stupeň	50
ČLOVĚK A SVĚT	52
1. ročník – téma: Prvouka	52
2. ročník – téma: Prvouka	53
3. ročník – témata: Stavitelství, Řemesla, Pěstitelství.....	53
Téma: Stavitelství	54
Téma: Řemesla	54
Téma: Pěstitelství	55
4. ročník Témata: Orientace v prostoru a čase, Město a region	55
Téma: Orientace v prostoru a čase	56
Téma: Město a region	56
Téma: Nauka o člověku a zvířatech (4.-5. ročník)	57
5. ročník Témata: Naše vlast, Střední Evropa	58

<i>Téma: Naše vlast</i>	58
<i>Téma: Střední Evropa</i>	59
<i>Téma: Nauka o rostlinách</i>	59
<i>Téma: Člověk a zdraví</i>	60
<i>Témata: Starověké kultury, Řecko</i>	60
<i>Téma: Starověké kultury</i>	61
<i>Téma: Řecko</i>	61
DĚJEPIS	62
<i>6. ročník téma: Starověké civilizace, Řecko, Řím, stěhování národů</i>	62
<i>téma: Vývoj Evropy a Čech ve středověku do husitských válek</i>	63
<i>7. ročník téma: Objevy a dobývání, počátky nové doby</i>	64
<i>téma: Přechod od středověku k novověku, náboženství a kultura</i>	64
<i>8. ročník téma: Průmyslová revoluce a změny ve společnosti</i>	65
<i>téma: České země, Evropa a svět v 19. století</i>	66
<i>9. ročník téma: Historický vývoj 1. poloviny 20. století</i>	67
<i>téma: Historický vývoj 2. poloviny 20. století</i>	68
<i>téma: Dějiny umění</i>	69
<i>6. – 9. ročník – integrované téma: Výchova k občanství</i>	70
BIOLOGIE	73
<i>6. ročník – Botanika, Mineralogie téma: Botanika</i>	73
<i>téma: Mineralogie</i>	73
<i>6. ročník – výchova ke zdraví</i>	74
<i>7. ročník – téma: Organové soustavy</i>	74
<i>8. ročník - Biologie člověka a živočichů, Výchova ke zdraví</i>	76
<i>téma: Biologie člověka a živočichů</i>	76
<i>8. ročník – výchova ke zdraví</i>	76
<i>9. ročník - Lidský organismus, dědičnost, evoluce, globalizace; Výchova ke zdraví</i>	77
<i>téma: Lidský organismus, dědičnost, evoluce, globalizace</i>	77
<i>9. ročník – výchova ke zdraví</i>	78
FYZIKA	80

6. ročník.....	80
7. ročník.....	82
8. ročník.....	83
9. ročník.....	84
CHEMIE	85
7. ročník.....	85
8. ročník.....	88
9. ročník.....	90
ZEMĚPIS	93
6. ročník.....	93
7. ročník.....	94
8. ročník.....	95
9. ročník.....	97
HUDEBNÍ VÝCHOVA.....	100
1. ročník.....	100
2. ročník.....	100
3. ročník.....	101
4. ročník.....	102
5. ročník.....	103
6. ročník.....	104
7. ročník.....	105
8. ročník.....	106
9. ročník.....	106
VÝTVARNÁ VÝCHOVA	108
1.– 3. ročník.....	108
4. a 5. ročník.....	109
2. stupeň	111
TĚLESNÁ VÝCHOVA.....	114

1. – 3. ročník.....	114
4. – 5. ročník.....	115
6. – 9. ročník.....	116
ZDRAVOTNÍ TĚLESNÁ VÝCHOVA	119
6. – 9. ročník.....	119
EURYTMIE	121
1. ročník.....	121
2. ročník.....	122
3. ročník.....	122
4. ročník.....	123
5. ročník.....	124
6. ročník.....	125
7. ročník.....	126
8. ročník.....	127
9. ročník.....	128
KRESLENÍ FOREM	129
1. stupeň	129
2. stupeň	130
PRACOVNÍ VYUČOVÁNÍ	131
1. stupeň	131
6. ročník.....	132
7. ročník.....	133
8. a 9. ročník.....	133
POZNÁMKY	135

VZDĚLÁVACÍ OBSAHY JEDNOTLIVÝCH VYUČOVACÍCH PŘEDMĚTŮ

Český jazyk a literatura

1. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
č01 - plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti	Čte slova, jednoduchý známý text hůlkovým písmem	Čtení hlásek, slov a jednoduchého známého textu hůlkovým písmem Vyvození hlásek v podobě hůlkového písma Čtení jako konfrontace známého textu	
č02 - porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti	Porozumí mluveným pokynům přiměřené složitosti	Reaguje na ústní pokyn učitele Řešení hádanek Vyřizuje jednoduchý vzkaz	
č03 - respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru č06 - volí vhodné verbální i nonverbální prostředky řeči v běžných školních i mimoškolních situacích		Požádá, poděkuje, sděluje slušnou formou svá přání a potřeby, odpovídá na dotazy, neskáče do řeči dospělým, se spolužáky mluví slušně, při vyučování nehlásí o slovo, v prostorech školy nekřičí, zdraví učitele i ostatní dospělé osoby, na začátku vyučování se s učitelem přivítá, na konci rozloučí, spolužáky oslovuje křestním jménem, učitele oslovuje titulem pane(i) učitel(i)ko) nebo příjmením, dokáže vyjádřit omluvu, dokáže vyřídit jednoduchý vzkaz	
č04 - pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost č05 - v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči č07 - na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev č26 - užívá v mluveném projevu správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a sloves č27 - spojuje věty do jednodušších souvětí vhodnými spojkami a jinými spojovacími výrazy č39 - čte a přednáší z paměti ve vhodném frázování a tempu literární texty přiměřené věku	Napodobuje mluvu učitele	Rytmizace říkadel, veršů, doprovázených smysluplnými gesty Zkvalitnění výslovnosti nápodobou, přednes nápodobou Verše k obraznému ztvárnění hlásky Vyprávění známých pohádek, legend Verše k ročním obdobím a ročním svátkům, jejich recitace Dramatizace pohádek Jazykolamy Vyprávění vlastních zážitků, přání Přednes průpovědí	

<p>č40 - vyjadřuje své pocity z přečteného textu</p> <p>č41 - rozlišuje vyjadřování v próze a ve verších, odlišuje pohádku od ostatních vyprávění</p> <p>č42 - pracuje tvořivě s literárním textem podle pokynů učitele a podle svých schopností</p>	Vyjadřuje pocity z vyprávěného textu		
<p>č08 - zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním</p>		<p>Správné sezení</p> <p>Správný úchop psacích potřeb</p> <p>Psací potřeby udržuje v čistotě</p> <p>Udržuje v pořádku sešity</p>	
<p>č09 - píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky; kontroluje vlastní písemný projev</p> <p>č10 - píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení</p>		<p>Píše správné tvary velkých tiskacích písmem a číslic – římských (do XII) a arabských (do 100), abeceda</p> <p>Čte velká tiskací písmena celé abecedy a číslice – vyvozeno z obrazů</p> <p>Opisuje jednoduchá krátká slova z tabule</p>	

2. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>č01 - plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti</p>	<p>Čte slova, jednoduchý známý text malým tiskacím písmem</p>	<p>Analytický způsob čtení</p> <p>Čtení krátkého textu malými tiskacím písmem</p> <p>Čtení z čítanek psaných rodiči malou tiskací abecedou</p> <p>Čtení vlastního textu</p> <p>Pochopení textu</p>	
<p>č02 - porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti</p>	<p>Porozumí mluveným pokynům přiměřené složitosti</p>	<p>Reaguje na ústní pokyn učitele</p> <p>Řešení jednoduchých hádanek a rébusů</p>	
<p>č03 - respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru</p> <p>č06 - volí vhodné verbální i nonverbální prostředky řeči v běžných školních i mimoškolních situacích</p>		<p>Požádá, poděkuje, sděluje slušnou formou svá přání a potřeby, odpovídá na dotazy, neskáče do řeči dospělým, se spolužáky mluví slušně, při vyučování nehlásí o slovo, v prostorech školy nekřičí, zdraví učitele i ostatní dospělé osoby, na začátku vyučování se s učitelem přivítá, na konci rozloučí, spolužáky oslovuje křestním jménem, učitele oslovuje titulem pane(i) učitelí(ko) nebo příjmením, dokáže vyjádřit omluvu, dokáže vyřídit jednoduchý vzkaz</p>	
<p>č04 - pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou</p>	<p>Napodobuje mluvu učitele</p>	<p>Rytmizace říkadel, veršů, doprovázených smysluplnými</p>	

<p>nebo nedbalou výslovnost č05 - v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči č07 - na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev č26 - užívá v mluveném projevu správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a sloves č27 - spojuje věty do jednodušších souvětí vhodnými spojkami a jinými spojovacími výrazy č39 - čte a přednáší z paměti ve vhodném frázování a tempu literární texty přiměřené věku č40 - vyjadřuje své pocity z přečteného textu č41 - rozlišuje vyjadřování v próze a ve verších, odlišuje pohádku od ostatních vyprávění č42 - pracuje tvořivě s literárním textem podle pokynů učitele a podle svých schopností</p>	<p>Vyjadřuje pocity z vyprávěného textu</p>	<p>gesty Rozklad slov na slabiky a hlásky v pohybu Vyprávění známých bajek a legend Dramatizace bajek a legend Vyprávění vlastních zážitků, přání Recitace narozeninových básniček Přednes básní doprovázející roční dobu a slavnosti Přednes průpovědí</p>	
<p>č08 - zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním</p>		<p>Správné sezení Správný úchop psacích potřeb Udržuje v pořádku sešity, penál</p>	
<p>č09 - píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky; kontroluje vlastní písemný projev č10 - píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení</p>		<p>Píše správné tvary malých tiskacích písmen celé abecedy a číslic pastelkou Opisuje z tabule Píše samostatně vlastní krátký text v jednoduchých větách Píše jednoduchý text podle diktátu Psaní do třířádkových linek</p>	
<p>č22 - rozlišuje zvukovou a grafickou podobu slova, člení slova na hlásky, odlišuje dlouhé a krátké samohlásky</p>		<p>Rozlišuje malá i velká písmena celé abecedy Rozkládá slova na hlásky, slabiky a slova (složená slova) oběma směry v pohybu</p>	
<p>č28 - rozlišuje v textu druhy vět podle postoje mluvčího a k jejich vytvoření volí vhodné jazykové i zvukové prostředky</p>		<p>Věta oznamovací, tázací, rozkazovací</p>	
<p>č29 - odůvodňuje a píše správně: i/y po tvrdých a měkkých souhláskách i po obojetných souhláskách ve výjmenovaných slovech; dě, tě, ně, ú/ů, bě, pě, vě, mě - mimo morfoložický šev; velká písmena na začátku věty a v typických případech vlastních jmen osob, zvířat a místních pojmenování</p>	<p>Odůvodňuje a píše správně i/y po tvrdých a měkkých souhláskách, velké písmeno na začátku věty a v typických případech vlastních jmen osob, zvířat a místních pojmenování</p>	<p>Měkké a tvrdé souhlásky Velké písmeno na začátku věty</p>	

3. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
č01 - plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti		Čtení textu tiskacím i psacím písmem Čtení vlastních zápisů v epochových sešitech Hlasité čtení Čtení knih, časopisů Vyhledávání v textu Porozumění textu	
č02 - porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti		Porozumění písemně zadanému úkolu Reaguje na ústní pokyn učitele	
č03 - respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru č06 - volí vhodné verbální i nonverbální prostředky řeči v běžných školních i mimoškolních situacích		Požádá, poděkuje, sděluje slušnou formou svá přání a potřeby, odpovídá na dotazy, neskáče do řeči dospělým, se spolužáky mluví slušně, při vyučování nehlásí o slovo, v prostorech školy nekřičí, zdraví učitele i ostatní dospělé osoby, na začátku vyučování se s učitelem přivítá, na konci rozloučí, spolužáky oslovuje křestním jménem, učitele oslovuje titulem pane(i) učiteli(ko) nebo příjmením, dokáže vyjádřit omluvu, dokáže vyřídit jednoduchý vzkaz	
č04 - pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost č05 - v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči č07 - na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev č11 - seřadí ilustrace podle dějové posloupnosti a vypráví podle nich jednoduchý příběh č26 - užívá v mluveném projevu správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a sloves č27 - spojuje věty do jednodušších souvětí vhodnými spojkami a jinými spojovacími výrazy č39 - čte a přednáší z paměti ve vhodném frázování a tempu literární texty přiměřené věku č40 - vyjadřuje své pocity z přečteného textu č41 - rozlišuje vyjadřování v próze a ve verších, odlišuje pohádku od ostatních vyprávění č42 - pracuje tvořivě s literárním textem podle pokynů učitele a podle svých schopností		Recitace rytmických veršů doprovázených pohybem Recitace básní, krásných veršů, básní doprovázející epochy Vyprávění příběhů Starého zákona Dramatizace příběhů Starého zákona Vyprávění vlastních zážitků Vyprávění podle časové a dějové posloupnosti Přednes hebrejských veršů Přednes narozeninových básniček Recitace průpovědí Popis mimořádné postavy, situace Jazykolamy Vyjádření hodnotícího postoje, přání	

č08 - zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním		Správné sezení Správný úchop psacích potřeb Udržuje v pořádku sešity	
č09 - píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky; kontroluje vlastní písemný projev č10 - píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení		Píše správné tvary psacího písma celé abecedy perem Zaznamenává vývoj písma (práce s různými psacími potřebami) Opisuje z tabule text do epochového sešitu Vlastní krátký text - záznam vlastních zážitků nebo textu ve spojitosti s epochami Píše jednoduchý text podle diktátu Kontroluje a opravuje vlastní zápis Kreslení forem – vázané formy Krasopis Samostatně píše krátké věty a jednoduchá sdělení vlastních zážitků	
č22 - rozlišuje zvukovou a grafickou podobu slova, člení slova na hlásky, odlišuje dlouhé a krátké samohlásky		Rozlišuje tiskací i psací formou písmena celé abecedy	
č23 - porovnává významy slov, zvláště slova opačného významu a slova významem souřadná, nadřazená a podřazená, vyhledá v textu slova příbuzná		Slova opačného významu Vyjmenovaná slova	
č24 - porovnává a třídí slova podle zobecněného významu – děj, věc, okolnost, vlastnost č25 - rozlišuje slovní druhy v základním tvaru		Slovní druhy – úvod - podstatná, přídavná jména, slovesa	
č29 - odůvodňuje a píše správně: i/y po tvrdých a měkkých souhláskách i po obojetných souhláskách ve vyjmenovaných slovech; dě, tě, ně, ú/ů, bě, pě, vě, mě - mimo morfologický šev; velká písmena na začátku věty a v typických případech vlastních jmen osob, zvířat a místních pojmenování		Vyjmenovaná slova Bě, pě, vě, mě, dě, tě, ně ú/ů	

4. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
-----------------------	---------------	-------	-----------------------------------

<p>č12 - čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas</p> <p>č13 - rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenává</p>		<p>Četba prózy i poezie</p> <p>Četba knih dle vlastního výběru a zájmu</p> <p>Čtení z odborných časopisů a knih</p> <p>Práce s encyklopedií</p> <p>Čtení vlastních zápisů</p> <p>Tiché čtení</p> <p>Společné hlasité čtení literatury dle výběru učitele</p> <p>Zkvalitnění čtení – plynulost, barva hlasu, intonace, výrazové čtení</p>	
<p>č14 - posuzuje úplnost či neúplnost jednoduchého sdělení</p> <p>č20 - píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry</p> <p>č21 - sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržáním časové posloupnosti</p> <p>č43 - vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je</p> <p>č44 - volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma</p>	<p>Vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržováním časové posloupnosti</p>	<p>Čtenářský deník</p> <p>Tematické epochové práce</p> <p>Tematické slohové práce</p> <p>Zápisy v epochových sešitech</p> <p>Kontroluje své zápisy a opravuje chyby</p> <p>Stavba textu do odstavců</p> <p>Vlastní literární tvorba v próze i poezii</p>	
<p>č15 - reprodukuje obsah přiměřeně složitého sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta</p> <p>č18 - volí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru</p> <p>č21 - sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržáním časové posloupnosti</p> <p>č44 - volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma</p> <p>č45 - rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů</p>	<p>Vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržováním časové posloupnosti</p>	<p>Opakování epochového učiva</p> <p>Vyprávění vlastních zážitků</p> <p>Popis známých osob, situací, věcí</p> <p>Vyprávění germánské ságy o hrdinech a bozích</p> <p>Reprodukce prózy</p> <p>Recitace krásné poezie</p> <p>Recitace vlastní tvorby</p> <p>Vyprávění z vlastní četby doporučené četby</p> <p>Vyprávění z literatury vztahující se k učivu v epochách</p> <p>Recitace veršů v aliteraci</p> <p>Jazykolamy</p> <p>Mluvený projev ve spisovné podobě jazyka</p> <p>Přednes narozeninových veršů</p> <p>Přednes průpovědí</p> <p>Dramatizace příběhů severské mytologie</p>	
<p>č16 - vede správně dialog, telefonický rozhovor, zanechá vzkaz na záznamníku</p> <p>č19 - rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a</p>		<p>Na začátku a konci sdělení pozdraví</p> <p>Sděluje učiteli slušně svá přání a potřeby požádá a</p>	<p>OSV8</p>

vhodně ji užívá podle komunikační situace		poděkuje Odpovídá na dotazy Neskáče do řeči dospělým Se spolužáky mluví slušně Při vyučování se hlásí o slovo Spolužáky oslovuje křestním jménem Při sporu nejedná agresivně Dokáže vyjádřit omluvu Dokáže vyřídit jednoduchý vzkaz Učitele oslovuje titulem pane(i) učiteli(ko) nebo příjmením Rozhovory s vyučujícím a se spolužáky Spisovný verbální projev během výuky	
č30 - porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová		Antonyma Synonyma Příbuzná slova vyjmenovaných slov	
č31 - rozlišuje ve slově kořen, část příponovou, předponovou a koncovku č37 - píše správně i/y ve slovech po obojetných souhláskách		Vyjmenovaná slova a slova příbuzná	
č32 - určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech ve svém mluveném projevu č36 - užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projevu je obměňuje		K určování slovních druhů užívá kvalitativní pojmy Slovní druhy	

5. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
č12 - čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas č13 - rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenává		Četba prózy i poezie Četba knih dle vlastního výběru a zájmu Samostatná práce s textem Čtení z odborných časopisů a knih Práce s encyklopedií Čtení vlastních zápisů v epochových sešitech	

		V textu rozlišuje podstatné sdělení, vnímá podrobnosti, rozumí celku Společné hlasité čtení literatury dle výběru učitele Zkvalitnění čtení hlasitého vyrazové čtení	
<p>č14 - posuzuje úplnost či neúplnost jednoduchého sdělení</p> <p>č20 - píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry</p> <p>č21 - sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržáním časové posloupnosti</p> <p>č43 - vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je</p> <p>č44 - volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma</p>	Vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržováním časové posloupnosti	<p>Čtenářský deník</p> <p>Tematické epochové práce</p> <p>Tematické slohové práce</p> <p>Zápisy v epochových sešitech</p> <p>Vlastní literární tvorba v próze i poezii</p> <p>Referáty</p> <p>Kontroluje své zápisy a opravuje chyby</p> <p>Stavba textu do odstavců</p> <p>Třídni časopis</p>	<p>MED6</p> <p>MED7</p>
<p>č15 - reprodukuje obsah přiměřeně složitého sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta</p> <p>č18 - volí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru</p> <p>č21 - sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržáním časové posloupnosti</p> <p>č43 - vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je</p> <p>č44 - volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma</p> <p>č45 - rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů</p> <p>č46 - při jednoduchém rozboru literárních textů používá elementární literární pojmy</p>	Vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržováním časové posloupnosti	<p>Vyprávění příběhů a mýtů starověkých kultur</p> <p>Vyprávění vlastních zážitků</p> <p>Popis známých osob, situací, věcí</p> <p>Dramatizace příběhů starověkých kultur</p> <p>Sborový přednes</p> <p>Recitace veršů v hexametru</p> <p>Recitace v řeckém jazyce</p> <p>Recitace krásné poezie</p> <p>Recitace vlastní tvorby</p> <p>Reprodukce prózy</p> <p>Přednes narozeninových veršů</p> <p>Přímá řeč</p> <p>Přednes průpovědí</p> <p>Vyprávění z vlastní a doporučené četby</p> <p>Opakování epochového učiva</p>	
<p>č16 - vede správně dialog, telefonický rozhovor, zanechá vzkaz na záznamníku</p> <p>č19 - rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně ji užívá podle komunikační situace</p>		<p>Na začátku a konci sdělení pozdraví</p> <p>Sděluje učiteli slušně svá přání a potřeby požádá a poděkuje</p> <p>Odpovídá na dotazy</p> <p>Neskáče do řeči dospělým</p> <p>Se spolužáky mluví slušně</p> <p>Při vyučování se hlásí o slovo</p> <p>Spolužáky oslovuje křestním jménem</p>	OSV8

		Při sporu nejedná agresivně Dokáže vyjádřit omluvu Dokáže vyřídít jednoduchý vzkaz učitele oslovuje titulem pane(i) učiteli(ko) nebo příjmením, Rozhovory s vyučujícím a se spolužáky Spisovný verbální projev během výuky	
č17 - rozpoznává manipulativní komunikaci v reklamě	Učí se rozpoznávat manipulativní komunikaci v reklamě	Vyprávění příběhů a mýtů starověkých kultur Vyprávění vlastních zážitků Popis známých osob, situací, věcí Vyprávění z vlastní a doporučené četby	ČAS MED4 , OSV8
č30 - porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová		Antonyma Synonyma Nadřazená a podřazená slova Stupňování přídavných jmen	
č32 - určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech ve svém mluveném projevu		K určování slovních druhů užívá abstraktní pojmy	
č35 - odlišuje větu jednoduchou a souvětí, vhodně změní větu jednoduchou v souvětí	Odlišuje větu jednoduchou a souvětí	Určování základní stavební dvojice Tvoření vět jednoduchých a souvětí Přímá řeč	
č36 - užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projevu je obměňuje		Slovní druhy	
č38 - zvládá základní příklady syntaktického pravopisu		Časování sloves Skloňování podstatných jmen Shoda podmětu s přísudkem	

6. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
Č01 - odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení, ověřuje fakta pomocí otázek nebo porovnáváním s dostupnými informačními zdroji Č08 - využívá základy studijního čtení – vyhledá	Učí se odlišovat ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení, učí se ověřovat fakta pomocí otázek nebo porovnáváním s dostupnými	Kritické čtení předloženého text, čtení analytické, hodnotící, čtení s porozuměním Referát - dle epochy Zpracování odborných textů	D, B, Z, F, M MED6

<p>klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu; samostatně připraví a s oporou o text přednese referát</p>	<p>zdroji</p> <p>Učí se vyhledávat klíčová slova, formulovat hlavní myšlenky textu, tvořit otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu, samostatně připraví a s oporou o text přednese referát</p>	<p>Vedení čtenářského deníku</p> <p>Epochové práce</p> <p>Výtah, výpisky</p>	
<p>Č02 - rozlišuje subjektivní a objektivní sdělení a komunikační záměr partnera v hovoru</p> <p>Č04 - dorozumívá se kultivovaně, výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci</p> <p>Č05 - odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru</p> <p>Č06 - mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně užívá verbálních, nonverbálních i paralingválních prostředků řeči</p> <p>Č07 - zapojuje se do diskuse, řídí ji a využívá zásad komunikace a pravidel dialogu</p> <p>Č11 - spisovně vyslovuje česká a běžně užívaná cizí slova</p>	<p>Dokáže rozlišovat hlásky, chápe pojem spodoba znělosti, hláska znělá x neznělá, má správný přednes</p>	<p>Formulace otázek na dané téma a aktivní vstup do rozhovoru, procvičování subjektivního popisu, vyprávění, referát</p> <p>Pravidla komunikace - vedení dialogu a diskuze (přímý, nepřímý)</p> <p>Rozlišení a vhodné užití formálního a neformálního stylu</p> <p>Rozlišení různých komunikačních prostředků</p> <p>Komunikace verbální a neverbální</p> <p>Zvuková stránka jazyka, výslovnost a přízvu..</p> <p>Přednes, recitace, vyprávění, krátké dramatizace na dané téma</p> <p>Rétorická cvičení</p>	<p>D, B, F</p>
<p>Č09 - uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel, vytvoří koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování</p> <p>Č10 - využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní na základě svých dispozic a osobních zájmů</p>	<p>Učí se uspořádat informace v textu s ohledem na jeho účel, učí se tvořit koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování</p>	<p>Tvořivé psaní - popis, vyprávění</p> <p>Přehledné členění a zapisování textu, interpunkce</p>	
<p>Č12 - rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov, rozpoznává přenesená pojmenování, zvláště ve frazémeh</p>	<p>Seznamuje se s pravopisem na základě znalosti stavby slova</p>	<p>Způsoby obohacování slovní zásoby -stavba slova a pravopis – kořen, předpona, přípona, základové slovo, střídání hlásek a skupiny hlásek při odvozování, zdvojené souhlásky, skupiny bě-bje-,vě-vje-,pě,měmně, předpony s/se-,z/ze-,vz-/vze-, předložky s/se, z/ze</p>	
<p>Č13 - samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a s dalšími slovníky a příručkami</p>	<p>Seznamuje se se zdroji a pracuje pod vedením</p>	<p>Seznámení s Pravidly českého pravopisu a jinými jazykovými příručkami.</p> <p>Vedení vlastního slovníku neobvyklých slov</p>	
<p>Č14 - správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační</p>	<p>Skloňuje podstatná jména, příd. jména,</p>	<p>Podstatná jména – pomnožná, hromadná, látková;</p>	

situaci	časuje slovesa, rozliší zájmena	konkrétní, abstraktní Přímá řeč, Přídavná jména Zájmena – druhy Slovní druhy – upevňuje dosavadní znalost a dále je rozšiřuje, mluvnické významy a tvary slov, stupňování přídavných jmen a příslovčí	
Č15 - využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace	Rozlišuje věty podle postoje mluvčího, vytváří na základě znalostí jednoduché slohové práce	Druhy vět podle postoje mluvčího : vypravování , popis, jednoduché tiskopisy, dopis, zpráva, oznámení, čtenářský deník, samostatné písemné práce – referát je mimo ČJ	
Č16 - rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě a v souvětí	Rozlišuje větu jednoduchou a souvětí, určuje základní větné členy	Věta jednoduchá a souvětí, větné členy-Základní skladební dvojice Přívlastek, příslovečné určení, (místa, času), předmět	
Č17 - v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slohotvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí	Ovládá shodu Po+Př, snaží se aplikovat nové pravopisné poznatky	Pravopisná cvičení, epochové práce, referáty ;shoda přísudku s podmětem;základy interpunkce; psaní velkých písmen	
Č18 - rozlišuje spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu a zdůvodní jejich užití	Rozlišuje spis. a nespis. jazyk	Rozlišení jazyka spisovného a nespisovného Postavení češtiny mezi slovanskými jazyky	
Č19 - uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla Č20 - rozpoznává základní rysy výrazného individuálního stylu autora		Vyprávění – Řím, počátky České státnosti Literatura dle vlastní četby Odborné texty k referátům Specifika autorova stylu	D
Č21 - formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na umělecké dílo Č23 - rozlišuje literaturu hodnotnou a konzumní, svůj názor doloží argumenty Č26 - porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém i filmovém zpracování		Hodnocení, reflexe, diskuze Čtenářský deník, prezentace četby Referát, diskuze z návštěvy výstavy, divadelního představení, filmového představení atd.	
Č22 - tvoří vlastní literární text podle svých schopností a na základě osvojených znalostí základů literární teorie		Vlastní psaný text – v próze, verších (na zadané téma)	
Č27 - vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích		Encyklopedie Knihovna Knihovní katalog	

		Informační centrum Muzea Internet Samostatné zpracování referátů, epochových prací, využití různých informačních zdrojů	
--	--	---	--

7. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>Č01 - odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení, ověřuje fakta pomocí otázek nebo porovnáváním s dostupnými informačními zdroji</p> <p>Č08 - využívá základy studijního čtení – vyhledá klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu; samostatně připraví a s oporou o text přednese referát</p>	<p>Učí se vyhledávat klíčová slova, formulovat hlavní myšlenky textu, tvořit otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu, samostatně připraví a s oporou o text přednese referát</p>	<p>Kritické čtení předloženého text, čtení analytické, hodnotící, čtení s porozuměním</p> <p>Referát - dle epochy</p> <p>Zpracování odborných textů</p> <p>Vedení čtenářského deníku</p> <p>Epochové práce</p> <p>Výtah, výpisky</p>	<p>D, B, Z, F, M, CH</p> <p>MED6</p>
<p>Č02 - rozlišuje subjektivní a objektivní sdělení a komunikační záměr partnera v hovoru</p> <p>Č04 - dorozumívá se kultivovaně, výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci</p> <p>Č05 - odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru</p> <p>Č06 - mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně užívá verbálních, nonverbálních i paralingválních prostředků řeči</p> <p>Č07 - zapojuje se do diskuse, řídí ji a využívá zásad komunikace a pravidel dialogu</p> <p>Č11 - spisovně vyslovuje česká a běžně užívaná cizí slova</p>	<p>Spisovně vyslovuje česká slova a učí se užívat cizí slova</p>	<p>Formulace otázek na dané téma a aktivní vstup do rozhovoru, procvičování subjektivního popisu, vyprávění, referátu</p> <p>Pravidla komunikace -</p> <p>Vedení dialogu a diskuze (přímý, nepřímý)</p> <p>Rozlišení a vhodné užití formálního a neformálního stylu</p> <p>Rozlišení různých komunikačních prostředků</p> <p>Komunikace verbální a neverbální</p> <p>Zvuková stránka jazyka, výslovnost a přízvuk.</p> <p>Přednes, recitace, vyprávění, krátké dramatizace na dané téma</p> <p>Rétorická cvičení</p>	<p>D, B, F, CH</p>
<p>Č09 - uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel, vytvoří koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování</p> <p>Č10 - využívá poznatky o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní na</p>	<p>Uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel, učí se tvořit koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování</p>	<p>Tvořivé psaní – popis, vyprávění, dopis soukromý, oficiální, charakteristika</p> <p>Přehledné členění a zapisování textu, interpunkce</p>	

základě svých dispozic a osobních zájmů			
Č12 - rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov, rozpoznává přenesená pojmenování, zvláště ve frazémeh	Upevňuje si pravopis na základě znalosti stavby slova	Stavba slova – skládání slov, odvozování slov, hononyma, synonyma	
Č13 - samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a s dalšími slovníky a příručkami	Dokáže vyhledat význam slova v příručkách	Seznámení s Pravidly českého pravopisu a jinými jazykovými příručkami. Vedení vlastního slovníku neobvyklých slov	
Č14 - správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci	Správně třídí ohebné slovní druhy a tvoří jejich spisovné tvary	Zájmena – druhy, pravopis Číslovky Třídění slovních druhů určování slovních druhů, mluvnické významy a tvary slov;rod činný a trpný, podmiňovací způsob sloves Způsobová slovesa	
Č15 - využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace	Rozlišuje věty podle postoje mluvčího, seznamuje se vybranými slohovými útvary	Druhy vět podle postoje mluvčího; vypravování, popis, charakteristika, líčení, výtah, žádost, životopis	
Č16 - rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě a v souvětí	Rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek v jednoduché větě	Věta jednoduchá a souvětí, věty jednočlenné a dvojčlenné,větné členy-podmět, přísudek, přívlastek, příslovečná určení, předmět	
Č17 - v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovo tvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí	Aplikuje shodu PO+PŘ, seznamuje se psaním velkých písmen, snaží se aplikovat nové pravopisné poznatky	Pravopisná cvičení, epochové práce, referáty ;shoda přísudku s podmětem; základy interpunkce; psaní velkých písmen; koncovky přídavných jmen	
Č18 - rozlišuje spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu a zdůvodní jejich užití	Rozlišuje spisovný a nespisovný jazyk, obecnou češtinou	Rozlišení jazyka spisovného a nespisovného Postavení češtiny mezi slovanskými jazyky	
Č19 - uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla Č20 - rozpoznává základní rysy výrazného individuálního stylu autora		Rytířská literatura Zámořské objevy Literatura dle vlastní četby Odborné texty k referátům Specifika autorova stylu	D
Č21 - formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na umělecké dílo Č23 - rozlišuje literaturu hodnotnou a konzumní, svůj názor doloží argumenty Č26 - porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém i filmovém zpracování		Hodnocení, reflexe, diskuze Čtenářský deník, prezentace četby Referát, diskuze z návštěvy výstavy, divadelního představení, filmového představení atd.	

Č22 - tvoří vlastní literární text podle svých schopností a na základě osvojených znalostí základů literární teorie		Vlastní psaný text – v próze, verších (na zadané téma)	
Č27 - vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích		Encyklopedie Knihovna Knihovní katalog Informační centrum Muzea Internet Samostatné zpracování referátů, epochových prací, využití různých informačních zdrojů	

8. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>Č01 - odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení, ověřuje fakta pomocí otázek nebo porovnáváním s dostupnými informačními zdroji</p> <p>Č08 - využívá základy studijního čtení – vyhledá klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu; samostatně připraví a s oporou o text přednese referát</p>		<p>Kritické čtení předloženého text, čtení analytické, hodnotící, čtení s porozuměním</p> <p>Referát - dle epochy</p> <p>Zpracování odborných textů</p> <p>Vedení čtenářského deníku</p> <p>Epochové práce</p> <p>Výtah, výpisky</p>	<p>D, B, Z, F, M, CH</p> <p>MED1</p>
<p>Č02 - rozlišuje subjektivní a objektivní sdělení a komunikační záměr partnera v hovoru</p> <p>Č04 - dorozumívá se kultivovaně, výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci</p> <p>Č05 - odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru</p> <p>Č06 - mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně užívá verbálních, nonverbálních i paralingválních prostředků řeči</p> <p>Č07 - zapojuje se do diskuse, řídí ji a využívá zásad komunikace a pravidel dialogu</p> <p>Č11 - spisovně vyslovuje česká a běžně užívaná cizí slova</p>		<p>Formulace otázek na dané téma a aktivní vstup do rozhovoru, procvičování subjektivního popisu, vyprávění., referátu</p> <p>Rozlišení a vhodné užití formálního a neformálního stylu</p> <p>Rozlišení různých komunikačních situací, zvolení vhodných prostředků, přiměřené reakce na danou komunikační situaci</p> <p>Komunikace verbální a neverbální</p> <p>Funkční styly, slohové útvary podle záměru mluvčího</p> <p>Pravidla komunikace -</p> <p>Vedení dialogu a diskuze (přímý, nepřímý)</p> <p>Zvuková stránka jazyka, výslovnost a přízvuk</p> <p>Přednes - dle epoch</p>	<p>D, B, F, CH</p> <p>OSV8</p> <p>OSV9</p>

		Dramatický přednes Přednes s obměnami Rétorická cvičení Recitace Dramatizace na dané téma, nastudování a představení divadelní hry	OSV5
Č09 - uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel, vytvoří koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování Č10 - využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní na základě svých dispozic a osobních zájmů		Tvořivé psaní – popis, vyprávění, dopis soukromý, oficiální, charakteristika, úvaha Vertikální a horizontální členění textu, interpunkce	OSV5
Č12 - rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov, rozpoznává přenesená pojmenování, zvláště ve frazémeh	Užívá pravopis na základě znalosti stavby slova	Slovní zásoba a význam slova Skládání slov, odvozování slov, homonyma, synonyma, rozkládání slov, neologismy, nová slova, přijímání slov z cizího jazyka	
Č13 - samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a s dalšími slovníky a příručkami		Seznámení s Pravidly českého pravopisu a jinými jazykovými příručkami.	
Č14 - správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci	Třídí jednotlivé slovní druhy, určuje větné členy včetně doplňku, rozlišuje SP a SS	Slovní druhy a jejich funkce ve větě; odchylky ve skloňování; komplexní jazykové rozbor; projev mluvený a psaný – zásady pro výběr jazykových prostředků a specifika textu, slovesný vid	
Č15 - využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace	Rozlišuje jednotlivé slohové útvary, vytváří samostatné práce na základě získaných znalostí	Jazyk a komunikace, kultura jazyka a řeči; vypravování, výtah, výpisky, charakteristika, líčení, úvaha, dopis	
Č16 - rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě a v souvětí	Rozpozná SP a SS, určuje typy VV, seznámí se s poměry mezi větnými členy, VV a VH	Souvětí souřadné a podřadné, typy vedlejších vět, poměr mezi větami a větnými členy, doplněk, souvětí souřadná, podřadná	
Č17 - v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovo tvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí	Chápe pravopis velkých písmen a čárky ve větě	Interpunkce jednoduché věty a souvětí, psaní velkých písmen	
Č18 - rozlišuje spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu a zdůvodní jejich užití	Rozlišuje spis. a nespis. jazyk, užívá spis. češtinu v mluveném i psaném projevu	Rozlišení jazyka spisovného a nespisovného; Postavení češtiny mezi slovanskými jazyky	
Č19 - uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla		Životopisy, Biografie – záznam, reprodukce Literatura dle vlastní, doporučené i zadané četby	F, CH, B

Č20 - rozpoznává základní rysy výrazného individuálního stylu autora		charakteristika díla, hodnocení Odborné texty k referátům Specifika autorova stylu, odraz doby, autorův život jako inspirace	
Č21 - formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na umělecké dílo Č23 - rozlišuje literaturu hodnotnou a konzumní, svůj názor doloží argumenty Č26 - porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém i filmovém zpracování		Hodnocení , reflexe, literární kritika Čtenářský deník, prezentace četby Referát, diskuze z návštěvy výstavy, divadelního představení, filmového představení Aspekt umělecké literatury Vlastní a doporučená četba Rozhovory, diskuze o obecných názorech na hodnotnou a konzumní literaturu	
Č22 - tvoří vlastní literární text podle svých schopností a na základě osvojených znalostí základů literární teorie		Vlastní psaný text – v próze, verších (na zadané téma)	
Č27 - vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích		Encyklopedie Knihovna Knihovní katalog Informační centrum Muzea Internet Samostatné zpracování referátů, epochových prací, využití různých informačních zdrojů	MED2

9. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
Č01 - odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení, ověřuje fakta pomocí otázek nebo porovnáváním s dostupnými informačními zdroji Č08 - využívá základy studijního čtení – vyhledá klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu; samostatně připraví a s oporou o text přednese referát		Kritické čtení předloženého textu, čtení analytické, hodnotící, čtení s porozuměním Referát - dle epochy Zpracování odborných textů Vedení čtenářského deníku Epochové práce Výtah, výpisky	D, Z, F, CH, M, B
Č02 - rozlišuje subjektivní a objektivní sdělení a		Formulace otázek na dané téma a aktivní vstup do	D, B , F, CH

<p>komunikační záměr partnera v hovoru Č04 - dorozumívá se kultivovaně, výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci Č05 - odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru Č06 - mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně užívá verbálních, nonverbálních i paralingválních prostředků řeči Č07 - zapojuje se do diskuse, řídí ji a využívá zásad komunikace a pravidel dialogu Č11 - spisovně vyslovuje česká a běžně užívaná cizí slova</p>		<p>rozhovoru, procvičování subjektivního popisu vyprávění, komentáře, upoutávky na akci., referátu Pravidla komunikace - Vedení dialogu a diskuze (přímý , nepřímý) Rozlišení a vhodné užití formálního a neformálního stylu Rozlišení různých komunikačních situací, zvolení vhodných prostředků, přiměřené reakce na danou komunikační situaci Rozlišení různých komunikačních prostředků Komunikace verbální a neverbální Funkční styly, slohové útvary podle záměru mluvího Mluvený projev na dané téma - připravený, nepřipravený, spontánní, souvislý projev, technika projevu, neverbální prostředky Proslov, komentář Zvuková stránka věty, spodobá znělosti a artikulační melodie věty, suprasegmentální prostředky řeči Přednes, recitace, vyprávění - dle epoch Krátké dramatizace na dané téma</p>	<p>OSV6</p>
<p>Č03- rozpoznává manipulativní komunikaci v masmédiích a zaujímá k ní kritický postoj</p>		<p>Porovnání různých zdrojů informací a zaujímání postojů ke sdělenému obsahu. Tvořivé psaní na dané téma – komentář, reklama , samostatná, skupinová práce, prezentace před třídou, diskuze nad tématem, rozbor.</p>	
<p>Č08 - využívá základy studijního čtení – vyhledá klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu; samostatně připraví a s oporou o text přednese referát</p>		<p>Zpracování odborných textů Vedení čtenářského deníku EPOCHOVÉ PRÁCE, referát dle epochy Výtah, výpisky, čtení s porozuměním</p>	
<p>Č09 - uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel, vytvoří koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování Č10 - využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní na základě svých dispozic a osobních zájmů</p>		<p>Tvořivé psaní – popis, vyprávění, dopis soukromý, oficiální, charakteristika, úvaha Vertikální a horizontální členění textu, interpunkce</p>	
<p>Č12 - rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov, rozpoznává přenesená pojmenování, zvláště ve frazémeh</p>		<p>Slovní zásoba a význam slova Skládání slov, odvozování slov, homonyma, synonyma, rozkládání slov, neologismy, nová slova, přijímání slov z cizího jazyka</p>	

Č13 - samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a s dalšími slovníky a příručkami		Samostatná práce s Pravidly českého pravopisu a jinými jazykovými příručkami, internet Vedení vlastního slovníku literárních pojmů Práce se slovníkem literární historie a teorie	
Č14 - správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci		Slovní druhy a jejich funkce ve větě; odchyly ve skloňování; komplexní jazykové rozbory; projev mluvený a psaný – zásady pro výběr jazykových prostředků a specifika textu	
Č15 - využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace		Jazyk a komunikace, kultura jazyka a řeči Vypravování, popis, životopis, výklad, výtah, úvaha, proslov, diskuze, publicistické útvary	<u>OSV11</u>
Č16 - rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě a v souvětí		Prohlubování předešlého	
Č17 - v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slohotvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí		Interpunkce jednoduché věty a souvětí, psaní velkých písmen	
Č18 - rozlišuje spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu a zdůvodní jejich užití		Obecné výklady o jazyce, vývoj jazyka, skupiny jazyků; disciplíny jazykověd	
Č19 - uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla Č20 - rozpoznává základní rysy výrazného individuálního stylu autora		Životopisy, Biografie – záznam, reprodukce Odborné texty k referátům Specifika autorova stylu, odraz doby, autorův život jako inspirace Literatura dle vlastní, doporučené i zadané četby, charakteristika díla, hodnocení	B, F, CH <u>MUL5</u>
Č21 - formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na umělecké dílo Č23 - rozlišuje literaturu hodnotnou a konzumní, svůj názor doloží argumenty Č26 - porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém i filmovém zpracování		Hodnocení, reflexe, literární kritika Čtenářský deník, prezentace četby Referát, diskuze z návštěvy výstavy, divadelního představení, filmového představení Aspekt umělecké literatury Vlastní a doporučená četba Rozhovory, diskuze o obecných názorech na hodnotnou a konzumní literaturu	
Č22 - tvoří vlastní literární text podle svých schopností a na základě osvojených znalostí základů literární teorie		Vlastní psaný text – v próze, verších (na zadané téma) Základy literární teorie	<u>OSV10</u>

<p>Č24 - rozlišuje základní literární druhy a žánry, porovná je i jejich funkci, uvede jejich výrazné představitele</p>		<p>Struktura literárního díla Literární druhy a žánry</p>	
<p>Č25 - uvádí základní literární směry a jejich významné představitele v české a světové literatuře</p>		<p>Chronologický přehled a vývoj literatury</p>	
<p>Č27 - vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích</p>		<p>Encyklopedie Knihovna Knihovní katalog Informační centrum Muzea Internet Samostatné zpracování referátů, epochových prací, využití různých informačních zdrojů</p>	

Německý jazyk

1. ročník

V první třídě přijímají děti vše s nadšením, sympatiemi a otevřeností. Výchozím bodem výuky je napodobování sborovým zpěvem a řečí, většinou doprovázených gesty a mimikou. K hlavním sloupům výuky patří básnický formovaná řeč - rytmus a rým. Důležitou roli mají také hry, v nichž se děti dostávají zcela do činnosti. Děti by měly co nejdříve získat příležitost mluvit nejen ve skupinách, ale i samostatně. Velký význam pro výuku má také vyprávění. Posloucháním se děti učí sledovat proud cizí řeči. K tomu se vytváří schopnost porozumět slyšenému textu. Veškerá učební látka se musí často opakovat a procvičovat.

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
j01 - vyslovuje a čte foneticky správně v přiměřeném rozsahu slovní zásoby j02 - rozumí jednoduchým pokynům a větám, adekvátně na ně reaguje h01 – zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase h04 – reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku, směr melodie	Vyslovuje správně zpívá na základě svých dispozic německé písně německé texty a písně doprovází pohybem	Verše, písně a pohybové hry Prstové hry, hry v kroužku (Meine Hand) Jednoduché pokyny („Steh auf!“, „Komm an die Tafel!“ apod.) Rytmické, praktické a hravé osvojování slovní zásoby (čísla 1 – 10, části těla, barvy, základní činnosti během dne, oblékání, základní zvířata ...) Jednoduché rozhovory a dialogy (rodina, přátelé...) Poslouchání a učení se z paměti příběhům (pohádky a jiné) + malé dramatické scénky	VV, HV, ČJ

2. ročník

V tomto školním roce hraje ve vyučování velkou roli dualistický prvek (otázka a odpověď, ano – ne, ty – já). Děti mají mnohem větší podíl na výuce než v první třídě. Stavba hodiny a aktivity v hodině by měly být více rytmicky a silně kontrastně zdůrazněny: tiché přijímání jednotlivých hlásek a jemnosti řeči se střídá s živými hlasitými hrami. Tak se vytvoří dynamické vyrovnaní mezi tichou a hlasitou řečí, mluvením a nasloucháním. Témata rozhovorů se musí lišit a musí být stále rozšiřována.

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
j01 - vyslovuje a čte foneticky správně v přiměřeném rozsahu slovní zásoby j02 - rozumí jednoduchým pokynům a větám, adekvátně na ně reaguje j04 - pochopí obsah a smysl jednoduché, pomalé a pečlivě vyslovované konverzace dvou osob s dostatkem času pro porozumění h01 – zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase	Vyslovuje správně zpívá na základě svých dispozic německé písně	Aktivity a témata z první třídy jsou dále rozvíjeny formou her a říkadel Nová témata: počasí, věci kolem nás, ovoce a zelenina, dny v týdnu, roční období, měsíce, počítání 1-20, slovíčka z říše přírody, činnosti během dne, oblečení, příběhy o zvířátkách Hry, které používají opakování struktur a slovíček Naslouchání jednoduchým příběhům a malé dramatické scénky	VV, HV, ČJ

h04 – reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku, směr melodie	německé texty a písně doprovází pohybem	Základní otázky a odpovědi o sobě (Wie heisst du?, Wie alt bist du?, Woher kommst du? apod.)	
---	---	---	--

3. ročník

Ve třetím školním roce musíme počítat s větší schopností žáků porozumět. Děti získávají cit pro jazyk, pro různé nuance mluvené řeči a jsou schopny naučit se delší texty nazpaměť. Baví je hrát zábavné scénky, v nichž mohou přebírat různé role. V tomto školním roce začíná příprava dětí na čtení a psaní (intenzivněji rozvíjeno ve 4. třídě). Děti se učí texty, které budou později psát. Procvičujeme základní gramatiku jazyka (jednotné, množné číslo).

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby
j01 - vyslovuje a čte foneticky správně v přiměřeném rozsahu slovní zásoby j02 - rozumí jednoduchým pokynům a větám, adekvátně na ně reaguje j03 - rozlišuje grafickou a mluvenou podobu slova j04 - pochopí obsah a smysl jednoduché, pomalé a pečlivě vyslované konverzace dvou osob s dostatkem času pro porozumění	Čte jednotlivá slova Vytváří si obrázkový slovník	Aktivity a témata z předchozích tříd jsou dále rozvíjeny formou her a říkadel Hry, které používají opakování struktur (předložkové vazby, zápor „nicht“ a „kein“) Věta jednoduchá, časování sloves - 1. a 2. osoba, osobní zájmena, rod podstatných jmen	VV, HV, ČJ

4. ročník

Ve věku kolem deseti let se u dětí vyvíjí nové silné sebevědomí. To, co se děti doteď naučily jako celek, musí nyní být individualizováno. Mluvená řeč se rozvíjí živou formou dál - řečová cvičení, verše, básně, písně, ale i hry s otázkami a odpověďmi. Rozvíjíme psaní. Jednotliví žáci budou potřebovat pozornost a podporu učitele, protože psaním se projeví chyby, které nepoznáme při ústní práci. Píšeme texty, které už žáci znají z předchozích let. Velká pozornost je věnována vedení sešitu. Zápisy v sešitech se zpravidla nepřekládají do mateřského jazyka. Zpočátku by měl být zaveden jeden sešit na básně a jednoduchá cvičení, později další sešity na slovíčka, diktáty a na gramatiku. Rozvíjíme také čtení. Děti čtou nejprve to, co samy napsaly. Setkávají se tak v nové formě s tím, co už slyšely, prožily a ústně se naučily. Až později s dětmi čteme tištěné texty. Jako první četba jsou vhodné příběhy, které jsme dětem v prvních letech výuky vyprávěli. Slovíčka zapisujeme podle tématických okruhů a pokud možno pouze v cizím jazyce. Zpívání a recitování, stejně jako malé rozhovory tvoří i nadále důležitou součást vyučování. Učitel musí dbát na to, aby žáci všem gramatickým jevům rozuměli. Žáci by měli sami hledat a formulovat gramatická pravidla. Rozhovory o gramatice vedeme v mateřské řeči.

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby
j06 - rozumí známým slovům a jednoduchým větám se vztahem k osvojovaným tématům j08 - čte nahlas plynule a foneticky správně jednoduché texty obsahující známou slovní zásobu j09 - vyhledá v jednoduchém textu potřebnou informaci a vytvoří odpověď na otázku j14 - aktivně se zapojuje do jednoduché	Začíná číst nahlas vlastnoručně napsaný text v sešitě, postupně se dostává k tištěnému jednoduchému textu	Psaní veršů, básní a písní, které se děti naučily v prvních třech ročnících a nyní je čtou jako svou první četbu Procvičování abecedy, krátké diktáty, rozdíl mezi psanou a čtenou podobou slova Gramatika: přítomný čas (důraz na sloveso „haben“, „sein“ a „werden“), skloňování podstatných jmen, člen určitý a neurčitý, tázací věta a její slovosled, přivlastňovací zájmena, přídavná jména, předložky, datum a čas Možno děti seznámit i s časem minulým v souvislosti s texty	ČJ, HV

konverzace, pozdraví a rozloučí se s dospělým i kamarádem,		Nová slovní zásoba: svátky, nakupování, volný čas, sport, orientace ve městě... Děti se učí a recitují nové básně o přírodě, ročních obdobích a ty , které se vztahují k hlavnímu vyučování Hry, malé dramatické scénky, hádanky a podobné části vyučování	
--	--	--	--

5. ročník

V tomto věku je třeba podporovat kreativitu dětí. K tomu jsou vhodné odpovídající domácí úkoly. Samotné hodiny by měly být živé a mnohotvárné. Také tempo výuky by se mělo měnit. Děti rády recitují dlouhé básně a mohou zpívat náročnější kánony. Prohlubuje se cit pro jazyk a rozvíjí se schopnost chápat gramatiku. Slovíčka by se měla hodně procvičovat. Děti mohou samy psát básně na určitá témata. Ústní práce pokračuje ve formě dialogu. Recitování je dobrý prostředek jak děti naučit dobré a jasné výslovnosti. Žáci se nemají básně učit z papíru, ale opakováním po učiteli. Idiomatická řeč a slovní zásoba se také rozšiřuje recitováním. Čím pestřejší je slovní zásoba, tím více jsou děti povzbuzovány k jejímu kreativnímu užití. Při práci s textem je důležité uvést nová slova před tím, než se s nimi děti setkají v textu. Můžeme se také současně zabývat dalšími tématy souvisejícími s textem. Otázky týkající se textu probereme nejprve s celou třídou ústně. Teprve potom píšeme. V mateřské řeči zavádíme nové gramatické struktury. Pro procvičení a pochopení gramatických struktur je dobré pravidla velmi jednoduše zapsat do gramatického sešitu. Pravidla formulují žáci. Gramatický sešit z 5. třídy si žáci vedou až do 9. třídy. Je také dobré pracovat s dětmi na dramatických scénkách a malých divadelních hrách.

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby
j05 - používá abecední slovník učebnice j06 - rozumí známým slovům a jednoduchým větám se vztahem k osvojovaným tématům j07 - rozumí obsahu a smyslu jednoduchých autentických materiálů (časopisy, obrazové a poslechové materiály) a využívá je při své práci j08 - čte nahlas plynule a foneticky správně jednoduché texty obsahující známou slovní zásobu j09 - vyhledá v jednoduchém textu potřebnou informaci a vytvoří odpověď na otázku j10 - používá dvojjazyčný slovník j11 - sestaví gramaticky a formálně správně jednoduché písemné sdělení, krátký text a odpověď na sdělení; vyplní své základní údaje do formulářů j12 - reprodukuje ústně i písemně obsah přiměřeně obtížného textu a jednoduché konverzace j13 - obměňuje krátké texty se zachováním smyslu textu	Nepoužívá klasický dvojjazyčný slovník, nýbrž vlastnoručně vyrobený kartičkový systém Je schopen jednoduchými větami popsat obrázek, či věci jemu dobře známé a odpovědět na otázku Dramatizuje a ústně popisuje jednoduchými výrazy jemu známé příběhy	Recitace, písně, básně, divadlo, vyprávění, čtení textů Život dětí v Německu, lidová slovesnost Procvičování slovní zásoby z četby a dalších témat, pravidelné krátké diktáty Návrhy pro gramatiku : složená slova množné číslo pod. jmen minulý čas sloves stupňování příd. jmen odlučitelné předpony předložkové vazby	ČJ, HV MUL4, GLO1, GLO2

j14 - aktivně se zapojí do jednoduché konverzace, pozdraví a rozloučí se s dospělým i kamarádem, poskytne požadovanou informaci			
---	--	--	--

6. ročník

Děti v 6. třídě jsou už v pubertě. V tomto školním roce je důležitý pořádek, struktura a přehledné plánování vyučování. S dětmi je dobré diskutovat o tom, co a jakou formou se budeme učit. Při ústní práci hrajeme dramatické hry, ale i humorné. Hrajeme krátké dramatické scénky. Používáme i nespisovnou řeč. K hlavním tématům 6. - 8. třídy patří zeměpis a dějiny německy mluvících zemí. Je položen základ gramatiky a slovní zásoby, proto by se měly děti v němčině samostatně vyjadřovat. Základem psaného jazyka jsou dopisy, jednoduché popisy, deníky a obsahy příběhů. V 6. třídě musí učitel počítat s velkými rozdíly ve schopnostech dětí. Proto by měly být všechny úkoly zadány tak, aby vyhovovaly jednotlivým pokročilostem dětí. V tomto věku není smysluplné dělit děti podle výkonů. Děti, které přišly do školy v pozdějších ročnících by si měly zajistit doučování.

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby
<p>J01 - čte nahlas plynule a foneticky správně texty přiměřeného rozsahu</p> <p>J02 - rozumí obsahu jednoduchých textů v učebnicích a obsahu autentických materiálů s využitím vizuální opory, v textech vyhledá známé výrazy, fráze a odpovídi na otázky</p> <p>J03 - rozumí jednoduché a zřetelně vyslované promluvě a konverzaci</p> <p>J04 - odvodí pravděpodobný význam nových slov z kontextu textu</p> <p>J05 - používá dvojjazyčný slovník, vyhledá informaci nebo význam slova ve vhodném výkladovém slovníku</p> <p>J06 - sestaví jednoduché (ústní i písemné) sdělení týkající se situací souvisejících s životem v rodině, škole a probíranými tematickými okruhy</p> <p>J09 - vyžádá jednoduchou informaci</p>	<p>Rozumí obsahu jednoduchých textů a je schopen v nich vyhledat základní informace</p> <p>Odhadne význam nových slov hlavně pomocí dramatizace</p>	<p>Recitace, písně a dramatické básně</p> <p>Krátké dialogy z každodenního života, např. život ve městě a na vesnici, prázdniny, nakupování, roční období, svátky, počasí, sport a hry...</p> <p>Dramatické a humorné dialogy</p> <p>Četba souvislejších textů (dobrodružná literatura)</p> <p>Zeměpis a kultura německy mluvících zemí</p> <p>Návrhy pro gramatiku :</p> <p>zavádění odborných termínů</p> <p>skloňování podstatných jmen</p> <p>silná a slabá slovesa v minulém čase</p> <p>věta hlavní a vedlejší</p>	<p>Z, ČJ</p>

7. ročník

Podobně jako v 6. třídě - jednotlivé hodiny by měly být živé a různorodé, např. u jednoho tématu, nebo u jedné činnosti (zvláště při gramatice) nezůstávat příliš dlouho. Děti by měly být pravidelně zkoušeny a měly by psát diktáty. Také můžeme zavést práci ve skupinách. Velká péče by měla být věnována vedení sešitů. Pokud se to u některých žáků nedaří, je dobré o tom promluvit s třídním učitelem a rodiči (děti by si měly vše doplnit nebo vše přepracovat). Žáci musí cítit nutnost takové činnosti. Dále upevňujeme a rozšiřujeme zeměpisné znalosti a také znalosti dějepisné. Žáci jsou schopni sestavit obsah četby.

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>J01 - čte nahlas plynule a foneticky správně texty přiměřeného rozsahu</p> <p>J02 - rozumí obsahu jednoduchých textů v učebnicích a obsahu autentických materiálů s využitím vizuální opory, v textech vyhledá známé výrazy, fráze a odpoví na otázky</p> <p>J03 - rozumí jednoduché a zřetelně vyslovované promluvě a konverzaci</p> <p>J04 - odvodí pravděpodobný význam nových slov z kontextu textu</p> <p>J05 - používá dvojjazyčný slovník, vyhledá informaci nebo význam slova ve vhodném výkladovém slovníku</p> <p>J06 - sestaví jednoduché (ústní i písemné) sdělení týkající se situací souvisejících s životem v rodině, škole a probíranými tematickými okruhy</p> <p>J07 - písemně, gramaticky správně tvoří a obměňuje jednoduché věty a krátké texty</p> <p>J09 - vyžádá jednoduchou informaci</p>	<p>Umí rozeznat a vytvořit větu kladnou, tázací a zápornou</p>	<p>Recitace</p> <p>Pokračování v zeměpise 6. třídy, další témata</p> <p>Četba (objevitelé a jejich cesty...)</p> <p>Malé dramatické scény z četby</p> <p>Práce na slovní zásobě, idiomy, formy vyššího vyjadřování</p> <p>Návrhy pro gramatiku:</p> <p>přímá a nepřímá řeč</p> <p>skloňování určitých a neurčitých členů</p> <p>zájmena přivlastňovací a ukazovací</p> <p>prohlubování minulých časů silných a slabých sloves</p> <p>budoucí čas</p>	<p>D, Z</p>

8. ročník

V tomto ročníku jsou děti připravovány na samostatnou práci na vyšším stupni. Každý žák by měl vytvořit referát podle svých zájmů a schopností. Ve většině případů bude nutná pomoc učitele. Je potřebné vytvářet si slovníček. Za vedení sešitu musí žáci přebírat větší zodpovědnost.

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>J01 - čte nahlas plynule a foneticky správně texty přiměřeného rozsahu</p> <p>J02 - rozumí obsahu jednoduchých textů v učebnicích a obsahu autentických materiálů s využitím vizuální opory, v textech vyhledá známé výrazy, fráze a odpoví na otázky</p> <p>J03 - rozumí jednoduché a zřetelně vyslovované promluvě a konverzaci</p> <p>J04 - odvodí pravděpodobný význam nových slov z kontextu textu</p> <p>J05 - používá dvojjazyčný slovník, vyhledá informaci</p>		<p>Recitace, živá představení z běžného života, ale i z historie, kultury + literatura</p> <p>Pravidelné procvičování konverzace – snaha o navázání kontaktu se stejně starým roditelým mluvčím</p> <p>Návrhy pro gramatiku :</p> <p>slovesa s odlučitelnými předponami</p> <p>dokončení gramatických časů</p> <p>konjunktiv</p> <p>vedlejší věty</p> <p>zájmena vztažná</p>	<p>D, ČJ</p>

<p>nebo význam slova ve vhodném výkladovém slovníku</p> <p>J06 - sestaví jednoduché (ústní i písemné) sdělení týkající se situací souvisejících s životem v rodině, škole a probíranými tematickými okruhy</p> <p>J07 - písemně, gramaticky správně tvoří a obměňuje jednoduché věty a krátké texty</p> <p>J08 - stručně reprodukuje obsah přiměřeně obtížného textu, promluvy i konverzace</p> <p>J09 - vyžádá jednoduchou informaci</p> <p>J10 - jednoduchým způsobem se domluví v běžných každodenních situacích</p>	<p>Umí rozeznat a vytvořit větu kladnou, tázací a zápornou</p>		
---	--	--	--

9. ročník

V tomto věku můžeme dětem dát vytištěnou gramatiku k dodání větší sebejistoty a možnosti kontroly.

Přichází nová vyučovací fáze. Můžeme ji označit jako dialektickou, kde vzniká otázka, čeho může být dosaženo řečí. Dva faktory mající velký vliv :

1. Vývoj v pubertě vede k tomu, že žáci jsou ve svém projevu nejistí a často tvrdí, že o daném tématu a gramatice nikdy neslyšely.
2. Mladí lidé se dokáží soustředit jen krátkou dobu na to, co vede k rozvoji. Na druhé straně je jejich myšlení často probuzené.

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>J01 - čte nahlas plynule a foneticky správně texty přiměřeného rozsahu</p> <p>J02 - rozumí obsahu jednoduchých textů v učebnicích a obsahu autentických materiálů s využitím vizuální opory, v textech vyhledá známé výrazy, fráze a odpovídi na otázky</p> <p>J03 - rozumí jednoduché a zřetelně vyslovované promluvě a konverzaci</p> <p>J04 - odvodí pravděpodobný význam nových slov z kontextu textu</p> <p>J05 - používá dvojjazyčný slovník, vyhledá informaci nebo význam slova ve vhodném výkladovém slovníku</p> <p>J06 - sestaví jednoduché (ústní i písemné) sdělení týkající se situací souvisejících s životem v rodině, škole a probíranými tematickými okruhy</p> <p>J07 - písemně, gramaticky správně tvoří a obměňuje jednoduché věty a krátké texty</p>	<p>Umí rozeznat a vytvořit větu kladnou, tázací a zápornou</p>	<p>Recitace</p> <p>Četba: životopisy významných osobností a spisovatelů</p> <p>Detektivní příběhy</p> <p>Rasová problematika: otroctví v jižních státech, rozdělení na bílé a černé v jižní Africe a v Americe</p> <p>Důležitou roli hraje humor ve výuce. Můžeme proto hrát humorné skeče a dialogy</p> <p>Cvičení k porozumění slyšenému, ústní a písemné zpracování částí textu</p> <p>Samostatně zpracované zprávy a pojednání. Popisy obrázků</p> <p>Stále opakujeme již probranou gramatiku k upevnění a jistému zvládnutí</p>	<p>D, ČJ</p>

J09 - vyžádá jednoduchou informaci			
J10 - jednoduchým způsobem se domluví v běžných každodenních situacích			

Anglický jazyk

1. ročník

V první třídě přijímají děti vše s nadšením, sympatiemi a otevřeností. Výchozím bodem výuky je napodobování sborovým zpěvem a řečí, většinou doprovázených gesty a mimikou. Děti by měly co nejdříve získat příležitost mluvit ve skupinách a také samostatně. Hlavními sloupy výuky je básnický formovaná řeč - rytmus a rým. Běžná řeč v próze, která se používá od začátku, je jiná. Velkou roli mají také hry. V nich se děti dostávají zcela do činnosti a k tomu náležejícím aktivitám. Velký význam má také vyprávění. Posloucháním se děti učí sledovat proud cizí řeči. K tomu se vytváří schopnost porozumět slyšenému textu.

Na konci školního roku by toto měla většina dětí ovládat. Proto musí být látka často opakována a procvičována.

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
j01 - vyslovuje a čte foneticky správně v přiměřeném rozsahu slovní zásoby j02 - rozumí jednoduchým pokynům a větám, adekvátně na ně reaguje h01 – zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase h04 – reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku, směr melodie	Vyslovuje správně zpívá na základě svých dispozic písně s anglickým textem anglické texty a písně doprovází pohybem	Verše, písně a pohybové hry (These are my eyes, these are my toes) Prstové hry, hry v kroužku Jednoduché pokyny („go to the blackboard“, „ look out of the window“) Rytmické, praktické a hravé osvojování slovní zásoby (čísla 1 – 10, části těla, barvy, základní činnosti během dne, oblékání, základní zvířata ...) Jednoduché rozhovory a dialogy (rodina, přátelé...) Poslouchání a učení se z paměti příběhům (pohádky a jiné) + malé dramatické scénky	VV, HV, ČJ

2. ročník

V tomto školním roce hraje ve vyučování velkou roli dualistický prvek (otázka a odpověď, ano – ne, ty – já). Děti mají mnohem větší podíl na výuce než v první třídě. V nejlepším případě reagují na autentické situace, např. když je do třídy pozván rodilý mluvčí. Také stavba hodiny a aktivity v hodině by měly být více rytmicky a silně kontrastně zdůrazněná: tiché přijímání jednotlivých hlásek a jemností řeči se střídá s živými hlasitými hrami. Tak se vytvoří dynamické vyrovnání mezi tichou a hlasitou řečí, mluvením a nasloucháním. Jednotlivá témata rozhovorů se musí lišit a být rozšiřována (např. počet možných odpovědí na určitou otázku: „How do you get to school?“)

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
j01 - vyslovuje a čte foneticky správně v přiměřeném rozsahu slovní zásoby j02 - rozumí jednoduchým pokynům a větám, adekvátně na ně reaguje j04 - pochopí obsah a smysl jednoduché, pomalé a pečlivě vyslovované konverzace dvou osob s dostatkem času pro porozumění	Vyslovuje správně zpívá na základě svých dispozic	Aktivity a témata z první třídy jsou dále rozvíjeny formou her a říkadel Nová témata: počasí, věci kolem nás, ovoce a zelenina, dny v týdnu, roční období, měsíce, počítání 1-20, slovíčka z říše přírody, činnosti během dne, oblečení, příběhy o zvířátkách Hry, které používají opakování struktur a slovíček	VV, HV, ČJ

h01 – zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase h04 – reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku, směr melodie	anglické písně anglické texty a písně doprovází pohybem	Naslouchání jednoduchým příběhům a malé dramatické scénky Základní otázky a odpovědi o sobě (Who are you? Where do you live? How old are you?...)	
---	--	---	--

3. ročník

Ve třetím školním roce musíme počítat s větší schopností žáků porozumět. Děti mají velký smysl pro jazyk, pro různé nuance v mluvené řeči a pro zdůrazňování jednotlivých slov, jsou schopni naučit se delší texty nazpaměť. Baví je hrát různé scénky – především zábavné, ve kterých mají různé role. V tomto školním roce začíná příprava dětí na čtení a psaní pro 4. třídu. Děti se učí texty, které budou později psát. Procvičujeme základní prvky a gramatiku jazyka (jednotné, množné číslo).

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby
j01 - vyslovuje a čte foneticky správně v přiměřeném rozsahu slovní zásoby j02 - rozumí jednoduchým pokynům a větám, adekvátně na ně reaguje j03 - rozlišuje grafickou a mluvenou podobu slova j04 - pochopí obsah a smysl jednoduché, pomalé a pečlivě vyslovované konverzace dvou osob s dostatkem času pro porozumění	Správně vyslovuje a začíná číst jednotlivá slova Vytváří si obrázkový slovník	Aktivity a témata z první třídy jsou dále rozvíjeny formou her a říkadel Nová témata: počasí, věci kolem nás, ovoce a zelenina, dny v týdnu, roční období, měsíce, počítání 1-20, slovíčka z říše přírody, činnosti během dne, oblečení, příběhy o zvířátkách Hry, které používají opakování struktur a slovíček Naslouchání jednoduchým příběhům a malé dramatické scénky Základní otázky a odpovědi o sobě (Who are you? Where do you live? How old are you?...)	VV, HV, ČJ

4. ročník

Ve věku kolem deseti let se u dětí vyvíjí nové silné sebevědomí. To, co se děti doteď naučily jako celek, musí nyní být individualizováno. Mluvená řeč se rozvíjí živou formou dál. To znamená řečová cvičení, verše, básně, písně, ale i hry s otázkami a odpověďmi. Zavádíme psaní a to slouží dětem jako prostředek individuálně psát jednotlivé věci, které v této době existují ve vědomí dětí ve třídě.

Děti potřebují ve svém okolí určitý řád při své školní práci. K tomu je velmi důležité strukturovat stavbu hodiny. Jednotliví žáci budou potřebovat pozornost a podporu učitele, protože psaním se projevují chyby, které nepoznáme při ústní práci.

Psaní v cizích jazycích začínáme texty, které už žáci znají z prvních tří let výuky. Velká pozornost je věnována vedení sešitu, které by mělo být podobné jako jsou žáci zvyklí z hlavního vyučování. Díky předchozímu procvičení jsou zápisy v sešitech většinou bez překladu do mateřského jazyka. Zpočátku by měl být zaveden jeden sešit na básně a jednoduchá cvičení a později další sešity na slovíčka, diktáty a gramatiku.

Předtím, než dostanou žáci tištěné texty ke čtení, čtou děti to, co samy napsaly. Setkávají se v nové formě s tím, co už slyšely, prožily a naučily se ústně.

Jako první četba jsou vhodné hlavně příběhy, které děti slyšely ve vyprávění v prvních letech výuky.

Jedna důležitá připomínka R. Steinera, která bývá často opomíjena: Vše, co se děti naučí na tomto stupni, by měly nejprve slyšet, např. ve vyprávění nebo předčítání, ne číst spolu s učitelem.

Slovíčka si mohou děti, potom kdy je procvičily, psát po částech, které spolu souvisí (např. části těla, roční období...). Tyto listy by měly být jen v cizím jazyce. Děti by také neměly psát cvičení jako slovo za slovem. Co nejčastěji by se měly používat ústně v celých větách v odpovídajícím tvaru ve větě i s jednoduchými přídavnými jmény. Děti se mohou setkávat s těmito slovy tak, že učitel vytvoří z těchto slov příběh, který je dětem blízký. Z tohoto příběhu může dvě, tři nejdůležitější věty napsat na tabuli. Text může obsahovat tolik opakování, kolik je potřeba.

Jako další cvičení mohou být písemné úkoly z jednoduchých diktátových textů (např. dvě věty, které děti umí nazpaměť a nyní je mají napsat).

Zpívání a recitování, stejně jako malé rozhovory tvoří další důležitou část vyučování

Učitel musí dávat pozor na to, aby žáci všem gramatickým formám opravdu rozuměli. Měly by také najít základní pravidla a samy je formulovat (pragmatická pravidla na rozdíl od těch, které najdeme v běžných učebnicích gramatiky.) Rozhovory o gramatice vedeme v mateřské řeči.

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby
j06 - rozumí známým slovům a jednoduchým větám se vztahem k osvojovaným tématům j08 - čte nahlas plynule a foneticky správně jednoduché texty obsahující známou slovní zásobu j09 - vyhledá v jednoduchém textu potřebnou informaci a vytvoří odpověď na otázku j14 - aktivně se zapojuje do jednoduché konverzace, pozdraví a rozloučí se s dospělým i kamarádem,	Začíná číst nahlas vlastnoručně napsaný text v sešitě, postupně se dostává k tištěnému jednoduchému textu	Psaní veršů, básní a písní, které se děti naučily v prvních třech ročnících a nyní je čtou jako svou první četbu Procvičování abecedy, krátké diktáty, rozdíl mezi psanou a čtenou podobou slova Zavedením gramatiky zažívají děti poprvé: přítomnost (často užívanými slovesy) spolu s osobními zájmeny (ostatní časy v textech), druhy slov, množné číslo, přídavná jména, předložky. Další práce s tázacími zájmeny, určitý/neurčitý člen, sloveso to be, to have Píšeme krátké texty o zvířatech, počasí, předměty doma... Děti se učí a recitují nové básně o přírodě, ročních obdobích a ty, které se vztahují k hlavnímu vyučování Hry, malé dramatické scénky, hádanky a podobné části vyučování	ČJ, HV

5. ročník

Děti v tomto věku (11 let) disponují dobrým rytmickým myšlením. Mohou a měly by se naučit mnoho nového. Je to také věk, kdy může být pěstována krása řeči. Je důležité, že děti mají kamarády podle řeči, a vyplatí se na tom stavět. To může učitel podporovat tím, že bude co nejčastěji podporovat kreativitu dětí. K tomu jsou dobré odpovídající domácí úkoly. Samotné hodiny by měly být živé a mnohotvárné a také tempo výuky by se mělo měnit. Děti rády recitují dlouhé básně a mohou zpívat náročnější kánony. Prohlubuje se porozumění pro gramatiku, pro kterou se připravovaly už ve 4. třídě. Slovíčka by se měla více procvičovat a učit zpaměti. Děti mohou zkusit být kreativní a psát samy básně na určité téma, jako např. přírodní nálada nebo o zvířatech.

Ústní práce pokračuje ve formě dialogu – otázka a odpověď, řečových cvičení a mnoha různých básní. Recitování je dobrým prostředkem pro děti k dobré a jasné výslovnosti a rozvíjení autentické melodie vět. Žáci se nemají básně učit z papíru, ale opakováním po učiteli. Idiomatická řeč a slovní zásoba se také rozšiřuje recitováním. Když uvádíme novou báseň, stačí, když učitel řekne jednoduchými slovy obsah bez dalších podrobností, ale zato s velkou fantazií.

Čím pestřejší je slovní zásoba, tím více jsou děti povzbuzovány používat kreativně nová slova, např. psát krátké příběhy. Abychom vzbudili větší zájem o nová slovíčka, měly by děti slyšet a číst mnoho názorných a charakteristických popisů lidí, míst, situací, ...

Při práci s četbou je důležité, uvést nová slova před tím, než se s nimi děti setkají v textu. Můžeme se také současně zabývat dalšími tématy souvisejícími s textem. Otázky k porozumění textu probereme nejprve s celou třídou ústně. Nejdříve po tomto je začínáme psát, můžeme je zadat i jako domácí úkol.

V mateřské řeči zavádíme nové gramatické struktury. Po procvičení a pochopení těchto struktur můžeme tato pravidla co nejjednodušeji zapsat do gramatického sešitu, samozřejmě v mateřské řeči a formulované dětmi. Je opravdu dobré mít zcela samostatný gramatický sešit a vést ho od 5. do 9. třídy. Mohou také srovnávat mateřskou řeč s angličtinou.

Pro děti by také mohla být k dispozici malá anglická knihovna.

K získání zájmu dětí je také dobré pracovat s dětmi na dramatických scénkách a malých divadelních rolích.

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby
<p>j05 - používá abecední slovník učebnice</p> <p>j06 - rozumí známým slovům a jednoduchým větám se vztahem k osvojovaným tématům</p> <p>j07 - rozumí obsahu a smyslu jednoduchých autentických materiálů (časopisy, obrazové a poslechové materiály) a využívá je při své práci</p> <p>j08 - čte nahlas plynule a foneticky správně jednoduché texty obsahující známou slovní zásobu</p> <p>j09 - vyhledá v jednoduchém textu potřebnou informaci a vytvoří odpověď na otázku</p> <p>j10 - používá dvojjazyčný slovník</p> <p>j11 - sestaví gramaticky a formálně správně jednoduché písemné sdělení, krátký text a odpověď na sdělení; vyplní své základní údaje do formulářů</p> <p>j12 - reprodukuje ústně i písemně obsah přiměřeně obtížného textu a jednoduché konverzace</p> <p>j13 - obměňuje krátké texty se zachováním smyslu textu</p> <p>j14 - aktivně se zapojí do jednoduché konverzace, pozdraví a rozloučí se s dospělým i kamarádem, poskytne požadovanou informaci</p>	<p>Nepoužívá klasický dvojjazyčný slovník, nýbrž vlastnoručně vyrobený kartičkový systém</p> <p>Je schopen jednoduchými větami popsat obrázek, či věci jemu dobře známé, odpovědět na otázku</p> <p>Dramatizuje a ústně popisuje jednoduchými výrazy jemu známé příběhy</p>	<p>Recitace, písně, básně, divadlo, vyprávění, čtení textů</p> <p>Život dětí v Anglii, lidová slovesnost</p> <p>Procvičování slovní zásoby z četby a dalších témat, pravidelné krátké diktáty</p> <p>Návrhy pro gramatiku :</p> <p>Přítomný čas prostý a průběhový (věty kladné, záporné a tázací)</p> <p>Tvoření množného čísla, i nepravidelné</p> <p>Slovesa to live, like, can</p> <p>Předložky</p> <p>Tázací zájmena</p>	<p>ČJ, HV</p> <p><u>MUL4, GLO1, GLO2</u></p>

6. ročník

Děti v 6: třídě jsou už v pubertě. V tomto školním roce je důležitý pořádek, struktura a přehledné plánování vyučování. Jejich rozumové schopnosti umožňují systematický přehled už naučeného a budoucího učiva. V tomto věku začínáme učit časování sloves. Můžeme s dětmi prodiskutovat, kolik je možné probrat učiva např. za měsíc a tak musí být i zkušeno, protože děti musí vědět, co se naučily, co se nemohly naučit a proč. Můžeme s nimi také diskutovat o tom, jakou formou se nejlépe učí slovíčka.

Při ústní práci hrajeme dramatické hry, ale i humorné. Hrajeme krátké dramatické scénky. Používáme i nespisovnou řeč.

Hlavními tématy 6. Až 8. třídy je zeměpis, lidé a dějiny zemí hovořících tímto jazykem.

Je položen základ gramatiky a slovní zásoby, proto by se měly děti samostatně vyjadřovat v angličtině. Pro psaný jazyk jsou základem dopisy, jednoduché popisy, deníky a obsahy příběhů.

V 6. třídě musí učitel počítat s velkými rozdíly ve schopnostech dětí. Proto by měly být všechny úkoly dány tak, aby vyhovovaly jednotlivým pokročilostem dětí. To neznamená, že by děti musely být rozděleny podle výkonů. Dobré jsou skupiny asi 18 dětí, ale v tomto věku není smysluplné už děti dělit podle výkonů. Děti, které přišly do školy v pozdějších ročnících by měl učitel co nejčastěji doučovat po vyučování.

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby
<p>J01 - čte nahlas plynule a foneticky správně texty přiměřeného rozsahu</p> <p>J02 - rozumí obsahu jednoduchých textů v učebnicích a obsahu autentických materiálů s využitím vizuální opory, v textech vyhledá známé výrazy, fráze a odpoví na otázky</p> <p>J03 - rozumí jednoduché a zřetelně vyslovované promluvě a konverzaci</p> <p>J04 - odvodí pravděpodobný význam nových slov z kontextu textu</p> <p>J05 - používá dvojjazyčný slovník, vyhledá informaci nebo význam slova ve vhodném výkladovém slovníku</p> <p>J06 - sestaví jednoduché (ústní i písemné) sdělení týkající se situací souvisejících s životem v rodině, škole a probíranými tematickými okruhy</p> <p>J09 - vyžádá jednoduchou informaci</p>	<p>Rozumí obsahu jednoduchých textů a je schopen v nich vyhledat základní informace</p> <p>Odhadne významu nových slov hlavně pomocí dramatizace</p>	<p>Recitace, písně a dramatické básně</p> <p>Krátké dialogy z každodenního života, např. život ve městě a na vesnici, prázdniny, nakupování, roční období, svátky, počasí, sport a hry</p> <p>Dramatické a humorné dialogy</p> <p>Četba souvislejších textů (dobrodružná literatura)</p> <p>Zeměpis a kultura anglicky mluvících zemí</p> <p>Návrhy pro gramatiku :</p> <p>Přehled a doplnění jednotlivých slovních druhů</p> <p>Stupňování přídavných jmen</p> <p>Počítatelná a nepočítatelná podstatná jména</p> <p>Vazba There is..., There are...</p> <p>Osobní zájmena v předmětovém tvaru</p> <p>Rozkazovací způsob</p>	<p>Z, ČJ</p>

7. ročník

Podobně jako v 6. třídě. Jednotlivé hodiny by měly být živé a různorodé, např. u jednoho tématu, nebo u jedné činnosti (zvláště při gramatice) nezůstávat příliš dlouho. Děti by měly být pravidelně zkoušeny, psát diktáty. Také můžeme zkusit práci ve skupinách. Sešity mohou být vedeny na vysoké úrovni. Pokud se to s některými žáky nedaří, mělo by se o tom mluvit s třídním učitelem a rodiči, děti by si měly vše doplnit nebo přepracovat. Žáci musí cítit nutnost takové činnosti. Další upevňování zeměpisných znalostí, probírání nových (Amerika), příběhy a kultura. Jsou schopni sestavit obsah četby.

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>J01 - čte nahlas plynule a foneticky správně texty přiměřeného rozsahu</p> <p>J02 - rozumí obsahu jednoduchých textů v učebnicích a obsahu autentických materiálů s využitím vizuální opory, v textech vyhledá známé výrazy, fráze a odpoví na otázky</p> <p>J03 - rozumí jednoduché a zřetelně vyslovované promluvě a konverzaci</p> <p>J04 - odvodí pravděpodobný význam nových slov z kontextu textu</p> <p>J05 - používá dvojjazyčný slovník, vyhledá informaci nebo význam slova ve vhodném výkladovém slovníku</p>		<p>Recitace</p> <p>Pokračování v zeměpise 6. třídy, další témata</p> <p>Četba (objevitelé a jejich cesty...)</p> <p>Malé dramatické scény z četby</p> <p>Práce na slovní zásobě, idiomy, formy vyššího vyjadřování</p> <p>Návrhy pro gramatiku:</p> <p>Modální slovesa a zápor</p> <p>Rozšiřování učiva o počítatelných a nepočítatelných podstatných jménech (a little/a few, little few, each/every)</p> <p>Minulý čas prostý a průběhový (u pravidelných a základních nepravidelných sloves) – věty kladné, záporné a tázací</p> <p>Základní nepravidelná slovesa</p>	<p>D, Z</p>

J06 - sestaví jednoduché (ústní i písemné) sdělení týkající se situací souvisejících s životem v rodině, škole a probíranými tematickými okruhy J07 - písemně, gramaticky správně tvoří a obměňuje jednoduché věty a krátké texty J09 - vyžádá jednoduchou informaci	Umí rozeznat a vytvořit větu kladnou, tázací a zápornou		
--	---	--	--

8. ročník

V tomto ročníku jsou děti připravovány na samostatnou práci na vyšším stupni. Každý žák by měl vytvořit referát podle svých zájmů a schopností. Ve většině případů bude nutná pomoc učitele. Je potřebné vytvářet si slovníček. Za vedení sešitu musí žáci přebírat větší zodpovědnost.

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
J01 - čte nahlas plynule a foneticky správně texty přiměřeného rozsahu J02 - rozumí obsahu jednoduchých textů v učebnicích a obsahu autentických materiálů s využitím vizuální opory, v textech vyhledá známé výrazy, fráze a odpoví na otázky J03 - rozumí jednoduché a zřetelně vyslovované promluvě a konverzaci J04 - odvodí pravděpodobný význam nových slov z kontextu textu J05 - používá dvojjazyčný slovník, vyhledá informaci nebo význam slova ve vhodném výkladovém slovníku J06 - sestaví jednoduché (ústní i písemné) sdělení týkající se situací souvisejících s životem v rodině, škole a probíranými tematickými okruhy J07 - písemně, gramaticky správně tvoří a obměňuje jednoduché věty a krátké texty J08 - stručně reprodukuje obsah přiměřeně obtížného textu, promluvy i konverzace J09 - vyžádá jednoduchou informaci J10 - jednoduchým způsobem se domluví v běžných každodenních situacích	Umí rozeznat a vytvořit větu kladnou, tázací a zápornou	Recitace, živá představení z běžného života, ale i z historie, kultury + literatura Pravidelné procvičování konverzace – snaha o navázání kontaktu se stejně starým rodilým mluvčím Návrhy pro gramatiku : Budoucí čas Předpřítomný čas Podmiňovací způsob sloves - rozšiřování nepravidelných sloves Spojky a předložky	D, ČJ GLO1, GLO2, GLO3

9. ročník

V tomto věku můžeme dětem dát vytištěnou gramatiku k dodání větší sebejistoty a možnosti kontroly.

Přichází nová vyučovací fáze. Můžeme ji označit jako dialektickou, kde vzniká otázka, čeho může být dosaženo řečí. Dva faktory mající velký vliv :

1. Vývoj v pubertě vede k tomu, že žáci jsou ve svém projevu nejistí a často tvrdí, že o daném tématu a gramatice nikdy neslyšely.
2. Mladí lidé se dokáží soustředit jen krátkou dobu na to, co vede k rozvoji. Na druhé straně je jejich myšlení často probuzené.

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>J01 - čte nahlas plynule a foneticky správně texty přiměřeného rozsahu</p> <p>J02 - rozumí obsahu jednoduchých textů v učebnicích a obsahu autentických materiálů s využitím vizuální opory, v textech vyhledá známé výrazy, fráze a odpovídi na otázky</p> <p>J03 - rozumí jednoduché a zřetelně vyslovované promluvě a konverzaci</p> <p>J04 - odvodí pravděpodobný význam nových slov z kontextu textu</p> <p>J05 - používá dvojjazyčný slovník, vyhledá informaci nebo význam slova ve vhodném výkladovém slovníku</p> <p>J06 - sestaví jednoduché (ústní i písemné) sdělení týkající se situací souvisejících s životem v rodině, škole a probíranými tematickými okruhy</p> <p>J07 - písemně, gramaticky správně tvoří a obměňuje jednoduché věty a krátké texty</p> <p>J09 - vyžádá jednoduchou informaci</p> <p>J10 - jednoduchým způsobem se domluví v běžných každodenních situacích</p>	<p>Umí rozeznat a vytvořit větu kladnou, tázací a zápornou</p>	<p>Recitace</p> <p>Četba: životopisy významných osobností a spisovatelů</p> <p>Detektivní příběhy.</p> <p>Rasová problematika: otroctví v jižních státech, rozdělení na bílé a černé v jižní Africe a v Americe</p> <p>Důležitou roli hraje humor ve výuce. Můžeme proto hrát humorné skeče a dialogy</p> <p>Cvičení k porozumění slyšenému, ústní a písemné zpracování částí textu</p> <p>Samostatně zpracované zprávy a pojednání. Popisy obrázků</p> <p>Stále opakujeme již probranou gramatiku k upevnění a jistému zvládnutí</p> <p>Trpný rod</p> <p>Oficiální rozhovory + životopis</p>	<p>D, ČJ</p> <p>GLO1, GLO2, GLO3</p>

Matematika a její aplikace

1. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE</p> <p>m01 - používá přirozená čísla k modelování reálných situací, počítá předměty v daném souboru, -vytváří soubory s daným počtem prvků</p> <p>m05 - řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje a modeluje osvojené početní operace</p>	<ul style="list-style-type: none"> - provádí z paměti jednoduché početní operace s přirozenými čísly do 20 - čte, zapisuje přirozená čísla do 100 	<ul style="list-style-type: none"> - počítání v oboru 1-20 a orientace v číselné řadě 1-100 - čtení a zápis čísel (římských, arabských) - porovnávat čísla na základě množství nebo pořadí - rytmická cvičení a počátky pamětního zvládnutí některých násobkových řad - komutativnost sčítání ($3 + 4 = 4 + 3$) - zavedení všech čtyř základních početních výkonů (sčítání, odčítání, násobení, dělení) v oboru do 20 a písemná forma těchto operací - počáteční cvičení v pamětním počítání 	
ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY	<ul style="list-style-type: none"> - orientuje se v čase 	<ul style="list-style-type: none"> - orientace v prostoru (vpravo - vlevo, vpřed - vzad). - znalost hodin (1/4, 1/2, celá hodina). 	
GEOMETRIE	<ul style="list-style-type: none"> - rozezná, pojmenuje, vymodeluje a popíše základní rovinné útvary 	<ul style="list-style-type: none"> - rozlišení kruhu, čtverce, trojúhelníku. Počítání a porovnávání geometrických útvarů (menší, větší, stejný) 	KF

2. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
<p>ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE</p> <p>m01- používá přirozená čísla k modelování reálných situací, počítá předměty v daném souboru, vytváří soubory s daným počtem prvků</p> <p>m02 - čte, zapisuje a porovnává přirozená čísla do 1000, užívá a zapisuje vztah rovnosti a nerovnosti</p> <p>m03 - užívá lineární uspořádání; zobrazí číslo na číselné ose</p> <p>m04 -provádí z paměti jednoduché početní operace s přirozenými čísly</p> <p>m05 - řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje a modeluje osvojené početní operace</p>		<ul style="list-style-type: none"> - rozšíření početních výkonů v oboru přirozených čísel do 1000 (úlohy s více početními výkony najednou) - rytmická cvičení a pamětní osvojování násobkových řad do 11 - elementární slovní úlohy - rozšíření početních výkonů v oboru přirozených čísel do 1000 - procvičování pamětního počítání ("z hlavy") - číselná osa - stovky, desítky a jednotky ve trojciferném čísle - porovnávání čísel, odhady výsledků - komutativní násobení ($5 \times 4 = 4 \times 5$) 	
<p>ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY</p> <p>m10 - orientuje se v čase, provádí jednoduché převody jednotek času</p>		<ul style="list-style-type: none"> - časové pojmy (minuty, hodiny, den, měsíc, rok, včera, dnes, zítra) 	ČAS - orientace v čase
<p>GEOMETRIE</p> <p>m15 - rozezná, pojmenuje, vymodeluje a popíše základní rovinné útvary a jednoduchá tělesa; nachází v realitě jejich reprezentaci</p> <p>m17 - rozezná a modeluje jednoduché souměrné útvary v rovině</p>		<ul style="list-style-type: none"> - osově souměrné formy - základní útvary v rovině - lomená čára, čtverec, obdélník, trojúhelník, kruh 	

3. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
<p>ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE</p> <p>m01 – používá přirozená čísla k modelování reálných situací, počítá předměty v daném souboru, vytváří soubory s daným počtem prvků</p> <p>m02 - čte, zapisuje a porovnává přirozená čísla do 1 000, užívá a zapisuje vztah rovnosti a nerovnosti</p> <p>m03 - užívá lineární uspořádání; zobrazí číslo na číselné ose</p> <p>m04 - provádí z paměti jednoduché početní operace s přirozenými čísly</p> <p>m05 - řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje a modeluje osvojené početní operace</p>		<ul style="list-style-type: none"> -rozšíření oboru přirozených čísel přes 1 000 - desítková soustava - sčítání a odčítání víceciferných čísel - odhady a kontrola výsledků - míry - váhy a početní cvičení s jejich aplikacemi - pokračování v osvojování násobkových řad (indiv. až do 20), počítání "z hlavy" 	ČAS - míry a váhy

ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY m10 - orientuje se v čase, provádí jednoduché převody jednotek času m11 - popisuje jednoduché závislosti z praktického života		Časové pojmy (rok-52 týdnů, 365 dnů, přestupný rok)	ČAS - orientace v čase
GEOMETRIE m16 - porovnává velikost útvarů, měří a odhaduje délky m17 - rozezná a modeluje jednoduché souměrné útvary v rovině		Jednotky délky a jejich převody Osově souměrné útvary Základní útvary v prostoru: kvádr, krychle, koule	ČAS - měření

4. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE m06 - využívá při pamětném i písemném počítání komutativnost a asociativnost sčítání a násobení m07 - provádí písemné početní operace v oboru přirozených čísel m08 - zaokrouhluje přirozená čísla, provádí odhady a kontroluje výsledky početních operací v oboru přirozených čísel m09 - řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje osvojené početní operace v celém oboru přirozených čísel	- dokáže rozdělit celek na části ve tvaru zlomku - provádí početní operace se stejnojmennými zlomky	- prohlubování písemného sčítání a odčítání víceciferných čísel v oboru do 1 000 000. - zavedení zlomků, poznání zlomku jako díl celku (z části k celku) - zlomek jako porovnávání (vztah k násobení). - užití zlomků v praxi - sčítání a odčítání, jednoduchých zlomků. - převedení nepravých zlomků ve smíšená čísla a obráceně - opakování všech čtyř početních výkonů a písemného násobení a dělení s vícemístnými čísly - počítání "z hlavy" - slovní úlohy	
ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY m12 - doplňuje tabulky, schémata, posloupnosti čísel		- tabulky, jízdní řády	
GEOMETRIE m18 - znázorní základní rovinné útvary (čtverec, obdélník, trojúhelník a kružnici); užívá jednoduché konstrukce m20 - znázorní rovnoběžky a kolmice rozpozná a znázorní jednoduché osově souměrné útvary a určí osu souměrnosti útvaru překládáním papíru		- základní útvary v rovině - lomená čára, přímka, polopřímka, úsečka, čtverec, kružnice, obdélník, trojúhelník, čtyřúhelník, mnohoúhelník - vzájemná poloha dvou přímek v rovině-náčrty, zavedení pojmů	ČAS - náčrty, plány
NESTANDARDNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY m23 - řeší jednoduché praktické slovní úlohy a problémy, jejichž řešení je do značné míry nezávislé na obvyklých postupech a algoritmech školské matematiky		- slovní úlohy - číselné a obrázkové řady	

5. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
<p>ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE</p> <p>m06 - využívá při pamětném i písemném počítání komutativnost a asociativnost sčítání a násobení</p> <p>m07 - provádí písemné početní operace v oboru přirozených čísel</p> <p>m08 - zaokrouhluje přirozená čísla, provádí odhady a kontroluje výsledky početních operací v oboru přirozených čísel</p> <p>m09 - řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje osvojené početní operace v celém oboru přirozených čísel</p>	- provádí početní operace se zlomky	<ul style="list-style-type: none"> - opakování čtyř početních výkonů s přirozenými čísly v oboru i více než 1 000 000 - spojení čtyř základních početních výkonů (smíšené příklady) - počítání se zlomky (krácení a rozšiřování, počítání s desetinnými zlomky, znázorňování a porovnávání zlomků) - zavedení desetinných čísel a osvojování vztahu mezi desetinným číslem a desetinným zlomkem - jednoduché početní operace s desetinnými čísly - násobení a dělení čísly 10, 100, 1000 ... - závorky - stálá péče o počítání "z hlavy" - měření a vážení (jednotky-délkové, obsahové, hmotnostní) - sčítání a odčítání, násobení a dělení zlomků 	
<p>ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY</p> <p>m13 - vyhledává, sbírá a třídí data</p> <p>m14- čte a sestavuje jednoduché tabulky a diagramy</p>		<ul style="list-style-type: none"> - závislosti a jejich vlastnosti - diagramy, grafy, tabulky, jízdní řády 	
<p>GEOMETRIE</p> <p>m 18- narýsuje a znázorní základní rovinné útvary (čtverec, obdélník, trojúhelník a kružnici); užívá jednoduché konstrukce</p> <p>m19- sčítá a odčítá graficky úsečky; určí délku lomené čáry, obvod mnohoúhelníku sečtením délek jeho stran</p> <p>m20 - sestrojí rovnoběžky a kolmice</p> <p>m21 - určí obsah obrazce pomocí čtvercové sítě a užívá základní jednotky obsahu</p> <p>m22 - rozpozná a znázorní ve čtvercové síti jednoduché osově souměrné útvary a určí osu souměrnosti útvaru překládáním papíru</p>		<ul style="list-style-type: none"> - základní geometrické útvary a pojmy-konstrukce: bod, přímka, rovnoběžka, kolmice; různoběžky, úsečka, střed, osa - rovinné útvary: kružnice, kruh, čtverec; rovnoběžník, obdélník, trojúhelník - prostorové útvary: krychle, kvádr, koule, kužel, jehlan, válec - základní vlastnosti - jednotky: délkové míry, obsahové míry - výpočty: obvod, obsah - pomocí čtvercové sítě 	
<p>NESTANDARDNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY</p> <p>m23 - řeší jednoduché praktické slovní úlohy a problémy, jejichž řešení je do značné míry nezávislé na obvyklých postupech a algoritmech školské matematiky</p>		<ul style="list-style-type: none"> - slovní úlohy - číselné a obrázkové řady - magické čtverce - prostorová představivost 	

6. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
<p>ČÍSLO A PROMĚNNÁ</p> <p>M02 - zaokrouhluje a provádí odhady s danou přesností, účelně využívá kalkulačtor</p> <p>M03 - modeluje a řeší situace s využitím dělitelnosti v oboru přirozených čísel</p> <p>M04 - užívá různé způsoby kvantitativního vyjádření vztahu celek - část (přirozeným číslem, poměrem, zlomkem, desetinným číslem, procentem)</p> <p>M05 - řeší modelováním a výpočtem situace vyjádřené poměrem; pracuje s měřítky map a plánů</p> <p>M06 - řeší aplikační úlohy na procenta (i pro případ, že procentová část je větší než celek)</p>		<ul style="list-style-type: none"> - pořadí početních výkonů - dělitelnost (prvočíslo) - procvičování počítání s přirozenými čísly - procvičování počítání s kladnými desetinnými čísly a zlomky - míry a váhy - desetinný systém - trojčlenka s přímou a nepřímou úměrností - poměr - procenta - procento, základ, procentová část, počet procent - rozvedení počítání s %, úrokový počet, zisk a ztráta, jednoduché výpočty daní, šek, konto, kapitál, daň ..., návštěva banky - zaokrouhlování desetinných čísel - písemné dělení s desetinným číslem v dělenci, v děliteli, v dělenci i děliteli - rozvíjet v žácích jistotu v zacházení s čísly 	<p>Z – poloha, měřítko mapy</p> <p>D - časová osa</p>
<p>ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY</p> <p>M12 - určuje vztah přímé anebo nepřímé úměrnosti</p> <p>O17 - dodržuje zásady hospodárnosti, popíše a objasní vlastní způsoby zacházení s penězi a se svým i svěřeným majetkem, vyhýbá se rizikům v hospodaření s penězi</p> <p>O18 - vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby občanům nabízejí</p> <p>O19 - rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků, které ze státního rozpočtu získávají občané</p> <p>O20 - rozlišuje a porovnává úlohu výroby, obchodu a služeb, uvede příklady jejich součinnosti</p> <p>O21 - na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu</p>	<p>- zvládá počty související s obchodem, koloběhem peněz a úroky</p>	<ul style="list-style-type: none"> - přímá a nepřímá úměrnost - majetek a vlastnictví - peníze - výroba, obchod, služby - principy tržního hospodářství 	<p>D - integrovaná část výchovy k občanství</p>

<p>GEOMETRIE</p> <p>M15 - zdůvodňuje a využívá polohové a metrické vlastnosti základních rovinných útvarů při řešení úloh a jednoduchých praktických problémů; využívá potřebnou matematickou symboliku</p> <p>M16 - charakterizuje a třídí základní rovinné útvary</p> <p>M17 - určuje velikost úhlu měřením a výpočtem</p> <p>M18 - odhaduje a vypočítá obsah a obvod základních rovinných útvarů</p> <p>M27 - analyzuje a řeší aplikační geometrické úlohy s využitím osvojeného matematického aparátu</p>		<ul style="list-style-type: none"> -geometrie trojúhelníka - rovnostranný trojúhelník, vrchol, základna, úhel; - rovnoramenný trojúhelník jako pohyb vrcholu rovnostranného trojúhelníka po svislici; - podobně i všechny ostatní formy (pravoúhlé, tupoúhlé) vznikají pohybem vrcholů trojúhelníka, např. do stran, skrze střed trojúhelníka, po kruhu. - výška a těžnice trojúhelníka - obvod, obsah pravoúhlého trojúhelníka - geometrie čtyřúhelníka: - čtverec; úhlopříčka - obdélník, kosočtverec - lichoběžník, kosodélník, deltoid - zvláštní případy: dva stejné úhly, dvě stejné strany aj. až po zcela nepravidelný čtyřúhelník - konstrukce - obvod - dělení kruhu: pravidelné mnohoúhelníky a hvězdice - pravidelný 6- a 12-úhelník - pravidelný 8- a 16-úhelník (směrová růžice) - formy z geometrické řady v sobě ležících mnohoúhelníků 	
<p>NESTANDARTNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY</p> <p>M28 - užívá logickou úvahu a kombinační úsudek při řešení úloh a problémů a nalézá různá řešení předkládaných nebo zkoumaných situací</p> <p>M29 - řeší úlohy na prostorovou představivost, aplikuje a kombinuje poznatky a dovednosti z různých tematických a vzdělávacích oblastí</p>		<ul style="list-style-type: none"> - číselné a logické řady - číselné a obrázkové analogie - logické a netradiční geometrické úlohy 	

7. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
<p>ČÍSLO A PROMĚNNÁ</p> <p>M01 - provádí početní operace v oboru celých a racionálních čísel; užívá ve výpočtech druhou mocninu a odmocninu</p> <p>M02 - zaokrouhluje a provádí odhady s danou přesností, účelně využívá kalkulátor</p>		<ul style="list-style-type: none"> - sčítání, odčítání, násobení a dělení v oboru přirozených a kladných racionálních čísel - slovní úlohy - trojčlenka, procenta, úrokový a diskontní počet - absolutní hodnota čísla, číselná osa 	

<p>M03 - modeluje a řeší situace s využitím dělitelnosti v oboru přirozených čísel</p> <p>M04 - užívá různé způsoby kvantitativního vyjádření vztahu celek - část (přirozeným číslem, poměrem, zlomkem, desetinným číslem, procentem)</p> <p>M07- matematizuje jednoduché reálné situace s využitím proměnných</p> <p>M08 - formuluje a řeší reálnou situaci pomocí rovnic</p> <p>M09 - analyzuje a řeší jednoduché problémy, modeluje konkrétní situace, v nichž využívá matematický aparát v oboru celých a racionálních čísel</p>		<ul style="list-style-type: none"> - čísla opačná, číselná osa - celá a racionální čísla - úvod do celých záporných čísel - sčítání, odčítání, násobení a dělení s celými zápornými čísly - závorky - algebra - lineární rovnice s jednou proměnnou v oblasti racionálních čísel - rovnice, nerovnice - jednoduché slovní úlohy - druhá mocnina a odmocnina - úvod 	
<p>GEOMETRIE</p> <p>M15 - zdůvodňuje a využívá polohové a metrické vlastnosti základních rovinných útvarů při řešení úloh a jednoduchých praktických problémů; využívá potřebnou matematickou symboliku</p> <p>M16 - charakterizuje a třídí základní rovinné útvary</p> <p>M18 - odhaduje a vypočítá obsah a obvod základních rovinných útvarů</p> <p>M19- využívá pojem množina všech bodů dané vlastnosti k charakteristice útvaru a k řešení polohových a nepolohových konstrukčních úloh</p> <p>M20-načrtne a sestrojí rovinné útvary</p> <p>M21- užívá k argumentaci a při výpočtech věty o shodnosti trojúhelníků</p> <p>M22 - načrtne a sestrojí obraz rovinného útvaru ve středové a osově souměrnosti, určí osově a středově souměrný útvar</p>		<ul style="list-style-type: none"> - kružnice opsaná a vepsaná trojúhelníku a čtyřúhelníku a jejich středy - přenášení úhlů, vrcholový úhel, střídavý úhel apod. - přenášení, zvětšování a zmenšování geometrických obrazců, jejich shodnost - shodnost, rovnoběžné posouvání, otáčení - různé způsoby přenášení trojúhelníka - osová, středová symetrie - geometrie kruhu : - pravidelný 24-úhelník - obvodový a středový úhel - tečna, sečna - Thaletova věta a její užití -vzájemné proměny obrazců : - vzájemné proměny kosodélníku, trojúhelníka, obdélníku apod. - Pythagorova věta - od nejnázornějších forem až po nahlížení proměny obrazců 	
<p>NESTANDARDNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY</p> <p>M28 - užívá logickou úvahu a kombinační úsudek při řešení úloh a problémů a nalézá různá řešení předkládaných nebo zkoumaných situací</p> <p>M29 - řeší úlohy na prostorovou představivost, aplikuje a kombinuje poznatky a dovednosti z různých tematických a vzdělávacích oblastí</p>		<ul style="list-style-type: none"> - číselné a logické řady - číselné a obrázkové analogie - logické a netradiční geometrické úlohy 	

8. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
<p>ČÍSLO A PROMĚNNÁ</p> <p>M01 - provádí početní operace v oboru celých a racionálních čísel; užívá ve výpočtech druhou mocninu a odmocninu</p> <p>M02 - zaokrouhluje a provádí odhady s danou přesností, účelně využívá kalkulátor</p> <p>M07 - matematizuje jednoduché reálné situace s využitím proměnných; určí hodnotu výrazu, sčítá a násobí mnohočleny, provádí rozklad mnohočlenu na součin pomocí vzorců a vytýkáním</p> <p>M08- formuluje a řeší reálnou situaci pomocí rovnic a jejich soustav</p> <p>M09 - analyzuje a řeší jednoduché problémy, - modeluje konkrétní situace, v nichž využívá matematický aparát v oboru celých a racionálních čísel</p>		<p>Opakování:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zlomky - mocniny - druhá odmocnina - rovnice - slovní úlohy - počítání se závorkami - úpravy algebraických výrazů <p>Algebra:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lineární rovnice -sčítání, odčítání, násobení, dělení mnohočlenů - jednoduché, složitější rovnice se zlomky - jednoduché slovní úlohy na výpočet dráhy, cesty, času, rychlosti - vzorce $(a+b)^2$, $(a+b) \cdot (a-b)$, $(a-b)^2$ 	
<p>ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY</p> <p>M10 - vyhledává, vyhodnocuje a zpracovává data</p>		<ul style="list-style-type: none"> - závislosti a data - příklady závislostí z praktického života a jejich vlastnosti, nákresy, schémata, diagramy, grafy, tabulky; četnost znaku, aritmetický průměr 	
<p>GEOMETRIE</p> <p>M15 - zdůvodňuje a využívá polohové a metrické vlastnosti základních rovinných útvarů při řešení úloh a jednoduchých praktických problémů; využívá potřebnou matematickou symboliku</p> <p>M16 - charakterizuje a třídí základní rovinné útvary</p> <p>M19 - využívá pojem množina všech bodů dané vlastnosti k charakteristice útvaru a k řešení polohových a nepolohových konstrukčních úloh</p> <p>M20- načrtne a sestrojí rovinné útvary</p> <p>M21 -užívá k argumentaci a při výpočtech věty o shodnosti a podobnosti trojúhelníků</p> <p>M23 - určuje a charakterizuje základní prostorové útvary (tělesa), analyzuje jejich vlastnosti</p> <p>M24 - odhaduje a vypočítá objem a povrch těles</p> <p>M25 - načrtne a sestrojí sítě základních těles</p> <p>M26 - načrtne a sestrojí obraz jednoduchých těles v rovině</p> <p>M27 - analyzuje a řeší aplikační geometrické úlohy s využitím osvojeného matematického aparátu</p>		<ul style="list-style-type: none"> - povrch a obsah - trojúhelník, krychle, trojboký hranol, jehlan, válec, kužel, koule . - obvod a obsah – kosočtverec, kosodélník, lichoběžník, kruh -těžiště a jeho určení u troj- a čtyřúhelníka -geometrie pětiúhelníka: - pravidelný pětiúhelník a pentagram - zlatý řez a platónská tělesa - kuželosečky:bez výpočtu, geometrická konstrukce : - parabola - elipsa - hyperbola - střed podobnosti, podobnost 	

<p>NESTANDARTNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY</p> <p>Žák</p> <p>M28 - užívá logickou úvahu a kombinační úsudek při řešení úloh a problémů a nalézá různá řešení předkládaných nebo zkoumaných situací</p> <p>M29 - řeší úlohy na prostorovou představivost, aplikuje a kombinuje poznatky a dovednosti z různých tematických a vzdělávacích oblastí</p>		<ul style="list-style-type: none"> - číselné a logické řady - číselné a obrázkové analogie - logické a netradiční geometrické úlohy 	
--	--	--	--

9. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
<p>ČÍSLO A PROMĚNNÁ</p> <p>M01 - provádí početní operace v oboru celých a racionálních čísel; užívá ve výpočtech druhou mocninu a odmocninu</p> <p>M02 - zaokrouhluje a provádí odhady s danou přesností, účelně využívá kalkulátor</p> <p>M09 - analyzuje a řeší jednoduché problémy, modeluje konkrétní situace, v nichž využívá matematický aparát v oboru celých a racionálních čísel</p>		<p>Opakování:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozšíření a prohlubování učiva - upevňování poznatků - číselné obory přirozených čísel - největší a nejmenší společný dělitel/přímá a nepřímá úměrnost v praktickém použití, slovní úlohy - mocniny a odmocniny - procenta - úrokový počet - lineární systém rovnic se 2 proměnnými - lomené algebraické výrazy a početní úkony s nimi - funkce a jejich znázorňování (přímá úměrnost-lineární fce, kvadratická fce, nepřímá úměrnost) - goniometrické fce (sin, cos, tg) - slovní úlohy - užití kalkulátorů a PC - statistika 	
<p>ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY</p> <p>M10 - vyhledává, vyhodnocuje a zpracovává data</p> <p>M11 - porovnává soubory dat</p> <p>M13 - vyjádří funkční vztah tabulkou, rovnicí, grafem</p> <p>M14 - matematizuje jednoduché reálné situace s využitím funkčních vztahů</p>		<ul style="list-style-type: none"> - závislosti a data - příklady závislostí z praktického života a jejich vlastností, nákresy, schémata, diagramy, grafy, tabulky; četnost znaku, aritmetický průměr - funkce - pravouhlá soustava souřadnic, přímá úměrnost, nepřímá úměrnost, lineární funkce 	
<p>GEOMETRIE</p> <p>M15 - zdůvodňuje a využívá polohové a metrické</p>		<ul style="list-style-type: none"> - v návaznosti na výpočet povrchu těles v 8.ročníku. K tomu první elementy rovinné trigonometrie a logaritmů, nakonec počátky 	

<p>vlastnosti základních rovinných útvarů při řešení úloh a jednoduchých praktických problémů; - využívá potřebnou matematickou symboliku</p> <p>M21 - užívá k argumentaci a při výpočtech věty o shodnosti a podobnosti trojúhelníků</p> <p>M23 - určuje a charakterizuje základní prostorové útvary (tělesa), analyzuje jejich vlastnosti</p> <p>M24 - odhaduje a vypočítá objem a povrch těles</p> <p>M25 - načrtne a sestrojí síť základních těles</p> <p>M26 - načrtne a sestrojí obraz jednoduchých těles v rovině</p> <p>M27 - analyzuje a řeší aplikační geometrické úlohy s využitím osvojeného matematického aparátu</p>		<p>deskriptivy</p> <ul style="list-style-type: none"> - spirály: - logaritmická a Archimédova spirála - Platónská a archimédovská tělesa: - pochopení symetrie na krychli, oktaedru (osmistěnu) a tetraedru (čtyřstěnu) v jejich vzájemných proměnách - rovinné řezy: - rovina, průnik rovin - řez krychle a kuželu - goniometrické fce: sin, cos, tg, užití goniometrických fci - počátky deskriptivní geometrie 	
<p>NESTANDARTNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY</p> <p>M28 - užívá logickou úvahu a kombinační úsudek při řešení úloh a problémů a nalézá různá řešení předkládaných nebo zkoumaných situací</p> <p>M29 - řeší úlohy na prostorovou představivost, aplikuje a kombinuje poznatky a dovednosti z různých tematických a vzdělávacích oblastí</p>		<ul style="list-style-type: none"> - číselné a logické řady - číselné a obrázkové analogie - logické a netradiční geometrické úlohy 	

Informatika

Výstupy jsou na prvním stupni vřazeny do předmětu Člověk a svět.
Na druhém stupni se vyučuje samostatný předmět Informatika.

1. stupeň (5. třída)

Od komunikace k informaci

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
i04 - při vyhledávání informací na internetu používá jednoduché a vhodné cesty i05 - vyhledává informace na portálech, v knihovnách a databázích i06 - komunikuje pomocí internetu či jiných běžných komunikačních zařízení	<ul style="list-style-type: none"> - v praktických činnostech rozlišuje různé druhy komunikace (živá, zprostředkovaná, umělá) - začíná rozlišovat kvalitu informací obsažených v různých druzích komunikace - vnímá vliv rostoucího podílu informací v komunikaci na kvalitu jazyka 	<ul style="list-style-type: none"> - člověk a jeho nástroje komunikace (gesto, řeč, písmo) - rostoucí podíl informací v komunikaci (od starověkého Egypta) - komunikace s využitím technických prostředků: telegraf (Morseova abeceda), telefon, gramofon apod. - média v éře informací: noviny, rozhlas, televize, počítač - zvláštní druhy komunikace: znaková řeč (hluchoněmí lidé) 	OSV7, OSV8 MUL4 ENV3, ENV4 MED1, MED2 D

Řecké olympijské hry 5.tříd

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
i01 - využívá základní standardní funkce počítače a jeho nejběžnější periferie i02 - respektuje pravidla bezpečné práce s hardware i software a postupuje poučeně	<ul style="list-style-type: none"> - volí a prakticky využívá současné komunikační prostředky k účelnému naplnění cílů tématu - v praktických cvičeních rozlišuje kvalitu 	<ul style="list-style-type: none"> - sociální aspekty organizační přípravy: plánování a zodpovědnost; spolupráce; komunikace - přípravná fáze: základní a podrobné 	OSV7, OSV8 MUL4 ENV3, ENV4

<p>v případě jejich závady</p> <p>i03 - chrání data před poškozením, ztrátou a zneužitím</p> <p>i04 - při vyhledávání informací na internetu používá jednoduché a vhodné cesty</p> <p>i05 - vyhledává informace na portálech, v knihovnách a databázích</p> <p>i06 - komunikuje pomocí internetu či jiných běžných komunikačních zařízení</p> <p>i07 - pracuje s textem a obrázkem v textovém a grafickém editoru</p>	<p>informace: přehledná forma, úplnost obsahu, odstupňování důležitosti (priority) informací</p>	<p>informace</p> <ul style="list-style-type: none"> - výběr informací ke zveřejnění: oznámení, propagace, publicita - zajištění účasti: doprava, ubytování, osobní potřeby - finanční zajištění : peníze, doklady a účetnictví - dokumentace, poster: fotografie, kresby, vyprávění 	<p>MED1, MED2, MED7</p> <p>M ČJ</p>
---	--	---	---

2. stupeň

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>Sociální aspekty komunikačních technologií</p> <p>I01 - ověřuje věrohodnost informací a informačních zdrojů, posuzuje jejich závažnost a vzájemnou návaznost</p>	<p>- rozvíjí vlastní úsudek o živém procesu komunikace a jeho současné technologizované podobě</p>	<ul style="list-style-type: none"> - historické portréty osobností na cestě rozvoje komunikačních technologií (např. T.A.Edison) - fenomény současných médií: masová komunikace - kritické pozorování jejich sociálního působení - jazyk masové komunikace 	<p>OSV7, OSV8 MUL4 ENV3, ENV4 <u>MED1, MED2, MED3, MED4, MED5</u></p> <p>D ČJ</p>
<p>Jak funguje počítač</p>	<p>- na konstrukci jednoduchého elektrického obvodu žák získá představu o principech funkce počítače</p>	<ul style="list-style-type: none"> - elektrické procesy jako základ činnosti počítače - od Morseovy abecedy k bitům - elementární elektrické obvody - co je proces programování 	<p>F M</p>
<p>Informační a komunikační technologie – nástroj spolupráce a pomoci</p> <p>I01 - ověřuje věrohodnost informací a informačních zdrojů, posuzuje jejich závažnost a vzájemnou návaznost</p> <p>I02 - ovládá práci s textovými a grafickými editory i tabulkovými editory a využívá vhodných aplikací</p>	<ul style="list-style-type: none"> - na vhodně volených úlohách si uvědomuje cíle své práce a její uživatele (úlohy nemají být pouze samoučelná cvičení) - dokáže tvořivě využívat dané prostředky k realizaci vlastních představ 	<ul style="list-style-type: none"> - práce s textem (např. program Word): v roli redaktora - práce s čísly (např. program Excel): v roli programátora - práce s grafikou (např. program Zoner Calisto): v roli výtvarníka - práce s pohyblivým obrazem, s animací (např. program PowerPoint): v roli režiséra 	<p>MED1-7</p>

<p>I03 - uplatňuje základní estetická a typografická pravidla pro práci s textem a obrazem</p> <p>I04 - pracuje s informacemi v souladu se zákony o duševním vlastnictví</p> <p>I05 - používá informace z různých informačních zdrojů a vyhodnocuje jednoduché vztahy mezi údaji</p> <p>I06 - zpracuje a prezentuje na uživatelské úrovni informace v textové, grafické a multimediální formě</p>		<ul style="list-style-type: none"> - elektronická pošta (např. program Outlook Expres) - internet (např. program Internet Explorer): vyhledávače, přenos dat - seznámení s praktickými postupy digitalizace písma, obrazu, zvuku: skenování dokumentů, filmových materiálů, digitální fotoaparát	
---	--	---	--

Člověk a svět

1. ročník – téma: Prvouka

Předmět Člověk a svět je integrovaným předmětem, který se v 1. ročníku vyučuje v rámci epoch českého jazyka, matematiky a výuky probíhající v přírodě.

Dítě přijímá své okolí, tzn. lidi, zvířata, rostliny, kameny, hvězdy, slunce, měsíc i roční období, jako něco samozřejmého. V průběhu 1. ročníku by se dítě mělo naučit vnímat celek přírody diferencovaně, to znamená prožívat bděleji vzájemnou propojenost a sounáležitost jevů ve světě. Dítě by mělo být podníceno k přemýšlení, k vyprávění příběhů, společnému pozorování rostlin atd. a k popisování zážitků, v nichž může zažít zvláštnost, velikost, ale i drobnost a nekonečnou jemnost, či mohutnost přírody.

Veškeré činnosti jsou propojovány s dobrodružstvím objevování v pohádkách: lidé, rostliny, zvířata, čarovné kameny, dobro – zlo, pomoc druhým, péče o ně, láska a jiné hodnoty (úcta, nesobectví, zdvořilost, trpělivost, ovládnutí se, odvaha, vytrvalost, soucit, porozumění apod.).

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
n35 - uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle. Vhodným chováním projevuje vztah ke zdraví.		Lidské tělo, péče o zdraví, zdravá výživa	TV (vliv tělesných aktivit na lidské zdraví)
n36 - dodržuje zásady bezpečného chování tak, aby neohrožoval zdraví své, zdraví jiných.	- rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí	Jsem školák, soužití ve škole, okolí domova a školy	OSV6
n39 - reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech.		Bezpečné chování v silničním provozu v roli chodce	
n10 - rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi.		Domov, rodina, postavení jedince v rodině, vyprávění pohádek	OSV3
n20 - uplatňuje elementární poznatky o rodině, o lidské společnosti, o soužití a zvycích.	- učí se nesobectví, úctě, zdvořilosti, trpělivosti, ovládnutí se, vytrvalosti		
n26 - pozoruje, popisuje a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích.	- získává cit ke všemu krásnému a živému v okolí, učí se pečovat o vše živé	Přírodní říše, orientace v čase, časový řád, režim dne, roční období, rytmus v životním čase, naučné příběhy o životě	
n18 - využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě.	- orientuje se v nejbližším prostoru domova, školy	Orientace ve známém prostředí	

2. ročník – téma: Prvouka

Předmět je opět tvořivě integrován do ostatních předmětů (v rámci epoch českého jazyka, matematiky a výuky probíhající v přírodě) a prohlubuje znalosti a dovednosti získané v 1. třídě.

Děti pronikají do lidských hodnot a ctností na základě vyprávění zajímavých příběhů lidí a zvířat. Bajky podněcují srovnávání řady lidských ctností i nectností se zvířaty. Vyprávění o svatých lidech vzbuzuje zájem a úctu k lidskému osudu. Legendy o zázračných místech probouzejí zájem o prozkoumání jejich současnosti i minulosti.

Prohlubuje se poznávání a prožívání vztahů k jiným lidem v rodině (v čase a prostoru, např. rodokmen, babička, dědeček, prababička, pradědeček apod., kde, kdy a jak žili). Vzniká úcta ke stáří a potřeba pomáhat mladším, vrstevníkům, všem ostatním lidem.

Probouzíme vnímání dítěte, děti pozorují a poznávají vše, co se v okolní přírodě mění. Změny rostlin, zvířat, řek, hor, luk, kamenů, jezer, hvězd, měsíce, slunce apod. Děti prožívají hluboký obdiv a úctu k proměnám v přírodě a utvářejí v sobě potřebu ji chránit a měnit sama.

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
n12 – projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků, jejich přednostem i nedostatkům.	- rozlišuje základní lidské vlastnosti, kladné i záporné - osvojuje si základní pravidla slušného chování	Soužití a chování lidí, mezilidské vztahy, komunikace, pravidla slušného chování, bajky, legendy o zázračných místech a svatých Úcta ke stáří, potřeba pomáhat	OSV7
n37 - chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepřijemná; v případě potřeby požádá o pomoc.		Osobní bezpečí a zdraví	OSV3, OSV10
n18 - rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti.		Orientace v čase	ČJ (vyjadřování dějů v minulosti, přítomnosti a budoucnosti)
n38 - uplatňuje základní pravidla účastníků silničního provozu.		Dopravní dny	ČAS (dopravní výchova) ENV1
n26 - pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích.	- umí pozorovat a charakterizovat změny v přírodě	Změny rostlin, zvířat, řek, hor, luk apod. v průběhu roku	

3. ročník – témata: Stavitelství, Řemesla, Pěstitelství

Když je nyní dítěti devět let, prodělává rozhodující zlom ve svém vztahu ke světu: ze světa jako součásti lidské bytosti se stává svět okolní v běžném smyslu slova. Pociťovanou spojitost se světem chce nyní dítě uchopit a v pravém smyslu slova pochopit, jak jen to v tom věku dokáže. Z toho se může rozvinout pochopení pro přírodu, zvířata, člověka, práci i techniku.

Výuka probíhá v epochách, důraz je kladen na praktické činnosti dětí v reálném prostředí.

Téma: Stavitelství

Pokud dítě v jedné epoše pozná teoreticky a prakticky všechno to, co patří ke stavbě domu, pak pochopí komplexní pracovní procesy, které se odvíjejí po delší dobu. Tím je inteligence vzdělávána na konkrétních objektech. Realizuje se skutečná stavba hřiště, domečku, pece apod. Děti se zabývají vším, co se týká stavění: cihly, malta, suroviny na přípravu, postup zpracování surovin ve výrobě. Děti prožijí smysl a hodnotu lidské práce. Je posilována vůle dětí pozitivně proměňovat své prostředí.

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
n20 - uplatňuje elementární poznatky o činnostech člověka a práci lidí. Na příkladech porovnává minulost a současnost. n24 - srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik. n33 - zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat.	- pochopí komplexní pracovní proces stavby domu	Člověk a „používání prvků“ při stavbě domu, činnost člověka dříve a dnes Proměny způsobu života, bydlení, životní podmínky Ohleduplné chování v přírodě, ochrana přírody	PV MUL3 ENV1 ENV4

Téma: Řemesla

Prostřednictvím různých praktických činností se děti seznamují s minulostí a současností některých profesí. Uvědomují si rozdíly mezi řemesly dříve a nyní, např. mlynář, kovář, švec... Výběr řemesel může být zaměřen dle charakteru regionu. Skrze prožitky si uvědomují hodnotu lidské práce a učí se kladnému vztahu k ní.

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
n20 - uplatňuje elementární poznatky o činnostech člověka a práci lidí. Na příkladech porovnává minulost a současnost. n11 - odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností. n24 - srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik.		Prapůvodní lidská povolání, činnost člověka dříve a dnes Současnost a minulost v našem životě Proměny způsobu života, bydlení, životní podmínky	PV ENV2

Téma: Orientace v prostoru a čase

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>n21 - pracuje s časovými údaji a využívá jich k pochopení vztahů mezi ději a jevy.</p> <p>n05 - určí světové strany v přírodě, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pobytu v přírodě.</p> <p>n04 - určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině.</p> <p>n06 - rozlišuje mezi náčrty, plány a základními typy map.</p> <p>n30 - vysvětlí na základě elementár. poznatků o Zemi jako součásti vesmíru, souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období.</p>	- má představu o postavení planet vzhledem k Slunci	<p>Orientace v čase, kalendář, generace, letopočet</p> <p>Orientace v okolní krajině, pozorování běhu Slunce</p> <p>Orientace v prostoru, vycházky do okolí Vysvětlivky, plán města, cesta do školy, bydliště</p> <p>Vesmír a Země</p> <p>Země jako vesmírné těleso, planety sluneční soustavy</p>	M (měření času)

Téma: Město a region

Očekávané výstupy z RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata

<p>n03 - rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině a vyjádří různými způsoby její estetické výhody a rozmanitost.</p> <p>n01 - vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy a cestu na určené místo, rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí.</p> <p>n02 - začlení svou obec (město) do příslušného kraje, pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí, v obci (městě).</p> <p>n07 - vyhledává typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického.</p> <p>n19 - pojmenuje některé rodáky, kulturní a historické památky, významné události regionu, interpretuje některé pověsti nebo báje spjaté s místem, v němž žije.</p> <p>n17 - poukáže v nejbližším společenském a přírodním prostředí na změny a některé problémy a navrhne možnosti zlepšení životního prostředí obce (města).</p> <p>n22 - využívá archivů, knihoven, sbírek muzeí a galerií jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti, zdůvodní základní význam chráněných částí přírody, kulturních památek.</p>	<p>- zakreslí polohu školy, města, vesnice z ptačí perspektivy</p>	<p>Okolní krajina, vliv člověka na životní prostředí</p> <p>Obec, místní krajina, kresba jednoduché mapy</p> <p>Místní oblast – region</p> <p>Region (kraj), regionální památky</p> <p>Současnost a minulost, báje a pověsti</p> <p>Globální problémy přírodního prostředí</p> <p>Návštěva knihovny, muzea, regionální památky</p>	<p>ENV3, ENV4</p> <p>DEM1</p> <p>Řemesla, VV/PV (vytvoření makety lidského sídla – města, obce)</p> <p>Z - regiony ČR</p> <p>ČJ</p> <p>ENV4</p> <p>MED1</p>
---	--	--	--

Téma: Nauka o člověku a zvířatech (4.-5. ročník)

Téma je vyučováno v epoše řazené do 4. nebo 5. ročníku.

Zvířecí říši se pokoušíme rozdělit tak, že v pozadí pozorujeme rozdělení fyzické formy člověka na organizaci hlavy, soustavu trupu a metabolicko-motorickou soustavu. Dítě může získat obraz říše zvířat jako člověka „ve specializovaných formách“ rozprostřeného po celé Zemi. Tím pocitově prožije něco z jedinečnosti člověka, který není tak jako zvířata předurčen, vázán instinkty a definován svým chováním, ale založen svou nespecializovaností a univerzalitou k svobodě. A právě na tomto prožitku, že člověk je extraktem a syntetickým shrnutím celé říše zvířat na vyšším stupni, je založena výuka v tomto ročníku.

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>n46 - ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc.</p> <p>n32 - porovnává na základě pozorování základní</p>	<p>- popíše vnější stavbu těla a způsob života</p>	<p>První pomoc, péče o zdraví</p> <p>Živočichové, znaky života, projevy chování, stavba těla</p>	

projevy života konkrétních organismů, prakticky třídí organismy do známých skupin, využívá k tomu i jednotlivé klíče a atlasy. n40 - využívá poznatků o lidském těle k vysvětlení jednotlivých orgánových soustav a podpoře vlastního zdravého způsobu života.	některých zástupců hlavonožců, skotu, ptáků, šelem, kopytníků, zachytí je kresbou či malbou - rozlišuje lidskou tělesnou podobu na hlavu, trup, končetiny a popíše jejich funkci a vztah ke světu - uvede základní smysly člověka a všimá si jejich soustředění na lidské hlavě	vybraných živočichů, životní potřeby, průběh a způsob života, funkce Lidské tělo, péče o zdraví, zdravá výživa, základní stavba a funkce	VV (malba zvířat) ČJ (samostatná práce, referát) VKZ
---	---	---	--

5. ročník

Témata: Naše vlast, Střední Evropa

Témata jsou vyučována v epochách.

Je třeba zdůraznit morální složku zeměpisného vyučování. Když dítě poznává, jak jsou rozloženy věci kolem něj v prostoru, získává také láskyplnější vztah k lidem kolem sebe, ke svým blízkým.

Vyučování by mělo mít takový charakter, aby žákovi zprostředkovalo zájem o svět a odvalu k životu. K tomu patří pozvolna se stupňující pochopení pro zemi jako přírodní prostor s určitými životními rytmy, do nichž je člověk zahrnut, které ale zároveň mění tím, že hospodaří a zakládá kulturu. Měla by se tímto založit odhodlanost pracovat zodpovědně i určité ekologické vědomí.

Žáci by si měli uvědomit postavení naší země ve Střední Evropě se všemi aspekty geografickými, přírodními a kulturně-historickými. Poznávají stavbu Země z geologického hlediska, složení zemské kůry (horniny, nerosty) vždy v návaznosti na konkrétní zeměpisnou oblast. S ČR se seznamují ve smyslu jejich přírodních, kulturních a hospodářských charakteristik, poznávají odlišnosti jiných zemí a kultur Evropy.

Žáci by se měli se světem seznámit tak, aby dokázali s těmito poznatky spojit také pocity. Pro líčení si vybíráme různé oblasti a kraje střední Evropy. Měl by být položen základ určitému topografickému vědění o střední Evropě, takže si žáci mohou vytvořit obraz o trojím charakteru její krajiny, vyjádřeném v rovinách, pahorkatinách a vysokých horách.

Téma: Naše vlast

Očekávané výstupy z RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
n23 - rozeznává současné a minulé a orientuje se v hlavních reálných minulosti a současnosti naší vlasti s využitím regionálních specifík. n25 - objasní historické důvody pro zařazení státních svátků a významných dnů. n09 - rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly naše státu a jejich význam.	- charakterizuje život a tradice Čech, Moravy a Slezska - vyjmenuje některé známé kulturní a historické památky	Současnost a minulost v našem životě, cesta po proudu hlavních řek, vývoj krajiny, osídlení Česká republika Naše vlast, hlavní město, státní symboly	ČJ (lidové zvyky a tradice) ENV4

n06 - vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách na mapách naší republiky. n05 - určí světové strany podle mapy, orientuje se podle nich a zná polohu svého bydliště vzhledem ke státu. n43 - uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích stimulujících mimořádné události.	- rozlišuje základní průmyslová odvětví, zemědělské oblasti - rozlišuje a určuje základní typy krajín ve spojení s podnebím a počasím	Mapy obecně zeměpisné a tématické, významná města a oblasti, podnebí, počasí, typy krajín Světové strany, orientace na mapách Bezpečné chování v rizikovém prostředí	OSV10
---	--	--	-------

Téma: Střední Evropa

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
n06 - vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách na mapách střední Evropy. n08 - zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích.	- rozlišuje klimatické poměry, typy krajín - rozlišuje polaritu oblastí (sever - jih, východ – západ)	Mapy obecně zeměpisné a tématické, cesta po proudu hlavních řek (Labe, Dunaj, Odra, Rýn), důležitá města a přístavy, dopravní cesty (kanály, obchod přes moře) Evropa, svět	GLO1

Téma: Nauka o rostlinách

V první řadě je třeba navázat na pozorování zvířat ve vztahu k člověku, které jsme započali ve 4. ročníku. Hlavní váhu klademe na výuku botaniky. Je třeba nejprve mluvit o podmínkách růstu rostlin (půdní podmínky, vlhkost, teplo a světlo), abychom poznali přirozené životní stanoviště rostlin.

Jedním z cílů výuky tedy je, abychom dětem zprostředkovali spolupatřičnost Země a jejího okolí s rostlinou. Tak, jako je rostlina pociťována jako jeden celek se Zemí, mělo by se v tomto vztahu dítě cítit jako obyvatel Země. Pozorování směřuje do různých stupňů rostlinného života s jednotlivými vývojovými fázemi dítěte: od hub až ke kvetoucím rostlinám. Je přitom důležité vyhnout se vnějším analogiím. Je třeba v uměleckém smyslu představit z každé rostliny to nejcharakterističtější a vtáhnout děti do tohoto líčení a prožívání právě v ranném stupni vývoje jejich vědomí.

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
n31 - zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionu, zdůvodní podstatné vzájemné vazby mezi organismy a nachází mezi nimi shody a rozdíly, všímá si přizpůsobení organismů různým prostředím. n34 - založí jednoduchý pokus, naplánuje a	- odvodí na základě pozorování přírody nebo na příkladě závislosti rostlinného růstu na vodě, charakteru půdy a dalších podmínkách prostředí - vysvětlí odlišnost ve výživě zelených rostlin a hub	Životní podmínky, rovnováha v přírodě Vlastnosti látek, životní podmínky Vývojové fáze člověka (porovnání s evoluční řadou rostlin) Houby Rostliny (stavba těla)	B ENV 1, ENV 2 VV (malba rostlin akvarelem)

zdůvodní postup, vyhodnotí a vysvětlí výsledky pokusu.	<ul style="list-style-type: none"> - rozliší nejznámější jedlé a jedovaté houby - na základě pozorování popíše stavbu rostlinného těla - uvede příklady odlišných životních forem vyšších rostlin na základě pozorování přírody - objasní roli lišejníků jako indikátorů čistoty životního prostředí 	Poznávání zástupců běžných druhů (lišejníky, mechorosty, kapraďorosty, plavuně, přesličky, rostlinná patra).	OSV1
--	--	--	-------------

Téma: Člověk a zdraví

Očekávané výstupy z RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby průřezová témata
n41 - rozlišuje jednotlivé etapy lidského života a orientuje se ve vývoji dítěte před a po jeho narození. n47 - uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví a orientuje se v bezpečných způsobech sexuálního chování mezi chlapci a děvčaty v daném věku. n42 - účelně plánuje svůj čas pro učení, práci, zábavu a odpočinek podle vlastních potřeb s ohledem na oprávněné nároky jiných osob. n44 - předvede v modelových situacích osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek		Rodičovství, základy společenského chování Kluci a holky – jsme stejní i jiní Režim dne, osobní a duševní hygiena, životospráva Využití volného času, ostražitost v jednání s neznámými lidmi Odvaha říci ne, když se mi něco nelíbí	OSV7 OSV4 OSV8

Témata: Starověké kultury, Řecko

Témata jsou vyučována v epochách.

Nejprve se dítě „ubytuje“ v krajině a dějinách svého blízkého okolí. Už ve 4. třídě vytvářejí dějepisné obrazy první historickou časovou představu. S 5. třídou začíná výuka dějepisu. Pohled dítěte se nyní obrací od jeho okolí do dálky, časově i prostorově. Na začátku ještě stojí mytologické obrazy raných poměrů lidstva, pak během čtyř let vede cesta od dávných orientálních kultur přes dobu klasického starověku a středověku stále více do skutečnosti naší současné materiální civilizace a politicko-sociálních poměrů.

Nyní v dítěti procítá schopnost a zájem spojovat se s obsáhlejšími dějinnými souvislostmi, přijímat dějinné „pojmy“.

Pohled dítěte zpočátku vědomě zaměřujeme na mimoevropské kultury. V centru pozornosti tu stojí staré orientální kultury Indie, Iránu, Mezopotámie a Egypta. Učitel by si měl uvědomovat, že tyto vyspělé kultury jsou zvláště výraznými příklady kulturních forem, které se časově i zeměpisně objevovaly v obdobné podobě na různých místech. Následují řecké dějiny od dob Homéra až k setkání řecké kultury s kulturou orientální v době Alexandrových tažení.

Téma: Starověké kultury

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
n16 - rozlišuje základní formy vlastnictví, používá peníze v běžných situacích.	<ul style="list-style-type: none"> - uvede příklady zdrojů informací minulosti - orientuje se na časové ose - rozliší souvislosti mezi přírodními podmínkami a vznikem prvních zemědělských civilizací - uvede příklady nejznámějších památek 	<p>Historické prameny, historický čas a prostor Nejstarší starověké civilizace Indie, Iránu, Mezopotámie, Egypt Společenské skupiny ve starověkých kulturách</p> <p>Formy vlastnictví ve starověkých kulturách</p>	<p>D – historické prameny ENV3 (základní podmínky života) MUL4 (kulturní diference)</p>

Téma: Řecko

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>n15 - rozpozná ve svém okolí chování a jednání, která porušují základní lidská práva nebo demokratické principy.</p> <p>n13 - vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci (městě).</p> <p>n14 - rozlišuje základní rozdíly mezi jednotlivci, obhájí při konkrétních činnostech své názory, popřípadě připustí svůj omyl, dohodne se na společném postupu a řešení se spolužáky.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - charakterizuje řecké dějiny od dob Homéra až k setkání řecké kultury s kulturou orientální v době Alexandrových tažení - charakterizuje protiklad Sparty a Athén 	<p>Antické Řecko, řecko-perské války, Perikles, Alexandr Veliký, Makedonská říše, řecká mytologie</p> <p>Právo a spravedlnost</p> <p>Mezilidské vztahy, školní řád</p>	<p>OSV2, DEM4 Jazyk a komunikace (dramatizace) Výtvarná výchova (historické památky, malování) DEM4</p> <p>OSV7</p>

Dějepis

6. ročník

téma: Starověké civilizace, Řecko, Řím, stěhování národů

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>D01 - uvede konkrétní příklady důležitosti a potřebnosti dějepisných poznatků</p> <p>D02 - uvede příklady zdrojů informací o minulosti; pojmenuje instituce, kde jsou tyto zdroje shromažďovány</p> <p>D07 - rozpozná souvislost mezi přírodními podmínkami a vznikem prvních velkých zemědělských civilizací</p> <p>D10 - porovná formy vlády a postavení společenských skupin v jednotlivých státech a vysvětlí podstatu antické demokracie</p> <p>D09 - demonstruje na konkrétních příkladech přínos antické kultury a uvede osobnosti antiky důležité pro evropskou civilizaci, zrod křesťanství a souvislost s judaismem</p> <p>D08 - uvede nejvýznamnější typy památek, které se staly součástí světového kulturního dědictví</p> <p>D04 - charakterizuje život pravěkých sběračů a lovců, jejich materiální a</p>	<p>- porovná různé možnosti vývoje původní kmenové společnosti v souvislosti s přírodními podmínkami</p> <p>- charakterizuje povahu řecké polis, na hl. příkladech porovná různé podoby jejího vývoje, kr. vládu, demokracii</p> <p>- se řeckou polis porovná vznik Říma – složení obyvatel, vývoj pojmu Římský občan</p> <p>- charakterizuje přechod od republiky k císařství</p> <p>- vysvětlí hlavní důvody rozpadu římské říše</p> <p>- porovná vyspělou antickou civilizaci se zemědělskou společností střední Evropy a barbarskými národy</p>	<p>Historické prameny, historický čas a prostor</p> <p>Nejstarší starověké civilizace - reflexe Společenské skupiny ve starověkých kulturách</p> <p>Formy vlastnictví ve starověkých kulturách</p> <p>Řecká demokracie ve srovnání Římem</p> <p>Založení Říma</p> <p>Římská republika (punské války, sociální reformy)</p> <p>Vybrané významné postavy římské republiky</p> <p>Římské císařství</p> <p>Římská kultura a římské právo</p> <p>Antické památky</p> <p>Vznik a šíření křesťanství</p> <p>Rozpad římské říše</p> <p>Pravěcí sběrači a lovci a jejich kultura</p> <p>Stěhování národů</p>	<p>OSV1 (dovednosti pro učení a studium)</p> <p>DEM1, DEM2, DEM3, DEM4</p> <p>GLO3</p>

<p>duchovní kulturu</p> <p>O15 - rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, uvede jejich příklady</p> <p>D05 - objasní význam zemědělství, dobytkářství a zpracování kovů pro lidskou společnost</p> <p>D06 - uvede příklady archeologických kultur na našem území</p> <p>D03 - orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu</p>			
--	--	--	--

téma: Vývoj Evropy a Čech ve středověku do husitských válek

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>D11 - popíše podstatnou změnu evropské situace, která nastala v důsledku příchodu nových etnik, christianizace a vzniku států</p> <p>D12 - porovná základní rysy západoevropské, byzantsko-slovanské a islámské kulturní oblasti</p> <p>D13 - objasní situaci Velkomoravské říše a vnitřní vývoj českého státu a postavení těchto státních útvarů v evropských souvislostech</p> <p>D14 - vymezí úlohu křesťanství a víry v životě středověkého člověka, konflikty mezi světskou a církevní</p>		<p>Evropa po stěhování národů</p> <p>Vznik a šíření islámu</p> <p>Francká a arabská říše</p> <p>Sámova říše</p> <p>Velkomoravská říše v souvislosti se Svatou říší římskou a byzantskou říší, Cyril a Metoděj, šíření křesťanství</p> <p>Český stát, jeho vznik, vývoj a vztah k Svaté říši římské</p> <p>Společnost ve středověku, lenní systém, zemědělství, města, řemesla, hospodářství</p> <p>Role náboženství, křesťanství; kultura - románské a gotické umění</p>	

<p>mocí, vztah křesťanství ke kacířství a jiným věroukám</p> <p>D15 - ilustruje postavení jednotlivých vrstev středověké společnosti, uvede příklady románské a gotické kultury</p> <p>O15 - rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, uvede jejich příklady</p> <p>D03 - orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu</p>		<p>Poslední Přemyslovci</p> <p>České země v době Karla IV.</p>	
---	--	--	--

7. ročník

téma: Objevy a dobývání, počátky nové doby

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>D18 - popíše a demonstruje průběh zámořských objevů, jejich příčiny a důsledky</p> <p>D03 - orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu</p>	<p>- popíše příklady nových vynálezů, které zásadně ovlivnily život společnosti</p> <p>- popíše objevy v oblasti astronomie</p>	<p>Zeměpisné objevy (příčiny, vývoj, hlavní osobnosti, sociální a hospodářské důsledky)</p> <p>Vynálezy a objevy (knihtisk, chronometr)</p> <p>Zakladatelé moderní přírodovědy</p>	<p>GLO1, GLO2</p> <p>MUL2</p>

téma: Přejchod od středověku k novověku, náboženství a kultura

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>D16 - vysvětlí znovuobjevení</p>		<p>Jan Hus – význam jeho osobnosti</p>	

<p>antického ideálu člověka, nové myšlenky žádající reformu církve včetně reakce církve na tyto požadavky</p> <p>D17 - vymezí význam husitské tradice pro český politický a kulturní život</p> <p>D19 - objasní postavení českého státu v podmínkách Evropy rozdělené do řady mocenských a náboženských center a jeho postavení uvnitř habsburské monarchie</p> <p>D20 - objasní příčiny a důsledky vzniku třicetileté války a posoudí její důsledky</p> <p>D22 - rozpozná základní znaky jednotlivých kulturních stylů a uvede jejich představitele a příklady významných kulturních památek</p> <p>D03 - orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu</p>		<p>Husitství</p> <p>Hlavní osobnosti a rysy reformace, renesance a humanismu</p> <p>České země v 2. polovině 15. století a v 16. století</p> <p>Jednota bratrská</p> <p>J. A. Komenský, rudolfinská doba</p> <p>Reformace, protireformace</p> <p>Habsburkové na českém trůnu</p> <p>České stavovské povstání, třicetiletá válka</p> <p>Renesance a barok</p>	
---	--	--	--

8. ročník

téma: Průmyslová revoluce a změny ve společnosti

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>D23 - vysvětlí podstatné ekonomické, sociální, politické a kulturní změny ve vybraných zemích a u nás, které charakterizují modernizaci společnosti</p>	<p>- uvede některé klíčové vynálezy, které byly klíčové pro rozvoj moderního hospodářství</p> <p>- na příkladech charakterizuje</p>	<p>Hospodářství v době před průmyslovou revolucí</p> <p>Vznik a průběh průmyslové revoluce</p> <p>Vynálezy (Watt...)</p>	

<p>O15 - rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, uvede jejich</p> <p>D24 - objasní souvislost mezi událostmi francouzské revoluce a napoleonských válek na jedné straně a rozbitím starých společenských struktur v Evropě na straně druhé</p> <p>D21 - na příkladech evropských dějin konkretizuje absolutismus, konstituční monarchie, parlamentarismus</p> <p>O09 - rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti</p> <p>D03 - orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu</p>	<p>následky industrializace pro sociální život a pro životní styl obyvatelstva</p> <p>- na příkladech uvede ekologické následky industrializace</p>	<p>Rozvoj dopravy a různých odvětví průmyslu</p> <p>Sociální následky, vznik sociální otázky, pokusy o řešení sociální otázky</p> <p>Osvícenství a jeho vliv na kulturu a politiku, Marie Terezie, Josef II.</p> <p>Velká francouzská revoluce</p> <p>Vznik USA, počátky občanské společnosti, základní lidská práva</p> <p>Vznik moderního státu, absolutismus, parlamentarismus</p>	<p>DEM1, DEM2, DEM4</p>
---	---	---	-------------------------

téma: České země, Evropa a svět v 19. století

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>D24 - objasní souvislost mezi událostmi francouzské revoluce a napoleonských válek na jedné straně a rozbitím starých společenských struktur v Evropě na straně druhé</p> <p>D25 - porovná jednotlivé fáze utváření novodobého českého národa v souvislosti s národními hnutími</p>		<p>Napoleon, Metternich, Evropa po roce 1815</p> <p>Revoluce roku 1848 jako celoevropský jev</p> <p>Národní obrození, vlastenectví a nacionalismus</p> <p>Vývoj v Rakousku, národnostní problémy</p> <p>Dualismus</p> <p>Politické proudy (konzervativismus, liberalismus, demokratismus, socialismus),</p>	<p>MUL5</p> <p>DEM3</p>

<p>vybraných evropských národů D26 - charakterizuje emancipační úsilí významných sociálních skupin; uvede požadavky formulované ve vybraných evropských revolucích D27 - na vybraných příkladech demonstruje základní politické proudy O02 - rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu D28 - vysvětlí rozdílné tempo modernizace a prohloubení nerovnoměrnosti vývoje jednotlivých částí Evropy a světa včetně důsledků, ke kterým tato nerovnoměrnost vedla; charakterizuje soupeření mezi velmocemi a vymezení význam kolonií D03 - orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu</p>		<p>ústava, politické strany, občanská práva Kultura 19. století v českých zemích a v Evropě Imperialismus, kolonialismus, zvyšování napětí</p>	<p>MUL1, MUL2, MUL3, MUL4, MUL5</p>
--	--	--	-------------------------------------

9. ročník

téma: Historický vývoj 1. poloviny 20. století

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>D28 - charakterizuje soupeření mezi velmocemi a vymezení význam kolonií D30 - rozpozná klady a nedostatky demokratických systémů D31 - charakterizuje jednotlivé totalitní systémy, příčiny jejich nastolení v širších ekonomických a politických souvislostech a důsledky jejich existence pro svět; rozpozná destruktivní sílu</p>		<p>Imperialismus, vznik Trojspolku a Trojdohody 1. světová válka, její důsledky pro politické uspořádání světa Politické změny v Rusku Vznik ČSR, T. G. Masaryk, vývoj a zánik ČSR – Mnichovská dohoda Evropský meziválečný vývoj, světová hospodářská krize a</p>	<p>DEM4</p>

<p>totalitarismu a vypjatého nacionalismu</p> <p>D32 - na příkladech vyloží antisemitismus, rasismus a jejich nepřijatelnost z hlediska lidských práv</p> <p>O02 - rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu</p> <p>O08 - objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám</p> <p>O09 - rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti</p> <p>D33 - zhodnotí postavení ČSR v evropských souvislostech a jeho vnitřní sociální, politické, hospodářské a kulturní prostředí</p> <p>D29 - na příkladech demonstuje zneužití techniky ve světových válkách a jeho důsledky</p> <p>D03 - orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu</p>		<p>její důsledky</p> <p>Fašismus, nacismus – převzetí moci v Itálii a Německu</p>	
---	--	---	--

téma: Historický vývoj 2. poloviny 20. století

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>D30 - rozpozná klady a nedostatky demokratických systémů</p> <p>D31 - charakterizuje jednotlivé totalitní systémy, příčiny jejich nastolení v širších ekonomických a politických souvislostech a důsledky jejich existence pro svět; rozpozná destruktivní sílu totalitarismu a vypjatého nacionalismu</p> <p>D32 - na příkladech vyloží antisemitismus, rasismus a jejich nepřijatelnost z hlediska lidských práv</p> <p>O02 - rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu</p> <p>O08 - objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám</p>		<p>2. světová válka, její průběh a důsledky</p> <p>Poválečný vývoj v Evropě a Československu, komunismus, 1948, politické procesy, rok 1968, normalizace</p> <p>Studená válka, problémy bipolárního světa</p> <p>Rozpad koloniálního systému</p> <p>Rozpad komunistických režimů</p> <p>Porušování lidských práv totalitními systémy (Čína, Tibet...)</p> <p>Globální problémy současnosti (globalizace, ekologie, terorismus, civilizační choroby a změna životního stylu...)</p>	<p>DEM2, DEM3, DEM4</p> <p>GLO1, GLO2, GLO3</p> <p>MUL1, MUL2, MUL3, MUL4, MUL5</p>

<p>O09 - rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti</p> <p>D29 - na příkladech demonstuje zneužití techniky ve světových válkách a jeho důsledky</p> <p>D34 - vysvětlí příčiny a důsledky vzniku bipolárního světa; uvede příklady střetávání obou bloků</p> <p>D35 - vysvětlí a na příkladech doloží mocenské a politické důvody euroatlantické hospodářské a vojenské spolupráce</p> <p>D36 - posoudí postavení rozvojových zemí</p> <p>D37 - prokáže základní orientaci v problémech současného světa</p> <p>O37 - uvede příklady mezinárodního terorismu a zaujme vlastní postoj ke způsobům jeho potírání</p> <p>D03 - orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu</p>			
---	--	--	--

téma: Dějiny umění

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>D09 - demonstuje na konkrétních příkladech přínos antické kultury a uvede osobnosti antiky důležité pro evropskou civilizaci, zrod křesťanství a souvislost s judaismem</p> <p>D22 - rozpozná základní znaky jednotlivých kulturních stylů a uvede jejich představitele a příklady významných kulturních památek</p>		<p>Cvičení na rozvoj citu pro smyslové vnímání, cvičení intenzivního, bdělého, vědomého vidění a naslouchání</p> <p>Pěstování estetického úsudku prostřednictvím setkání s uměním v čase a prostoru, cvičení jemnějšího a diferencovanějšího vnímání kvality</p> <p>Hledání charakteristických znaků a rozdílů v prožitku ideálu krásy v těchto epochách: Egypt – Řecko – Renesance</p>	

6. – 9. ročník – integrované téma: Výchova k občanství

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>Člověk ve společnosti</p> <p>O03 - zdůvodní nepřijatelnost vandalského chování a aktivně proti němu vystupuje</p> <p>O04 - zhodnotí nabídku kulturních institucí a cíleně z ní vybírá akce, které ho zajímají</p> <p>O05 - kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí</p> <p>O06 - zhodnotí a na příkladech doloží význam vzájemné solidarity mezi lidmi, vyjádří své možnosti, jak může v případě potřeby pomáhat lidem v nouzi a v situacích ohrožení</p> <p>O07 - uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích, případně neshody či konflikty s druhými lidmi řeší nenásilným způsobem</p> <p>O08 - objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám (Výchova k občanství + D, Z)</p> <p>O09 - rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti (Výchova k občanství + D, Z)</p> <p>O10 - posoudí a na příkladech doloží přínos spolupráce lidí při řešení konkrétních úkolů a dosahování některých cílů v rodině, ve škole, v obci</p>		<p>Naše škola - život ve škole, práva a povinnosti žáků, žákovská samospráva, hodnota vzdělání</p> <p>Kulturní život – rozmanitost kulturních projevů, kulturní hodnoty, kulturní tradice; kulturní instituce; masová kultura, prostředky masové komunikace, masmédia</p> <p>Lidská setkání – přirozené a sociální rozdíly mezi lidmi, rovnost a nerovnost, rovné postavení mužů a žen; lidská solidarita, pomoc lidem v nouzi, potřební lidé ve společnosti;</p> <p>Vztahy mezi lidmi (osobní a neosobní vztahy, mezilidská komunikace; konflikty v mezilidských vztazích, problémy lidské nesnášenlivosti);</p> <p>Život mezi lidmi a s lidmi (morálka a mravnost, svoboda a vzájemná závislost, pravidla chování; dělba práce a činností, výhody spolupráce lidí)</p>	<p>DEM1, OSV6, DEM1</p> <p>Z D MUL1</p> <p>OSV7, OSV8, OSV9, OSV10, MUL2</p>
<p>Člověk jako jedinec</p> <p>O11 - objasní, jak může realističtější poznání a hodnocení vlastní osobnosti a potenciálu pozitivně ovlivnit jeho rozhodování, vztahy s druhými lidmi i kvalitu života</p> <p>O12 - posoudí vliv osobních vlastností na dosahování individuálních i společných cílů, objasní význam vůle při dosahování cílů a překonávání překážek</p> <p>O13 - rozpoznává projevy záporných charakterových</p>		<p>V čem jsme stejní a čím se lišíme – projevy chování, rozdíly v prožívání, myšlení a jednání; osobní vlastnosti, dovednosti a schopnosti, charakter; vrozené předpoklady, osobní potenciál</p> <p>Vnitřní svět člověka – vnímání, prožívání, poznávání a posuzování skutečnosti, sebe i druhých lidí, systém osobních hodnot, sebehodnocení; stereotypy v posuzování druhých lidí</p>	<p>OSV1, OSV2, OSV3, OSV4</p> <p>OSV11</p>

<p>vlastností u sebe i u druhých lidí, kriticky hodnotí a vhodně koriguje své chování a jednání</p> <p>O14 - popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti, rozvíjet osobní přednosti, překonávat osobní nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru</p>		<p>Osobní rozvoj – životní cíle a plány, životní perspektiva, adaptace na životní změny, sebezměna; význam motivace, aktivity, vůle a osobní kázně při seberozvoji</p>	<p>OSV5, OSV10, OSV11</p>
<p>Stát a hospodářství</p> <p>O16 - objasní potřebu dodržování zásad ochrany duševního vlastnictví a jejich znalost uplatňuje ve svém jednání</p> <p>O20 - rozlišuje a porovnává úlohu výroby, obchodu a služeb, uvede příklady jejich součinnosti (Výchova k občanství + M)</p> <p>O21 - na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu (Výchova k občanství + M)</p>		<p>Výroba, obchod, služby – jejich funkce a návaznost; principy tržního hospodářství (nabídka, poptávka, trh; podstata fungování trhu; nejčastější právní formy podnikání)</p>	<p>M</p>
<p>Stát a právo</p> <p>O24 - objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů (Výchova k občanství + Z)</p> <p>O25 - vyloží smysl voleb do zastupitelstev v demokratických státech a uvede příklady, jak mohou výsledky voleb ovlivňovat každodenní život občanů</p> <p>O26 - přiměřeně uplatňuje svá práva a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí, posoudí význam ochrany lidských práv a svobod</p> <p>O27 - objasní význam právní úpravy důležitých vztahů – vlastnictví, pracovní poměr, manželství</p> <p>O28 - provádí jednoduché právní úkony a chápe jejich důsledky, uvede příklady některých smluv upravujících občanskoprávní vztahy – osobní přeprava; koupě, oprava či pronájem věci</p> <p>O29 - dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují a uvědomuje si rizika jejich porušování</p> <p>O30 - rozlišuje a porovnává úkoly orgánů právní ochrany občanů, uvede příklady jejich činnosti a spolupráce při postihování trestných činů</p> <p>O31 - rozpozná protiprávní jednání, rozliší přestupek a trestný čin, uvede jejich příklady</p>		<p>Stát a jeho fungování – znaky státu, typy a formy státu; státní občanství ČR; Ústava ČR; složky státní moci, jejich orgány a instituce; státní správa a samospráva (orgány a instituce státní správy a samosprávy, jejich úkoly); principy demokracie (znaky demokratického způsobu rozhodování a řízení státu; politický pluralismus, sociální dialog a jejich význam; význam a formy voleb do zastupitelstev); právní řád České republiky – význam a funkce právního řádu, orgány právní ochrany občanů, soustava soudů; právní norma, předpis, publikování právních předpisů</p> <p>Lidská práva – základní lidská práva, práva dítěte, jejich ochrana; úprava lidských práv a práv dětí v dokumentech; poškození lidských práv, šikana, diskriminace; protiprávní jednání (druhy a postihy protiprávního jednání, trestní postizitelnost; porušování předpisů v silničním provozu, porušování práv k duševnímu vlastnictví)</p>	<p>Z D DEM2, DEM3, DEM4</p> <p>DEM2, MUL2, MUL3, MUL4, MUL5</p>
<p>globální svět</p> <p>O36 - objasní souvislosti globálních a lokálních</p>		<p>globalizace – projevy, klady a zápory; významné globální problémy, způsoby jejich řešení</p>	<p>B MUL4</p>

problémů, uvede příklady možných projevů a způsobů řešení globálních problémů na lokální úrovni - v obci, regionu (Z, B + Výchova k občanství)			
--	--	--	--

Biologie

6. ročník – Botanika, Mineralogie téma: Botanika

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
<p>B11 - odvodí na základě pozorování uspořádání rostlinného těla od buňky přes pletiva až k jednotlivým orgánům</p> <p>B12 - porovná vnější a vnitřní stavbu jednotlivých orgánů a uvede praktické příklady jejich funkcí a vztahů v rostlině jako celku</p> <p>B13 - vysvětlí princip základních rostlinných fyziologických procesů a jejich využití při pěstování rostlin</p> <p>B14 - rozlišuje základní systematické skupiny rostlin a určuje jejich význačné zástupce pomocí klíčů a atlasů</p> <p>B15 - odvodí na základě pozorování přírody závislost a přizpůsobení některých rostlin podmínkám prostředí</p> <p>B16 - porovná základní vnější a vnitřní stavbu vybraných živočichů a vysvětlí funkci jednotlivých orgánů</p> <p>B17 - rozlišuje a porovná jednotlivé skupiny živočichů, určuje vybrané živočichy, zařazuje je do hlavních taxonomických skupin</p> <p>B18 - odvodí na základě pozorování základní projevy chování živočichů v přírodě, na příkladech objasní jejich způsob života a přizpůsobení danému prostředí</p> <p>B19 - zhodnotí význam živočichů v přírodě i pro člověka uplatňuje zásady bezpečného chování ve styku se živočichy</p>		<ul style="list-style-type: none"> - jednoděložné a dvouděložné rostliny, jejich životní cykly - vybrané čeledi - jednoletost a víceletost - stavba květu a jeho uzpůsobení k opylování - louka - stromy, les - nejdůležitější zástupci a jejich vztah k prostředí - vybraná přírodní společenstva a vegetační pásy Země - ekosystém, biosféra, populace - hmyz a jeho vztah ke světu rostlin - zaměření převážně na hmyz komunálně žijící a opylující (včely, mravenci) - základní krajinné typy a pro ně charakteristické horniny na konkrétních příkladech 	<p>ENV1, ENV2, ENV3, ENV4</p> <p>Z</p>

téma: Mineralogie

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
B25 - objasní vliv jednotlivých sfér Země na vznik a trvání života		<ul style="list-style-type: none"> - horniny vyvěřelé, usazené a přeměněné - základní minerály a nerosty 	Z

<p>B26 - rozpozná podle charakteristických vlastností vybrané nerosty a horniny s použitím určovacích pomůcek</p> <p>B30 - uvede na základě pozorování význam vlivu podnebí a počasí na rozvoj a udržení života na Zemi</p> <p>B35 - aplikuje praktické metody poznávání přírody</p> <p>B36 - dodržuje základní pravidla bezpečnosti práce a chování při poznávání živé a neživé přírody</p>		<ul style="list-style-type: none"> - práce s geologickou mapou - geologické exkurze do blízkého okolí - podle možností návštěva muzea s geologickou expozicí nebo dílny na zpracování drah - složení, vlastnosti a význam půdy - geologické změny, vznik života 	
--	--	--	--

6.ročník – výchova ke zdraví

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
<p>Y01 - respektuje přijatá pravidla soužití mezi vrstevníky a partnery a pozitivní komunikací a kooperací přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů v širším společenství (v rodině, komunitě)</p> <p>Y02 - vysvětlí role členů komunity (rodiny, třídy, spolku) a uvede příklady pozitivního a negativního vlivu na kvalitu sociálního klimatu (vrstevnická komunita, rodinné prostředí) z hlediska prospěšnosti zdraví</p> <p>Y04 - usiluje v rámci svých možností a zkušeností o aktivní podporu zdraví</p> <p>Y05 - vyjádří vlastní názor k problematice zdraví a diskutuje o něm v kruhu vrstevníků, rodiny i v nejbližším okolí</p>		<ul style="list-style-type: none"> - Já a lidé kolem mě – člověk mezi lidmi a jeho potřeby - první pohled na podmínky a souvislosti přirozeného a zdravého fungování lidského těla - rozmanitost temperamentů a prožívání - Soužití, komunikace, vztahy v kolektivu, význam a kultivace osobnostního projevu 	<p>MUL1, MUL2, MUL3, MUL4, MUL5</p> <p>GLO1, GLO2, GLO3</p> <p>OSV1-11</p>

7. ročník – téma: Organové soustavy

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
<p>B20 - určí polohu a objasní stavbu a funkci orgánů a orgánových soustav lidského těla, vysvětlí jejich vztahy</p> <p>B23 - rozlišuje příčiny, případně příznaky běžných nemocí a uplatňuje zásady jejich prevence a léčby</p> <p>B24 - aplikuje před lékařskou první pomocí při poranění a jiném poškození těla</p> <p>Y06 - dává do souvislostí složení stravy a způsob stravování s rozvojem civilizačních nemocí a v rámci</p>		<p>Proces trávení a trávící systém, potraviny</p> <ul style="list-style-type: none"> - proces trávení a trávící orgány - základní složky potravy - cukry, tuky, bílkoviny, vitamíny, stopové prvky - voda a tekutiny a jejich důležitost pro výživu člověka - základní potraviny a jejich původ - stravovací návyky a zdravý životní styl - prevence a léčba nemocí souvisejících s trávením a 	

<p>svých možností uplatňuje zdravé stravovací návyky</p>		<p>způsobem výživy</p> <p>Dýchací soustava</p> <ul style="list-style-type: none"> - poloha funkce dýchacích orgánů - přenos kyslíku do krve - prevence a léčba nemocí dýchací soustavy - tabák a nikotin - původ a působení kouření na zdraví člověka <p>Krevní oběh a srdce</p> <ul style="list-style-type: none"> - poloha funkce orgánů krevního oběhu - úloha krve jako samostatného orgánu - prevence a léčba nemocí srdce a krevního oběhu - alkohol - původ a jeho působení na člověka <p>Vylučovací soustava</p> <ul style="list-style-type: none"> - ledviny jako orgány vylučování a jejich funkce - další způsoby vylučování - prevence a léčba nemocí vylučovacích orgánů <p>Pohlavní orgány a rozmnožování člověka</p> <ul style="list-style-type: none"> - polarita pohlaví - zodpovědný sexuální život a prevence pohlavních nemocí - role sexuality v lidském životě (biologické, sociální a kulturní aspekty) - odpovědnost v sexualitě, prevence pohlavních nemocí, ochrana proti HIV / AIDS - podstata závislosti - co může být drogou? - předcházení úrazům, bezpečné a ohleduplné chování - první pomoc při různých poraněních <p>Nervová soustava</p> <ul style="list-style-type: none"> - centrální a periferní nervová soustava - funkce nervové soustavy - duševní zdraví a životní styl <p>Návykové látky a jejich vliv na člověka</p> <ul style="list-style-type: none"> - podstata závislosti - co může být drogou? - původ a působení návykových látek na člověka <p>Kůže jako orgán</p> <ul style="list-style-type: none"> - stavba a funkce kůže <p>Praktické zásady první pomoci</p> <ul style="list-style-type: none"> - předcházení úrazům, bezpečné a ohleduplné chování 	<p>GLO1, GLO2</p> <p>CH</p>
--	--	--	-----------------------------

		- první pomoc při různých poraněních	
--	--	--------------------------------------	--

8. ročník - Biologie člověka a živočichů, Výchova ke zdraví

téma: Biologie člověka a živočichů

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
<p>B16 – porovná základní vnější a vnitřní stavbu vybraných živočichů a vysvětlí funkci jednotlivých orgánů</p> <p>B17 – rozlišuje a porovná jednotlivé skupiny živočichů, určuje vybrané živočichy, zařazuje je do hlavních taxonomických skupin</p> <p>B18 – odvodí na základě pozorování základní projevy chování živočichů v přírodě, na příkladech objasní jejich způsob života a přizpůsobení danému prostředí</p> <p>B19 – zhodnotí význam živočichů v přírodě i pro člověka uplatňuje zásady bezpečného chování ve styku se živočichy</p> <p>B20 – určí polohu a objasní stavbu a funkci orgánů a orgánových soustav lidského těla, vysvětlí jejich vztahy</p> <p>B22 – objasní vznik a vývin nového jedince od početí až do stáří</p> <p>B23 – rozlišuje příčiny, případně příznaky běžných nemocí a uplatňuje zásady jejich prevence a léčby</p> <p>B24 – aplikuje předlékařskou první pomoc při poranění a jiném poškození těla</p>		<p>Biologie živočichů</p> <ul style="list-style-type: none"> - stavba těla, stavba a funkce jednotlivých částí těla živočichů - vývoj, vývin a systém živočichů - projevy chování živočichů <p>Biologie člověka:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opěrná soustava lidského těla - páteř a její svalovina - kosti - klouby a vazy - stavba lebky - stavba svalů, rozdělení, funkce a význam <p>Smysly</p> <ul style="list-style-type: none"> - stavba a funkce oka - stavba a funkce ucha - čich, chuť, hmat 	<p>ENV1 ENV2, ENV3, ENV4</p> <p><u>OSV1</u></p>

8. ročník – výchova ke zdraví

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
<p>Y01 - respektuje přijatá pravidla soužití mezi vrstevníky a partnery a pozitivní komunikací a kooperací přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů v širším společenství (v rodině, komunitě)</p>		<ul style="list-style-type: none"> - přátelství, partnerské vztahy, manželství a rodičovství - vztahy a pravidla soužití v prostředí komunity - puberta, dospívání 	<p>MUL1, MUL2, MUL3, MUL4, MUL5</p> <p>GLO1, GLO2, GLO3</p>

<p>Y02 - vysvětlí role členů komunity (rodiny, třídy, spolku) a uvede příklady pozitivního a negativního vlivu na kvalitu sociálního klimatu (vrstevnická komunita, rodinné prostředí) z hlediska prospěšnosti zdraví</p> <p>Y03 - vysvětlí na příkladech přímé souvislosti mezi tělesným, duševním, sociálním zdravím a vztah mezi uspokojováním základních lidských potřeb a hodnotou zdraví; dovede posoudit různé způsoby chování lidí z hlediska odpovědnosti za vlastní zdraví i zdraví druhých a vyvozuje z nich osobní odpovědnost ve prospěch aktivní podpory zdraví</p> <p>Y04 - usiluje v rámci svých možností a zkušeností o aktivní podporu zdraví</p> <p>Y05 - vyjádří vlastní názor k problematice zdraví a diskutuje o něm v kruhu vrstevníků, rodiny i v nejbližším okolí</p>		<p>- ochrana před přenosnými i nepřenosiými chorobami, chronickým onemocněním a úrazy</p>	OSV1-11
--	--	---	---------

9. ročník - Lidský organismus, dědičnost, evoluce, globalizace; Výchova ke zdraví

téma: Lidský organismus, dědičnost, evoluce, globalizace

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
<p>B20 - určí polohu a objasní stavbu a funkci orgánů a orgánových soustav lidského těla, vysvětlí jejich vztahy</p> <p>B21 - orientuje se v základních vývojových stupních fylogeneze člověka</p> <p>B22 - objasní vznik a vývin nového jedince od početí až do stáří</p> <p>B23 - rozlišuje příčiny, případně příznaky běžných nemocí a uplatňuje zásady jejich prevence a léčby</p> <p>B01 - rozliší základní projevy a podmínky života, orientuje se v daném přehledu vývoje organismů</p> <p>B02 - popíše základní rozdíly mezi buňkou rostlin, živočichů a bakterií a objasní funkci základních organel</p> <p>B03 - rozpozná, porovná a objasní funkci základních orgánů (orgánových soustav) rostlin i živočichů</p> <p>B04 - třídí organismy a zařadí vybrané organismy do říší a nižších taxonomických jednotek</p>		<p>Rozmnožovací soustava</p> <ul style="list-style-type: none"> - princip oplodnění - vývoj a funkce rozmnožovacích orgánů - nitroděložní vývoj - postnatální vývoj - ontogenetický vývoj člověka - zodpovědný sexuální život a prevence pohlavních nemocí <p>Mikroskopická úroveň živé přírody</p> <ul style="list-style-type: none"> - buňka, její stavba - tkáně - orgány - dědičnost, geny, genetická informace - význam a zásady třídění organismů - viry a bakterie 	

<p>B05 - vysvětlí podstatu pohlavního a nepohlavního rozmnožování a jeho význam z hlediska dědičnosti</p> <p>B06 - uvede příklady dědičnosti v praktickém životě a příklady vlivu prostředí na utváření organismů</p> <p>B07 - uvede na příkladech z běžného života význam virů a bakterií v přírodě i pro člověka</p> <p>B08 - rozpozná naše nejnámější jedlé a jedovaté houby s plodnicemi a porovná je podle charakteristických znaků</p> <p>B09 - vysvětlí různé způsoby výživy hub a jejich význam v ekosystémech a místo v potravních řetězcích</p> <p>B10 - objasní funkci dvou organismů ve stélce lišejníků</p>		<ul style="list-style-type: none"> - podstata závislosti - co může být drogou? Dědičnost a proměnlivost jako základní vlastnosti živé přírody - organismus a dědičnost - dědičnost a proměnlivost - pohlavní a nepohlavní rozmnožování z hlediska dědičnosti a proměnlivosti Systém a evoluce živé přírody - podstata třídění organismů-systematika - ontogeneze a fylogeneze - evoluce organismů - biologie říše hub, rostlin a živočichů v přehledu a v porovnání - pojetí původu člověka v odlišných kulturách Globální problémy - globalizace – projevy, klady a zápory; - významné globální problémy, způsoby jejich řešení 	<p>ENV2, ENV4</p> <p>ENV3 GLO1, GLO2, GLO3</p>
--	--	---	---

9. ročník – výchova ke zdraví

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
<p>Y07 - uplatňuje osvojené preventivní způsoby rozhodování, chování a jednání v souvislosti s běžnými, přenosnými, civilizačními a jinými chorobami; svěří se se zdravotním problémem a v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc</p> <p>Y08 - projevuje odpovědný vztah k sobě samému, k vlastnímu dospívání a pravidlům zdravého životního stylu; dobrovolně se podílí na programech podpory zdraví v rámci školy a obce</p> <p>Y09 - samostatně využívá osvojené kompenzační a relaxační techniky a sociální dovednosti k regeneraci organismu, překonávání únavy a předcházení stresovým situacím</p> <p>Y10 - optimálně reaguje na fyziologické změny v období dospívání a kultivovaně se chová k opačnému pohlaví</p> <p>Y11 - v souvislosti se zdravím, etikou, morálkou a životními cíli mladých lidí přijímá odpovědnost za</p>		<ul style="list-style-type: none"> - předčasná sexuální zkušenost; těhotenství a rodičovství mladistvých; poruchy pohlavní identity - zdravotní a sociální rizika zneužívání návykových látek, patologického hráčství, práce s počítačem; návykové látky - ochrana zdraví při různých činnostech - reklamní vlivy - živelní pohromy, terorismus 	<p>OSV2, OSV3, OSV4 OSV1, OSV5-11</p>

<p>bezpečné sexuální chování</p> <p>Y12 - dává do souvislostí zdravotní a psychosociální rizika, spojená se zneužíváním návykových látek, a životní perspektivu mladého člověka; uplatňuje osvojené sociální dovednosti a modely chování při kontaktu se sociálně patologickými jevy ve škole i mimo ni; v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc sobě nebo druhým</p> <p>Y13 - vyhodnotí na základě svých znalostí a zkušeností možný manipulativní vliv vrstevníků, médií, sekt; uplatňuje osvojené dovednosti komunikační obrany proti manipulaci a agresi</p> <p>Y14 - projevuje odpovědné chování v situacích ohrožení zdraví, osobního bezpečí, při mimořádných událostech; v případě potřeby poskytne adekvátní první pomoc</p>			
--	--	--	--

Fyzika

6. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
<p>AKUSTIKA</p> <p>F18 - rozpozná ve svém okolí zdroje zvuku a kvalitativně analyzuje příhodnost daného prostředí pro šíření zvuku</p>	<ul style="list-style-type: none"> - vypořádává souvislost mezi velikostí nástroje a výškou tónu - rozlišuje tón a zvuk (hluk) - rozlišuje chvění tělesa a vnímaný zvuk, chápe jejich souvislost 	<ul style="list-style-type: none"> - chvění jako fyzická stopa zvuku a tónu - rozdíl mezi tónem a ostatními zvuky - vztah znějících těles k výšce tónu, síle zvuku a barvě zvuku - tonální řada (aliquotní tóny), intervaly a jejich vyjádření poměrem malých celých čísel - utváření hrtanu, pozorování lidského hlasu - šíření zvuku v různých materiálech - odraz a pohlcování zvuku 	<p>HV - historie a výroba hudebních nástrojů, hudební intervaly, rozdílné ladění, rozdílné tonální systémy v různých kulturách</p> <p>B – hlasivky, ucho</p> <p>M – počítání s poměry a zlomky</p> <p>ČJ - výslovnost, jednotlivé skupiny hlásek (retozubné, krční atd.)</p> <p>PV - výroba lyry nebo jednoduché píšťaly; příp. i modelování tvaru hrtanu</p>
<p>OPTIKA</p> <p>F26 - využívá zákona o přímočarém šíření světla ve stejnorodém optickém prostředí a zákona odrazu světla při řešení problémů a úloh</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podle zadané polohy překážky a dopadajícího světla určí polohu stínu 	<ul style="list-style-type: none"> - protiklad světla a tmy - přirozené zdroje světla (Slunce, Měsíc, hvězdy, oheň) - svíčka a další zdroje světla - odraz světla, zrcadlo - šíření světla a překážky pro jeho šíření, světlo a stín - půhledné, průsvitné a neprůhledné prostředí - zatmění Slunce a Měsíce - příp. i barvy – kruh barev, doplňkové barvy; barva jako pigment (nátěrová hmota) vs. barva světla 	<p>MED1, MED2, MED3</p> <p>VV - cvičení na kontrast, perspektiva, světlo a stín v malířství</p> <p>B - fyzika lidského oka bude probírána v biologii člověka v 9. třídě</p> <p>PV- světlo a stín v modelování, výroba svíčky</p>

<p>TERMIKA F15 - využívá poznatky o vzájemných přeměnách různých forem energie a jejich přenosu při řešení konkrétních problémů a úloh</p>	<ul style="list-style-type: none"> - uvede různé možnosti vzniku tepla (tření, spalování) - seřadí vybrané materiály podle teploty tání (např. voda, živočišný tuk, cín, případně jiné kovy) - změří teplotu - navrhne materiály vhodné pro izolaci nebo vedení nebo dobrý tepelný kontakt - určí v jakých podmínkách může dojít k omrzlinám a jak se jich máme vyvarovat 	<ul style="list-style-type: none"> - původ tepla na zemi - protiklad tepla a chladu - tepelná roztažnost - přeměny skupenství - tepelná roztažnost - teplota, měření teploty - vedení tepla 	<p>ENV1, ENV2, ENV3, ENV4 VKZ (omrzliny, spáleniny) PV - tepelné zpracování materiálů (hlína, kovářství)</p>
<p>MAGNETISMUS F24 - využívá prakticky poznatky o působení magnetického pole na magnet</p>		<ul style="list-style-type: none"> - vlastnosti magnetu - přitahování a odpuzování magnetů - zmagetizování materiálů - siločáry, zviditelnění magnetického pole - kompas - průmyslově vyráběné magnety - magnetické pole Země 	<p>GLO1, GLO2 Z - magnetické póly Země, orientace v mapě D - objevné plavby a navigace pomocí kompasu, odchytky</p>
<p>ELEKTROSTATIKA F22 - rozliší vodiče a izolant a na základě analýzy jejich vlastností</p>	<ul style="list-style-type: none"> - umí předvést jednoduché elektrostatické jevy 	<ul style="list-style-type: none"> - elektrostatická přitažlivost a odpuzování jako jevy vznikající třením - vodiče a izolanty - napětí (velikost jiskry) 	<p>Z - meteorologie (blesk)</p>

7. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
<p>AKUSTIKA</p> <p>F18 - rozpozná ve svém okolí zdroje zvuku a kvalitativně analyzuje příhodnost daného prostředí pro šíření zvuku</p> <p>F19 – posoudí možnosti zmenšování vlivu nadměrného hluku na životní prostředí</p>		<ul style="list-style-type: none"> - hudební intervaly a jejich číselné vyjádření - šíření zvuku v různých prostředích - odraz zvuku, ozvěna - rezonanční jevy; různé hudební nástroje - hlasitost zvuku a vliv nadměrného hluku na okolní prostředí a lidské zdraví 	ENV1, ENV2, ENV3
<p>OPTIKA</p> <p>F 26 - využívá zákona o přímočarém šíření světla ve stejnorodém optickém prostředí a zákona odrazu světla při řešení problémů a úloh</p> <p>F 27 - rozhodne ze znalosti rychlostí světla ve dvou různých prostředích, zda se světlo bude lámat ke kolmici či od kolmice, a využívá této skutečnosti při analýze průchodu světla čočkami</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zkonstruuje jednoduchý optický přístroj (dírková komora, periskop ap.) 	<ul style="list-style-type: none"> - zákon odrazu, duté a vypuklé zrcadlo - pojem ohniska - průchod světla hranolem - zákon lomu; lom ke kolmici a od kolmice - spojná čočka, fotoaparát (v návaznosti na dírkovou komoru) - rozptylka - principy zvětšování, zmenšování prostřednictvím čoček - vady lidského zraku (krátkozrakost a dalekozrakost a možnost jejich korekce - barevné jevy vznikající při lomu světla 	PV – konstruování
<p>MECHANIKA</p> <p>F08 - určí v konkrétní jednoduché situaci druhy sil působících na těleso, jejich velikosti, směry a výslednici</p> <p>F07 - změří velikost působící síly</p> <p>F10 - aplikuje poznatky o otáčivých účincích síly při řešení praktických problémů</p>	<ul style="list-style-type: none"> - prakticky využívá pravidla mechaniky - je schopen uvedené jednoduché stroje popsat, navrhnout a v přiměřené míře i zkonstruovat 	<ul style="list-style-type: none"> - páka, rameno břemene a rameno síly v různých variacích - kladka a její použití - nakloněná rovina (+ klín, šroub) - vzájemné působení těles - síla, měření síly, tíhová síla, hmotnost, měření hmotnosti - tlaková síla, tlak, tření, drsnost povrchu styčných ploch - souvislost tlakové a třecí síly - skládání sil, rovnováha sil 	TV - cvičení na rovnováhu, mechanika lidského těla PV - konstruování
<p>ELEKTŘINA</p> <p>F20- sestaví správně podle schématu elektrický obvod a analyzuje správně schéma reálného obvodu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - sestaví jednoduchý galvanický článek - sestaví jednoduchý elektrický obvod 	<ul style="list-style-type: none"> - jednoduchý elektrický obvod - sériové a paralelní zapojení - nebezpečí elektrického proudu, 1.pomoc 	

8. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
<p>KINEMATIKA</p> <p>F05 - rozhodne, jaký druh pohybu těleso koná vzhledem k jinému tělesu</p> <p>F06 - využívá s porozuměním při řešení problémů a úloh vztah mezi rychlostí, dráhou a časem u rovnoměrného pohybu těles</p>		<ul style="list-style-type: none"> - klid a pohyb tělesa, dráha a rychlost - rovnoměrný a nerovnoměrný pohyb - ad akustika: rychlost zvuku 	M
<p>MECHANIKA TEKUTIN</p> <p>F04 - využívá s porozuměním vztah mezi hustotou, hmotností a objemem při řešení praktických problémů</p> <p>F11 - využívá poznatky o zákonitostech tlaku v klidných tekutinách pro řešení konkrétních praktických problémů</p> <p>F12 předpoví z analýzy sil působících na těleso v klidné tekutině chování tělesa v ní</p>		<ul style="list-style-type: none"> - hustota (pevných, tekutých i plynných těles) - Archimédův zákon (pro vodu i pro vzduch) - hydrostatický tlak - Pascalův zákon - spojené nádoby - pumpy - atmosférický tlak - vývěva a vakuum 	Z - meteorologie
<p>ELEKTŘINA, ELEKTROMAGNETISMUS</p> <p>F21- rozliší stejnosměrný proud od střídavého a změř elektrický proud a napětí</p> <p>F23- využívá Ohmův zákon pro část obvodu při řešení praktických problémů</p> <p>F24 -využívá prakticky poznatky o působení magnetického pole na magnet a cívku s proudem a o vlivu změny magnetického pole v okolí cívky na vznik indukovaného napětí v ní</p> <p>F25 - pojí správně polovodičovou diodu</p>		<ul style="list-style-type: none"> - tepelné účinky el. proudu - vodivost různých materiálů - magnetické účinky elektrického proudu a jejich využití: - napětí, proud, odpor a jejich měrné jednotky - vznik stejnosměrného proudu, značení - využití stejnosměrného proudu (elektromotor, dynamo) - střídavý proud - vznik střídavého proudu - střídavé napětí - bezpečnost při práci s elektrickými přístroji 	<p>INFO - základní principy fungování počítačů</p> <p>MED (komunikační technika)</p>

9. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
<p>MECHANIKA</p> <p>F07 změří velikost působící síly</p> <p>F08 určí v konkrétní jednoduché situaci druhy sil působících na těleso, jejich velikosti, směry a výslednici</p> <p>F09 využívá Newtonovy zákony pro objasňování či předvídání změn pohybu těles při působení stálé výsledné síly v jednoduchých situacích</p> <p>F10 aplikuje poznatky o otáčivých účincích síly při řešení praktických problémů</p>		<ul style="list-style-type: none"> -moment síly -Newtonovy zákony -tření -tlaková síla 	
<p>ENERGIE</p> <p>F13 -určí v jednoduchých případech práci vykonanou silou a z ní určí změnu energie tělesa</p> <p>F14- využívá s porozuměním vztah mezi výkonem, vykonanou prací a časem</p> <p>F15- využívá poznatky o vzájemných přeměnách různých forem energie a jejich přenosu při řešení konkrétních problémů a úloh</p> <p>F16- určí v jednoduchých případech teplo přijaté či odevzdané tělesem</p> <p>F17 -zhodnotí výhody a nevýhody využívání různých energetických zdrojů z hlediska vlivu na životní prostředí</p>	<ul style="list-style-type: none"> - vypočítá cenu elektrické energie podle výkonu spotřebiče 	<ul style="list-style-type: none"> - pohybová a polohová energie - změny skupenství - tepelné stroje – spalovací motory - vnitřní energie - jaderná energie - ochrana před radioaktivním zářením - spotřeba energie a možnosti jejích úspor - primární zdroje energie - obnovitelné a neobnovitelném zdroje energie 	<p>D - období vědecko technické revoluce</p> <p>ENV1, ENV2, ENV3</p>
<p>LÁTKY A TĚLESA</p> <p>F01 - změří vhodně zvolenými měřidly některé důležité fyzikální veličiny charakterizující látky a tělesa</p> <p>F02 - uvede konkrétní příklady jevů dokazujících, že se částice látek neustále pohybují a vzájemně na sebe působí</p> <p>F03 - předpoví, jak se změní délka či objem tělesa při dané změně jeho teploty</p> <p>F04 - využívá s porozuměním vztah mezi hustotou, hmotností a objemem při řešení praktických problémů</p>	<ul style="list-style-type: none"> - chápe rozdíl mezi (atomárními) modely a skutečností - chápe, že představovaný rozklad světa na atomy a subatomární částice je jen jeden z mnoha možných rozkladů, při němž se ztrácejí mnohé jeho podstatné rysy skutečnosti 	<ul style="list-style-type: none"> - částicová stavba látek 	
<p>VESMÍR</p> <p>Výstupy v zeměpise 7.třída</p>			

Chemie

7. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
Téma: Oheň - hoření látek			
Ch01 - určí společné a rozdílné vlastnosti látek	<ul style="list-style-type: none"> - uvede příklady chemického děje a čím se chemie zabývá - rozliší fyzikální tělesa a látky - rozpozná u běžně známých dějů, zda dochází k přeměnám látek - charakterizuje kyslík jako nezbytnou složku pro hoření látek 	<ul style="list-style-type: none"> - hoření různých látek - produkty hoření - tavení, zplynování, spalování - užitečnost x nebezpečí ohně, zápalná teplota - hašení, principy hašení 	OSV1 – rozvoj schopností poznání: Cvičení smyslového vnímání, pozorování a soustředění
Téma: Bezpečnost při experimentální činnosti			
<p>Ch02 - pracuje bezpečně s vybranými dostupnými a běžně používanými nebezpečnými látkami a hodnotí jejich rizikovost; posoudí nebezpečnost vybraných dostupných látek, se kterými zatím pracovat nesmí</p> <p>Ch03 - objasní nejefektivnější jednání v modelových příkladech havárie s únikem nebezpečných látek</p> <p>Ch26 - aplikuje znalosti o principech hašení požárů na řešení modelových situací z praxe</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zná zásady bezpečné práce v chemické pracovně, poskytne a přivolá první pomoc při úrazu - uvede příklady nebezpečných chemických látek a zásady bezpečné práce s nimi - vysvětlí princip hašení, zná telefonní číslo hasičů 	<ul style="list-style-type: none"> - zásady bezpečné práce ve školní pracovně (laboratoři) i v běžném životě - nebezpečné látky a přípravky - varovné značky a jejich význam - mimořádné události, havárie chemických provozů, úniky nebezpečných látek 	
Téma: Směsi látek – vzduch			
<p>Ch04 - rozlišuje směsi a chemické látky</p> <p>Ch07 - uvede příklady oddělování složek v praxi</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rozliší různorodé a stejnorodé směsi - rozliší suspenzi, emulzi, pěnu, dým, mlhu a uvede jejich příklady v běžném životě - uvede příklady pevné, kapalné a plynné směsi - popíše, co je teplotní inverze a smog a uvede příklady zdrojů informací o čistotě ovzduší - zhodnotí vliv činnosti člověka na změny obsahu kyslíku a ozonu v plynném obalu Země 	<ul style="list-style-type: none"> - proudění vzduchu v okolí ohně, vlastnosti plamene (pokusy se svíčkou), vztlak, podtlak, - složení vzduchu - metody oddělování složek plynných směsí - čistota ovzduší a ekologie - ozonová vrstva 	ENV2 – základní podmínky života: ovzduší

Téma: Voda			
<p>Ch08 - rozliší různé druhy vody a uvede příklady jejich výskytu a použití</p> <p>Ch09 - uvede příklady znečišťování vody a vzduchu v pracovním prostředí a domácnosti, navrhne nejvhodnější preventivní opatření a způsoby likvidace znečištění</p> <p>Ch06 - vysvětlí základní faktory ovlivňující rozpouštění pevných látek</p> <p>Ch07 - navrhne postupy a prakticky provede oddělování složek směsí o známém složení</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rozezná a uvede názvy vody v plynném, kapalném a pevném skupenství - uvede základní vlastnosti vody a její využití v praxi - rozliší vodu destilovanou, pitnou, užitkovou, odpadní a uvede příklady jejich výskytu a použití - uvede princip výroby pitné vody ve vodárnách - vysvětlí koloběh vody v přírodě a zhodnotí jeho význam pro život na Zemi - zjistí a uvede příklady znečištění vody a vzduchu v přírodě i v domácnosti - vysvětlí rozdíl mezi měkkou a tvrdou vodou - použije v souvislostech správně pojmy: složka roztoku, rozpuštěná látka, rozpouštědlo, rozpustnost, koncentrace, zředěný, nasycený a nenasycený roztok 	<ul style="list-style-type: none"> - voda destilovaná, pitná, užitková, odpadní, mořská - čistota vody a ekologie (výroba pitné vody) - rozpouštění látek, rozpouštědla, roztoky - nasycený a nenasycený roztok - směsi, druhy směsí, stejnorodé a různorodé - metody oddělování složek směsí - krystaly a pěstování krystalů 	<p>ENV2 – základní podmínky života: voda</p> <p>Z (koloběh vody)</p> <p>B (mineralogie)</p>
Téma: Vápenec, vápno			
<p>Ch13 - rozliší výchozí látky a produkty chemických reakcí, uvede příklady prakticky důležitých chemických reakcí, provede jejich klasifikaci a zhodnotí jejich využívání</p> <p>Ch15 - aplikuje poznatky o faktorech ovlivňujících průběh chemických reakcí v praxi a při předcházení jejich nebezpečnému průběhu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - sestaví jednoduchou filtrační aparaturu a provede filtraci - navrhne postup oddělení složek směsí v běžném životě - vysvětlí princip usazování a krystalizace - uvede příklady chemické výroby založené na oddělování složek směsí - popíše složení, vlastnosti a použití nejznámějších stavebních pojmů 	<ul style="list-style-type: none"> - přírodní vápenec, rozklad kyselinami - od ohniště k peci - pálení vápence (laboratorní, průmyslové) - vlastnosti produktů pálení vápence (oxid vápenatý) - vydechované plyny (oxid uhličitý) - hašení vápna (hydroxid vápenatý) - kyselost a zásaditost produktů pálení a hašení - technologický cyklus stavebních materiálů, pálení, hašení, tvrdnutí 	
Téma: Spalné plyny a popel			
<p>Ch01 - určí společné a rozdílné vlastnosti látek</p> <p>Ch13 - rozliší výchozí látky a produkty chemických reakcí, uvede příklady prakticky důležitých chemických reakcí, provede jejich klasifikaci a zhodnotí jejich využívání</p> <p>Ch15 - aplikuje poznatky o faktorech ovlivňujících průběh chemických reakcí v praxi</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rozliší výchozí látky a produkty chemické reakce a určí je správně v konkrétních případech - popíše vlastnosti a použití vybraných oxidů a posoudí vliv těchto látek na životní prostředí - vysvětlí vznik kyselých dešťů, zhodnotí jejich vliv na životní prostředí a uvede příklady 	<ul style="list-style-type: none"> - síra, fosfor, spalování, vlastnosti - spalné plyny, účinek na plamen - kyselinotvornost plynů a zásadotvornost popele - kyselá, zásaditá a neutrální látky v přírodě - přírodní indikátory kyselosti a zásaditosti 	

<p>a při předcházení jejich nebezpečnému průběhu</p> <p>Ch16 - porovná vlastnosti a použití vybraných prakticky významných oxidů, kyselin, hydroxidů a solí a posoudí vliv významných zástupců těchto látek na životní prostředí</p> <p>Ch17 - vysvětlí vznik kyselých dešťů, uvede jejich vliv na životní prostředí a uvede opatření, kterými jim lze předcházet</p>	<p>opatření, kterými jim lze předcházet</p>		
<p>Téma: Silné kyseliny a zásady</p>			
<p>Ch03 - objasní nejefektivnější jednání v modelových případech havárie s únikem nebezpečných látek</p> <p>Ch16 - porovná vlastnosti a použití vybraných prakticky významných oxidů, kyselin, hydroxidů a solí a posoudí vliv významných zástupců těchto látek na životní prostředí</p> <p>Ch18 - orientuje se na stupnici pH, změří reakci roztoku univerzálním indikátorovým papírkem a uvede příklady uplatňování neutralizace v praxi</p>	<ul style="list-style-type: none"> - popíše vlastnosti a použití vybraných kyselin a hydroxidů - popíše a zdůvodní bezpečné ředění jejich koncentrovaných roztoků a první pomoc při zasažení lidského těla těmito látkami - rozliší zásadité a kyselé roztoky pomocí indikátorů pH a změří pH roztoku univerzálním indikátorovým papírkem - posoudí vliv vybraných kyselin a hydroxidů (v odpadech) na životní prostředí - provede neutralizaci velmi zředěných roztoků známých kyselin a hydroxidů - rozliší, které látky patří mezi soli - připraví jednoduchým způsobem sůl - uvede příklady uplatnění solí v praxi - popíše vlastnosti, použití a význam chloridu sodného 	<ul style="list-style-type: none"> - zásadotvorné a kyselinotvorné oxidy - kyseliny: sírová, chlorovodíková, dusičná, uhličitá, fosforečné - hydroxidy: sodný, draselný, vápenatý, amoniak - účinky kyselin a zásad, ředění, bezpečnost práce, první pomoc - neutralizace - stupnice pH, indikátory přírodní a umělé 	<p>ENV3 – Lidské aktivity a problémy životního prostředí: odpady</p>
<p>Téma: Kovy</p>			
<p>Ch11 - rozlišuje chemické prvky a chemické sloučeniny a pojmy užívá ve správných souvislostech</p>	<p>- rozliší kovy a nekovy a uvede příklady vlastností a praktického využití vybraných kovů, slitin a nekovů v historii a dnes</p>	<ul style="list-style-type: none"> - některé kovy (zlato, stříbro, rtuť, cín, měď, alkalické kovy...) - některé slitiny - analýza sloučenin kovů, zkouška v plameni - vlastnosti a využití kovů - chemické reakce kovů 	<p>F - vodiče a nevodiče</p>

8. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
Téma: Škroby			
Ch22 - orientuje se ve výchozích látkách a produktech fotosyntézy a koncových produktů biochemického zpracování, především sacharidů Ch24 - uvede příklady zdrojů sacharidů	- rozliší sacharidy od bílkovin a tuků, uvede příklady zdrojů těchto látek pro člověka a posoudí různé potraviny z hlediska obecně uznávaných zásad zdravé výživy - vysvětlí pojem biotechnologie a uvede příklady	- přírodní výskyt škrobu, vznik, získávání - mlynářství, zrna, mouka, chléb - vlastnosti škrobu a upotřebení - chemický důkaz škrobu	OSV2 (Já jako zdroj informací o sobě)
Téma: Cukry			
Ch23 - určí podmínky postačující pro aktivní fotosyntézu Ch22 - orientuje se ve výchozích látkách a produktech fotosyntézy a koncových produktů biochemického zpracování, především sacharidů CH24 - uvede příklady zdrojů sacharidů	- orientuje se ve výchozích látkách a produktech dýchání a fotosyntézy - uvede podmínky pro průběh fotosyntézy a její význam pro život na Zemi	- přírodní vznik cukrů - fotosyntéza, dýchání - výroba cukru, cukrovnictví, med, ovocné cukry - vlastnosti cukrů, rozpouštění, teplotní vliv, redukční vlastnosti - sladké látky, zdravotní účinky	
Téma: Bílkoviny			
Ch22 - orientuje se ve výchozích látkách a produktech fotosyntézy a koncových produktů biochemického zpracování, především bílkovin Ch24 - uvede příklady zdrojů bílkovin	- rozliší bílkoviny od sacharidů a tuků, uvede příklady zdrojů těchto látek pro člověka a posoudí různé potraviny z hlediska obecně uznávaných zásad zdravé výživy	- přírodní výskyt, vlastnosti, význam, - důkaz bílkovin, rozklad - chemické a fyzikální jevy, nebezpečí pro život (teplo, změna pH, těžké kovy...)	
Téma: Tuky a oleje			
Ch22 - orientuje se ve výchozích látkách a produktech fotosyntézy a koncových produktů biochemického zpracování, především tuků Ch24 - uvede příklady zdrojů tuků	- rozliší tuky od sacharidů a bílkovin, uvede příklady zdrojů těchto látek pro člověka a posoudí různé potraviny z hlediska obecně uznávaných zásad zdravé výživy - uvede výchozí látky a produkty esterifikace a rozliší esterifikaci mezi ostatními typy chemických reakcí - zachází bezpečně s běžnými mycími a čistícími prostředky používanými v domácnosti	- rozpustnost, hoření - význam tuků a využití - příprava mýdel - esterifikace, zmydelnění	
Téma: Kvašení			

Ch21 - rozliší vybrané deriváty uhlovodíků, uvede jejich zdroje, vlastnosti a použití	<ul style="list-style-type: none"> - rozliší metanol, etanol, fenol a uvede vlastnosti a příklady využití těchto látek - popíše jednoduchou destilační aparaturu a vysvětlí princip destilace 	<ul style="list-style-type: none"> - alkoholy, využití, nebezpečí - další deriváty uhlovodíků, použití 	MED1 (Rozdíl mezi informací a reklamním sdělením)
Téma: Organické látky			
Ch19 - rozliší nejjednodušší uhlovodíky, uvede jejich zdroje, vlastnosti a použití Ch24 - uvede příklady zdrojů vitaminů	<ul style="list-style-type: none"> - rozliší kyselinu mravenčí, octovou, etylester kyseliny mravenčí, formaldehyd a aceton a uvede vlastnosti a příklady využití těchto látek - rozliší pojmy „uhlovodíky a deriváty uhlovodíků“ - rozliší nejjednodušší uhlovodíky, uvede jejich vlastnosti a použití - rozliší vitamíny od sacharidů, bílkovin a tuků, uvede příklady zdrojů těchto látek pro člověka a posoudí různé potraviny z hlediska obecně uznávaných zásad zdravé výživy - uvede příklady otravných látek a způsobu boje proti nim - uvede příklady nejrozšířenějších výbušných, hořlavých a toxických látek, způsob jejich označení a zásady bezpečné práce s nimi 	<ul style="list-style-type: none"> - uhlíkaté látky, uhlík - uhlovodíky, druhy uhlovodíků a jejich derivátů - získávání uhlovodíků a jejich derivátů - vitamíny - přírodní látky - léčiva 	
Téma: Dřevo, uhlí, ropa, zemní plyn			
Ch19 - rozliší nejjednodušší uhlovodíky, uvede jejich zdroje, vlastnosti a použití Ch20 - zhodnotí užívání fosilních paliv a vyráběných paliv jako zdrojů energie a uvede příklady produktů průmyslového zpracování ropy	<ul style="list-style-type: none"> - rozliší anorganické a organické sloučeniny - vyhledá a uvede příklady produktů průmyslového zpracování ropy a zemního plynu - vyhledá a uvede příklady havárií způsobených ropou a ropnými produkty a zemním plynem - rozliší a zapíše nejjednodušší vzorce organických sloučenin - uvede příklady fosilních a průmyslově vyráběných paliv, popíše jejich vlastnosti a zhodnotí jejich využívání - posoudí vliv spalování různých paliv na životní prostředí - rozliší obnovitelné a neobnovitelné zdroje energie - používá bezpečně spotřebiče na topné plyny v domácnosti a plynové kahany při školních experimentech 	<ul style="list-style-type: none"> - vznik a zpracování - použití pro energii a chemické výroby - spalovací procesy - výroba dřevěného uhlí - alternativní zdroje energie 	ENV2 (Energie) Z – nerostné zdroje

9. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
Téma: Výroba kovů			
<p>Ch13 - rozliší výchozí látky a produkty chemických reakcí, uvede příklady prakticky důležitých chemických reakcí, provede jejich klasifikaci a zhodnotí jejich využívání</p> <p>Ch15 - aplikuje poznatky o faktorech ovlivňujících průběh chemických reakcí v praxi a při předcházení jejich nebezpečnému průběhu</p> <p>Ch25 - zhodnotí využívání prvotních a druhotných surovin z hlediska trvale udržitelného rozvoje na Zemi</p> <p>Ch27 - orientuje se v přípravě a využívání různých látek v praxi a jejich vlivech na životní prostředí a zdraví člověka</p>	<p>- popíše princip výroby železa a oceli a zhodnotí jejich význam pro národní hospodářství</p> <p>- vysvětlí pojem koroze, uvede příklady činitelů ovlivňující její rychlost, uvede způsoby ochrany ocelových výrobků před korozi</p> <p>- předpoví a prověří vliv různých činitelů na průběh koroze jednoduchým pokusem</p>	<p>- kování, kalení, tvrdost, pružnost</p> <p>- zušlechťování kovů (litina, ocel)</p> <p>- výroba železa ve vysoké peci</p> <p>- spalování, oxidace, redukce</p> <p>- děje exotermní a endotermní</p> <p>- suroviny pro získávání kovů (Cu, Sn, Pb, Zn, Fe...)</p> <p>- oxidačně-redukční procesy výroby kovů</p>	<p>ENV4 - náš životní styl (spotřeba věcí apod.)</p> <p>Z – rudy kov,nerostné zdroje</p>
Téma: Redoxní procesy			
<p>Ch13 - rozliší výchozí látky a produkty chemických reakcí, uvede příklady prakticky důležitých chemických reakcí, provede jejich klasifikaci a zhodnotí jejich využívání</p> <p>Ch15 - aplikuje poznatky o faktorech ovlivňujících průběh chemických reakcí v praxi a při předcházení jejich nebezpečnému průběhu</p> <p>Ch25 - zhodnotí využívání prvotních a druhotných surovin z hlediska trvale udržitelného rozvoje na Zemi</p> <p>Ch27 - orientuje se v přípravě a využívání různých látek v praxi a jejich vlivech na životní prostředí a zdraví člověka</p>	<p>- vysvětlí pojmy oxidace a redukce</p> <p>- určí, které ze známých reakcí patří mezi redoxní reakce</p> <p>- rozliší podstatu galvanických článků a elektrolyzy a uvede příklady jejich použití</p>	<p>- elektrolýza</p> <p>- elektrochemické reakce kovů</p> <p>- galvanický článek, akumulátor</p> <p>- ionizace, vodivost roztoků solí</p> <p>- oxidace a redukce a jejich využití</p>	<p>F - účinky el. proudu</p>
Téma: Stavba hmoty			
<p>Ch10 - používá pojmy atom a molekula ve správných souvislostech</p> <p>Ch11 - rozlišuje chemické prvky a chemické</p>	<p>- popíše složení atomu</p> <p>- používá značky a názvy vybraných chemických prvků</p>	<p>- stavba atomu</p> <p>- chemické značky</p> <p>- periodický systém, orientace v něm</p>	<p>GLO1 (příběhy objevitelů a vynálezců)</p> <p>F – jaderná fyzika, astronomie</p>

<p>sloučeniny a pojmy užívá ve správných souvislostech</p> <p>Ch12 - orientuje se v periodické soustavě chemických prvků, rozpozná vybrané kovy a nekovy a usuzuje na jejich možné vlastnosti</p>	<ul style="list-style-type: none"> - používá pojmy: chemická látka, chemický prvek, chemická sloučenina a chemická vazby ve správných souvislostech - rozliší chemickou značku prvku a chemický vzorec sloučeniny - vysvětlí, co udává protonové číslo - vyhledá v tabulkách názvy prvků ke známým (daným) protonovým číslům a zapíše správně ke značce prvku protonové číslo - rozliší periody a skupiny v periodické soustavě chemických prvků a vyhledá známé prvky s podobnými vlastnostmi - určí oxidační číslo atomů prvků v oxidech, sulfidech, halogenidech a hydroxidech a solích vybraných kyselin - napíše z názvů vzorce oxidů, sulfidů, halogenidů a hydroxidů a naopak 	<ul style="list-style-type: none"> - chemické sloučeniny a jejich názvosloví - chemické vazby 	
<p>Téma: Chemické reakce</p>			
<p>Ch13 - rozliší výchozí látky a produkty chemických reakcí, uvede příklady prakticky důležitých chemických reakcí, provede jejich klasifikaci a zhodnotí jejich využívání</p> <p>Ch14 - přečte chemické rovnice a s užitím zákona zachování hmotnosti vypočítá hmotnost výchozí látky nebo produktu</p> <p>Ch15 - aplikuje poznatky o faktorech ovlivňujících průběh chemických reakcí v praxi a při předcházení jejich nebezpečnému průběhu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zapíše jednoduchými chemickými rovnicemi vybrané chemické děje - přečte zápis chemické rovnice s užitím názvů vybraných chemických látek - rozliší, které ze známých reakcí jsou exotermické a které endotermické - provede jednoduché chemické reakce ve školní laboratoři (pracovně) - aplikuje poznatky o vlivu teploty, míchání a plošného obsahu povrchu látky na rychlost např. rozpouštění látky při vysvětlování známých situací z běžného života 	<ul style="list-style-type: none"> - zápis reakcí chemickou rovnicí - zákon o zachování hmotnosti - vlivy na rychlost reakce a její průběh (teplota, koncentrace, katalyzátor) - jednoduché reakce: neutralizace, tvrdnutí malty - složitější reakce: fotosyntéza, vnitřní dýchání, esterifikace, zmydlování, redoxní reakce 	<p>OSV3 - 9</p>
<p>Téma: Chemické výpočty</p>			
<p>Ch05 - vypočítá složení roztoků, připraví prakticky roztok daného složení</p>	<ul style="list-style-type: none"> - vypočítá složení roztoku (hmotnostní zlomek rozpuštěné látky) a připraví roztok o požadovaném složení - uvede zákon zachování hmotnosti pro chemické reakce a využije ho při řešení chemických úloh - odhadne výsledky a vypočítá úlohy s užitím chemických rovnic 	<ul style="list-style-type: none"> - výpočty složení látek - výpočty složení směsí, koncentrace - výpočty reakčního poměru - pojem molu 	<p>M - rovnice o dvou neznámých, procenta</p>
<p>Téma: Chemické látky v životě člověka</p>			

<p>Ch25 - zhodnotí využívání prvotních a druhotných surovin z hlediska trvale udržitelného rozvoje na Zemi</p> <p>Ch27 - orientuje se v přípravě a využívání různých látek v praxi a jejich vlivech na životní prostředí a zdraví člověka</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rozliší plasty od dalších látek, uvede příklady jejich názvů, vlastností a použití - posoudí vliv používání plastů na životní prostředí - rozliší přírodní a syntetická vlákna a uvede výhody a nevýhody jejich používání - uvede příklady volně a nezákonně prodávaných drog a popíše příklady následků, kterými se vystavuje jejich konzument - uvede význam průmyslových hnojiv a posoudí jejich vliv na životní prostředí - uvede příklady prvotních a druhotných surovin pro chemické výroby a zhodnotí je z hlediska udržitelného rozvoje - zhodnotí ekonomický a ekologický význam recyklace odpadů - doloží na příkladech význam chemických výrob pro ekonomiku a pro člověka 	<ul style="list-style-type: none"> - plasty a syntetická vlákna - léčiva, jedy, návykové látky - průmyslová hnojiva - detergenty - chemický průmysl v ČR 	<p>OSV 11 (analýza vlastních a cizích postojů)</p> <p>VKZ - drogy</p>
---	--	---	---

Zeměpis

6. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
<p>Z05 - zhodnotí postavení Země ve vesmíru a srovnává podstatné vlastnosti Země s ostatními tělesy sluneční soustavy</p> <p>Z06 - prokáže na konkrétních příkladech tvar planety Země, zhodnotí důsledky pohybů Země na život lidí a organismů</p> <p>Z07 - rozlišuje a porovnává složky a prvky přírodní sféry, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává, pojmenuje a klasifikuje tvary zemského povrchu</p> <p>Z08 - porovná působení vnitřních a vnějších procesů v přírodní sféře a jejich vliv na přírodu a na lidskou společnost</p> <p>Z03 - Přiměřeně hodnotí geografické objekty, jevy a procesy v krajině sféře, jejich určité pravidelnosti, zákonitosti a odlišnosti, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává hranice (bariéry) mezi podstatnými prostorovými složkami v krajině</p>		<ul style="list-style-type: none"> - Slunce a vesmír - planeta Země - zemský povrch a jeho tvary - světadíly a oceány, mořské proudy - glóbus a mapa - časová pásma, datové hranice - klimatické poměry, teplotní pásy, geografické a vegetační pásy - krajinná sféra a její základní části, vliv krajiny na život lidí, přírodní složky - krajiny a jejich vzájemná souvislost, přírodní společenstva - přírodní a společenské prostředí - geografická poloha a rozloha světadílů a oceánů, klimatické poměry - suchozemské biomy - vodní biomy - ekologická problematika moří a oceánů - ochrana životního prostředí, ekologie, environmentální výchova 	<p>OSV1 (dovednosti pro učení a studium) F, B, HV, VV, D</p> <p>MUL1, MUL2, MUL3, MUL4, MUL5 DEM2, DEM4 GLO1, GLO2, GLO3</p> <p>ENV1, ENV2, ENV3, ENV4</p>
<p>Z09 - rozlišuje zásadní přírodní a společenské atributy jako kritéria pro vymezení, ohraničení a lokalizaci regionů světa</p> <p>Z10 - lokalizuje na mapách světadíly, oceány a makroregiony světa podle zvolených kritérií, srovnává jejich postavení, rozvojeová jádra a periferní zóny</p> <p>Z11 - porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti, potenciál a bariéry jednotlivých světadílů, oceánů, vybraných makroregionů světa a vybraných (modelových) států</p> <p>Z01 - organizuje a přiměřeně hodnotí geografické</p>		<ul style="list-style-type: none"> - přírodní hranice mezi Evropou a Asií - Evropa – polarity kontinentu - členitost, charakteristika reliéfu, přírodní a klimatické poměry - vodstvo - přírodní a hospodářské poměry různých krajin - společenské poměry, zvyklosti, politické dělení oblastí, obyvatelstvo 	<p>GLO1, GLO2, GLO3 DEM2, DEM4</p> <p>D ČJ</p>

informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů a elaborátů, z grafů, diagramů, statistických a dalších informačních zdrojů Z02 - používá s porozuměním základní geografickou, topografickou a kartografickou terminologii			
Z27 - ovládá základy praktické topografie a orientace v terénu Z28 - aplikuje v terénu praktické postupy při pozorování, zobrazování a hodnocení krajiny Z29 - uplatňuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu ve volné přírodě		- pozorování v krajině - práce s mapou, orientace - exkurze	

7. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
Z09 - rozlišuje zásadní přírodní a společenské atributy jako kritéria pro vymezení, ohraničení a lokalizaci regionů světa Z10 - lokalizuje na mapách světadíly, oceány a makroregiony světa podle zvolených kritérií, srovnává jejich postavení, rozvojová jádra a periferní zóny Z20 - Uvádí konkrétní příklady přírodních a kulturních krajinných složek a prvků, prostorové rozmístění hlavních ekosystémů (biomů) Z11 - porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti, potenciál a bariéry jednotlivých světadílů, oceánů, vybraných makroregionů světa a vybraných (modelových) států Z12 - zvažuje, jaké změny ve vybraných regionech světa nastaly, nastávají, mohou nastat a co je příčinou zásadních změn v nich Z01 - organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných informačních zdrojů Z02 - používá s porozuměním základní geografickou, topografickou a kartografickou terminologii Z19 - Porovnává různé krajiny jako součást pevninské		- přehled přírodních poměrů, geologie, reliéf, surovinové zdroje, přírodní zvláštnosti, --problematika životního prostředí - vodstvo, podnebí hlavní podnebné pásy - jednotlivé státy a rozdíly mezi nimi, důležitá -střediska a hlavní města (pamětné zvládnutí) - vzájemné ovlivňování civilizací a kultur - práce s atlasem a mapou, praktická topografie, - zeměpisné souřadnice, měřítko a obsah map - životopisy významných badatelů, cestovatelů - objevné cesty na počátku novověku	ENV1, ENV2, ENV3, ENV4 GLO1, GLO2, GLO3 DEM2, DEM3, DEM4 MUL2, MUL4, MUL5 <u>MUL1, MUL3</u> D, B, ČJ, HV, VV

části krajinné sféry, rozlišuje na konkrétních příkladech specifické znaky a funkce krajín			
F28 - objasní (kvalitativně) pomocí poznatků o gravitačních silách pohyb planet kolem Slunce a měsíců planet kolem planet F29 - odliší hvězdu od planety na základě jejich vlastností		<ul style="list-style-type: none"> - pozorování oblohy, souhvězdí, Měsíce od geocentrismu až k heliocentrismu - Měsíc a jeho fáze, vliv na zemské procesy - Slunce, sluneční čas - Sluneční soustava, planety, galaxie - oběžné dráhy hvězd, heliocentrické dráhy planet - vztah slunečního oběhu a klimatických změn - významní astronomové 	F

8. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
-----------------------	---------------	-------	--------------------------------------

<p>Z13 - posoudí na přiměřené úrovni prostorovou organizaci světové populace, její rozložení, strukturu, růst, pohyby a dynamiku růstu a pohybů, zhodnotí na vybraných příkladech mozaiku multikulturního světa</p> <p>Z12 - zvažuje, jaké změny ve vybraných regionech světa nastaly, nastávají, mohou nastat a co je příčinou zásadních změn v nich</p> <p>Z14 - posoudí, jak přírodní podmínky souvisí s funkcí lidského sídla, pojmenuje obecné základní geografické znaky sídel</p> <p>Z15 - zhodnotí přiměřeně strukturu, složky a funkce světového hospodářství, lokalizuje na mapách hlavní světové surovinové a energetické zdroje</p> <p>Z16 - porovnává předpoklady a hlavní faktory pro územní rozmístění hospodářských aktivit vlivů na životní prostředí</p> <p>O08 - objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám</p> <p>O09 - rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické</p> <p>Z17 - porovnává státy světa a zájmové integrace států světa na základě podobných a odlišných znaků</p> <p>Z18 - lokalizuje na mapách jednotlivých světadílů hlavní aktuální geopolitické změny a politické problémy v konkrétních světových regionech</p> <p>Z22 - uvádí na vybraných příkladech závažné důsledky a rizika přírodních a společenských projevů v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti</p> <p>O22 - rozlišuje nejčastější typy a formy států a na příkladech porovná jejich znaky</p>		<ul style="list-style-type: none"> - národy, jazyky a náboženství, lidská sídla - kulturní zvláštnosti jednotlivých národů - rasy a rasové otázky, aktuální problémy současnosti, civilizační vlivy - krajinotvorní činitele a krajinotvorné procesy, typy krajiny a jejich využití - pevnina a ostrovní části, vulkanismus, zeměměřeni - hlavní zemědělské oblasti světa, pěstování zemědělských plodin a chov hospodářského zvířectva, lesní a vodní hospodářství - hlavní průmyslové oblasti světa, zdroje nerostných surovin, rozdělení a rozmístění průmyslových odvětví - rozmístění, proces dobývání a využívání světových přírodních zdrojů - příčiny a důsledky ničení neobnovitelných zdrojů - dopady těžby hornin a minerálů na zdraví lidí, zdraví jiných organismů a ekosystémů - výhody a nevýhody různých způsobů získávání energie - využívání dostupné půdy 	<p>GLO1, GLO2, GLO3 OSV2, OSV3, OSV7 DEM2, DEM3, DEM4 MUL4</p> <p>ENV1, ENV2, ENV3, ENV4</p> <p>D, ČJ, HV, VV, B</p>
---	--	--	---

<p>B31 - uvede příklady výskytu organismů v určitém prostředí a vztahy mezi nimi</p> <p>B32 - Rozlišuje a uvede příklady systémů organismů – populace, společenstva, ekosystémy a objasní na základě příkladu základní princip existence živých a neživých složek ekosystému</p> <p>B33 - Vysvětlí podstatu jednoduchých potravních řetězců v různých ekosystémech a zhodnotí jejich význam</p> <p>B34 - uvede příklady kladných i záporných vlivů člověka na životní prostředí a příklady narušení rovnováhy ekosystému</p>		<p>-ekosystémy, -potravní řetězce a sítě -vzájemné vztahy mezi organismy -vztahy mezi organismy a prostředím -populace -společenstva -rozšíření organismů na Zemi</p>	<p>ENV1, ENV2, ENV3, ENV4</p>
--	--	---	-------------------------------

9. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
<p>Z22 - vymezí a lokalizuje místní oblast (region) podle bydliště nebo školy</p> <p>Z23 - hodnotí na přiměřené úrovni přírodní, hospodářské a kulturní poměry místního regionu, možnosti dalšího rozvoje, přiměřeně analyzuje vazby místního regionu k vyšším územním celkům</p> <p>Z24 - hodnotí a porovnává na přiměřené úrovni polohu, přírodní poměry, přírodní zdroje, lidský a hospodářský potenciál České republiky v evropském a světovém kontextu</p> <p>Z25 - lokalizuje na mapách jednotlivé kraje České republiky a hlavní jádrové a periferní oblasti z hlediska osídlení a hospodářských aktivit</p> <p>Z26 - uvádí příklady účasti a působnosti České republiky ve světových mezinárodních a nadnárodních institucích, organizacích a integracích států</p> <p>O01 - objasní účel důležitých symbolů našeho státu a způsoby jejich používání</p> <p>O23 - rozlišuje a porovnává úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí, uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu</p> <p>O24 - objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů</p> <p>O32 - Popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů, uvede příklady práv občanů ČR v rámci EU i možných způsobů</p>		<p>- ČR na mapě Evropy, sousední státy - obyvatelstvo a sídla, společnost a kultura - hospodářství, průmyslová odvětví - administrativní členění, oblasti ČR a jejich specifika - hlavní město Praha a jiná důležitá centra - společenské a správní struktury - přírodní podmínky ČR, problematika ochrany přírody a životního prostředí</p>	<p>GLO1, GLO2, GLO3 OSV2, OSV3 DEM2 MUL1, MUL2, MUL3, MUL4, MUL5 ENV1, ENV2, ENV3, ENV4</p>

<p>jejich uplatnění</p> <p>O33 - Uvede některé významné mezinárodní organizace a společenství, k nimž má vztah ČR, posoudí jejich význam ve světovém dění a popíše výhody spolupráce mezi státy</p>			
<p>Z13 - posoudí na přiměřené úrovni prostorovou organizaci světové populace, její rozložení, strukturu, růst, pohyby a dynamiku růstu a pohybů, zhodnotí na vybraných příkladech mozaiku multikulturního světa</p> <p>Z14 - posoudí, jak přírodní podmínky souvisí s funkcí lidského sídla, pojmenuje obecné základní geografické znaky sídel</p> <p>Z15 - zhodnotí přiměřené strukturu, složky a funkce světového hospodářství, lokalizuje na mapách hlavní světové surovinové a energetické zdroje</p> <p>Z16 - porovnává předpoklady a hlavní faktory pro územní rozmístění hospodářských aktivit</p> <p>Z17 - porovnává státy světa a zájmové integrace států světa na základě podobných a odlišných znaků</p> <p>Z18 - lokalizuje na mapách jednotlivých světadílů hlavní aktuální geopolitické změny a politické problémy v konkrétních světových regionech</p> <p>Z21- uvádí na vybraných příkladech závažné důsledky a rizika přírodních a společenských vlivů na životní prostředí</p>		<ul style="list-style-type: none"> - aktuální změny na mapě - světová populace - spolupráce zemí světa (světové hospodářství, světový trh a mezinárodní obchod) - globalizační společenské, politické a hospodářské procesy - doprava a spoje, služby, rekreace a cestovní ruch, sídelní systémy, urbanizace - společenská, politická a hospodářská seskupení států světa - globální problémy, způsoby a možnosti řešení, alternativy - dopady globálních změn na organismy a jejich prostředí - udržitelný růst a rozvoj - vliv osobního životního stylu k nápomoci nebo oddálení dosažení stavu „udržitelného rozvoje“ - osobní, společenské a globální akce za obnovení zdraví planety 	GLO1, GLO2, GLO3
<p>Z01 - organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů a elaborátů, z grafů, diagramů, statistických a dalších informačních zdrojů</p> <p>Z04 - vytváří a využívá osobní myšlenková (mentální) schémata a myšlenkové (mentální) mapy pro orientaci v konkrétních regionech, pro prostorové vnímání a hodnocení míst, objektů, jevů a procesů v nich, pro vytváření postojů k okolnímu světu</p> <p>O32 - popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů, uvede příklady práv občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatňování</p> <p>O33 - uvede některé významné mezinárodní organizace a společenství, k nimž má vztah ČR, posoudí jejich význam ve světovém dění a popíše výhody spolupráce mezi státy</p> <p>O34 - uvede příklady některých projevů globalizace, porovná jejich klady i zápory</p> <p>O35- uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky pro život lidstva</p>		<ul style="list-style-type: none"> - složky životního prostředí - krajina a životní prostředí z historického i dnešního pohledu člověka v něm a z hlediska jeho možností utvářet budoucnost - společenskohospodářské vlivy na krajinu a životní prostředí - trvale udržitelný růst a rozvoj - ochrana přírody a životního prostředí - globální ekologické a environmentální problémy lidstva - osobní, společenské a globální akce za obnovení zdraví planety 	<p><u>ENV3</u></p> <p>DEM1, DEM2, DEM3, DEM4</p>

<p>O36-objasní souvislost globálních a lokálních problémů, uvede příklady možných projevů a způsobů řešení globálních problémů na lokální úrovni – v obci, regionu</p> <p>O37-uvede příklady mezinárodního terorismu a zaujme vlastní postoj ke způsobům jeho potírání</p>			
<p>Z19 - porovnává různé krajiny jako součást pevninské části krajinné sféry, rozlišuje na konkrétních příkladech specifické znaky a funkce krajiny</p> <p>Z20 - uvádí konkrétní příklady přírodních a kulturních krajinných složek a prvků, prostorové rozmístění hlavních ekosystémů (biomů)</p> <p>Z21 - uvádí na vybraných příkladech závažné důsledky a rizika přírodních a společenských vlivů na životní prostředí</p> <p>Z27 - ovládá základy praktické topografie a orientace v terénu</p> <p>Z28 - aplikuje v terénu praktické postupy při pozorování, zobrazování a hodnocení krajiny</p> <p>Z29 - uplatňuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu ve volné přírodě</p>		<p>- pozorování v krajině, exkurze</p>	
<p>B25 - objasní vliv jednotlivých sfér Země na vznik a trvání života</p> <p>B26 -rozpozná podle charakteristických vlastností vybrané nerosty a horniny s použitím určovacích pomůcek</p> <p>B27- rozlišuje důsledky vnitřních a vnějších geologických dějů, včetně geologického oběhu hornin i oběhu vody</p> <p>B28 - porovná význam půdotvorných činitelů pro vznik půdy, rozlišuje hlavní půdní typy a půdní druhy v naší přírodě</p> <p>B29 - rozlišuje jednotlivá geologická období podle charakteristických znaků</p> <p>B30 - uvede na základě pozorování význam vlivu podnebí a počasí na rozvoj a udržení života na Zemi</p>		<p>- podoba a rozdělení moří a pevnin na Zemi od kontinentálního driftu k tektonice desek</p> <p>- Wegenerova teorie tektoniky</p> <p>- zemětřesení</p> <p>- vulkanismus</p> <p>- různost forem exogenních a endogenních geologických procesů a sil</p> <p>- nauka o horninách, rytmické procesy při jejich tvorbě (vyvřelé horniny, usazeniny, metamorfované horniny; sedimentace a eroze)</p> <p>- geologické vrstvy jako svědkové minulých zemských věků, zemské dějiny</p> <p>- fáze vrásnění Evropy</p> <p>- morfologie a vznik mladých zvrásněných pohoří (geologie Alp jako příklad vzniku mladého pohoří)</p> <p>- sféry Země: od litosféry ke stratosféře</p>	<p>F, B</p>

Hudební výchova

1. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
h01 - zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase.	- zpívá (za podpory společenství) podle svých dispozic intonačně čistě jednohlasé písně.	Vokální a pohybové činnosti Jednohlasé písně odpovídající kvintové náladě (pentatonické), písně s latentní tóninou a volným rytmem, melodie písní cca v rozsahu d-a, může být postupně rozšiřován. Písně doprovázet jednoduchými, přirozenými pohyby, jednoduché tance. Procvičování jednoduchých rytmů nápodobou. Instrumentální činnosti Hra na flétnu (správné umístění prstů, seznámení se zněním všech tónů, cvičení pro správné dýchání a tvoření tónů, hra již známých jednoduchých písní navazující na vokální činnosti), Realizace a improvizace doprovodů k příběhům pomocí melodických nástrojů. Poslechové činnosti Rozlišení výšky tónů. Procvičování schopnosti ztišit se a naslouchat.	OSV5
h02 - rytmizuje a melodizuje jednoduché texty, improvizuje v rámci nejjednodušších hudebních forem.	- provádí jednoduché improvizace k vytvoření nálady, doprovodí příběh.		
h03 - využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře.	- využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře. - hraje podle svých dispozic na flétnu jednoduché písně a využívá k tomu dosud získané elementární schopnosti správného dýchání.		
h04 - reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku, směr melodie.	- doprovází realizaci hudby vhodným pohybem.		

2. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
h01 - zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase.	- zpívá (za podpory společenství) podle svých dispozic intonačně čistě v jednohlase.	Vokální a pohybové činnosti Rozšíření dosavadního jednohlasého písňového repertoáru. Rozšiřování hlasového rozsahu, dechová a intonační cvičení vycházející z obrazů (příběhů), z kvalit a nálad. Provázení písní přirozeným pohybem, tance k ročním	

h02 - rytmizuje a melodizuje jednoduché texty, improvizuje v rámci nejjednodušších hudebních forem.	- realizuje formou nápodoby a improvizuje složitější rytmy bez vázanosti k taktu.	obdobím, kolové hry (např. lidové). Procvičování složitějších rytmů bez vázanosti na takt. Instrumentální činnosti Hra na flétnu (upevňování návyků správného dýchání a tvoření tónu, prstová cvičení prostřednictvím vhodně volených písní). Realizace doprovodů k příběhům či hrám na melodicko-rytmické a rytmické nástroje, první seznámení s rytmickými nástroji.	
h03 - využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře.	- hraje podle svých dispozic na flétnu složitější písně a využívá k tomu dosavadních získaných dechových návyků.	Improvizované rozhovory s užitím nástroje či hlasu k vyjádření nálady. Poslechové činnosti Vědomí výška tónu a melodie. Procvičování schopnosti ztišit se a naslouchat.	
h04 - reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku, směr melodie.	- vyjadřuje pohybem směr melodie. - rozlišuje výšku a hloubku tónů z hlediska prostorového.		

3. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
h01 - zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase.	- zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě v jednohlase písně s pevně danou tóninou, při zpěvu využívá dosavadní získané hlasové a technické dovednosti.	Vokální činnosti Zpěv písní v jednohlase s pevně danou tóninou. Počátek zavádění dvojhlasu v souladu s historickým vývojem.	
h02 - rytmizuje a melodizuje jednoduché texty, improvizuje v rámci nejjednodušších hudebních forem.	- zpívá ve skupině jeden z hlasů jednoduchého kánonu.	Péče o hlas (rozšiřování rozsahu, cvičení dechu, procvičování intonace a síly tónu). Témata písní se váží k ročníkovému tématu a tématům hlavního vyučování, jsou využívána témata i prvních dvou ročníků.	OSV8
h03 - využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře.	- hraje na flétnu jednoduché písně s pevně danou tóninou, využívá při tom získaných dechových a technických dovedností.	Instrumentální činnosti Hra na sopránovou zobcovou flétnu vhodně volenými písněmi a cvičeními, realizace písní v návaznosti na vokální činnosti, realizace prvního dvojhlasu také v návaznosti na vokální činnosti.	
h04 - reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku, směr melodie.	- vyjadřuje pohybem výšku, sílu a délku tónu, metrum.	Hra na rytmické a jiné melodické nástroje (instrumentální práce ve skupinách, realizace improvizovaných doprovodů k písním, rozvíjení dosavadních získaných dovedností). Pohybové činnosti	

h05 - rozlišuje jednotlivé kvality tónů, rozpozná výrazné tempové a dynamické změny v proudu znějící hudby.	- se orientuje v řadě tónů první oktávy.	Tance (rozšíření repertoáru prvních dvou ročníků), proplétání. Procvičování jednoduchých rytmů vázaných na takt a metrum. Prožívání výšky, síly, délky tónu pomocí pohybu.	
h06 - rozpozná v proudu znějící hudby některé hudební nástroje, odliší hudbu vokální, instrumentální a vokálně instrumentální.	- upozorní v proudu znějící hudby na výrazné dynamické změny, dokáže rozpoznat hudbu vokální od vokálně instrumentální.	Poslechové činnosti Poslechové hry (převádění výšky, síly a délky tónu a metra do vědomí). Rozvíjení schopnosti naslouchat např. pomocí poslechu skladeb nacvičených v individuální nástrojové výuce. Hudební teorie Úvod do psaní not.	

4. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
h07 - zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase či dvojhase v durových i mollových tóninách a při zpěvu využívá získané pěvecké dovednosti.		Vokální činnosti Individuální a společná realizace lidových, vandrovních, řemeslnických a umělých písní. Rozvíjení vícehlasu (složitější kánony, první vícehlas v terciích).	
h12 - rozpozná v proudu znějící hudby některé z užitých hudebních výrazových prostředků, upozorní na metroritmické, tempové, dynamické i zřetelné harmonické změny.	- upozorní v proudu znějící hudby na tempové a rytmické změny.	Péče o hlas (rozšiřování rozsahu, cvičení dechu, procvičování intonace a síly tónu).	
h09 - využívá na základě svých hudebních schopností a dovedností jednoduché popřípadě složitější hudební nástroje k doprovodné hře i k reprodukci jednoduchých motivů skladeb a písní.	- realizuje hrou na flétnu na základě svých dispozic ve skupině (popřípadě i samostatně) jednoduché i složitější kánony. - provádí v rámci svých individuálních dispozic jednoduché předehery, mezihry a dohry (na flétnu, na rytmické nebo jiné melodické nástroje).	Rozvíjení schopností ve hře na zobcovou flétnu (hra písní v různých tóninách, prstová cvičení na základě vhodně volených písní). Hra na flétnu podle notového zápisu (jednoduché a složitější kánony, písně v souladu s vokální činností). Realizace předeher, mezihry a doher (na flétnu či jiné melodické nástroje, na rytmické a rytmicko-melodické nástroje). Společné muzicírování s využitím individuálních nástrojů	OSV9

h08 - realizuje podle svých individuálních schopností a dovedností (zpěvem, hrou, tancem, doprovodnou hrou) jednoduchou melodii či píseň zapsanou pomocí not.	- se orientuje se v zápisu jednoduché písně a podle svých individuálních schopností a dovedností ji realizuje.	jednotlivých dětí. Poslechové činnosti Prožívání a poslech jednoduchých forem písní (např. pomocí realizace doprovodu k nim pomocí různých typů nástrojů nebo realizace jednotlivých částí různými pěveckými skupinami), zvědomování dané formy.	
h10 - rozpozná hudební formu jednoduché písně či skladby.	- rozliší jednotlivé části jednoduché hudební formy.	Uchopování intervalů prostřednictvím poslechu. Rozdíl mezi dechovými a smyčcovými nástroji a seznámení se s dalšími skupinami nástrojů.	
h13 - ztvárňuje hudbu pohybem s využitím tanečních kroků, na základě individuálních schopností a dovedností vytváří pohybové improvizace.	- ztvárňuje hudbu pohybem pomocí probraných tanečních kroků.	Procvičování složitějších rytmů vázaných na takt. Rozšíření repertoáru již známých tanců. Hudebně-pohybové činnosti Úvod do výuky intervalů. Vědomé uchopení délek not a taktu v notovém zápisu, základní taktování. vyprávění epizod, krátkých příběhů ze života známých umělců.	

5. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
h07 - zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase či dvojhlasě v durových i mollových tóninách a při zpěvu využívá získané pěvecké dovednosti.	- zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase a dvojhlasě v durových i mollových tóninách a při zpěvu využívá dosavadní získané pěvecké návyky.	Vokální činnosti Zpěv písní a skladeb v dur a moll. Zpěv písní s návazností na ročníkové téma – starověké Řecko. Péče o hlas (rozšiřování rozsahu, cvičení dechu, procvičování intonace a síly tónu).	
h08 - realizuje podle svých individuálních schopností a dovedností (zpěvem, hrou, tancem, doprovodnou hrou) jednoduchou melodii či píseň zapsanou pomocí not.	- orientuje se v zápisu jednoduché skladby nebo písně a podle svých dispozic jej realizuje hlasem.	Instrumentální činnosti Hra na flétnu (dvojhlasé a tříhlase polyfonní skladby, jednoduché harmonické homofonní skladby).	
h09 - využívá na základě svých hudebních schopností a dovedností jednoduché popřípadě složitější hudební nástroje k doprovodné hře i k reprodukci jednoduchých motivů skladeb a písní.	- využívá na základě svých individuálních schopností a dovedností jednoduché popřípadě i složitější hudební nástroje (flétna, individuální nástroj) k doprovodné (popřípadě i sólové) hře i k reprodukci jednoduchých motivů skladeb.	Nácvik hry z "partitury" (notového zápisu s více systémy). Realizace jednoduchých improvizací. Poslechové činnosti Prožívání, poslech a pozorování metroritmických prostředků	

h11 - vytváří v rámci svých individuálních dispozic jednoduché přede hry, mezihry a dohry a provádí elementární hudební improvizace.	- provádí v rámci svých individuálních dispozic elementární hudební improvizace.	v řeckých tancích. Zvědomování kvality tónů, dynamiky, metra, tempa a jiných výrazových prostředků na základě realizace a poslechu živě realizovaných skladeb.	
h13 - rozpozná hudební formu jednoduché písně či skladby.		Poslech písní a jednoduchých skladeb a zvědomování jejich formy. Poslech intervalů.	
h10 - rozpozná v proudu znějící hudby některé z užitých hudebních výrazových prostředků, upozorní na metrytmické, tempové, dynamické i zřetelné harmonické změny.	- rozpozná v proudu znějící hudby některé z užitých hudebních výrazových prostředků, upozorní i na zřetelné harmonické změny.	Hudebně-pohybové činnosti Pohybové improvizace k hudbě, naznačení nálady k příběhu s návazností na ročníkové téma. Řecké tance.	
h13 - ztvárňuje hudbu pohybem s využitím tanečních kroků, na základě individuálních schopností a dovedností vytváří pohybové improvizace.	- na základě svých individuálních schopností a dovedností vytváří pohybové improvizace a ztvárňuje hudbu pohybem s využitím tanečních kroků.	Hudební teorie Pozorování a poznávání různých typů kánonů skrze realizaci a poslech. Durové stupnice a tóniny do dvou křížků a béček, intervaly. Obrazně pojatá výuka forem (např. malá a velká písňová forma, rondo atd.).	

6. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
H02 - uplatňuje získané pěvecké dovednosti a návyky při zpěvu i při mluvním projevu v běžném životě; zpívá dle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase i vícehlase, umí ocenit kvalitní vokální projev druhého.	- zpívá probrané evropské a národní lidové i umělé písně dle svých individuálních dispozic intonačně čistě a s náležitou výslovností.	Vokální činnosti Zpěv evropských i národních lidových a umělých písní (jedno- i vícehlas). Intonace zejména v mollových tóninách.	
H03 - reprodukuje na základě svých individuálních hudebních schopností a dovedností různé motivy, témata i části skladeb, vytváří a volí jednoduché doprovody, provádí jednoduché hudební improvizace.	- na flétnu dle svých dispozic reprodukuje skladby období klasicismu a jiné skladby a písně, orientuje se v notovém zápisu těchto skladeb. - dle svých individuálních dispozic intonuje a hraje z listu durové a mollové melodie.	Instrumentální činnosti Hra melodií z období klasicismu na sopránovou (popř. tenorovou či altovou) flétnu. Hra evropských lidových písní v poloze vhodné pro flétnu. Improvizace v durových, ale hlavně v mollových tóninách (flétny, metalofon, klavír, aj.).	
H05 - rozpozná některé z tanců různých stylových období, zvolí vhodný typ hudebně pohybových prvků k poslouchané hudbě a na základě individuálních hudebních schopností a pohybové vyspělosti předvede jednoduchou pohybovou vazbu.	- je společně s ostatními schopen doprovodit vhodnými tanečními kroky hudbu určenou k tanci, rozpozná některé z tanců různých stylových období.	Poslechové činnosti Rozlišení dur a moll tóniny v jednotlivých skladbách hraných a zpívaných skladbách a písních. Cvičení schopnosti rozpoznat (popř. i vytvořit) vhodnou	OSV9

H07 - zařadí na základě individuálních schopností a získaných vědomostí slyšenou hudbu do stylového období a porovnává ji z hlediska její slohové a stylové příslušnosti s dalšími skladbami.	- je schopen rozpoznat probrané hudební formy.	harmonizaci jednoduchých melodií. Hudebně-pohybové činnosti Ke znějící hudbě (tanec, zpěvohra) reprodukovat a později i samostatně vymyslet vhodná pohybová schémata a taneční kroky.	
H06 - orientuje se v proudu znějící hudby, vnímá užité hudebně výrazové prostředky a charakteristické sémantické prvky, chápe jejich význam v hudbě a na základě toho přistupuje k hudebnímu dílu jako k logicky utvářenému celku.	- je schopen pojmenovat základní intervaly. - zná základní fakta o životě a díle probraných klasicistních skladatelů. - chápe proces tvorby, přenosu a příjmu zvuků a tónů. - je schopen rozpoznat durovou a mollovou melodii.	Hudební teorie Mollové tóniny a stupnice do dvou křížků a béček, akustika. Nauka o hudebních formách (např. sonátová forma, druhy forem v opeře). Dějiny hudby: někteří skladatelé období baroka a klasicismu.	

7. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
H06 - se orientuje v proudu znějící hudby, vnímá užité hudebně výrazové prostředky a charakteristické sémantické prvky, chápe jejich význam v hudbě a na základě toho přistupuje k hudebnímu dílu jako k logicky utvářenému celku.	- zná životy a díla významných skladatelů období klasicismu. - přesně určuje intervaly.	Vokální činnosti Zpěv písní cizích zemí. Zpěv balad (pokud možno obsahujících dialog). Intonace v durových a mollových tóninách. Přesné zachycení dynamiky a rytmu písně. Instrumentální činnosti Hra z listu a reprodukce vícehlasých skladeb, písní cizích zemí.	
H01 - využívá své individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách.	- na základě svých individuálních dispozic hraje na zobcové flétny jednoduché i vícehlasé písně a skladby.	Poslechové činnosti Žáci sledují ukázky z děl klasiků a na elementární úrovni provádí jejich formální a harmonický rozbor.	MUL1, MUL2
H02 - uplatňuje získané pěvecké dovednosti a návyky při zpěvu, zpívá dle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase i vícehlase, umí ocenit kvalitní vokální projev druhého.	- dle svých individuálních dispozic samostatně intonuje a s přesným zachycením dynamiky a rytmu zpívá dané písně.	Hudebně pohybové činnosti Pohybový doprovod znějící hudby pomocí tanečních kroků. Reakce na změny v proudu znějící hudby (tempové, dynamické, harmonické, melodické). Hudební teorie Intervaly a jejich přesné určení (čisté, velké, malé). Základní harmonické funkce jako spodní a vrchní kvinta.	OSV5
H07 - zařadí na základě individuálních schopností a získaných vědomostí slyšenou hudbu do stylového období a porovnává ji z hlediska její slohové a stylové příslušnosti s dalšími skladbami.	- je schopen sledovat jednoduché skladby (k dispozici může mít notový zápis), popsat jejich náladu a na elementární úrovni je porovnat.	Nauka o hudebních formách (např. písňová forma, melodram). Vztah dur – moll. Dějiny hudby: život a dílo významných skladatelů období klasicismu.	

8. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
H06 - orientuje se v proudu znějící hudby, vnímá užití hudebně výrazové prostředky a charakteristické sémantické prvky, chápe jejich význam v hudbě a na základě toho přistupuje k hudebnímu dílu jako k logicky utvářenému celku.	- má základní přehled o všech hudebních nástrojích a jejich postavení v orchestru. - zná základní fakta ze života a díla hudebních skladatelů období romantismu.	Vokální činnosti Péče o mutující hlasy (hlasová hygiena). Písňe o smrti, balady. Písňe s kritickým či satirickým obsahem. Písňe s kontrastem dur-moll. Písňe se silným rytmickým akcentem. Uvedené písňe v jedno- i vícehlase.	
H02 - uplatňuje získané pěvecké dovednosti a návyky při zpěvu i při mluvním projevu v běžném životě; zpívá dle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase i vícehlase, umí ocenit kvalitní vokální projev druhého.	- dle svých individuálních dispozic zpívá s náležitou dynamikou, přesným rytmem a intonačně čistě písňe doby romantismu, složitější kánony a jiné písňe ve dvou- a vícehlasé úpravě s doprovodem a a capella.	Instrumentální činnosti Hra z listu a reprodukce vícehlasých skladeb na flétny (sopranové, altové, tenorové či basové). Rytmická improvizace na různé nástroje.	
H03 - reprodukuje na základě svých individuálních hudebních schopností a dovedností různé motivy, témata i části skladeb, vytváří a volí jednoduché doprovody, provádí jednoduché hudební improvizace.	- na základě svých dispozic hraje z listu či reprodukuje vícehlasé skladby na flétny a do své hry je schopen zařadit prvky improvizace.	Poslechové činnosti Poslech skladeb a písňí období romantismu a jejich rozbor	
H07 - zařadí na základě individuálních schopností a získaných vědomostí slyšenou hudbu do stylového období a porovnává ji z hlediska její slohové a stylové příslušnosti s dalšími skladbami.	- dokáže slovně charakterizovat slyšené hudební dílo a přibližně určit dobu a hudební formu, ve které je dílo napsáno.	Hudební teorie Rozlišení melodií na "pravé" a "nepravé". Rytmické a melodické diktáty. Nauka o hudebních nástrojích: přehled hudebních nástrojů a jejich poloh a postavení v orchestru.	
H01 - využívá své individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách.	- využívá své individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách. - vytvoří v některém textovém nebo prezentačním programu pozvánku na hudební představení.	Dějiny hudby: biografie skladatelů romantismu a zejména jejich existenční zápasy.	MED7

9. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
H01 - využívá své individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách.		Vokální činnosti	MED7

<p>H02 - uplatňuje získané pěvecké dovednosti a návyky při zpěvu i při mluvním projevu v běžném životě; zpívá dle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase i vícehlase, umí ocenit kvalitní vokální projev druhého.</p>	<p>- zná svůj hlasový rozsah a snaží se ho s pomocí učitele dále rozšiřovat. - je dle svých sluchových dispozic schopen vokální projev svůj i svých spolu-ů reflektovat, popřípadě i korigovat pomocí transposice melodií do svého hlasového rozsahu. - umí dle svých individuálních dispozic zazpívat probrané jedno- i vícehlasé lidové i umělé písně s doprovodem i a capella.</p>	<p>Péče o hlas a jeho rozsah a jeho reflexe. Rozšíření repertoáru jednohlasých a sborových písní o nové lidové a umělé písně. Písně pop-music. Instrumentální činnosti Tvorba instrumentálního doprovodu pro hudebně dramatické projevy. Vyjadřování hudebních (rytmické, dynamické, melodické, tempové) a nehudebních představ pomocí hry na nástroj. Hra na perkusivní nástroje a práce na tempu a dynamice.</p>	
<p>H03 - reprodukuje na základě svých individuálních hudebních schopností a dovedností různé motivy, témata i části skladeb, vytváří a volí jednoduché doprovody, provádí jednoduché hudební improvizace.</p>	<p>- umí dle svých individuálních dispozic vytvořit jednoduchý instrumentální doprovod pro hudebně dramatické projevy (div. hra, pantomima, improvizace).</p>	<p>Poslechové činnosti Návštěva koncertu či operního představení (zejména díla klasická), jejich příprava i následný rozbor díla i uměleckého zážitku.</p>	
<p>H07 - zařadí na základě individuálních schopností a získaných vědomostí slyšenou hudbu do stylového období a porovnává ji z hlediska její slohové a stylové příslušnosti s dalšími skladbami.</p>	<p>- je schopen svými slovy popsat hudební dílo, zařadit ho do určitého slohového období a porovnat ho s jinými relevantními hudebními díly.</p>	<p>Popis, porovnání a slohové i stylové zařazení děl. Popis současné hudby a rozhovor o ní na základě vlastních zážitků.</p>	
<p>H06 - orientuje se v proudu znějící hudby, vnímá užité hudebně výrazové prostředky a charakteristické sémantické prvky, chápe jejich význam v hudbě a na základě toho přistupuje k hudebnímu dílu jako k logicky utvářenému celku.</p>	<p>- chápe jednotlivé styly a žánry, jejich funkce vzhledem k životu jedince a společnosti. - zná hudební formy (zejména fugy, kánonu, suity). - má základní znalosti o vývoji a současném stavu populární hudby.</p>	<p>Hudební teorie Opakování hudební teorie z předchozích ročníků hudební formy: kánon, fuga, suite. Populární hudba a jazz (vývoj a současný stav). Biografie hudebních skladatelů (vedle sebe postavit např. Bacha a Händela, Mozarta a Beethovena).</p>	<p>MED5</p>
<p>H08 - vyhledává souvislosti mezi hudbou a jinými druhy umění.</p>	<p>- umí nalézt historické i jiné souvislosti hudby s ostatními uměními a v oblasti styku hudby se společností.</p>	<p>Hledání historických a jiných souvislostí hudby s ostatními uměními a v oblasti styku hudby se společností.</p>	

Výtvarná výchova

1.– 3. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
<p>v01 - rozpoznává a pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření (linie, tvary, objemy, barvy, objekty); porovnává je a třídí na základě odlišností vycházejících z jeho zkušeností, vjemů, zážitků a představ</p> <p>v02- v tvorbě projevuje své vlastní životní zkušenosti; uplatňuje při tom v plošném i prostorovém uspořádání linie, tvary, objemy, barvy, objekty a další prvky a jejich kombinace</p> <p>v03 - vyjadřuje rozdíly při vnímání události různými smysly a pro jejich vizuálně obrazné vyjádření volí vhodné prostředky</p> <p>v04 - interpretuje podle svých schopností různá vizuálně obrazná vyjádření; odlišné interpretace porovnává se svojí dosavadní zkušeností</p> <p>v05 - na základě vlastní zkušenosti nalézá a do komunikace zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil</p>	<p>- proniká do světa barev, má morální prožitky kvality základní barvy</p> <p>-sleduje vznik nové barvy, prožívá hry s barvou</p> <p>- kresebně vyjadřuje zejména témata vyučování (vosk. pastel, barevná skvrna)</p> <p>- má základní zkušenost s prostorovým utvářením modelováním</p> <p>- umí se správně slovně vyjádřit ke svému malovanému, kreslenému, modelovanému dílu</p> <p>- se učí vidět a porovnávat</p> <p>- pojmenovává pomůcky a výtvarný materiál, umí je připravit a uklidit, má správný úchop štětce, voskového bloku a pastelu</p>	<p>Malování</p> <p>Bezpředmětná témata spojená s vyprávěním pohádek, bajek, legend a příběhů.</p> <p>Vyjádření základních elementů a kvalit barvou: země, vzduch, světlo a temnota, teplo a chlad, slabý, silný, dobrý, zlý,....</p> <p>Barva ohraničená – rozplynulá, světlá – tmavá, studená – teplá, uvnitř – kolem.</p> <p>Technika mokré do mokrého, akvarelové barvy</p> <p>Kresba</p> <p>Tematická kresba a formování linií má těžiště v hlavním vyučování. Cvičení na souhru ruky a oka.</p> <p>Kresba voskovým pastelem a křídou vychází z barevné skvrny bez pevné kontury.</p> <p>Kresba podle předlohy na tabuli.</p> <p>Modelování</p> <p>Modelování s hlinou a voskem.</p> <p>Zážitek účinku tlaku na měkkou hmotu, proměny formy.</p> <p>1.ročník</p> <p>Malování</p> <p>Příběhy barev.</p> <p>Úvod do techniky mokré do mokrého</p> <p>Primární barvy: poznávání kvality 1 barvy, v kombinaci 2 barev poznávání vlastností a vztahů mezi barevnými plochami</p> <p>Sekundární barvy mísením základních barev.</p> <p>Kresba</p> <p>Kresba voskovými pastely provází témata hlavního vyučování, barevné plochy, linie jako hranice mezi sousedními plochami</p> <p>Modelování</p> <p>Seznámení s technikou modelování se včelím voskem, později s hlinou.</p>	<p>OSV1, OSV2, OSV4, OSV5, OSV6, OSV7, OSV8</p> <p>ENV2, ENV4</p> <p>Mezipředmětové vztahy se všemi předměty hlavního vyučování</p>

		<p>Základní tvar – koule</p> <p>2. ročník</p> <p>Malování</p> <p>Cvičení a společná pozorování zaměřená na zkušenosti s barevnými kontrasty a souzvuky barev</p> <p>Cvičení barevných záměn</p> <p>Kresba</p> <p>Kresba voskovými pastely provází témata hlavního vyučování, barevné plochy, linie jako hranice mezi sousedními plochami</p> <p>Modelování</p> <p>Rozvíjení elementárních tvarů: koule-elipsoid vytahováním, tlakem, protitlakem</p> <p>3.ročník</p> <p>Malování</p> <p>Primární barvy vznikají ze světla a temnoty.</p> <p>Sekundární barvy – míšení primárních barev</p> <p>Stupňování barev oběma směry na barevném kruhu</p> <p>Kresba</p> <p>Kresba voskovými pastely provází témata hlavního vyučování, barevné plochy, linie jako hranice mezi sousedními plochami</p> <p>Modelování</p> <p>Rozvíjení elementárních forem, přeměna na jednoduchou asymetrickou formu</p> <p>K tématu stavby domu možno modelovat typy obydlí.</p>	
--	--	--	--

4. a 5. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
<p>v06 - při vlastních tvůrčích činnostech pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření; porovnává je na základě vztahů (světlostní poměry, barevné kontrasty, proporční vztahy a jiné)</p> <p>v07 - užívá a kombinuje prvky vizuálně obrazného vyjádření ve vztahu k celku: v plošném vyjádření linie a barevné plochy; v objemovém vyjádření modelování a</p>	<p>- postupně zvládá formovat barevnou skvrnu</p> <p>- při míšení cíleně předpokládá vznik nové barvy, využívá barevného kontrastu k odlišení popředí a pozadí</p> <p>- uplatňuje své malířské a kreslířské dovednosti při ztvárnění témat hlavního vyučování</p> <p>- umí zvolit vhodnou barvu k vyjádření</p>	<p>Malování</p> <p>Umělecké „doznívání“ přijatých obsahů hlavního vyučování (nauka o zvířatech, nauka o rostlinách, mineralogie, dějepis, zeměpis)</p> <p>Spojování čistě barevného projevu s formou, barevná stopa je sušší.</p> <p>Minerály, rostliny, zvířata v barevném okolí – živlu vzduchu, vody, země (který barva pomáhá procítit).</p> <p>Prožívání proměny v průběhu roku: náměty svátků a přírody.</p> <p>Zeměpisné mapy jako příležitost k uchopení škály hnědých a</p>	<p>OSV1-3, 5-11</p> <p>ENV1-4</p> <p>MUL1-4</p> <p>GLO1-3</p> <p>Mezipředmětové vztahy - se všemi předměty hlavního vyučování, možno i uměleckými předměty</p>

<p>skulpturální postup; v prostorovém vyjádření uspořádání prvků ve vztahu k vlastnímu tělu i jako nezávislý model</p> <p>v08 - při tvorbě vizuálně obrazných vyjádření se vědomě zaměřuje na projevení vlastních životních zkušeností i na tvorbu vyjádření, která mají komunikační účinky pro jeho nejbližší sociální vztahy</p> <p>v09 - nalézá vhodné prostředky pro vizuálně obrazná vyjádření vzniklá na základě vztahu zrakového vnímání k vnímání dalšími smysly; uplatňuje je v plošné, objemové i prostorové tvorbě</p> <p>v10 - osobitost svého vnímání uplatňuje v přístupu k realitě, k tvorbě a interpretaci vizuálně obrazného vyjádření; pro vyjádření nových i neobvyklých pocitů a prožitků svobodně volí a kombinuje prostředky (včetně prostředků a postupů současného výtvarného umění)</p> <p>v11 - porovnává různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření a přistupuje k nim jako ke zdroji inspirace</p> <p>v12 - nalézá a do komunikace v sociálních vztazích zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil</p>	<p>odpovídající nálady a vlastnosti</p> <p>- má základní modelářské zkušenosti práce s model. hlinou, papírovou apod.</p> <p>- slovně vyjadřuje své pocity, učí se třídit, porovnávat a pozorovat a tuto interpretaci uplatnit ve svém výtvarném projevu</p> <p>- je schopný stále větší trpělivosti a pečlivosti při kresbě forem</p> <p>- samostatně připravuje, uklízí a pečuje o výtvarné pomůcky</p>	<p>zelených barev.</p> <p>Mytologická témata</p> <p>Kresba</p> <p>Mytologická a vyprávěcí témata: volně i do sešitu pastelem (podle představy nebo na základě předlohy)</p> <p>Křížené a proplétané formy</p> <p>Modelování</p> <p>Opakování utváření základních tvarů.</p> <p>Jednoduchá zvířata. Hory a údolí.</p> <p>Dějepisné náměty a mytologie (možno práce na společné scéně).</p> <p>4. ročník</p> <p>Malování</p> <p>Tvary zvířat vzniklé z barvy.</p> <p>Mytologické náměty.</p> <p>Ve společných rozhovorech se učít prostřednictvím vlastností barev (dynamiky, síly) vyjadřovat a chápat přírodní tvary.</p> <p>Kresba</p> <p>Mytologická a vyprávěcí témata: volně i do sešitu pastelem (podle představy nebo na základě předlohy)</p> <p>Křížené a proplétané formy – v souvislosti s vyprávěcími tématy motivy keltských, karolinských a langobardských ornamentálních motivů.</p> <p>Modelování</p> <p>Jednoduchá tělesa jako koule, pyramida/jehlan, krychle „z hloubky dlaně“</p> <p>Zvířata přetvarováním z koule.</p> <p>5. ročník</p> <p>Malování</p> <p>Nálady z říše rostlin.</p> <p>Rozlišování barevných kvalit („růžově červená“, „zeleň břízy“ apod.)</p> <p>Vědomější vypracování jemných odstínů a ladění barev.</p> <p>V rozhovorech pozorovat rozdíl mezi „náhodným“ výsledkem a vědomým, hledajícím barevně diferencovaným cvičením.</p> <p>Kresba</p> <p>Mytologická a vyprávěcí témata: volně i do sešitu pastelem (podle představy nebo na základě předlohy)</p> <p>Formy z řecké a etruské kultury.</p> <p>Modelování</p> <p>V souvislosti s naukou o rostlinách – z koule nebo z elipsoidu formy</p>	
---	---	--	--

		pupenů, plodů a rostlinných tvarů – jako procítění pohybu růstu. Lidské postavy tvořené z koule. Tvarování užitečných předmětů (Řecko).	
--	--	---	--

2. stupeň

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>V01 - vybírá, vytváří a pojmenovává co nejširší škálu prvků vizuálně obrazných vyjádření a jejich vztahů; uplatňuje je pro vyjádření vlastních zkušeností, vjemů, představ a poznatků; variuje různé vlastnosti prvků a jejich vztahů pro získání osobitých výsledků</p> <p>V02 - užívá vizuálně obrazná vyjádření k zaznamenání vizuálních zkušeností, zkušeností získaných ostatními smysly a k zaznamenání podnětů z představ a fantazie</p> <p>V03 - užívá prostředky pro zachycení jevů a procesů v proměnách a vztazích; k tvorbě užívá některé metody uplatňované v současném výtvarném umění a digitálních médiích - počítačová grafika, fotografie, video, animace</p> <p>V04 - vybírá, kombinuje a vytváří prostředky pro vlastní osobité vyjádření; porovnává a hodnotí jeho účinky s účinky již existujících i běžně užívaných vizuálně obrazných vyjádřeních</p> <p>V05 - rozliší působení vizuálně obrazného vyjádření v rovině smyslového účinku, v rovině subjektivního účinku a v rovině sociálně utvářeného i symbolického obsahu</p> <p>V06 - interpretuje umělecká vizuálně obrazná vyjádření současnosti i minulosti; vychází při tom ze svých znalostí historických souvislostí i z osobních zkušeností a prožitků</p> <p>V07 - porovnává na konkrétních příkladech různé interpretace vizuálně obrazného</p>	<ul style="list-style-type: none"> - má základní dovednosti v kresbě, malbě a modelování, je schopen použít urč. metody současného výt. vyjádření a je schopen realizovat svůj záměr - v souladu s potřebami dalších (např. přírodovědných) oborů se vyvíjí ve správném pozorování všedních objektů a přírodnin - nebojí se do základního zadání vstoupit svou kreativitou - dokáže porovnávat a hodnotit vzniklé výtvarné práce a objektivně vyjádřit své pocity, doprovodit svoji práci slovně - cíleně a vědomě používá malířské a kreslířské pomůcky - samostatně kreslí podle jednoduché předlohy a podle jednoduchých objektů - zajímá se o kulturní projevy a památky, dokáže svá pozorování vyjádřit, viděně hodnotit a porovnávat - podílí se na aktivitách, které výtvarně doplňují činnost školy 	<p>Postupně „osvobozování“ úkolů výtvarné výchovy od obsahů hlavního vyučování, i když je má učitel stále na zřeteli.</p> <p>Malování Technika vrstveného malování Úvod do perspektivy barev. Malba šedými a hnědými barvami, indigem.</p> <p>Kresba Těžištěm je černobílá kresba: technika šrafování, zesilování, zeslabování, uchopení škály šedých, cvičení modelace šrafováním. Nauka o stínech. Úvod do perspektivy (přes perspektivu barev). Podoba hranatého a oblého tělesa. Technika dynamického kreslení. Složitější formy vycházející z výtvarného umění a geometrie „volné ruky“</p> <p>Kresba podle modelu: jednoduchá zátiší, proměny v přírodě, podle předlohy průhledy ze tmy do světla (architektura), předlohy rytin. Techniky: kresba uhlem, perem, dřívkem, lavírování, linoryt Práce s PC – spojování krátkých textů s kresbou, cvičení kompozice (totéž i ručním uměleckým způsobem)</p> <p>Modelování Utváření přesných geometrických forem, modelování jako součást hlavního vyučování (např. biologie)</p> <p>Užité umění Spojování výtvarného vyjádření s krátkým textem (oznámení, plakát, ilustrace k básni apod.) Pomoc při instalaci výstav, účast na výtvarných iniciativách (soutěže). Besedy o umění. Návštěvy výstav.</p>	<p>OSV1-12 ENV1-4 MUL1-4 GLO1-3 MED2, MED5, MED6, MED7</p> <p>Mezipředmětové vztahy - možno se všemi předměty hlavního vyučování, možno i s dalšími uměleckými předměty</p>

<p>vyjádření; vysvětluje své postoje k nim s vědomím osobní, společenské a kulturní podmíněnosti svých hodnotových soudů</p> <p>V08 - ověřuje komunikační účinky vybraných, upravených či samostatně vytvořených vizuálně obrazných vyjádření v sociálních vztazích; nalézá vhodnou formu pro jejich prezentaci</p>		<p>6. ročník</p> <p>Malování</p> <p>Vznik šedé a černé z primárních a sekundárních barev – témata z přírodopisu a mineralogie.</p> <p>Studie stínů možno převádět do barvy.</p> <p>Kreslení</p> <p>Volná kresebná cvičení s uhlím k světlotmavému vytvoření plochy, různé druhy šrafury.</p> <p>Koule, válec, kužel-jako prostorová tělesa v závislosti na různém dopadu světla.</p> <p>Kombinace těles vrhající stíny.</p> <p>Modelování</p> <p>Témata z přírodopisu a zeměpisu – např. plastické formy pohoří, krystalů</p> <p>Pokračování plastických studií lidských postav – skupina, matka-dítě atd., detaily jen v náznaku.</p> <p>7. ročník</p> <p>Malování</p> <p>Technika vrstvení barev</p> <p>Barevná perspektiva</p> <p>Kreslení</p> <p>Nauka o projekci a stínu, průniky těles.</p> <p>Perspektiva středová, „ptačí“, „žabí“ s více úběžníky se zřetelem na rozložení světla a stínu</p> <p>Studie reálných objektů, např. budov, vnitřních prostor</p> <p>Modelování</p> <p>Modely prostorových těles v souvislosti s naukou o projekci a stínu.</p> <p>Proměny geometrických těles.</p> <p>Plastické studie pohybu a gest lidských postav.</p> <p>8. ročník</p> <p>Malování</p> <p>Technika vrstvení barev - prohloubení</p> <p>Studie přírody prováděné v různých technikách</p> <p>Převádění černobílé kompozice na barevnou fantazii a naopak</p> <p>Kreslení</p> <p>Kopie černobílých předloh – studií, rytin</p>	
---	--	--	--

		<p>Počátek nauky o proporcích, zlatý řez jako tajemství kompozice</p> <p>Modelování Plastické studie elementů, temperamentů, pohybu a gest lidských postav.</p> <p>9. ročník</p> <p>Malování Technické zdokonalení poznaných technik, experiment. Malba indigem, šedými a hnědými barvami.</p> <p>Kreslení Cvičení schopnosti vnímat umělecké a přírodní formy, smyslová činnost ve spojení s volní činností. Samostatnost při volbě techniky Cvičení na dosažení rovnováhy na ploše, různé druhy tvoření plochy. Příbuzné organické a kubické formy. Světelné účinky v krajinných náladách. Kreslení v plenéru, použití skic k volné kompozici. Grafické techniky Užitá tvorba</p> <p>Dějiny umění – umělecké zpracování učiva dějepisu: Rozvoj citu pro smyslové vnímání, cvičení intenzivního, bdělého, vědomého vidění Tvoření estetického úsudku prostřednictvím setkání s uměním v čase a prostoru, cvičení jemnějšího a diferencovanějšího vnímání kvality Učit se poznání a porozumění pro umělecko- a kulturně-dějinné vývojové kroky a jejich souvislost s vývojem vědomí lidstva Hledání charakteristických znaků a rozdílů v prožitku ideálu krásy Vhodné doplnění exkurzí</p>	
--	--	---	--

Tělesná výchova

1. – 3. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
t01 - spojuje pravidelnou každodenní pohybovou činnost se zdravím a využívá nabízené příležitosti.		Chůze, běh, přirozený pohyb v přírodě: skoky, přeskoky, zdolávání nerovností. Příprava organismu – příprava před pohybovou činností, uklidnění po zátěži, napínací a protahovací cvičení. Rozvoj různých forem rychlosti, vytrvalosti, síly, pohyblivosti, koordinace pohybu prostřednictvím cvičení ve formě hry.	
t02 - zvládá v souladu s individuálními předpoklady jednoduché pohybové činnosti jednotlivce nebo činnosti prováděné ve skupině; usiluje o jejich zlepšení.		Pohybové hry: kolové hry, hry na honěnou, hry se zpěvy a rolemi. Rytmické a kondiční formy cvičení pro děti: vyjádření rytmu, slova a melodie pohybem, jednoduché tance. Průpravné úpoly – přetahy. Základy gymnastiky – průpravná cvičení, cvičení s náčiním: švihadla, míčky a jiné drobné náčiní – skákání přes lano, švihadlo, chytání a házení míčů. Akrobacie – průpravná cvičení ke kotoulům, atd. Turistika a pobyt v přírodě – přesun do terénu a chování v dopravních prostředcích při přesunu, chůze v terénu, táboření, ochrana přírody Plavání – (základní plavecká výuka) hygiena plavání, adaptace na vodní prostředí, základní plavecké dovednosti, jeden plavecký způsob (plavecká technika), prvky sebezáchrany a dopomoci tonoucím. Bruslení (podle podmínek) základní techniky pohybu bruslích, hry na sněhu a na ledě.	
t03 - spolupracuje při jednoduchých týmových pohybových činnostech a soutěžích. t05 - reaguje na základní pokyny a povely k osvojované činnosti a její organizaci.	- spolupracuje při společných pohybových aktivitách.	Pohybové hry a činnosti.	
t04 - ve známých prostorech školy žák uplatňuje hlavní zásady hygieny a bezpečnosti při pohybových činnostech.		Hygiena při TV – hygiena pohybových činností a cvičebního prostředí, vhodné oblečení a obutí pro pohybové aktivity. Bezpečnost při pohybových činnostech – organizace a bezpečnost cvičebního prostoru, bezpečnost v šatnách a umyvárnách, bezpečná příprava a ukládání náradí, náčiní a pomůcek, první	

		pomoc v podmínkách TV.	
zt01 - uplatňuje správné způsoby držení těla v různých polohách a pracovních činnostech; zaujímá správné základní cvičební polohy. zt02 - zvládá jednoduchá speciální cvičení související s vlastním oslabením.		Cvičení. Korektivní a speciální vyrovnávací cvičení jako prevence zařazovat do přípravy před pohybovou činností nebo do uklidnění po zátěži.	

4. – 5. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
t06 - podílí se na realizaci pravidelného pohybového režimu; uplatňuje kondičně zaměřené činnosti; projevuje přiměřenou samostatnost a vůli po zlepšení úrovně své zdatnosti.	- využívá získaných pohybových dovedností i mimo rámec TV a snaží si vylepšovat nevědomě svou kondici.	Od jednoduchých pohybových her (přípravných) přechází k hrám s jednoduchými pravidly ve skupině.	
t07 - zařazuje do pohybového režimu korektivní cvičení, především v souvislosti s jednostrannou zátěží nebo vlastním svalovým oslabením.	- zařazuje pravidelně a preventivně speciální vyrovnávací cvičení související se zdravotním oslabením.	Přípravná a relaxační cvičení.	
t08 - zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojevané pohybové dovednosti; vytváří varianty osvojených pohybových her.		<p>Pohybové hry: honičky s náčiním a s překážkami, běžecké hry, krátké štafety propojené s fantazií.</p> <p>Základy gymnastiky: průpravná cvičení na náradí jako hra a postupný přechod k jednotlivým cvikům, kombinace různých druhů náradí, rovnovážná cvičení, Akrobacie: kotoul vpřed a vzad, stoj na rukou a přemet stranou – vše s dopomocí, hra.</p> <p>Rytmické a kondiční formy cvičení: Bothmerova gymnastika od kruhových her k vlastnímu cvičení, 4.tř. ¾ rytmus, 5.tř. 4/4 rytmus – rytmická obměna mezi lehkými a těžkými skoky, tance v daných rytmech,.</p> <p>Cvičení se švihadlem, míčem a drobným náčiním – rytmicky, s obměnami v lehkých kombinacích.</p> <p>Průpravné úpoly: přetahy a přetlaky.</p> <p>Základy atletiky: rychlý běh, starty, motivovaný vytrvalý běh, skoky do dálky nebo do výšky, hod míčkem.</p> <p>Základy sportovních her: házení a chytání míče, manipulace s pálkou a jiným herním náčiním.</p> <p>Jednoduché formy míčových her a přechod k hrám s jednoduchými pravidly: vybíjená, košíková, přehazovaná, házená, florbal, pálkovaná,...</p> <p>Turistika a pobyt v přírodě – přesun do terénu a chování v dopravních prostředcích při přesunu, chůze v terénu, táboření,</p>	

		ochrana přírody Plavání –plavecké dovednosti, jeden plavecký způsob (plavecká technika), prvky sebezáchrany a dopomoci tonoucímu Lyžování, bruslení (podle podmínek školy) – hry na sněhu a na ledě, základní techniky pohybu na lyžích a bruslích další pohybové činnosti (podle podmínek školy a zájmu žáků)	
t09 - uplatňuje pravidla hygieny a bezpečného chování v běžném sportovním prostředí; adekvátně reaguje v situaci úrazu spolu-a. t10 - jednoduše zhodnotí kvalitu pohybové činnosti spolu-a a reaguje na pokyny k vlastnímu provedení pohybové činnosti. t11 - jedná v duchu fair play: dodržuje pravidla her a soutěží, pozná a označí zjevné přestupky proti pravidlům a adekvátně na ně reaguje; respektuje při pohybových činnostech opačné pohlaví. t12 - užívá při pohybové činnosti základní osvojované tělocvičné názvosloví. t13 - zorganizuje nenáročné pohybové činnosti a soutěže na úrovni třídy. t14 - změří základní pohybové výkony a porovná je s předchozími výsledky.	- pozoruje pohybové činnosti spolu-ů a provádí vlastních činností na základě pokynů učitele. - postupně si osvojuje tělocvičné názvosloví. - organizuje nenáročné pohybové činnosti a soutěže na úrovni třídy. - hodnotí úroveň pohybových výkonů po skončení cvičení.	Sportovní hry. Pohybová cvičení. Rozcvička.	
t15 - se orientuje v informačních zdrojích o pohybových aktivitách a sportovních akcích ve škole i v místě bydliště; samostatně získá potřebné informace.		Informační část hodin.	
zt03 - zařazuje pravidelně do svého pohybového režimu speciální vyrovnávací cvičení související s vlastním oslabením v optimálním počtu opakování. zt05 - upozorní samostatně na činnosti (prostředí), které jsou v rozporu s jeho oslabením. zt 04 - zvládá základní techniku speciálních cvičení; koriguje techniku cvičení podle obrazu v zrcadle, podle pokynů učitele.	- všímá si pravidelně zařazovaných preventivních speciálních vyrovnávacích cvičení souvisejících s oslabením.	Relaxační cvičení. Techniku speciálních cvičení koriguje podle obrazu v zrcadle nebo podle pokynů učitele.	

6. – 9. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
-----------------------	---------------	-------	--------------------------------------

<p>T01 Žák aktivně vstupuje do organizace svého pohybového režimu, některé pohybové činnosti zařazuje pravidelně a s konkrétním účelem.</p> <p>T02 Žák usiluje o zlepšení své tělesné zdatnosti; z nabídky zvolí vhodný rozvojový program.</p> <p>T03 Žák se samostatně připraví před pohybovou činností a ukončí ji ve shodě s hlavní činností – zatěžovanými svaly.</p> <p>T04 Žák odmítá drogy a jiné škodliviny jako neslučitelné se sportovní etikou a zdravím; upraví pohybovou aktivitu vzhledem k údajům o znečištění ovzduší.</p>		<p>Sportovní a pohybové hry. Rekreační a výkonnostní sport, sport dívek a chlapců. Průpravná, kompenzační, vyrovnávací, relaxační a jiná zdravotně zaměřená cvičení.</p>	
<p>T05 Žák uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody, silničního provozu; předvídá možná nebezpečí úrazu a přizpůsobí jim svou činnost.</p>		<p>První pomoc při TV a sportu v různém prostředí a klimatických podmínkách, improvizované ošetření poranění a odsun raněného.</p>	
<p>T06 Žák zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje ve hře, soutěži, při rekreačních činnostech.</p>		<p>Pohybové hry – s různým zaměřením; s náčiním i bez náčiní, netradiční pohybové hry a aktivity.</p> <p>Gymnastika - akrobacie, přeskoky: koza, švédská bedna, cvičení s náčiním a na nářadí: hrazda, kruhy, kladina, trampolína, šplh na tyči a na laně.</p> <p>Rytmická cvičení - základy rytmické gymnastiky, cvičení s náčiním; kondiční formy cvičení pro daný věk žáků; tance (zvláště pro děvčata).</p> <p>Úpoly – přetahy, přetlaky, odpory a pády, základy sebeobrany, základy bojových umění podle možností školy.</p> <p>Atletika – rychlý běh, vytrvalý běh na dráze a v terénu, základy překážkového běhu, skok do dálky a do výšky, hod míčkem a granátem, vrh koulí.</p> <p>Sportovní hry: míčové hry, vybíjená, přehazovaná, košíková, odbíjená, házená, kopaná, pálkovaná, florbal, (alespoň dvě hlavní hry podle výběru školy) – herní činnosti jednotlivce, herní kombinace, herní systémy, utkání podle pravidel žákovské kategorie.</p> <p>Turistika a pobyt v přírodě – příprava turistické akce, přesun do terénu a uplatňování pravidel bezpečnosti silničního provozu v roli chodce a cyklisty, chůze se zátěží i v mírně náročném terénu, táboření, ochrana přírody, základy orientačního běhu, dokumentace z turistické akce.</p> <p>Plavání (podle podmínek školy – zdokonalovací plavecká výuka) – další plavecké dovednosti, další plavecký způsob (plavecká technika), dovednosti záchranného a branného plavání, prvky zdravotního plavání a plaveckých sportů, rozvoj plavecké</p>	

		vytrvalosti. Lyžování, snowboarding, bruslení (podle podmínek školy) – běžecké lyžování, lyžařská turistika, sjezdové lyžování nebo jízda na snowboardu, bezpečnost pohybu v zimní horské krajině, jízda na vleku; (další zimní sporty podle podmínek školy).	
T07 Žák posoudí provedení osvojované pohybové činnosti, označí zjevné nedostatky a jejich možné příčiny. T08 Žák užívá osvojované názvosloví na úrovni cvičence, rozhodčího, diváka, čtenáře novin a časopisů, uživatele internetu. T09 Žák naplňuje ve školních podmínkách základní olympijské myšlenky – čestné soupeření, pomoc handicapovaným, respekt k opačnému pohlaví, ochranu přírody při sportu. T10 Žák se dohodne na spolupráci i jednoduché taktice vedoucí k úspěchu družstva a dodržuje ji. T11 Žák rozlišuje a uplatňuje práva a povinnosti vyplývající z role hráče, rozhodčího, diváka, organizátora. T12 Žák sleduje určené prvky pohybové činnosti a výkony, eviduje je a vyhodnotí. T13 Žák zorganizuje samostatně i v týmu jednoduché turnaje, závody, turistické akce na úrovni školy; spolurozhoduje osvojované hry a soutěže.		Sportovní a pohybové hry. Rozcvičky Atletika	
T14 Žák zpracuje naměřená data a informace o pohybových aktivitách a podílí se na jejich prezentaci.		Publikace výsledků na nástěnkách, případně ve školním časopise a jinde.	
ZT01 Žák uplatňuje odpovídající vytrvalost a cílevědomost při korekci zdravotních oslabení. ZT02 Žák zařazuje pravidelně a samostatně do svého pohybového režimu speciální vyrovnávací cvičení související s vlastním oslabením, usiluje o jejich optimální provedení. ZT03 Žák se aktivně vyhýbá činnostem, které jsou kontraindikací zdravotního oslabení.	Žák zařazuje pravidelně a samostatně do svého pohybového režimu speciální vyrovnávací cvičení a usiluje o jejich optimální provedení.	Speciální preventivní cvičení. Přípravná a relaxační cvičení. Informační část hodiny.	
Y05 Žák vyjádří vlastní názor k problematice zdraví a diskutuje o něm v kruhu vrstevníků, rodiny i v nejbližším okolí.	Žák vyjádří vlastní názor k problematice zdraví a diskutuje o něm se spolužáky a učitelem.	Informační část hodiny.	

Zdravotní tělesná výchova

6. – 9. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
<p>T01 Žák aktivně vstupuje do organizace svého pohybového režimu, některé pohybové činnosti zařazuje pravidelně a s konkrétním účelem.</p> <p>T02 Žák usiluje o zlepšení své tělesné zdatnosti; z nabídky zvolí vhodný rozvojový program.</p> <p>T03 Žák se samostatně připraví před pohybovou činností a ukončí ji ve shodě s hlavní činností – zatěžovanými svaly.</p> <p>T04 Žák odmítá drogy a jiné škodliviny jako neslučitelné se sportovní etikou a zdravím; upraví pohybovou aktivitu vzhledem k údajům o znečištění ovzduší.</p>		<p>Pohybové hry. Rekreační sport, sport dívek a chlapců. Průpravná, kompenzační, vyrovnávací, relaxační a jiná zdravotně zaměřená cvičení. Rozcvička</p>	
<p>T05 Žák uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody, silničního provozu; předvídá možná nebezpečí úrazu a přizpůsobí jim svou činnost.</p>	<p>Žák uplatňuje vhodné a bezpečné chování v tělocvičně, bezpečně používá náčiní.</p>	<p>První pomoc při TV a sportu v různém prostředí a klimatických podmínkách, improvizované ošetření poranění a odsun raněného.</p>	
<p>T06 Žák zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje ve hře, soutěži, při rekreačních činnostech.</p>		<p>Pohybové hry – s různým zaměřením; s náčiním i bez náčiní, netradiční pohybové hry a aktivity. Šplh na tyči a na laně. Rytmická cvičení Atletika – běh v přírodě. Plavání (podle podmínek školy – zdokonalovací plavecká výuka) – další plavecké dovednosti, další plavecký způsob (plavecká technika), dovednosti záchranného a branného plavání, prvky zdravotního plavání a plaveckých sportů, rozvoj plavecké vytrvalosti. - teorie Běžecské lyžování, lyžařská turistika, bezpečnost pohybu v zimní horské krajině</p>	

<p>T07 Žák posoudí provedení osvojované pohybové činnosti, označí zjevné nedostatky a jejich možné příčiny.</p> <p>T08 Žák užívá osvojované názvosloví na úrovni cvičence, rozhodčího, diváka, čtenáře novin a časopisů, uživatele internetu.</p> <p>T12 Žák sleduje určené prvky pohybové činnosti a výkony, eviduje je a vyhodnotí.</p>	<p>Žák užívá osvojované názvosloví na úrovni cvičence.</p>	<p>Základní cvičební polohy (leh na zádech, leh na břiše, vzpor, podpor klečmo, leh na boku, klek, stoj) a z nich vycházející vyrovnávací a posilovací cviky.</p> <p>Dechová cvičení Relaxační cvičení</p>	
<p>T14 Žák zpracuje naměřená data a informace o pohybových aktivitách a podílí se na jejich prezentaci.</p>		<p>tepová frekvence (v klidu/při zátěži/po zátěži) krevní tlak - měření</p>	
<p>ZT01 Žák uplatňuje odpovídající vytrvalost a cílevědomost při korekci zdravotních oslabení.</p> <p>ZT02 Žák zařazuje pravidelně a samostatně do svého pohybového režimu speciální vyrovnávací cvičení související s vlastním oslabením, usiluje o jejich optimální provedení.</p> <p>ZT03 Žák se aktivně vyhýbá činnostem, které jsou kontraindikací zdravotního oslabení.</p>	<p>Žák zařazuje pravidelně a samostatně do svého pohybového režimu speciální vyrovnávací cvičení a usiluje o jejich optimální provedení.</p>	<p>Speciální preventivní cvičení. Přípravná a relaxační cvičení. Informační část hodiny.</p>	
<p>Y05 Žák vyjádří vlastní názor k problematice zdraví a diskutuje o něm v kruhu vrstevníků, rodiny i v nejbližším okolí.</p>	<p>Žák vyjádří vlastní názor k problematice zdraví a diskutuje o něm se spolužáky a učitelem.</p>	<p>Informační část hodiny.</p>	

Eurytmie

1. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
<p>t02 - zvládá v souladu s individuálními předpoklady jednoduché pohybové činnosti jednotlivce nebo činnosti prováděné ve skupině; usiluje o jejich zlepšení</p> <p>t08 - zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti</p>	<ul style="list-style-type: none"> - uvolněně rozvíjí síly přirozené nápodoby - rozlišuje základní formy v prostoru (kruh, oblé a přímé linie) - dokáže uchopit rozličné polarity pohybu - vnímavě naslouchá melodii 	<p>Hlásková eurytmie</p> <ul style="list-style-type: none"> - pěstování kruhu jako základ pro uchopení celku - rozlišení rovných a oblých linií, (spirála) - jednoduché formy napodobování hlásek (vždy zahrnutý do pohádkových her) - rytmické střídání polarit pro zklidnění, rovnováhu a uchopení prostoru (chůze-běh , potichu – nahlas, nahoře-dole) - rytmická cvičení rukou, nohou, jednoduchá cvičení zručnosti a prstová cvičení, na kterých se vyvíjí jemná motorika dětí <p>Tónová eurytmie</p> <ul style="list-style-type: none"> - krátké pentatonické melodie, na nichž děti mohou uchopit základní kvality melodie a rytmu (v pohybu jde o střídání kroků velkých a malých, pomalých a rychlých apod.) - kvinta jako základní interval - krátké tanečky (U- tanec) 	<p>OSV1-11</p> <p>HV</p>

2. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
t02- zvládá v souladu s individuálními předpoklady jednoduché pohybové činnosti jednotlivce nebo činnosti prováděné ve skupině; usiluje o jejich zlepšení t08 - zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti	<ul style="list-style-type: none"> - tvořivě rozvíjí fantazii a schopnost pozorování - rozlišuje v prostoru dva pravidelné kruhy a vnímá vztahy mezi nimi - zvládá jednoduché varianty kroků a skoků - rozvíjí jednoduché pohybové formy ve dvojicích - zvládá jednoduchá koordinací cvičení - vnímavě naslouchá melodii 	<p>Hlásková eurytmie</p> <ul style="list-style-type: none"> - pohyb z jednoho kruhu přechází do dvou pravidelných kruhů, vznikají složitější formy přímých a oblých linií - cvičení "Já a Ty" rozvíjí vztahy ve dvojicích a v celku - rozličné podoby kráčení (liška, medvěd, kohout...) a poskoků (žába, vrabec, zajíc...), správné držení těla - cvičení na koordinaci pohybů končetin - budování úcty k hůlce (měděná tyč) <p>Tónová eurytmie</p> <ul style="list-style-type: none"> - krátké pětitónové melodie - c,d,e,f,g - interval kvinty - krátké tanečky ve dvou kruzích nebo ve dvojicích - cval stranou 	OSV1-11 HV

3. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
t02- zvládá v souladu s individuálními předpoklady jednoduché pohybové činnosti jednotlivce nebo činnosti prováděné ve skupině; usiluje o jejich zlepšení t08 - zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti	<ul style="list-style-type: none"> - samostatněji se orientuje v prostoru - zvládá rytmická a koordinací cvičení - rozlišuje gesta pro samohlásky - rozvíjí schopnost cvičení s měděnou tyčí - vnímavě naslouchá a reaguje na melodii 	<p>Hlásková eurytmie</p> <ul style="list-style-type: none"> - rytmické pohyby s verši a hudbou (např. anapest) - rozlišování otázky a odpovědi v hudbě a v poezii (zavíjející se spirála otázky a rozvíjející se spirála odpovědi) - první samostatné poznávání hláskových gest - cvičení samohlásek - pokračování v cvičeních obratnosti a koncentrace - forma trojúhelníku, čtverce a lemniskáty <p>Tónová eurytmie</p> <ul style="list-style-type: none"> - krátké melodie, písně a lidové skladby - kvinta, mollová a durová tercie - seznámení se stupnicí C-dur - polonéza, polkový krok 	OSV1-11 HV

4. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
t02- zvládá v souladu s individuálními předpoklady jednoduché pohybové činnosti jednotlivce nebo činnosti prováděné ve skupině; usiluje o jejich zlepšení t08 - zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti	<ul style="list-style-type: none"> - tvořivě rozvíjí fantazii při orientaci v prostoru - rozlišuje gramatické prvky v textu a reaguje na ně pohybem - rozlišuje gesta jednotlivých hlásek - dokáže rozlišit hudební rytmy - rozvíjí koordinační cvičení s měděnou tyčí - rozvíjí zrcadlové formy v pohybu s verší a hudbou 	<p>Hlásková eurytmie</p> <ul style="list-style-type: none"> - prostorové znázorňování jazykových prvků (verbálního projevu): podstatné jméno (konkrétní, abstraktní), sloveso (aktivní, pasivní) - forma verše (abab,abba..) - procvičování aliterace - zrcadlové formy - cvičení s měděnými tyčemi pro rozvíjení zručnosti a rychlosti - forma čtverce v rozličných variantách, lemniskáta s křížením <p>Tónová eurytmie</p> <ul style="list-style-type: none"> - hudební rytmy - dlouhé a krátké tóny - základní intervaly –prima, tercie, kvinta - k základní stupnici C-dur přibývají stupnice další (G-dur, F-Dur) - v hudebním doprovodu tónina moll a dur 	OSV1-11 HV

5. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
t02- zvládá v souladu s individuálními předpoklady jednoduché pohybové činnosti jednotlivce nebo činnosti prováděné ve skupině; usiluje o jejich zlepšení t08 - zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti	<ul style="list-style-type: none"> - tvořivě rozvíjí pohyb ve složitějších formách v prostoru - rozlišuje hlásky v textech z cizích jazyků - zvládá cvičení koncentrace a obratnosti - rozvíjí vědomé uchopování taktu, rytmu a melodie - na hudbu reaguje odpovídajícím způsobem 	<p>Hlásková eurytmie</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozvíjení složitějších geometrických forem (geometrické obrazce, hvězdy, spirála, osmička ...), harmonická osmička - odpovídající pohyby ke všem hláskám jsou spojovány ve slovech - cvičení na koncentraci a rychlou orientaci v prostoru - složitější cvičení s měděnou tyčí (rozšířeno o házení) - složitější rytmické pohyby s verši a hudbou (např. daktyl, hexametř) - energický tanec a tanec míru <p>Tónová eurytmie</p> <ul style="list-style-type: none"> - dvojhlasé melodie, kánon - intervaly (prima, tercie, kvinta, oktáva) - takt, melodie, rytmus - krátké hudební skladby (Schumann, Mozart, Haydn, Bach...) 	OSV1-11 HV

6. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
<p>T01- aktivně vstupuje do organizace svého pohybového režimu, některé pohybové činnosti zařazuje pravidelně a s konkrétním účelem</p> <p>T05- uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody, silničního provozu; předvídá možná nebezpečí úrazu a přizpůsobí jim svou činnost</p> <p>T06 - zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje</p> <p>T12- sleduje určené prvky pohybové činnosti a výkony, eviduje je a vyhodnotí</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zvládá proměny forem v prostoru - zvládá koordinační cvičení horních a dolních končetin - rozvíjí naslouchání dvojhlasým skladbám - rozvíjí cvičení obratnosti s měděnou tyčí - zvládá nakreslit procvičované prostorové formy - zvládá sociální formy s koulí 	<p>Hlásková eurytmie</p> <ul style="list-style-type: none"> - geometrické proměny forem (prostorové přesunování geometrických tvarů pomáhá rozvíjet orientaci a abstraktní vnímání) - sedmi a dvanáctidílné cvičení s měděnou tyčí, házení ve dvojicích - koordinační cvičení na spolupráci horních a dolních končetin - kreslení eurytmických forem - pohyby hlásek jsou vedeny k dramatičnosti, což prohlubuje duševní oblast dítěte (Goethe, Erben) <p>Tónová eurytmie</p> <ul style="list-style-type: none"> - jednotlivé tóny a jejich gesta - složitější skladby ve variacích (Beethoven, Schubert, Chopin...) - horní a dolní hlas v rozdílných formách - tanec planet (anapest v hudebním zpracování) 	<p>OSV1-11</p> <p>Hudební výchova</p>

7. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
<p>T01- aktivně vstupuje do organizace svého pohybového režimu, některé pohybové činnosti zařazuje pravidelně a s konkrétním účelem</p> <p>T05- uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody, silničního provozu; předvídá možná nebezpečí úrazu a přizpůsobí jim svou činnost</p> <p>T06 - zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje</p> <p>T12- sleduje určené prvky pohybové činnosti a výkony, eviduje je a vyhodnotí</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zvládá proměny forem v prostoru - zvládá koordinační cvičení horních a dolních končetin - rozlišuje prostorové uspořádání jednotlivých tónů - rozvíjí naslouchání dvojhlasým skladbám - rozvíjí cvičení obratnosti s měděnou tyčí - zvládá nakreslit procvičované prostorové formy - zvládá spolupráci ve skupinách; aktivně se podílí na tvorbě forem 	<p>Hlásková eurytmie</p> <ul style="list-style-type: none"> - výrazové formy charakterizující duševní nálady (přání, smutek, klid, úžas ...) v hudbě i v jazyce (kratší balady, humoresky), gesta pro výraz sympatie a antipatie - jednodušší přesuny pentagramů, složitější procesy (posuny) různých obrazců - cvičení spirály s měděnou tyčí a vodopádu pro korekci nesprávného držení těla - rozličná cvičení koncentrace a obratnosti - rytmická a symetrická cvičení (dívám se do sebe – dívám se ven) - trojdílný krok jako výraz harmonické chůze - jednoduchá sociální cvičení v prostoru <p>Tónová eurytmie</p> <ul style="list-style-type: none"> - jednotlivé tóny a jejich prostorové uspořádání - složitější skladby ve variacích (Beethoven, Schubert, Telemann...) - horní a dolní hlas v rozdílných formách - tanec planet (anapast v hudebním zpracování) 	<p>OSV1-11</p> <p>Hudební výchova</p>

8. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
<p>T01- aktivně vstupuje do organizace svého pohybového režimu, některé pohybové činnosti zařazuje pravidelně a s konkrétním účelem</p> <p>T05- uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody, silničního provozu; předvídá možná nebezpečí úrazu a přizpůsobí jim svou činnost</p> <p>T06 - zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje</p> <p>T07 – posoudí provedení osvojované pohybové činnosti, označí zjevné nedostatky a jejich možné příčiny</p> <p>T12- sleduje určené prvky pohybové činnosti a výkony, eviduje je a vyhodnotí</p>	<ul style="list-style-type: none"> - dále rozvíjí složitější proměny forem v prostoru zvládá trojdílný způsob kráčení - zvládá pohyby k jednotlivým intervalům - dále rozvíjí cvičení obratnosti s měděnou tyčí - zvládá samostatně vytvořit jednoduchou formu k básni či hudební skladbě 	<p>Hlásková eurytmie</p> <ul style="list-style-type: none"> - prohlubování až doposud vyučovaných pohybů a prostorových forem, nově “velká hvězda” - básně, které mají silné duševní nálady, kontrasty a dramatické prvky - napětí a uvolnění, pohyb a klid atd. - balady a humoresky - složitější rytmická cvičení a cvičení s měděnými tyčemi - cvičení harmonizující vůli - evoluční řada hlásek <p>Tónová eurytmie</p> <ul style="list-style-type: none"> - skupinové formy vycházející z intervalů - cvičení složitějších rytmů ve skupině (anapest, daktylus, koriambus atd.) - melodie, v nichž se často střídá dur a moll - mollové a durové stupnice <p>(Melodie starých mistrů - flétna, housle, klavír, cello)</p> <ul style="list-style-type: none"> - intervaly ve vztahu k lidskému tělu – seznámení s tématem 	<p>OSV1-11</p> <p>Hudební výchova Tělesná výchova</p>

9. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
<p>T01- aktivně vstupuje do organizace svého pohybového režimu, některé pohybové činnosti zařazuje pravidelně a s konkrétním účelem</p> <p>T05- uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody, silničního provozu; předvídá možná nebezpečí úrazu a přizpůsobí jim svou činnost</p> <p>T06 - zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje</p> <p>T07 – posoudí provedení osvojované pohybové činnosti, označí zjevné nedostatky a jejich možné příčiny</p> <p>T12- sleduje určené prvky pohybové činnosti a výkony, eviduje je a vyhodnotí</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rozvíjí umělecký náhled na pohyb v prostoru - tvořivě rozvíjí a v pohybu - - zapojuje rozličné složky své osobnosti - vnímavě zachází s vlastní postavou - zvládá cvičení na rozvoj koncentrace, vůle a rychlosti - rozvíjí pohyb ve složitějších skupinových formách - zvládá samostatně vytvořit jednoduchou formu k básni či hudební skladbě 	<p>Hlásková eurytmie</p> <ul style="list-style-type: none"> - choreografie, práce s prostorem - intenzivní práce na poezii, rozlišování básní a hledání jim odpovídajícího pohybového charakteru - vnímání a vědomé zacházení se stavbou a geometrií vlastní postavy - cvičení s měděnými tyčemi a koulemi, cvičení na rozvíjení koncentrace, vůle, rychlosti <p>Tónová eurytmie</p> <ul style="list-style-type: none"> - harmonická stavba hudby a její pohybové vyjádření - dramatičnost v hudbě - pohybové rozlišení melodie a akordu -složitější skupinové formy a jejich choreografie -volné, širší rytmy, jasný - temný, forte - piano atd. -vícehlasy 	<p>OSV1-11</p> <p>Hudební výchova</p> <p>Tělesná výchova</p>

Kreslení forem

1. stupeň

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata;
<p>Od elementárních forem k základu písma (výstupy - Český jazyk)</p> <p>č08 - zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním</p> <p>č09 - píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky; kontroluje vlastní písemný projev</p>	<p>- prožívá a vnímá pohybové kvality elementárních bezpředmětných forem</p> <p>- vytvoří osově symetrický obraz k danému vzoru (vertikálně i horizontálně)</p>	<p>1. ROČNÍK</p> <ul style="list-style-type: none"> - přímká (svislá, vodorovná, šikmá) a oblouk v mnohonásobných obměnách s důrazem na rytmus formy - jednoduché oblé a hranaté formy - v sobě uzavřené formy: trojúhelník, kruh, ovál (elipsa), osmička (lemniskáta) - spirála: zavíjení a rozvíjení - jednodušší hvězdy - vertikální symetrie (zrcadlení vlevo-vpravo) - kreslení jako předcvičení k psaní (dynamické kreslení) <p>2. ROČNÍK</p> <ul style="list-style-type: none"> - rytmická cvičení s elementárními formami - rozvíjení dynamického kreslení - snadné proměny forem (oblé v hranaté) - horizontální symetrie (zrcadlení nahoře - dole) - symetrie osová, čtyřstranná symetrie - jednoduché copy (splétané pásy) - lemniskáty a jejich variace 	<p>OSV1, OSV5, OSV8</p> <p>VV M (geometrie) EU ČJ M</p>
<p>Geometrie volné ruky (Výstupy - Matematika - geometrie v rovině a prostoru)</p> <p>m15 - rozezná, pojmenuje, vymodeluje a popíše základní rovinné útvary a jednoduchá tělesa; nachází v realitě jejich reprezentaci</p> <p>m16 - porovnává velikost útvarů, měří a odhaduje délku úsečky</p> <p>m17 - rozezná a modeluje jednoduché souměrné útvary v rovině</p>	<p>žák vnímá vztah „uvnitř a vně“ jako pohybovou kvalitu; okolí formy utváří jako její organickou součást</p> <p>dotváří středově orientované formy do harmonického celku</p> <p>tvořivě proměňuje výrazový charakter formy</p>	<p>3. ROČNÍK</p> <ul style="list-style-type: none"> - uvnitř a vně: cvičení asymetrické symetrie - okolí a střed formy - jednoduché uzly <p>4. ROČNÍK</p> <ul style="list-style-type: none"> - k daným formám hledat doplnění do celku, nedokonalé zdokonalit, završit - proměňovat: oblé v hranaté, hranaté v oblé, čtyřnásobné v pětinasobné apod. (geometrické aspekty forem) - formy z keltské a langobardské kultury <p>5. ROČNÍK</p> <ul style="list-style-type: none"> - spirály, spirálové pásy, spirálová pečeť 	<p>OSV1, OSV3, OSV5, OSV8</p> <p>VV EU M</p>

		<ul style="list-style-type: none"> - jednoduché uzlové variace - formy stahovat a uvolňovat - formy z řecké a etruské kultury 	
--	--	--	--

2. stupeň

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata;
<p>Umění formy (výstupy - Výtvarná výchova)</p> <p>V02 - užívá vizuálně obrazná vyjádření k zaznamenání vizuálních zkušeností, zkušeností získaných ostatními smysly a k zaznamenání podnětů z představ a fantazie</p> <p>V03 - užívá prostředky pro zachycení jevů a procesů v proměnách a vztazích; ...</p> <p>V04 - vybírá, kombinuje a vytváří prostředky pro vlastní osobité vyjádření; ...</p> <p>V08 - ověřuje komunikační účinky vybraných, upravených či samostatně vytvořených vizuálně obrazných vyjádření v sociálních vztazích; ...</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zachovává geometrický řád formy jako pohyblivý princip - samostatně proměňuje a utváří individuální výraz formy 	<p>6. ROČNÍK</p> <ul style="list-style-type: none"> - obtížnější proměny lemniskáty - formy z langobardského a irského umění <p>7. ROČNÍK</p> <ul style="list-style-type: none"> - obtížnější uzlové motivy - vyšší řády spletaných copů (pásů) - langobardské a keltské kříže - linie s geometrickým zaměřením <p>8. ROČNÍK</p> <ul style="list-style-type: none"> - prohloubení rytmu (rytmizování rytmu) - hledání výrazu linie - formy provedené textilními prostředky (vyšívání, vázání, splétání) 	<p>OSV1, OSV2, OSV3, OSV5, OSV8</p> <p>EU, D, PV</p>
<p>Umění formy v prostoru a ve hmotě (výstupy - Člověk a svět práce)</p> <p>R01 - provádí jednoduché práce s technickými materiály a dodržuje technologickou kázeň</p> <p>R02 - řeší jednoduché technické úkoly s vhodným výběrem materiálů, pracovních nástrojů a nářadí</p> <p>R03 - organizuje a plánuje svoji pracovní činnost</p> <p>R04 - užívá technickou dokumentaci, připraví si vlastní jednoduchý náčrt výrobku</p>	<ul style="list-style-type: none"> - individuálně utvářené formy je schopen přenést do různých materiálů i v prostorových modelech 	<p>9. ROČNÍK</p> <ul style="list-style-type: none"> - složité uzly jako pásy a pečeti - prohloubení užití barvy - prostorové uzly, prostorové modely (drátěné) - provedení forem v dalších materiálech: vypalovaná keramika (kachle), rytí v sádře (splétané pásy), kovotepectví, kovářství apod. 	<p>OSV1, OSV 2, OSV3, OSV5, OSV8</p> <p>VV, EU</p>

Pracovní vyučování

1. stupeň

Očekávané výstupy RVP	Výstupy WŠ	Učivo WŠ	Přesahy a vazby, průřezová témata;
<p>PRÁCE S DROBNÝM MATERIÁLEM</p> <p>r01 - vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů</p> <p>r02 - pracuje podle slovního návodu a předlohy</p> <p>r03 - vytváří přiměřenými pracovními operacemi a postupy na základě své představivosti různé výrobky z daného materiálu</p> <p>r04 - využívá při tvořivých činnostech s různým materiálem prvky lidových tradic</p> <p>r05 - volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu</p> <p>r06 - udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - vystřihuje různé tvary z papíru - rozlišuje ovčí rouno a přízi - osvojí si háčkování - osvojí si pletení s jehlicemi - osvojí si dovednost modelovat – tvarovat - vyšívá jednoduché vzory - seznamuje se správným tříděním odpadů 	<ul style="list-style-type: none"> - výrobky z papíru a přírodnin (ovčí rouno, příze, vosk apod.) - pletení hladce, obrace, okrajová oka, přidávání a ubírání ok - jednoduché pletené výrobky, návrhy - základní techniky háčkování - jednoduché háčkové výrobky podle vlastního návrhu - pletení s pěti jehlicemi: ponožky nebo rukavice - základní techniky tkaní, např. na rámu, s karetkami, na hřebenovém stávku - jednoduchý tkaný výrobek - jednoduché techniky ručního šití a vyšívání a jednoduchý výrobek - seznámení se s tradičními řemesly, tradičními zemědělskými a stavebními postupy - praktické vyzkoušení některých řemesel 	<p>OSV ENV2, ENV4</p> <p>ČAS</p> <p>M</p> <p>KF</p>
<p>KONSTRUKČNÍ ČINNOSTI</p> <p>r07 - zvládá elementární dovednosti a činnosti při práci se stavebnicemi</p> <p>r08 - provádí při práci se stavebnicemi jednoduchou montáž a demontáž</p> <p>r09 - pracuje podle slovního návodu, předlohy, jednoduchého náčrtu</p> <p>r10 - dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zvládá elementární dovednosti při stavbě modelu obydlí dle vlastního návrhu - postaví model plaveckého voru podle předlohy či popisu 	<ul style="list-style-type: none"> - stavba modelu obydlí podle vlastního návrhu - stavba modelu plaveckého voru - praktické vyzkoušení stavebních postupů - první pomoc při úrazu, bezpečnost práce 	<p>OSV ČAS, M – prostorová představivost</p>
<p>PĚSTITELSKÉ PRÁCE</p> <p>r11 - provádí pozorování přírody, -zaznamená a zhodnotí výsledky pozorování</p> <p>r12 - pečuje o nenáročné rostliny</p> <p>r13 - provádí jednoduché pěstitelské činnosti, samostatně vede pěstitelské pokusy a pozorování</p>	<ul style="list-style-type: none"> - pozoruje růst vybraných rostlin - pečuje o pokojové rostliny 	<ul style="list-style-type: none"> - zalévání a pěstování pokojových květin - obdělávání pole, sklizeň a pečení chleba - zpracování obilí (žnutí, mlácení, zbavování plev, mletí) - seznámení se základními zemědělskými plodinami a jejich vegetačním cyklem - elementární pokusy s klíčením semen (pozorování, 	<p>OSV ENV1, ENV2, ENV3, ENV4 ČAS</p> <p>M – měření a vážení</p>

r14 - ošetřuje a pěstuje podle daných zásad pokojové i jiné rostliny r15 - volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní r16 - dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu		samostatné vedení)	
PŘÍPRAVA POKRMŮ r17 - připraví tabuli pro jednoduché stolování r18 - chová se vhodně při stolování r19 - orientuje se v základním vybavení kuchyně r20 - připraví samostatně jednoduchý pokrm r21 - dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování r22 - udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch, dodržuje základy hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc i při úrazu v kuchyni	- umí připravit jídelní stůl pro společné jídlo	- seznámení se s základy stolování - příprava jednoduchých pokrmů - první pomoc při úrazu v kuchyni - pravidla a chování při stolování ve třídě - základní vybavení kuchyně potřebné pro přípravu jednoduchého pokrmu	Projekty – měsíční a roční slavnosti

6. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy WŠ	Učivo WŠ	Přesahy a vazby, průřezová témata;
PRÁCE S TECHNICKÝMI MATERIÁLY R01 - provádí jednoduché práce s technickými materiály a dodržuje technologickou kázeň R02 - řeší jednoduché technické úkoly s vhodným výběrem materiálů, pracovních nástrojů a nářadí R03 - organizuje a plánuje svoji pracovní činnost- užívá technickou dokumentaci, připraví si vlastní jednoduchý náčrt výrobku R05 - dodržuje obecné zásady bezpečnosti a hygieny při práci i zásady bezpečnosti a ochrany při práci s nástroji a nářadím; poskytne první pomoc při úrazu	- provádí jednoduché práce s látkou, vlnou - volí vhodný materiál (tkaniny, filce, nitě, bavlnky, jehly...) potřebný k šití hračky - připraví návrh, střih	- organizace práce - práce podle pracovního nákresu - šití „hračky“ (forma zvířete či člověka) - práce se střihem - vycpávání - zásady bezpečnosti a ochrany při práci s jehlou, nůžkami – první pomoc	OSV1-11 ENV4 F – vlastnosti materiálů M – geometrické náčrty, představivost, měření VV – náčrty výrobků ČJ – popis postupu

7. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy WŠ	Učivo WŠ	Přesahy a vazby, průřezová témata;
<p>PRÁCE S TECHNICKÝMI MATERIÁLY</p> <p>R01 - provádí jednoduché práce s technickými materiály a dodržuje technologickou kázeň</p> <p>R02 - řeší jednoduché technické úkoly s vhodným výběrem materiálů, pracovních nástrojů a nářadí</p> <p>R03 - organizuje a plánuje svoji pracovní činnost- užívá technickou dokumentaci, připraví si vlastní jednoduchý náčrt výrobku</p> <p>R05 - dodržuje obecné zásady bezpečnosti a hygieny při práci i zásady bezpečnosti a ochrany při práci s nástroji a nářadím; poskytne první pomoc při úrazu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - dokáže upínat, řezat, stříhat, spojovat (svazovat či sešívat) a začišťovat materiál k výrobě obuvi (kůže nebo filc nebo pevná látka...) - připraví vlastní náčrt výrobku - odebírá a zaznamenává míry chodidla, vytváří stříh, 	<ul style="list-style-type: none"> - organizace práce - práce podle pracovního nákresu - práce se stříhem - šití obuvi 	<p>OSV1-11</p> <p>ENV4</p> <p>F – vlastnosti materiálů</p> <p>M – geometrické náčrty, představivost, měření</p> <p>VV – náčrty výrobků</p> <p>ČJ– popis postupu</p>

8. a 9. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy WŠ	Učivo WŠ	Přesahy a vazby, průřezová témata;
<p>PRÁCE S TECHNICKÝMI MATERIÁLY</p> <p>R01 - provádí jednoduché práce s technickými materiály a dodržuje technologickou kázeň</p> <p>R02 - řeší jednoduché technické úkoly s vhodným výběrem materiálů, pracovních nástrojů a nářadí</p> <p>R03 - organizuje a plánuje svoji pracovní činnost- užívá technickou dokumentaci, připraví si vlastní jednoduchý náčrt výrobku</p> <p>R05 - dodržuje obecné zásady bezpečnosti a hygieny při práci i zásady bezpečnosti a ochrany při práci s nástroji a nářadím; poskytne první pomoc při úrazu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - dokáže upínat, řezat a opracovávat vybraný druh dřeva - provádí jednoduché kovotepecké práce s mědí 	<ul style="list-style-type: none"> - organizace práce - práce podle pracovního návrhu - práce u dílenského stolu-možnosti upnutí výrobku, bezpečnost, hygiena a pořádek na pracovišti - vlastnosti dřeva a kovu jako pracovního materiálu - druhy dřev a kovů - práce s pomůckami, nářadím a nástroji pro ruční opracování dřeva a kovu - jednoduché pracovní postupy a operace - řezání, vyřezávání, měření, broušení - tvorba uměleckých a praktických výrobků ze dřeva - práce s kovotepeckými nástroji - jednoduchý výrobek z kovu (za studena) 	<p>OSV1-11</p> <p>ENV4</p> <p>F – vlastnosti materiálů</p> <p>M – geometrické náčrty, představivost, měření</p> <p>VV – náčrty výrobků</p> <p>ČJ – popis postupu</p>

<p>SVĚT PRÁCE</p> <p>R33 - orientuje se v pracovních činnostech vybraných profesí</p> <p>R34 - posoudí své možnosti při rozhodování o volbě vhodného povolání a profesní přípravy</p> <p>R35 - využije profesní informace a poradenské služby pro výběr vhodného vzdělávání</p> <p>R36 - prokáže v modelových situacích schopnost prezentace své osoby při vstupu na trh práce</p>	<p>- seznámí se s vybranými profesemi, dle možností školy a okolí</p> <p>- představí před posluchači svoji ročníkovou práci a zodpoví dotazy</p>	<p>- trh práce</p> <p>- možnosti vzdělávání</p> <p>- volba profesní orientace</p> <p>- zaměstnání a podnikání</p> <p>- ročníková práce</p>	<p>OSV1, OSV2, OSV3, OSV6</p> <p>DEM2, ENV1, MED7</p>
--	---	--	---

Poznámky

Poznámka 1: Pro přehlednost byly v tabulkách vzdělávacích obsahů jednotlivých předmětů číslovány výstupy RVP ZV. Snahou bylo volit co nejkratší a nejsnáze dohledatelné označení. Je třímístné: na prvním místě je písmeno označující předmět – je malé pro 1. stupeň a velké pro druhý stupeň. Následuje dvoumístné číslo výstupu v pořadí, jak jsou uvedeny v RVP.

První písmeno – řazeno podle vzdělávacích oblastí:

č, Č, j, J - Jazyk a jazyková komunikace (*Český jazyk a literatura, Cizí jazyk*)

m, M - Matematika a její aplikace (*Matematika a její aplikace*)

i, I - Informační a komunikační technologie (*Informační a komunikační technologie*)

n (národka) - Člověk a jeho svět (*Člověk a jeho svět*)

D, O - Člověk a společnost (*Dějepis, Výchova k občanství*)

F, Ch, B, Z - Člověk a příroda (*Fyzika, Chemie, Přírodopis, Zeměpis*)

h, H, v, V - Umění a kultura (*Hudební výchova, Výtvarná výchova*)

Y, t, T - Člověk a zdraví (*Výchova ke zdraví, Tělesná výchova*)

r, R Člověk a svět práce (*Člověk a svět práce*)

Jd, w, W – Doplňující vzdělávací obory (*Další cizí jazyk, Dramatická výchova*)

Poznámka 2: Pro jednodušší orientaci byla pro jednotlivá průřezová témata a jejich tématické okruhy zvolena následující označení:

Osobnostní a sociální výchova - Osobnostní rozvoj

- OSV1 – Rozvoj schopností poznávání
- OSV2 – Sebepoznání a sebepojetí
- OSV3 – Seberegulace a sebeorganizace
- OSV4 – Psychohygienu
- OSV5 – Kreativita

Osobnostní a sociální výchova - Sociální rozvoj

- OSV6 – Poznávání lidí
- OSV7 – Mezilidské vztahy
- OSV8 – Komunikace
- OSV9 – Kooperace a kompetice

Osobnostní a sociální výchova - Morální rozvoj

- OSV10 – Řešení problémů a rozhodovací dovednosti
- OSV11 – Hodnoty, postoje, praktická etika

Výchova demokratického občana

- DEM1 – Občanská společnost a škola
- DEM2 – Občan, občanská společnost a stát
- DEM3 - Formy participace občanů v politickém životě
- DEM4 - Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- GLO1 - Evropa a svět nás zajímá
- GLO2 - Objevujeme Evropu a svět
- GLO3 - Jsme Evropané

Multikulturní výchova

- MUL1 - Kulturní diference
- MUL2 - Lidské vztahy
- MUL3 - Etnický původ
- MUL4 - Multikulturalita
- MUL5 - Princip sociálního smíru a solidarity

Environmentální výchova

ENV1 - Ekosystémy

ENV2 - Základní podmínky života

ENV3 - Lidské aktivity a problémy životního prostředí

ENV4 - Vztah člověka k prostředí

Mediální výchova

MED1 - Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení

MED2 - Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality

MED3 - Stavba mediálních sdělení

MED4 - Vnímání autora mediálních sdělení

MED5 - Fungování a vliv médií ve společnosti

MED6 - Tvorba mediálního sdělení

MED7 – Práce v realizačním týmu

Seznam zkratk předmětů:

ČJ	Český jazyk a literatura
CJ	Cizí jazyk
NJ	Německý jazyk
AJ	Anglický jazyk
M	Matematika
INFO	Informatika
ČAS	Člověk a svět
HV	Hudební výchova
VV	Výtvarná výchova
TV	Tělesná výchova
ZTV	Zdravotní tělesná výchova
EU	Eurytmie
KF	Kreslení forem
PV	Pracovní vyučování
D	Dějepis
F	Fyzika
CH	Chemie
B	Biologie
Z	Zeměpis